

کتاب البحر المعرف

بیکم بوکتای بو قطعده بو مسطره یازب سطران سطره راست کورسه
 نظرده تمام سطرده واقع اولوب نظم و نشر بریزدن مختار اولور
 و بعضی یرنده نظم و نشر سطر عددنده موافق دو نشر بوکتا بکجه
 اوزره یازلمسه جمله صنایع لطیفه دن درو بوکتایه تألیف ایدوب
 وجه مسطور اوزره یازنه الله رحمت ایلسون

مغروطه

هو ابر جمع اول و پدر معروفه ن. نولانامی اول بحر المعارف.

الحمد لله الذي جعل لسان اهل اللسان وصيره عالما بديع المعاني والبيان **رباع**
 حمد ولسون اول الله الذي خلق ابدى ان **ان** انده ما قلدی مان بجره زبان
 بر قلدی زبانی که بیکت و پردی بیانی **چون** در لو معانی انیکه اولدی عبا
 والصلوة علی نبی المبعوث الی كافة الانام **محمد** المجدوب با فضیح الکلم والبلغ الکلام **رباع**
 اتی ایدک اگر چه اباسید الانام **کو** ندر دی سا که معجزة ایچون خدا کلام
 اول معجزة فصیح لری عاجز ایلدی **بولدی** کلام باری وجو دکره اختتام
 والسلام علی محجة اصحاب القضاة **اولاده** ارباب البلاغة **رباعی**
 ای ختم انبیا سکا چون کو ندرم پیام **اصحاب** که وایکجه چون ایدم التیام
 یوق سا که لایق الله قابل چو تحفه مز **انجی** درود مر صلوة اولدی والسلام
اما بعد بو عبد فقیر سروری حقیر زمان جوانی **واوان** شادمانده باعث
 عشق مجازی **وداعیه** سوزگذاری **برله** علم عرض و قوافی تتبعه
 عزیمت ایدوب **ومعارف** جوئی تربعه نیت **قلوب** و تعظیم **و ترم**
 عانده ایچون ترکی دل ایله مسووقلوب **امانده** بن و نیموب قلوب بجه کوشه
 فراغته متوطن **وکنج** عزالته متمکن **اولمش** ایلدی **اتفاقا** شهزاده جوان
 و پیر عقل سزاوار و تاج و تخت **واهل** فضل جامع العلوم والمعارف **حاو**
 الفنون والعوارف **زبدۀ** نسل السلاطین **عمدة** سلاله الخوفا **رباع**

اولکه وصفنده و نیش صاحب صدق **صفا** **فرا** اصحاب مدامم نام ختم انبیا
 اول بو بکر کرم فاروق حق عثمان حیا **اول** علی سیرت ولایت اهل سلطان **مصطفی**
 استانه سعادت و دعوت **و خدمت** بمودیت **بیور** ذات شریف جمیع
 کالاته کامل **وطبع** لطیفی جمله فو نه شامل **اولوب** بر شرف زمانده **وسعد**
 احسانده **علم** عروض قوافی کنا بندن فتح باب **ایدوب** و بو باید جمع کنایچون
 جواب **بیور** و ب بنده کیسه دن دخی اقدام حادث **اولوب** امر عایلدی بو خصوص
 باعث اولوب **اولی** مسوده تکرار باز بلوب **نام** شریفی مر مر صحنه فانی
 بو اوراق کتب **واسم** لطیفی ثبت **اولندی** ما که اهل دل اولان اصحاب صفا **وصفا**
 وفان اولان ارباب وفا **مطالعه** اینه کجه عز حضرتک ذات شریفی با و دیو
 عبد خدمتک روحنی شاد **ایده** لرو بو کتبی بر مقدمه و اوج مقاله و برخانه
 اوزرینه ترتیب ایلدم **مقدمه** علم عروضه بیان حاجته و اصطلاحات شعریه
 بیانده **در و مقاله** بحر کتبیانده **در مقاله** صنایع شعریه بیانده
مقاله تشبیحات و مناسبات العیشاتی بیانده **در خاتمه** علم شعر کفری
 بیانده و دفع مطاعنده و بو کتبه بحر المعارف دیو آد ویردم
مقدمه که علم عروضه بیان حاجته و اصطلاحات شعریه بیانده **در ادب**
 بلکل کم علم عروض بر علم جزئل **در اگر چه** بحسب الصورة اشعاره دلیل **در**
 و بر علم در که حلیه ظرف **و پیرایه** شرفا **در شعر** دیکه باعث قدرت و دلشایقی
 مورث قوت **در و بعضی** دیمشدر که طبع موزونی اولان کس نه نکره و منجی
بیت من ندانم فاعلات فاعلات **شعر** کویم بهتر از آب حیات

ایک لفظ اصحاب که نکره در اوراق صحت
 بر اصحاب بر اوراق صحت در اوراق صحت
 ای صحنه در

بو کتبه که در اوراق صحت
 و علم آن و علم آن و علم آن
 و علم آن و علم آن و علم آن
 و علم آن و علم آن و علم آن

محضر حمت سن چو عدلکده عباد و در **حمت** تو کی کور مردم اهل عباد و سرورا
سیرنگ درویش لک و لش قباد و **مرد** قومک نام و شانی کی عباد و سرورا
وارد و لش در چو و صف مصطفی و **مرد** مصطفی ما جاء الراحه للعالمین

سن لازم ظل در حیدر یک
بدم دل سلطان دید یک

دو لنگه خلق عالم حب صفا ایچنده در **ایک** چون دلری مدح و ثنا ایچنده در
کم حسد کس کاجانی غنا ایچنده در **ایک** بنده ک اولی کر قیود غنا ایچنده در
دو لنگه داعی و در دو عالم ایچنده **مصطفی** الا للعالمین

سن لازم سلطان دید
بدم

دین دنیا املنی استو طوتدی و **دو** دو جهان ملکینی فتح استو سپاه همک
دو لنگه خلق راحت قلمه در نیک **حضرت** حق لطیفه قلسو و در جنگ
رحمت حق کبشی اولش خلقه لطف و **مصطفی**

سن دید یک
بدم دید یک

مکه جانن سو فریستی کو کلی باص در **بهر** نیکنده شقاوت در زنه عواص در
بو سرور و باده چون داعی بالا خلاص **عام** در خلقه دعایه ساک شاه خاص در
و که مدح دلده کو یا سوره اخلاص **مصطفی** ما جاء الراحه للعالمین

سن و مک لازم دکل ظل خدا در دید یک

بدم

بدم ای دل انی سلطان مصطفی در دید یک

غزل بش بیه و بدی بیه و طلقوز بیه و دیر لر که انده خوب و صفا **مدح**
اوصاف حمیده و کرب و دیر لر **بهر** اوصاف قبیحه و کرب و دیر لر **میت** مدح و دیر لر
نشد غیر شحرین و قه و دیر لر **شیب** معشوقک عاشقک حالی شعروه
بیان و نمغه و دیر لر **مکر** شمول شعره و دیر لر که انده بر لفظ تکرار ذکر اوله **مثال**
باران قطره قطره همی بارم ابر و در **بهر** هر روز خیره خیره ازین چشم سبیل بار
زان قطره قطره باران شده خجل **زان** خیره خیره خیره دل من ز بحر بار
و بعضید و دیر لر که مکرار و دیر لر که قافیه و لفظ تکرار او **لا مثال**

ز می مخالفت امر تو خطای خطای ز می موافقت صدر تو صواب و صواب
ار تجال بدیده شعر سو یک و دیر لر **متنافر** تر یک سو یک شی شکل و لفظ **مثال**
خواجه تو چه تجارت می کنی **مثال** ترکی بهای یار شو بر قاشق امش و شمشیر خنجر

سبیل متع شول شعره و دیر لر که اساکورینه اما نظره و یک مشکل **مثال**
قالدی کوزم بوز کرده سنگ کونیک **دو** شدم صیحه و ز اغنه و کونیک

ترجمه بر سوزی بر و دلن برد له و دیر لر که **عجب**
عذلت زمانی مدتی فی فعاله **و** لکن زمانی لبس بر و عه العذل
یضیق صدری الدهر بعضا **و** فطوبی لصد لبس فی ضمه فضل

ترجمه کردم بسی ملامت من در خوشی **بهر** فعل و لیک ملامت نداشت سو
دارد زمانه تنگ دل من ز دانشش **خرم** و لی که دانشش اندر میان نبود
نظیر بر کسنگ شعرای و زنده و قافیه سنده شعر سو یک و دیر لر که شعر یک

قصه و نمینه

شاه فیضی نایب در ایچون نایب
نایب ابرار و نایب سید

دو یک می نایب می دور که کون قنق طوف
که در اول می اول طوف دور سید

نقیضه که نک شعری و زنده و قافیه سنده اند قصد یک عکس شعری است **مثال**
اصل شول کشتی نک کم النده مالی دار فقر وقت چکر اول خوش حالی **مثال**
نقیضه هر کشتی نک کم النده مالی دار کوکی با غلو در کابد حالی دار
عکس اولد که ذکر اولن ان مصرای دو دوره **مثال**
 سفری کردم وقتی به سرا به سرا وقتی کردم سفری **مثال**
دیگر کشتی بجای بار امکین دلگارا مسکین دلگارا کشتی بجای بار **مثال**
دیگر فرمان نبری هرگز هرگز نبری فرمان درمان نکنی دل رادل انگنی دریا
مترجم لغته مزینته دیر و اصطلاحه شول شعری دیر که هر یک با هم
 اولدن باورته سندن بر حرف آجی بر آدم ادی چقه **مثال**
 سرو قد کن نخل در سر و اسر چن **مثال** اولد که دوز و اطاعده بیتن رو
 طاعه و شرب عجمیدر بو سرتدن **مثال** ای الف قامت چو قد کی بود در شمن
 نیلیم بن بکزد و بنجه مانک پسته به مرغ دل بیل کی ای کور و اجمره من
 صد هزار اوازه ایله دی کلسانه هزار **مثال** طالب عشق و لب و لب و لب کی کلند
 فالمر غایت ای در چون الف در راسی ای سروری مصحف حین آید قد کلن
مترجم لغته از تمشه دیر و اصطلاحه شول بین دیر که هر یک با هم
مثال مجتهد و مرکب بزم ای بر اشوئی زیر که قوکه در دند در مان بر اشوئی
 سن جانیک خوشدر سلطان نیز خوشدر
معنا شول بیت دیر که انده آو کز لشمش و لاقاعه دیر فکر لشمش **مثال** در اسم

در این شعر
 در این شعر
 در این شعر

فانبار

مثال در اسم سلطان مصطفی

بی نهایت سلطنته چون الف قدی کلور **مثال** مصحفی اجد قد نقش خطی فاکل خیره
نقد اولد که بر سینه نک و صافی ذکر اولنوب مسیحی سی مراد اولنه **مثال**
 عجایب چیز کی دیدم که ششش با دو سم دارد **مثال** ازان جمله عجایب تر میان ششش دوم
مطلع غزلک اول بیت دیر که بیتک قاپوسی منزله سنده **مثال** غزلک شاعر
 اوی ذکر اولن ان بیت دیر **مثال** بیت اندن صکره کلن بیت دیر **مثال** شعر
 اخوی قنقی حرف اوزرینه بنا اولنور **مثال** کادیر لر بعضی تفصیلی اشغده ذکر
 اولد که کدر **مثال** قافیه دین صکره کلن مکر لفظه دیر **مثال**
 تیغ محنت در سر اعدایه سلطان مصطفی **مثال** میغ محنت در برودریایه سلطان مصطفی
 و بلکل کم ردیف غربی شولره واقع اولمش کلدر **مثال** اولد که بیتی درت
 بخش ایدر لر اوج بخشنده قافیه کتور لر در دخی بخشنده اصل قافیه
 کتور لر که شعری بناسی اول قافیه ایلد در بو کاتظم مستجع **مثال** دخی **مثال**
 لطیف و نازکست آن تن **مثال** چو جانشست او بجسم من **مثال** ترکی
 خطا باشد دلاروشن **مثال** کراور امن بدن کویم
 پر خون اولدن کوزلرم **مثال** کلکون اولپدر یوزلرم
 زکیکن اولپدر سوزلرم **مثال** لعلکله ای یا قوت لب
 و مستطی او نه دک جائز کور مشل در انک مشالی تجنیس **مثال** بیت
 برآمد مرغزار **مثال** بواهای مرغزار **مثال** حیدت من ای نگار **مثال** بدلیز منی نگار **مثال** چوبیخار **مثال**
 دوا من از خم آرز کل یافت جرمه خوار **مثال** ملاجم جرمه خوار **مثال** بدین زجره خوار **مثال** سرزد کرد منی ملاجم
 و مستط قدیم بود که بشمس صراع کتور لر قافیه وزره و التجی مصرعده قافیه

ردیف بود که اودانه در آج ردف با الف
 یا و و دریا در حرف روی دن اول
 اولد که یار نار و نور و سر و قیصر و هر یک
 اعدایه و دریا قافیه در
 مصطفی ردف در
 اما کشف دن بیت واقع اولد در
 علا و اولد نام کشته نک سنده
 الفضل صله علا اولد و ایضا صله علا اولد
 سهر

اصليه كستور لر يو قار وده ذكر اولان تر جيع بندك ابياتي اولدو **مطلوب**
 صنائع شعريه اوك نقش كاشي كاري و آرايشي منزله سنده اندن دني بر
 مقدار اجمالاً بيان ايدم **متر** لغته جوايز برسته تگ او زرينه
 بر كتمك در لر و اصطلاحه بينك ياشك الفانلي بر ي بيرينه قافيه المنعمه **متر**
 اي فلک را مه اي قدر تو بار **و** اي ملك را شاي صدر تو كار
تجنيس لغته مانند قلمخه دير لر و اصطلاحه ايكي لفظ يا دني زياده بر
 برينه مطابق اولوب اما معنيلري مغاير اولمغه دير لر **مثال**
 كرم بياغ ارم كرم بود كرم بخورد **و** بكوش هر كه بكفتم كرم بكفت كرم
اسهام لغته خانه بر اتمغه دير لر و اصطلاحه اولدر كه بر لفظك ايكي
 معناسي اولوب بر يسي قريب و بر يسي بعيد اولوب م ادا و **اشان**
 شها اير مق دير سن چون نظردن **و** سرشكم دجله و جحون الدير
مقلوب اولدر كه بر لفظي حروفك تقيدمي و تاخير كالا اوقيه لر او ليكي **مثال**
 سك مكس را اگر كني مقلوب **و** قلب او غير سنگ مكس نبود
رد العجز على الصدر اولدر كه اول مصراعنده مذكور اولان لفظ او مصراعنده مذكور
 نقش و نگار اولور سه نوله شكله يوزم **و** كوسته مراد ي چونكه بكانقش
 يا غزلك مطلعنده مذكور اولان مصراع مخلصنده يعنيه مذكور **تضاد**
 بر بينك ضد ي اولان لفظي كستور مكه دير لر حار و بار كسي **مثال**
 حار تدن بن اولدم نيليم آه **و** برودتكم بني يا قد كدر يغا **الضدين**
 مدحه و ذمه احتما لي اولانه دير لر **مثال**

بفهمنا

اي خواجه ضيا شود ز رويا تو ظلم با خلق تو سور نمايد ما ستم
تشبيه اولدر كه محبوبك هر بر عضو ني بر سنده تشبيه ايدم لربو كا استعاره
 دني دير لر و صنائع شعريه يك تفصيلي شعر بيان اولسه كر كدر من بعد قوا
 عوص و اوزاني بيان ايدم **و** لغته حد و مقدار موزونه دير لر
 و اصطلاحه حركات و سناندن حاصل اولاميشانه دير لر كه طبعيت اندن
 دوق ايدر و چون بلوك شعر شول كلامه در لر كه موزون اولاو موزونه ميران
 كر كدر انكه صحيح فاسد معلوم اولو شعر ك ميزاني عود صدر و عود من لغته
 چادر ك اورتا سنده اومن دير كه دير لر كه چادر انكه قائم در شعر ك دني قياسي **مطلوب**
 و عود ضيل اصطلاحده اولكي مصراعك اخو جزنه **عوض** دير لر چون
 اول جزاوقه شعر قنقي بگردن ايدو كي و سالم مبد و غير سالم مير معلوم
 اولور و اولكي مصراعك اول جزنه **صدر** دير لر و اخو كي مصراعك اول جزنه
ابتدا و اخو جزنه **فرب** دير لر و اول جزاكي صدر و عود من و ابتدا و ضرب
 اورته سنده در **حشو** دير لر و عود من بياننده يعني عودضك و چ تشبيه
 استاد لرك اقوال ي چوقدر اما صحيح قول بودر كه عودضه انكچون عودضه در كر
 معروف من عليه شعر در و شعري الكا عود من ايدر تا زائد و ناقص ظاهر اولاو و كبر الصلاه
 اون طقوز در اما منشعبل ي چوقدر و اجزاكه شعر اندن متر ك اولور كر در
 ايكيه خناس و التسه سبائي در اول ايكيه خناس سبائي **فعلون** و **فاعلين** در
 و اول التسه كه سبائي در **مفاعلي** و **فاعلاتن** و **مستفعلن** و
مفاعلاتن و **متفاعلين** و **مفعولات** در و اجزا متر ك اولور سببين

عوض فعل فاعل اولدر و عودضه
 رسم مفعول مفعول اولدر
 جو كاشف مفعولات اولدر
 اجزا اصله بعضي ي در ديكي ر حواري
 كلام عوده مفعولات سون سر استحال
 اولمغه كنه لفظ ايريب غير موزون اولان
 مفعولات اجزا اصله شعر و كنه لفظ ايريب
 و مجموع سبب خفيا و زنه ستم
 فعلون در بونك علي علمه در
 ٤٤

کبری در و هرگاه که فاعلاتن مجنون اولاد فاعلاتن قالو که سبب ثقیل بولینور

مقاله اولی بحر بیانده

امدی بکل کم اون طغوز بحر سالم در و سالم اکادیر که مصر اعلی جزای اصلیه
تغیر بولنمیکه **سالم** بهر ج ترغم ایله خوش کلن آواره در لر و عجم
فاضله ی بحر بهر ج ایله ابتدا ایدر کلت در و بحر بهر ج دیر لر بهر ج ترغم ایله کلت اگر

مثال فارسی

هر ج را که تمام ارکان نمی خولای ازین بگیر این قطعه را یاد کن این ازین
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن زای با فریز دانی ز می فرزند شک

مثال ترکی

کل امدا عقلی غواص ایله علم بهر ج ترغم و وضع بحرینه طالبین چتر غل در لر و
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن بو که در لر بهر ج سالم او کده طوت یا تر

بحر جز سالم

رجز غلته و نوع شعره و بحر بهر ج دیر لر علت بو که چوق لاص اولدوغی

مثال فارسی

بحر جزا که تمام ارکان بخوای سخن بی هیچ شک تقطیع او که سیمت این کون
مستفعلن مستفعلن مستفعلن هر روز بخت نوشود از کردن جرح

مثال ترکی

نسبت ایدر یوز کی آیه کونه کلن اینمتر ایک الیکه اینه الو ب بقرین
مستفعلن مستفعلن مستفعلن سالم رجز اشدور در علم البقرین علی البقرین

کلام سالم

نمونه از بحر جز سالم

نمونه از بحر جز سالم

بحر علی سالم

رمل ملکه دیر لر و بحر رمل دید لر ای سبب خفیفه و رنه سنده بر و تدبیر
قوشلوب یملک بولند و غی ایچون **مثال فارسی**

نام تو کم کردم جسمم شد بیخا روز و شب من در دعایت بیادم عزم
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن شاد باش ای خضر اولاد عثمان تو بهر جا

مثال ترکی

مال و ملک اسم و رسم اولدی یو کده چوینغا صمنه بنی عشق ایچنده جاننی دیر مر
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن بودر بر کر رمل سالم بونی طوت لارا

بحر منسج سالم

منسج آفجی معناسنه در و بحر منسج دید لر ساندو جاری اولدوغی

مثال فارسی

در غم تو جان سپرد عاشق زار و تزار ای صمن کلغزار کام دل من بر آ
مفتعلن فاعلاتن مفتعلن فاعلاتن هیچ مکن توجه از این آن شهر یار

و بحر منسج بروزی دخی بودر مثال ترکی

قدک مو اسند فانه هو الر بیتو پد رخانه قد رم یو جلدی الیه موس ایله ای
مستفعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن بل بونی بو چون منسج در بحر صمنه

بحر سریع سالم

سرع ایو بی معناسنه در که لفظ سریع فاعل در و بحر سریع
دید لر لفظنده سرعت اولدوغی ایچون **مثال فارسی**

که پوست

بحر سرچست خوش و دلکش کا جملہ ارکانش بود جان قزاقی
مفعول مفتعل فاعلات هر چه بخوابی بد بات خدای

و بحر مریک بر وزنی دخی بود **مثال ترکی**
قویا ابا رشک قمر بر کردنی بن خسته آه در دیک ایل اولدم ایاک ترک لیرسک
مستقل مستقل مستقل مستغلا بحر سرچ و دیر لیر بوکا کر صقلیرسک

بحر خفیف سالم بوجره خفیف دید کلری اصطلاح در **مثال ترکی**
حسن ایلنک سن شیمی ای ناکار لر لقا افرین اولسون حسنک صد هزاران سلاط
فاعلاتن مستقل فاعلاتن مستقل ناکار لیر بوکا یار کج حق دیم

بحر مضارع سالم
مضارع مشابه معناسند در بوجره مضارع دید لیر بحر لیر مشابه دخی

مثال فارسی
کران طره هست مشکبما چون ندایدو دران چیره مست ماه چادر کشیدو
مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلاتن بدانی این تو مضارع شوی شوی خوش
بحر مقتضب سالم مقتضب اسم مفعول صیغه سی اوزره فکر اولنمش معناسند
و بوجره مقتضب دید لیر اوجا اسنده انتظام تلفظ اولمده دخی اچون

مثال ترکی
طوبی قد و یرده ملک لوس و بی پرپر حور العین سنسج ایاک فردوسن کج
مفعولات مستقل مفعولات مستقل کلشن خد و پیچده دین کلشن کلشن
بحر مجتث سالم مجتث اسم مفعول صیغه سی اوزر کبلمش معناسند در بوجره

طوبی
و در این مضارع مشابه
و در این مضارع مشابه

مجتث دید لیر اخذه کی جو کسلوب غیر اولدوغی اچون **مثال ترکی**
جام مرق صون بروی ساقی سیمان سن جو جان فزالدن نوش قلعش
مستقل مستقل مستقل مفعولات مستانه نعره اوره لم طلو صودا
بحر متقارب سالم متقارب اسم فاعل صیغه سی اوزر یقیشیمی معناسند در
بحر متقارب دید لیر بیتک الفاضله تقارب اولدوغی اچون

مثال ترکی
دل ادمی قافش عشق عفتا بلور مزبو هر بر دل ابلنده الا
فعلن فعلن فعلن فعلن کر کرد عرو من املی بلمکده اول

بحر متدارک سالم
متدارک اسم فاعل صیغه سی اوزر یقیشیمی معناسند در بوجره متدارک
دید لیر بیتک الفاضلی بر برینه لاق و ملاصق اولدوغی اچون **مثال ترکی**
بلبل کلر کسروری قو لمر ک ممر می دل لمر ریمبری یول لمر ک
فاعل فاعل فاعل فاعل ای قویا تکرینک و شیمی ایلر ک

بحر مدید سالم
مدید فاعل معنی المفعول در بوجره مدید دید لیر صدری چکلر وکی
بحر نسبی ایل **مثال ترکی**

ساقیا صون جامع کور و بن بزم کلم بود یار غمزه او ترک ناک کچلم
فاعلاتن فاعل فاعلاتن فاعل غم قیا تمش قلبی اچلم آه اچلم
بحر طویل سالم

طویل فاعیل معنی الفاعل در و بوجره و بوجره حلول دیدار وزن و لوله

مثال ترکی

امیرم فرد و زنده سلطان و راج اشیکنده چاکر صد هزار خان در
فعلین مفاعیلن فاعولن مفاعیلن سکا دیدیم سلطان مصطفی سلیمان

بحر بیط سالم

بیضا فاعیل معنی المفعول در و بوجره بیضا دیدیم سبب خفید
سطا و لند و غی ایچون اجزا سنگ هر برنده

مثال ترکی

عاشق را دلبر کفر مانده جانیده عشقه مریدا لبش زنده و هم راضی
مستفعلین فاعلین مستفعلین فاعلین حالد یوز کر چه بر مستقبل و مانده یوز

بحر وافر سالم

اصدیه بونک اجزایه درت مفاعیلن در و بوجره وافر دیدیم چو فلنک حرکت
وافر و لند و غی ایچون و بوجره و غی شعر واقع الیور مجر و سنده غیر شعر الیور

مثال ترکی

شهادت یک که سن بس بود و آخری خوش او بر دل عقلی جانی فحکه بله قوش
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن بو کاعربا بچورد و شرفلانی بوش

بحر کامل سالم

بوجره کامل دیدیم ضرب جهتندن کامل جان حرکت جهتندن کامل و لند و غی ایچون

مثال ترکی

نظر ایدیک بو جا که کوز وک ضیا سیرید بیک بیان ایدر سیم دل جان صفا

مفاعیلن

متفاعیلن متفاعیلن متفاعیلن متفاعیلن بو کبر کامل و قور یک سوز و کلک بایه

بحر جدید سالم

متقدمینک بعضی بچور اصلیه اون بش و بعضی اون تی دیوب اما متاخرین
بعضی بچور دخی ایجا دیدوب اون طقوز قلمشدر بچر جدید لمر دندر

مثال ترکی

اول حبیبکم و فاسه یوق سومگل بی و فانک چون جفاست چوق سومگل
فاعلاتن فاعلاتن مستفعلین او ر مر سیه فاشه یاسه اوق سومگل

بحر مستعمل سالم

بودخی اندر دندر که متاخرین ایجا دیدیم یوز کر
منور در جهان یوزیا کون یوز کردن بهشت اولش قوعا عالم خواب ز کردن

بحر متاخر سالم

بو جمله بچوردن متاخر در مثال ترکی
آلنوکا ایچ جهان یوزن منور قیل زلفکی چوز سحر یلین معطر قیل

چون

اون طقوز بچر سالمی بیان قلدق شمدنکر و بچر غیر ملوک
استعالمه شایع و لندای بیان قلام و بونلر معرفتی اجزاء اصلیه

تغیره باعث و لند و علل و ارجیف

دیر لمر که اسبابده واقع و لند و ارجیف
و او تاده و فواصله و لند و علل دیر لمر بونلر اجزاء سالمه بر حالن بر حاله
دو نرو ففلا و عجم قفنده مشهور و لند و ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف

بوزده اثاره دار و در که بونلر اصلیه
بوزده ملوک و اول و لند و ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف

از ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف
و لند و ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف

صل و ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف
و لند و ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف و لند و ارجیف

جزو خرم و قرب و خین و طی و قضی و شتر و قهر و قطعه و کشف
 و وقف و حد و صلح و حبس و تشعیش و انصار و فطی و حذف و
 شکل و حتم و جب و زلل و بز و جحف و جبع و رفع
 و تلیم و شرم و خر و شیب و لطف و اذالت و ترفیل
 و بوتری معانی لغوی و اصطلاحی بر کتب بیان نموده مستحق دریا بلکل
 جزو لغته کسمه در لرو اصطلاحه اولدر که هر مصرع عدل بر جزو و شته مثلا
 اجواسه مشن و لان سه سراج لوبو کا جزو دیر لرو لغته بعون دیر که
 یا بعون او جی کسمه دیر لرو که جبرع مرتبه سته و ارمیه اصطلاحه معانی
 میم و شوب فاعلن قالو مفعولن انک میرینه قونیل بوکا **افو** دیر لرو لغته
 و بران اتمکه دیر لرو اصطلاحه اولدر که معانی معانی معانی
 قالو مفعولن انک میرینه قونیل بوکا **افو** دیر لرو لغته قضا فی صفا و انکی
 یردن قالو رب قونیل صافه دیر لرو اصطلاحه اولدر که فاعلن دن
 اولکی الی و شرفعلاتن قالو و متفعولن دن سین و شرفعلاتن قالو مفعولن
 انک میرینه قونیل فاعلن دن الف و شرفعلاتن قالو مفعولن دن و شرف
 معولن قالو معانی ضم لام ایله انک میرینه قونیل بوکا **افو** دیر لرو
 طی لغته و در لرو اصطلاحه اولدر که متفعولن دن و شرف
 متفعولن قالو مفعولن انک میرینه قونیل و مفعولن دن داود و شرف
 مفعولات قالو فاعلات و وقف ایله انک میرینه قونیل بوکا **افو** دیر لرو
مطلوبه دیر لرو لغته طوبی و شرف دیر لرو اصطلاحه اولدر که

مفاعیلن

این کتاب در بیان معانی لغوی و اصطلاحی است
 و در هر باب معانی و اصطلاحات را بیان کرده است
 و در هر باب معانی و اصطلاحات را بیان کرده است
 و در هر باب معانی و اصطلاحات را بیان کرده است

مفاعیلن دن یاد و شرف مفاعیلن قالو و مفعولن دن نون و شرف
 فاعلن قالو و فاعلن دن نون و شرف فاعلن قالو و مفعولن دن نون و شرف
 شرف لغته عیب اتمکه در لرو اصطلاحه اولدر که معانی معانی
 فاعلن قالو بوکا **افو** دیر لرو لغته قصه اتمکه دیر لرو اصطلاحه
 اولدر که معانی معانی معانی معانی معانی معانی معانی معانی
 و فاعلاتن دن نون و شرف و مفاعیلن ساکن ایدر لرو فاعلاتن دن نون
 و شرف و مفاعیلن ساکن ایدر لرو فاعلاتن دن نون و شرف و مفاعیلن
 کسمه دیر لرو اصطلاحه متفعولن دن نون و شرف و مفاعیلن ساکن ایدر لرو
 اولو مفعولن انک میرینه قونیل و فاعلن دن نون و شرف و مفاعیلن ساکن ایدر لرو
 فاعلن قالو فاعلن انک میرینه قونیل بوکا **افو** دیر لرو لغته و شرف
 و اتمکه در لرو اصطلاحه معانی معانی معانی معانی معانی معانی
 فاعلاتن دن نون و شرف فاعلاتن قالو و متفعولن دن نون و شرف متفعولن
 قالو و متفعولن دن نون و شرف فاعلن قالو و مفعولن دن نون و شرف
 حرکت اوزره باقی اولو بوکا **افو** دیر لرو لغته و شرف فاعلاتن
 اتمکه در لرو اصطلاحه اولدر که مفعولن دن نون و شرف مفعولن قالو
 مفعولن انک میرینه قونیل بوکا **افو** دیر لرو لغته و شرف فاعلاتن
 اولدر که شرف مفعولن انک میرینه قونیل بوکا **افو** دیر لرو لغته
 قونیل کسمه دیر لرو اصطلاحه اولدر که متفعولن دن و شرف متفعولن
 قالو فاعلن انک میرینه قونیل و فاعلن دن نون و شرف فاعلاتن انک میرینه قونیل

این کتاب در بیان معانی لغوی و اصطلاحی است
 و در هر باب معانی و اصطلاحات را بیان کرده است
 و در هر باب معانی و اصطلاحات را بیان کرده است
 و در هر باب معانی و اصطلاحات را بیان کرده است

این کتاب در بیان معانی لغوی و اصطلاحی است
 و در هر باب معانی و اصطلاحات را بیان کرده است
 و در هر باب معانی و اصطلاحات را بیان کرده است
 و در هر باب معانی و اصطلاحات را بیان کرده است

و متفاعله دن و تد مجموع دو شتر متفاعله اولور فعل انک برینه قونر بونلک هر برینه
 اخذ دیر **اصم** لغته قولاق کسمکه دیر لر و اصطلاحده اولدر که فاعلاتن دن سبب
 اخیر و دشر و تد مجموع قطع اولور یعنی الفی و دشر و ماقبل که لاکر ساکن اولوب
 فاعله اولور فعل انک برینه قونر و مفعولان دن تد مفروق و دشر مفعول اولور
 فعل انک برینه قونر بونلک هر برینه **اصم** در لر **جبل** لغته تباہ اتمک در لر و ناقص الحظو
 اتمک دیر لر و اصطلاحده اولدر فاعلاتن دن حرف ثانی ساکن و دشر و فاعلاتن
 و متفاعله دن سین و فاکه ساکن در و دشر و متفاعله دن فاعلاتن انک برینه
 قونر و مفعولان دن فاو و او و دشر و متفاعله دن فاعلاتن انک برینه قونر
 و بونلک هر برینه **جبل** دیر لر **شعیر** لغته پرالنده اتمک دیر لر و اصطلاحده اولدر که
 فاعلاتن دن سین و دشر و فاعلاتن قالور لایم و دشر فاعلاتن قالور مفعول انک
 برینه قونر بونلک هر برینه **شعیر** دیر لر **انصار** لغته کمر طکه دیر لر و اصطلاحده اولدر که
 فاعلاتن دن انکی حرف و دشر و عین ساکن دیر لر فاعلاتن اولور مفعول انک برینه قونر
 یا متحرک اولور یعنی ساکن دیر لر مثلاً متفاعله دن سین ساکن دیر و متفاعله دن
 برینه قونر بونلک هر برینه **مضر** دیر لر **لفظ** لغته میوه دیر مک دیر لر و اصطلاحده
 اولدر که متفاعله دن تن و دشر و ماقبل ساکن دیر لر مفعول اولور فاعلاتن
 انک برینه قونر بونلک هر برینه **لفظ** دیر لر **لفظ** لغته اتمک دیر لر و اصطلاحده اولدر که
 متفاعله دن تن و دشر مفعول انک برینه قونر و فاعلاتن دن
 تن و دشر فاعلاتن انک برینه قونر و مفعولان دن تن و دشر فاعلاتن
 فعل انک برینه قونر بونلک هر برینه **لفظ** دیر لر **شکل** لغته درت ایا قلو

چون انک یا عین یا غلظه دیر لر و اصطلاحده اولدر که فاعلاتن دن انکی
 حرف و دشر و تن و دشر فاعلاتن قالور ضم تا ایله بونلک **مشکل** دیر لر **تم** لغته
 دشری صما غه دیر لر و اصطلاحده اولدر که متفاعله دن سبب اخیر و دشر و سبب
 حرف اخیر یا دشر و حرف اولی ساکن قبلین و مفعول اولور فاعلاتن انک برینه قونر
 بونلک **اصم** دیر لر **جبل** لغته خادم اتمک دیر لر و اصطلاحده اولدر که متفاعله دن انکی
 سبب و دشر مفعول اولور فعل انک برینه قونر بونلک **جبل** دیر لر **لفظ** لغته
 متفاعله دن و یانی اتی اولین عورت دیر لر و اصطلاحده اولدر که متفاعله دن
 اتمک اولایینه میم و دشر فاعلاتن قالور بونلک **اصم** دیر لر **تم** لغته قویق کسمکه دیر لر
 و اصطلاحده اولدر که متفاعله دن انکی حرف و دشر فاعلاتن انک برینه
 قونر یا فاعلاتن دن تن و دشر و الفی حذف اولور و لاساکن قلنه فاعلاتن
 برینه قونر یا فاعلاتن دن تن و دشر و و او یا حذف اولور و عین ساکن
 قلنه فاعلاتن اولای بونلک هر برینه **جبل** دیر لر **جبل** لغته برینه برینه بونلک دیر
 و اصطلاحده اولدر که فاعلاتن مجبول اولور فاعلاتن قالور و فاعلاتن
 دشر تن قلنه فاعلاتن برینه قونر بونلک **جبل** دیر لر **جبل** لغته بونلک
 کسمکه دیر لر و اصطلاحده اولدر که مفعولان دن انکی سبب خفیف و دشر
 و تا ساکن اولوب لایات اولور فاعلاتن انک برینه قونر بونلک **جبل** دیر لر **جبل** لغته
 کونر مک دیر لر و اصطلاحده اولدر که متفاعله دن انکی سبب و دشر فاعلاتن
 قلنه فاعلاتن انک برینه قونر و مفعولان دن انکی سبب و دشر و فاعلاتن
 ضم لام ایل انک برینه قونر بونلک هر برینه **مضر** دیر لر **تم** لغته دلک اتمک

مفعول در بری متغلا در تانک سکونی الیه بری استغلاش در بری
 مفعول در بری متغلا در و بر جزء اصیل که مفعول در تانک سکونی بر
 فری وارد فعل است در تانک صمه سی الیه بری فاعلا در تانک صمه سی الیه بر
 فعل در فاعل فحه سی و عینک کسر سید و تانک صمه سی الیه بر مفعولان
 در بری فاعلان در بری فاعلا در بری مفعولان در بری فاعلان در بری
 فاعلان در بری فاعلان در فاعل فحه سی و عینک کسر سید و تانک صمه سی الیه بر
 فحه سی و عینک سکونی الیه و چون علل احوال بیان قلند شمد نکر و ترکی دلره
 شایع و مستعمل اولان بحر غیر سملری بیان قلام بجوان الله تعا
 بحر جزو متوازن

طلیقدرای پیری پیکر ملک منظر سپهره مده زمینه شنه زمان پرور
 مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مرتین بحر جزو اخریب
 ای یار پیری صورت دیدار که مشتمل وی حور ملک سیرت دیدار که مشتمل
 مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن مرتین بحر جزو اشتر
 افتاب عالم ارادریوزک ای است اول سبیدن ایدرا کا سجد و محروم
 فاعل مفاعیلن فاعل مفاعیلن مرتین بحر جزو اشتر اهم
 لیدرک لیدرک شراب و شراب بورکم یورکم کباب و کباب
 فاعل فاعل فاعل فاعل مرتین بحر جزو اخریب بحر جزو مخروف
 ای باد صبا سن بزه لبخبرین یوی سروسامانکه سروسخبرین
 مفعول مفاعیلن مفاعیلن مفعول مرتین بحر جزو اخریب بحر جزو مخروف

اوله

بهره ای که در این بحر است
 بحر جزو متوازن
 بحر جزو اخریب
 بحر جزو مخروف

بهره ای که در این بحر است
 بحر جزو متوازن
 بحر جزو اخریب
 بحر جزو مخروف

اول مکه همیشه کوکملک فلاکن مستغرق نور ایدر منوره در
 مفعول مفاعیلن مفاعیلن فتح مرتین بحر جزو بحر جزو مقبوض
 یوزکه در ریوزک ای یارب جبین شعاع شمع افتاب جان و دین
 مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مرتین بحر جزو اخریب مقبوض
 در مانم مکراید جسیم کم در دم بغایت اشدی حد دن
 مفعول مفاعیلن مفعول مرتین بحر جزو اخریب مقبوض

عشقکه نگار جان و سر فدا در اول ششم فدایی عشقه فداییم
 فاعل فاعل فاعل فاعل مرتین بحر جزو اخریب مقبوض
 ای خطا صفاک اسم اعظم ذانک دم جان و جان آدم
 مفعول مفاعیلن مفعول مرتین بحر جزو مقبوض مکفوف
 کونش در النک حق الله ولیکن اعمی کور امر آ نی
 مفاعلاتن مفاعلاتن مرتین بحر جزو بحر جزو مخروف
 سرورک اولدن ای یار جانی بکون جانی سکا جانا فدا در
 مفاعیلن مفاعیلن مفعول مرتین بحر جزو بحر جزو مخروف

عشقکه کشته بهمان جانشنردی عشق ای که زنده کرده دریدر
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن مرتین بحر جزو بحر جزو مقصور
 کوکله عشقه که دندن ای لیلی کلنار دوشی اولد کا وجود معدن انوار
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن مرتین بحر جزو بحر جزو مخروف
 صحرک الیل یوزک الضحی النور کوز لک النجم کوکسک سور و الطور

مستغرق اوله و فی یوزکه مفاعیلن و در
 الف زاده فاعلاتن مفاعلاتن
 بحر جزو مقبوض
 بحر جزو مقبوض
 بحر جزو مقبوض

مفعول اوله و فی فاعلاتن دن نون و در
 و فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 بحر جزو مقبوض
 بحر جزو مقبوض
 بحر جزو مقبوض

موقوف اولی بود که
فعلات آنستند

فعلات فاعلات فاعلات فاعلات	مرتب بحر مل مصر مقطوع
النوکه اهل نظر نور تجلی دیدار	یکانکه حمره شش موسی دیدار
فعلات فاعلات فاعلات فاعلات	مرتب بحر مل بحر و مقصور
طلعتکون ای کونش بوز لونا کار	حق تعالی نوری اولی ایشکار
فاعلات فاعلات فاعلات	مرتب بحر مل بحر و مخدوف
نه دیر سک قبل سرور یاری	نامرود شمع جالکدن آنی
فاعلات فاعلات فاعلات	مرتب بحر بحر و بحر و
الحمد لله و صلوه که ابردم بنه	فوت اولین دیدار کی کوردم بنه
مستفعل مستفعل مستفعل	مرتب بحر بحر و مقصور محبوب
ای شمع شمع رشک و تیریا جلال	رایحه شمع خنک فیکری جانی
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتب بحر بحر و مل ای لیلی کوثر
کند و کور قاتی سدره خلی جنت	وی صبی سبیل بکری فاعل فرقی طاق و صلیت
مفعلات مفعلات مفعلات مفعلات	مرتب بحر بحر و مقصور محبوب
دلبر صالنه جان و کول فدایی در	جان و کول فدایی در دلبر و صالنه
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتب بحر بحر و مقصور مرفوع
لعل لبک شربت صوری شمش	نقل و مل و شمش و شکر دیدار
مفعول مفعول فاعلات	مرتب بحر بحر و موقوف
او غریبی زلفک جانانیم	مشک قنوسی ای طولی ایشکار
مفعول مفعول مفعلات	مرتب بحر بحر و بحر و

سند

موقوف اولی بود که
فعلات آنستند

موقوف اولی بود که
فعلات آنستند

موقوف اولی بود که
فعلات آنستند

موقوف اولی بود که
فعلات آنستند

حسک کونندن روشن جهان بستر	لعلک میزند سرخوش روح روا
مستفعل مفعولات مستفعل	مرتب بحر بحر و موقوف
لعل لبک جیات چشمه در ای حبیب	مردیه اولد جیات حسته اولد
مفعول فاعلات مفعول فاعلات	مرتب بحر بحر و موقوف
قندرس ای عشق کلبر کل	دوق ایدره لمر اح صفا اولد یارینه
مفعول فاعلات مفعول	مرتب بحر خفیف محبوب
منما صیقله فدا دل جان تن دنیا	جسته بکلر که قول شپه جان ختنی
فعلات مفعول فاعلات مفعول	مرتب بحر خفیف بحر و محبوب مقصور
قاسک سدره می یاسر و روان	لبک عیس یار روح روان
فاعلات مفعول فاعلات	مرتب بحر خفیف بحر و محبوب
مخمر و کوننه طعن ایدر یوزک نور	ساکه بکرز بولنم ای حوری
فعلات مفعول فاعلات	مرتب بحر مضارع بحر و
جالکدن ای ملک و جهان روشن	کونش میسن یار یاریده ای دلبر
مفاعیل فاعلات مفاعیل	مرتب بحر مضارع افعول
عشقیکه باش قوشکدن رسوای عالم الوم	وصلکدن ایریاد و شدم بحر کله الوم
مفعول فاعلات مفعول فاعلات	مرتب بحر مضارع افعول موقوف
مقصود یوزک کتابتده بیک صرفه نقطه در	زلفک بیک قاشک ایات بنیات
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات	مرتب بحر مقصود بحر و موقوف
سدره المنتهی در بویکی ای دوست	جوار العین سنسن جالکدن دوست

موقوف اولی بود که
فعلات آنستند

موقوف اولی بود که
فعلات آنستند

موقوف اولی بود که
فعلات آنستند

موقوف اولی بود که
فعلات آنستند

مفعولات مستغنی عن
 رخ قلمی زلفی یوزندن نگار
 فاعلات مستغنی فاعلات
 معیندن کوزلم کوزلم حور بوز
 مستغنی فاعلات مستغنی
 بکامک آتشی نورچرخ جل جلال
 مفاعلات فاعلات مفاعلات
 سرورم هنرم همدم
 فاعل فاعل فاعل
 یوز کوزم در روزه خورشید
 مفعول مفاعیل مفعولان
 عالم اراطتک ای قمر رخ
 فاعلات فاعل فاعلات
 مهر سعادت قوی شاه سلام علیک
 مستغنی فاعل مستغنی فاعل
 وصال قراهی طلبم دگر چه کنم
 مفاعلات مفاعلات مفاعلات
 بکمال تونه مغایم من ناکصه
 مستغنی مستغنی مستغنی

مفعول مستغنی
 فاعل مستغنی
 مفعول مستغنی
 فاعل مستغنی

مرتین بحر مقتضی بحر مطوی مدقوف
 کندی بولت اولدی کونش آشکار
 مرتین بحر محبت بحر شوق
 کوز نورین ایدر زیاده و حسن
 مرتین بحر محبت بحر مقصور
 جالک آتشی معنی حسن لطف و کمال
 مرتین بحر حصار بحر متوازن
 موسم محرم همدم
 مرتین بحر طویل بحر مستقیم
 سکا شتری بر جیس و تابید
 مرتین بحر عید بحر متوازن
 طانی در زهر و ماهک
 مرتین بحر بسیط مطوی
 نور سیادت قوی شاه سلام علیک
 مرتین بحر وافر بحر متوازن
 که غیر وصل بجانب من می بودش
 مرتین بحر کامل بحر متوازن
 نظری بکن بکینه است که نوکاسی
 مرتین بحر جدید بحر مخبون

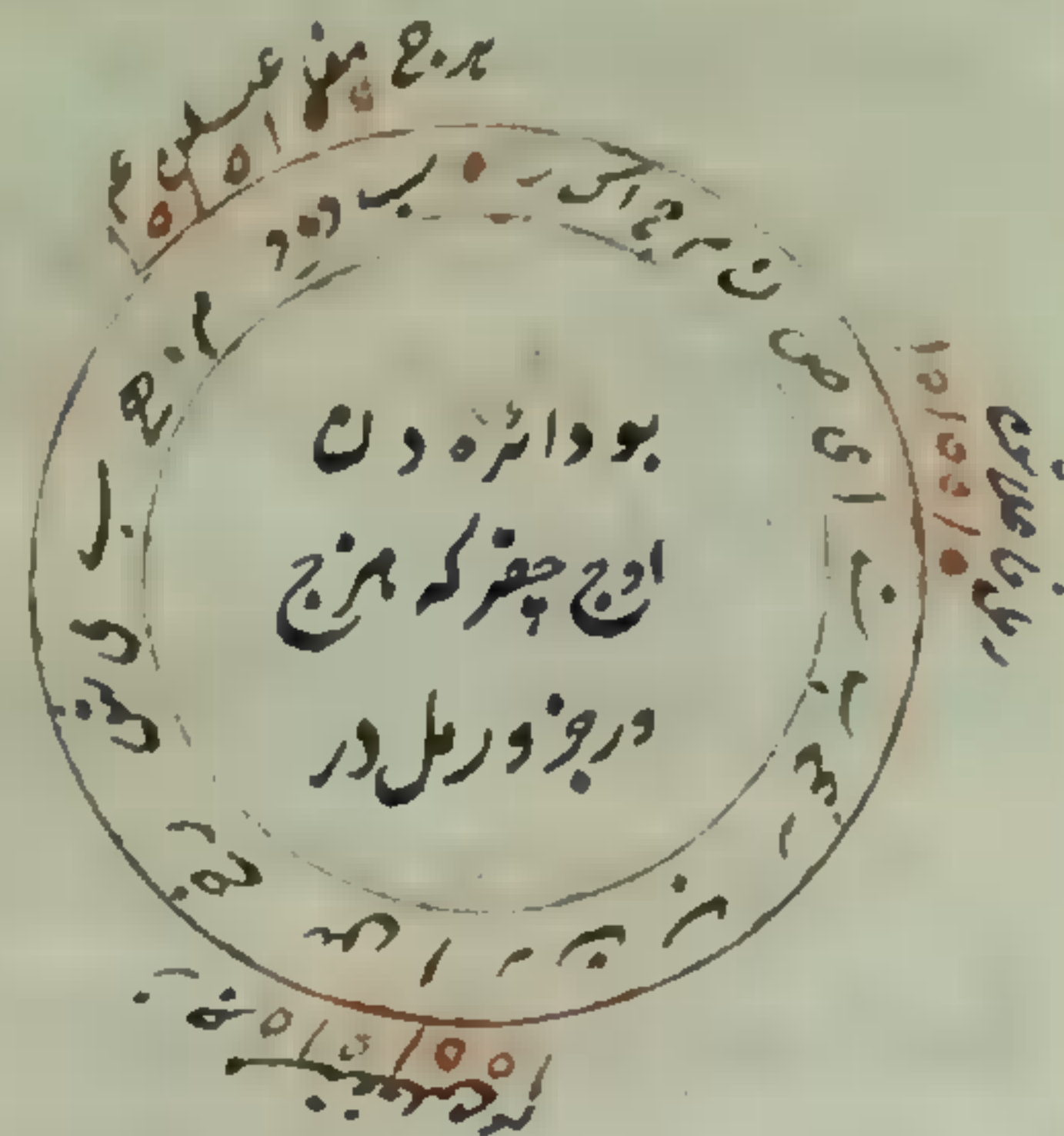
بلک

ایک شربت بیمار ام در
 مفاعلات فاعلات مفاعلات
 متوازن حبیب نیرزه وفا قدیر
 مفاعلات مفاعلات فاعلات
 ای لعل لیک اح روح بخش
 مفعول مفاعیل فاعلات
 دل و جانم قهر قلبی سر بکا وفا
 فاعلات مفاعلات مفاعلات
 و بلکل کم بجوری التی دائره ده کتور مشرد بری برینه اجزای کینه
 و سکونده مناسب و لن بحر لری بر دایره جمع ایتمشرد در و بر
 مصرای دائره ایچنده حروف مقطعه ایل یازوب دائره نکاشده
 محترکه و ساکنه اشارت ایتمشرد در محترکه اشارتی بویله دره و کینک
 اشارتی بویله دره و قش تفکیک اجزای ابد و ب تقدیم و تاخیر است
 بر مصرای بر نیچه کردن اولق میسر و لور شکم دائره مؤلفه
 بر بحر که بحر مزج در که درت مفاعیل و چون مستغنی دلیر تقدیم
 و تاخیر ایدر عیلم مفاد لر وزن مستغنی و لور درت مستغنی
 بحر جزو و چون فاعلات دلیر تقدیم و تاخیر ایدر ب ل مفاعیل
 وزن فاعلات اولور درت فاعلات بحر مل در و اول دائره بر نوکاسی
 عجم است و لری بر و جمل ترتیب بدو بحر متشرد و لکی دایره اودی

ایک شربت بیمار ام در
 مفاعلات فاعلات مفاعلات
 متوازن حبیب نیرزه وفا قدیر
 مفاعلات مفاعلات فاعلات
 ای لعل لیک اح روح بخش
 مفعول مفاعیل فاعلات
 دل و جانم قهر قلبی سر بکا وفا
 فاعلات مفاعلات مفاعلات

بلک

مؤلفه در اجزا سنگا تلافی آنچه که هر برای سبای در بود این مصرع
بودر بود پیش رخسارت بر غبت ای صنم چاکر

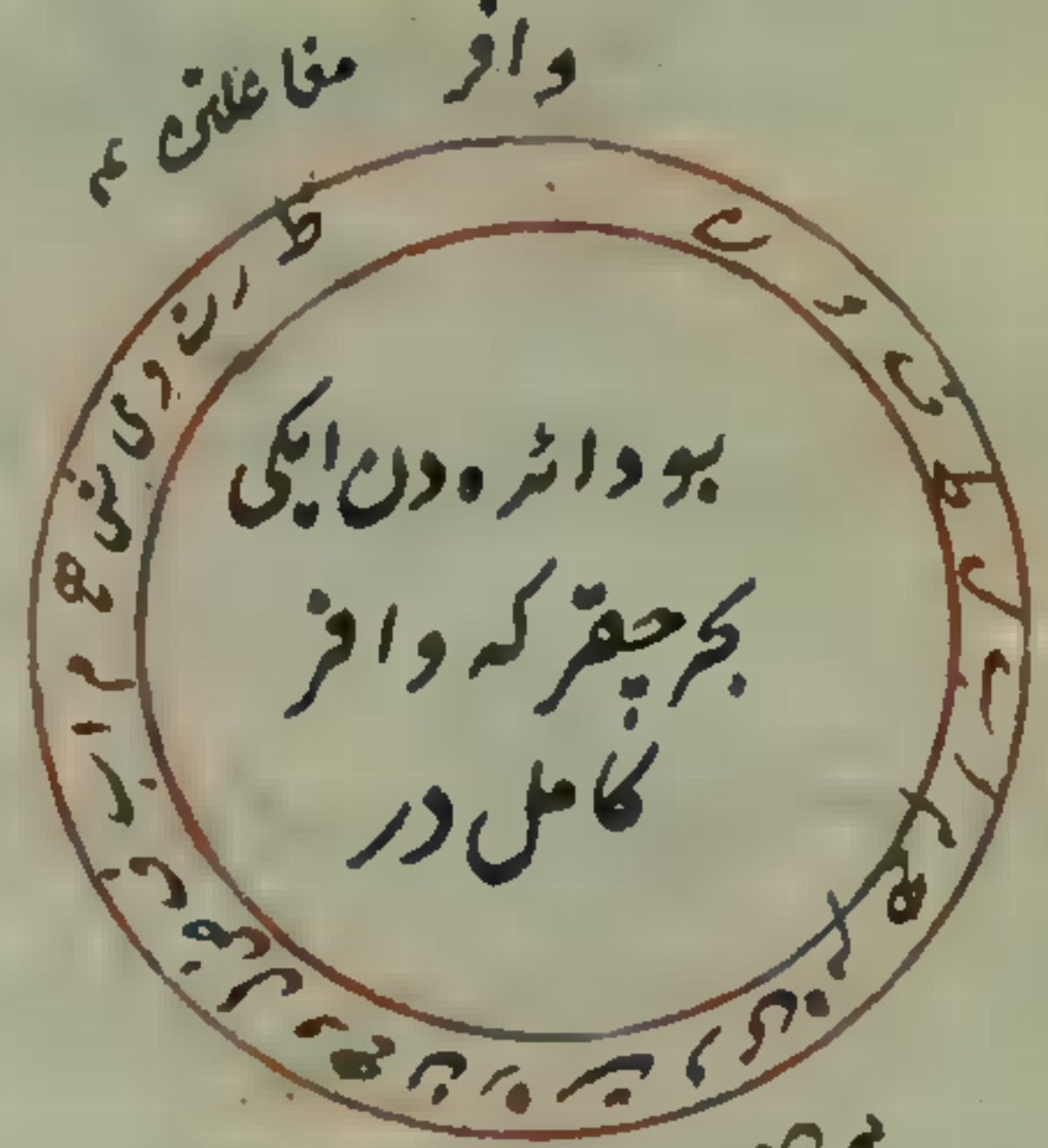
بوجیف و غایب شده اولان صنف
از زنده و صورت و مطالب در سطر

بجره و غایب اولان صنف
از زنده و صورت و مطالب در سطر

بو مصرع وجه سطور را ایچن بجره و زنی اولو که تقطیعی بود
بود مد پی مفاعیلن ش رخسارت مفاعیلن بر غبت ای
مفاعیلن صنم چاکر مفاعیلن قتی شوله اوتنه مصرع مد پیش
رخسارت بود چاکر بر غبت ای صنم بجره و زنی اولو که تقطیعی بود در
مد پیش رخ مفعولن سارت بود مفعولن چاکر بر غبت
بت ای صنم مفعولن قتی بو مصرع شوله اوتنه پیش رخسارت
بود مد ای صنم چاکر بر غبت بجره و زنی اولو که تقطیعی بود در
پیش رخ مفاعلاتن رت بود مد مفاعلاتن ای صنم چاکر
کر بر غبت مفاعلاتن دایره نک ای متفقه در اتفاق اجزایه ایچن

مستفاد

متفق لر در سبای اولمقده و بعضیله متفقه اجزایه نمای اولنه
دیشلر بو فقیر ک یازدوغی مشهور اولن در مصرع توی
مد ما بلطف و نظر توی ش ما بفضل و منر

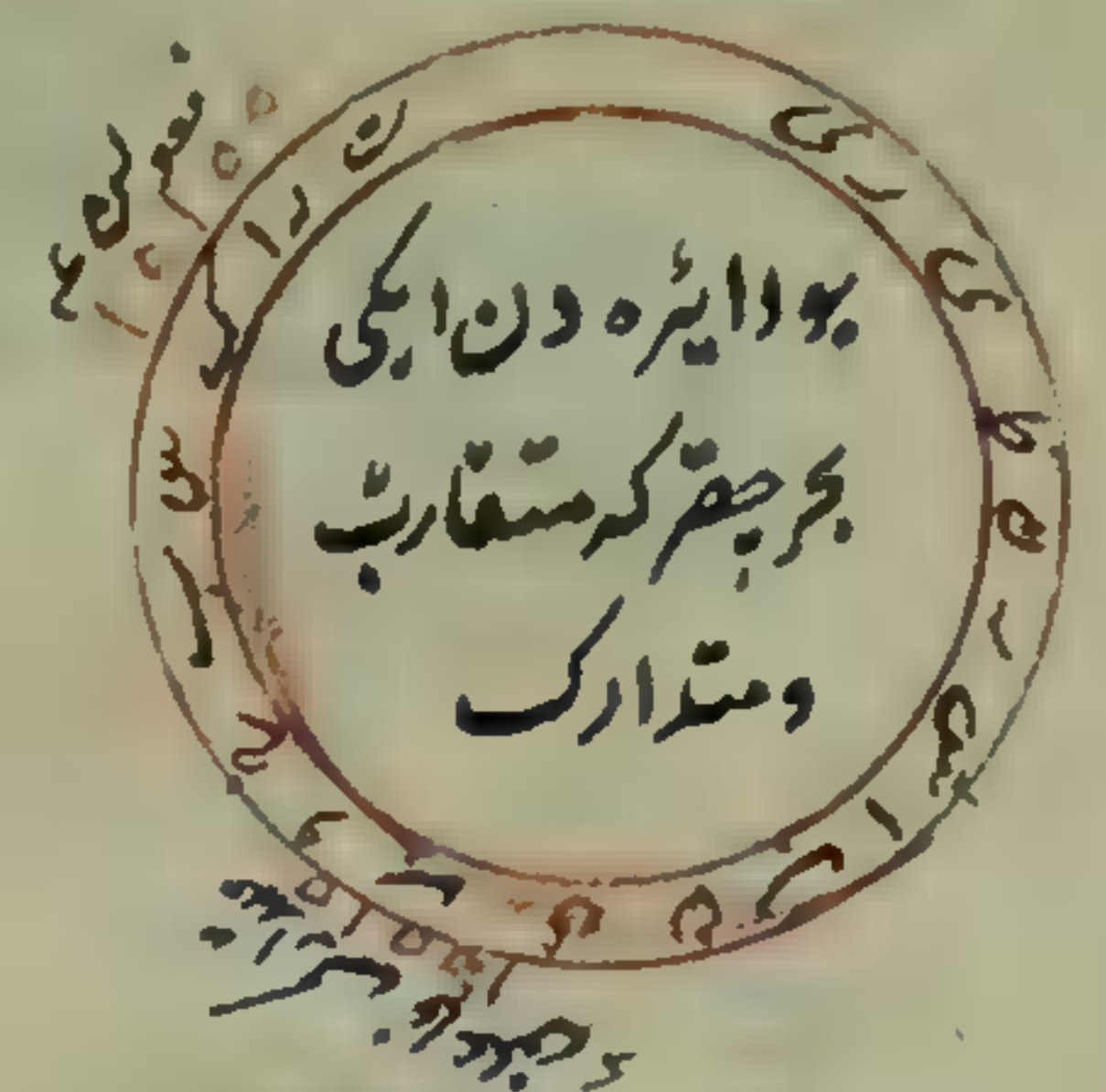
بجره و غایب اولان صنف
از زنده و صورت و مطالب در سطر

بو مصرع وجه سطور را ایچن بجره و زنی اولو که تقطیعی بود
توی مد ما مفاعلاتن بلطف و نظر مفاعلاتن توی ش ما مفاعلاتن
بفضل و منر مفاعلاتن قتی بو مصرع بجره و زنی اولو که
و نظر توی ش ما بفضل و منر توی بجره کامل و زنی اولو که
تقطیعی بود در مد ما بلطف و نظر توی مفاعلاتن
ش ما بفضل مفاعلاتن ل و منر توی مفاعلاتن وافر دایره نک
آدی مشبهه در اجزایه مشابه اولدو چون مصرع تراکش بخوبی
نباشد نظیری بحر منقار

بوجیف و غایب اولان صنف
از زنده و صورت و مطالب در سطر
بجره و غایب اولان صنف
از زنده و صورت و مطالب در سطر

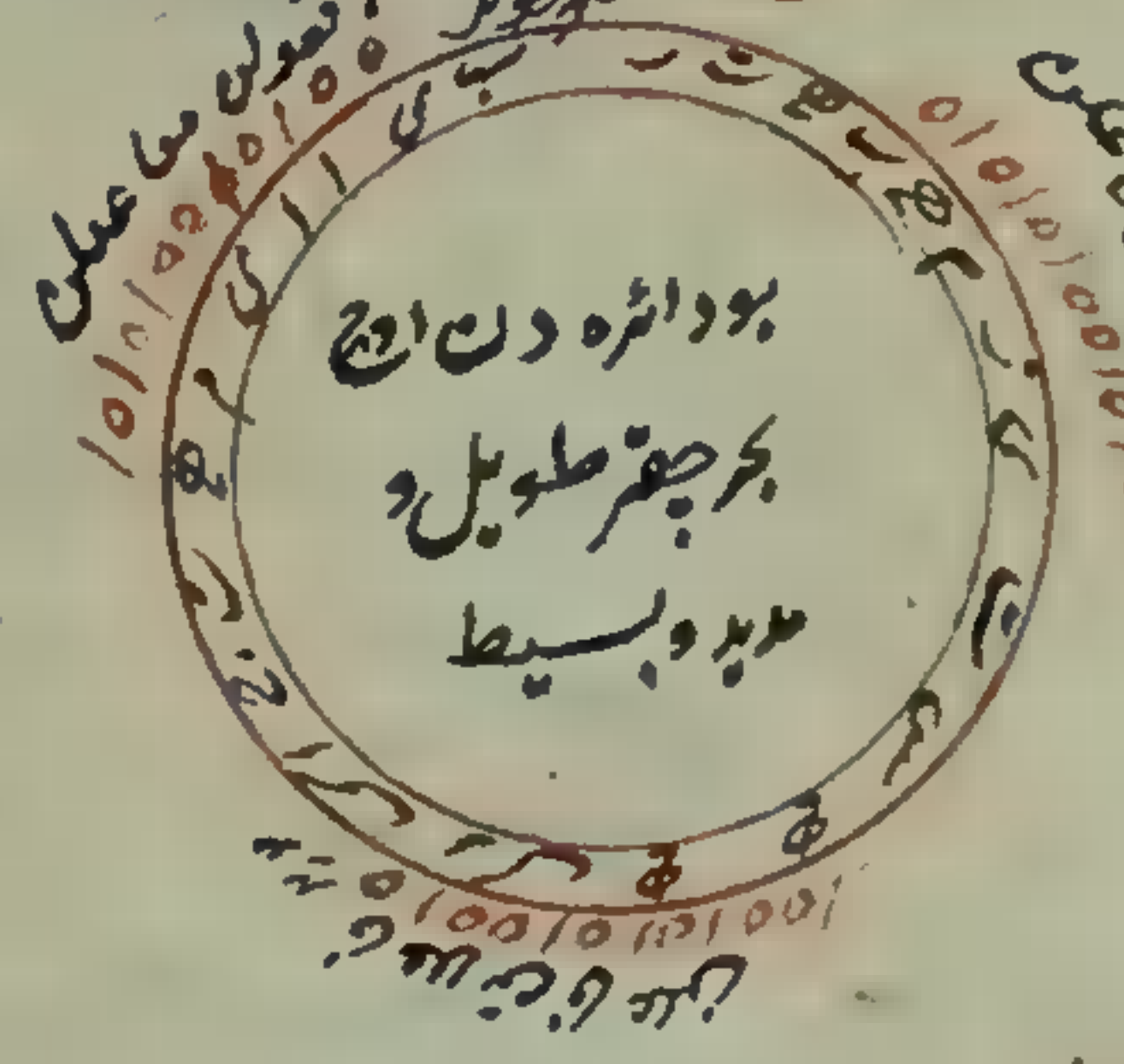
از این جهت که در این کتاب
مباحثی است که در سایر کتب
نمیباشد و این کتاب را
در این باب بسیار مفید است

بحر متقارب

در این بحر متقارب
مباحثی است که در سایر کتب
نمیباشد و این کتاب را
در این باب بسیار مفید است

و در این دایره نیک دی مجتبه در لامک فستی ایلا جنگلی ایچون که
چکاش بعضی در مجتبه در لاجا اسنک ختانی اولدو غنچه نکه بعضی
خات بعضی سبائی و بعضی سبائی بعضی سبائی سبائی سبائی
مغایر در مغایر بیایای مهت چاکر که هست ز مد بهتر

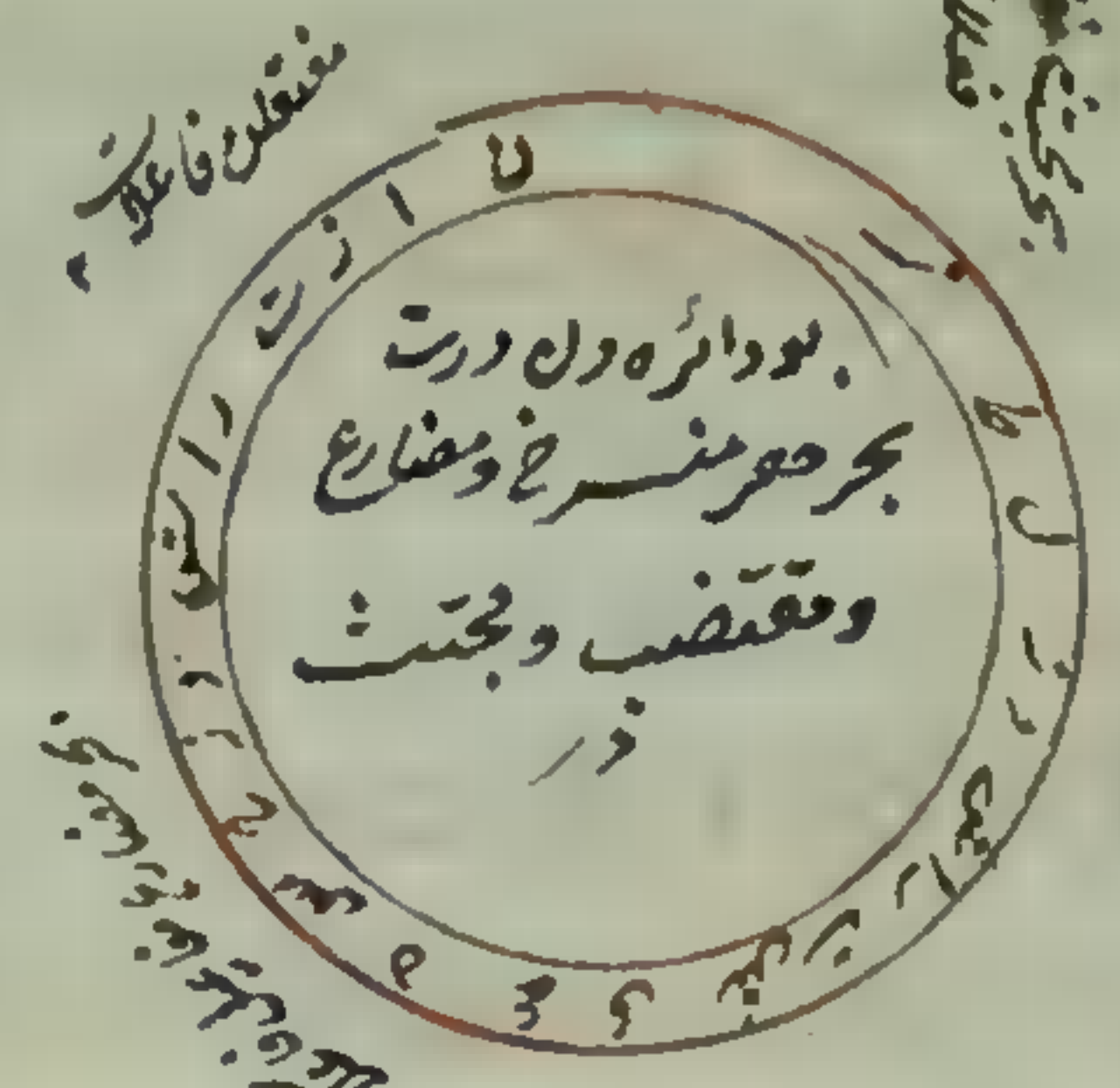

در این بحر متقارب
مباحثی است که در سایر کتب
نمیباشد و این کتاب را
در این باب بسیار مفید است

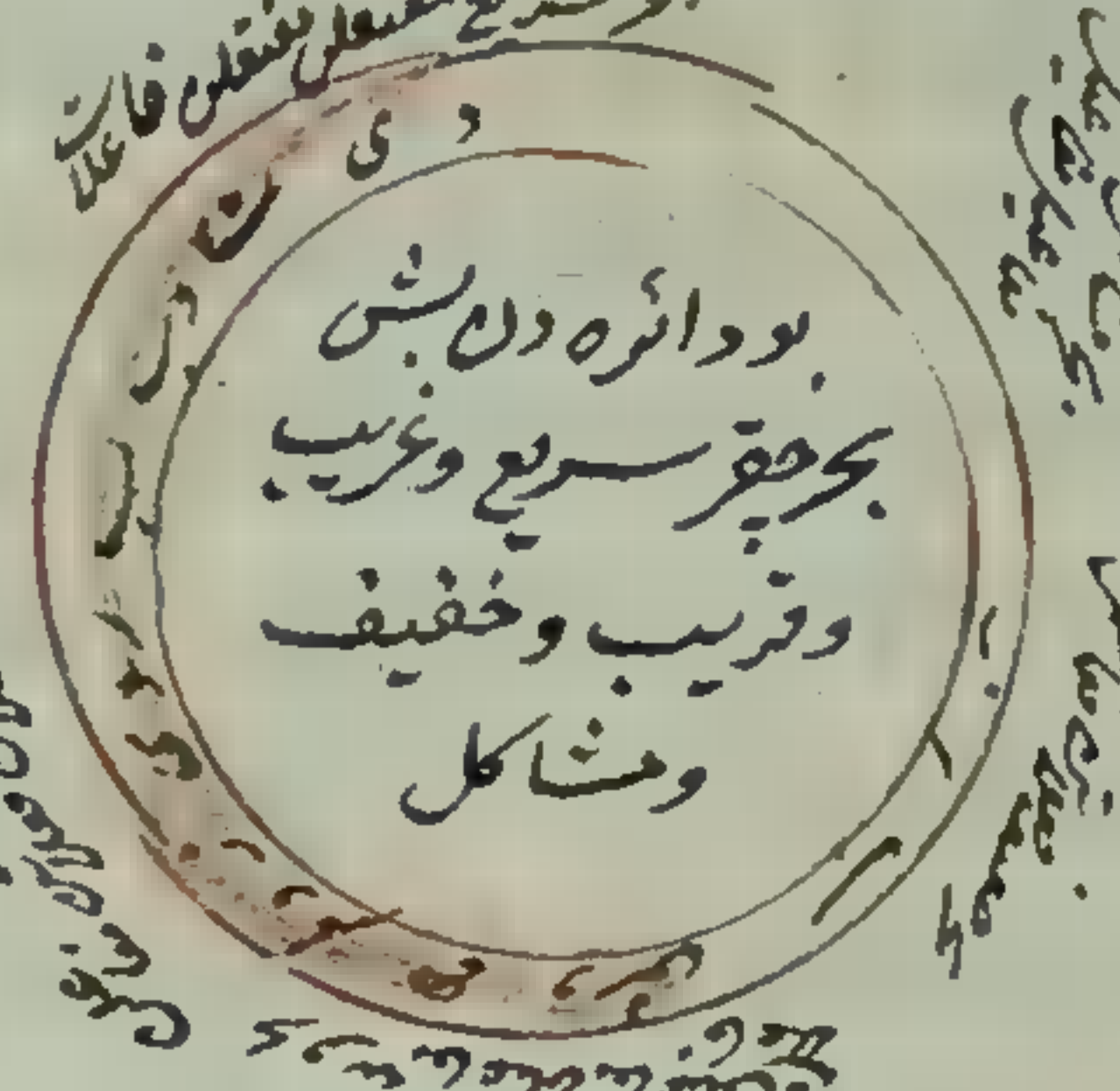
و شنجی دایره نیک دی مختلفه در اختلاف اجزای ایچون که
عدد و حوضه و خصوص اجزای سنده بری برینه مخالف لرد در قطع
نازه تراشد حسن عیش تراشد رطف

مغایر در
مغایر در

بحر مطوی الاجزاء

و شنجی دایره نیک آدی شتیه در اول ذکر اولان دایره ایزره دن ایچون که
و بر آدی منسرخ در متاخوین نوع و اختراع اندکی ایچون حقه بعضی بر لرد و کون
بحر لردن غیر اختراع اولمش کراد مغایر وی تو بر دی ز دم هوش باز

شده و ک نظم احوالی بیان اولدی نظم مناسبتی ایله شکر اقسام دخی
بیان ایده لم که شراجه در لودر شرج در و شرج در و شرج در
و شرج اولدر که ورنه اولد فاقیه سی اولد و شرج اولدر که فاقیه سی اولد

در این بحر متقارب
مباحثی است که در سایر کتب
نمیباشد و این کتاب را
در این باب بسیار مفید است

اگر چه بر حرف اما اکا بتبعیت اید سکر حرف در حرکت و در اول
 درت حرف و درین صکله اولو مثلاً انداخته و پرداخته لفظ نه حرف
 روی خاد و درت حرف و درین اول و درت حرف صکله در و درین اول
 اولو حرف ک اسمی بود در حرف تائیس حرف خیل حرف د ف حرف قید در و درین اول
 اولان حرف ک اسمی بود در حرف وصل حرف خیل حرف نه حرف ناره و بو
 جمله طغوز حرفه التي حرکت کلو که اندر رس و شباع و هذو و توجیه و بحری
 و نفاذ دیر لر و الف تائیس حرف خیل قافیه ثوسه ده اولو و بولتی
 حرکت ک اسمی رس و شباع در بو قافیه ده اولو عاقل جاصل ک اسمی الف
 حرف تائیس ر قاف و ما حرف خیل ز و لام روی در و تائیس درین اول
 حرکت رس در و حرکت خیل شباع در پس بو قافیه ده اوچه حرف و ای حرکت
 دارد و بو قافیه خاصه عرب در که عم الفی رعایت التیموب عاقل قافیه
 مقبل منک کتور سه ر عیب اولو اما عرب قافیه فتح مطلع ده الف تائیس
 آخره د ک اول رعایت و نوح کر که در **بکمل** ک قافیه عم قافیه ده اوچه در و در
 مجروده و مودنه و مقیده در مجروده قمر و شکر ک اسمی که را روی در و اندون
 اولو حرکت توجیه در پس بو قافیه ده بر حرف و بر حرکت دارد و در ف و اوچه
 اولو بر بی الف جان و کان ک اسمی بری و او حور و نور ک اسمی بری یا وین و چین
 ک اسمی در مقیده بر حرف س ساکن روی بر نه کلو لفظ در و در د ک اسمی و لفظ قند
 و چند ک اسمی پس الف جان و کان و او نور و حور و یا وین و چین و ذی
 و رای در و در و ونون قند و چند قید در و در ف و قید در اول و لا حرکت

حذو در و اول درت حرف ک روی درین صکله کلو بری حرف وصل در روی
 اکا متصل اولو قافیه متحرک اولو سر ستم و برم ک اسمی که را روی دریم وصل در
 و روی در اول اولو حرکت توجیه در و حرکت روی بحری در بو قافیه ده ای
 حرف و ای حرکت دارد و اول حرف که حرف وصل صکله کلو خروج در ک اول درت
 حرف ک بری بود در تا که وصل متحرک ایدیه حرف خروج کلو تسمش تسمش
 ک اسمی بونده روی را در و وصل صکله ر و خروج سین در و روی در اول اولو
 حرکت توجیه و حرکت روی بحری در و حرکت وصل نفاذ در بو قافیه ده اوچه حرف
 و اوچه حرکت دارد و بر حرکت ک حرف و درین صکله کلو رک رک بر ک زیاد
 اکا نفاذ دیر لر و اول حرف که خروج صکله کلو در زید در ک اول درت حرف ک
 بری بود در و تسمش و در خور تسمش ک اسمی بونده را روی در ویم وصل وین
 خروج و تا خیز در روی در اول کلن حرکت توجیه و حرکت روی بحری و حرکت وصل
 نفاذ در و بو قافیه ده درت حرف و اوچه حرکت دارد و اول حرف که درین
 صکله کلو ناره در ک اول درت حرف ک بری بود در گشتش ک اسمی که بونده او ک اسمی
 سین روی در و اکب سین وصل در و تا خروج در ویم زید در وین ناره
 و روی در اول اولان حرکت توجیه در و روی حرکت بحری در و اندون ک اسمی اولو
 حرکت نفاذ در بونده بیش حرف و اوچه حرکت دارد مثال قافیه مجروده
 چوبوی تو آرد نسیم سحر خدایش کند دل روان جان و سر
 بونده را روی در اندون اول اولان حرکت توجیه در پس بو قافیه ده
 بر حرف و بر حرکت دارد مثال قافیه مودنه که الف اید اولو لاس

بجای سطر اول و آخر و در سطر وسط
بجای سطر اول و آخر و در سطر وسط

که بنوشتم ز لعل دهر جام گزودم در جهان میسر کام
 بونده میم روی در الف ردی در و رفتن اول اولان حرکت حذو در
 بونده اکی حرف و حرکت دارد مثال قافیه مرد فیه که اول اولان **س**
 ای که بنود بحسن روی تو خور باد چشم بد از جمال تو دور
 بونده راروی در و و آوردی در و رفتن اول اولان حرکت حذو
 بونده قافیه اکی حرف و حرکت دارد مثال قافیه مرد فیه که یله اولان **س**
 ای بخت را ملک خوبی در نیکین خرم حسن تر ارم خوشه چین
 بونده نون روی در و یار دنی در و حرکت که رفتن اول در حذو در
 بونده اکی حرف و حرکت دارد مثال قافیه مقیده **س**
 ای و خید از تنوی ز عالم فرد نبود اندر زمانه مثل تو مرد
 بونده دال روی در و راقید در و اول حرکت که فیدن اول در حذو در
 پس بونده قافیه اکی حرف و حرکت دارد مثال قافیه که رفتن اول در حذو در
 اولان **س** چون دل غم عشق روی او داشت در جان همه تخم در او داشت
 بونده روی نادر و الف ردی اصلی در و شین روی زاید در و رفتن اول
 اولان حرکت حذو در پس بونده قافیه ده اوج حرف و حرکت دارد مثال قافیه که
 وصل ایله اولان **س** تا که پیغام تو آورد نسیم سحر می کند در قدش خسته دلم جان
 بونده راروی در و یا وصل در و اول حرکت که رویدن اول در توجیه در و حرکت
 روی بجری در پس بونده اکی حرف و حرکت دارد مثال قافیه که وصل ایله در حذو در
س هر که در عشق صاحب قدست در صفا ایل عشق خست مست

بوده

بجای سطر اول و آخر و در سطر وسط
 بجا سطر اول و آخر و در سطر وسط
 بجا سطر اول و آخر و در سطر وسط
 بجا سطر اول و آخر و در سطر وسط
 بجا سطر اول و آخر و در سطر وسط

بونده میم روی در و سین وصل و تا خروج در و حرکت که رویدن اول در توجیه در
 و حرکت روی بجری در پس بونده قافیه ده اوج حرف و حرکت دارد مثال قافیه که وصل ایله در حذو در
س چو سر و سهی بر کشتنش چون هر سو هزاران بلبلیتش
 بونده لام روی در و سین وصل و تا خروج و شین زید در و حرکت که رویدن
 اولان توجیه در و حرکت روی بجری در و حرکت که رویدن اولان توجیه در
 حرکت حرف و اوج حرکت دارد مثال قافیه که وصل ایله در حذو در
س من نم که نم سیر ستم بنده چاکر ستم
 بونده روی رادر و سین وصل و تا اولی خروج و میم زید و تا خیره ناز
 و رویدن اول اولان حرکت توجیه در و حرکت روی بجری در و رویدن اولان
 حرکت نفاذ در پس بونده قافیه ده بش حرف و اوج حرکت دارد مثال قافیه که وصل ایله اولان
س در درون تخم عشق می کارم خون دل زان دو دیده می بارم
 بونده رار ویدر و الف ردی و میم وصل و رفتن اول اولان حرکت حذو در روی
 بجری راجم بونده اوج حرف و حرکت دارد مثال قافیه ده رفتن اول در حذو در
س هر که از وصل دوست شور ستمش زان دل و دیده غرق نورش
 بونده روی رادر و و آوردی و سین وصل و تا خروج در و شین زید در
 که رفتن اول در حذو در و حرکت روی بجری در و رویدن اولان حرکت
 نفاذ در بونده قافیه ده بش حرف و اوج حرکت دارد مثال قافیه که
 رفتن اصلی و رفتن زاید و وصل و خروج و خیره ناز ایله اولان **س**
 آن بخت که عشق بار خسته بختش با جو رنماز و عیده در خستش

بونده تاروی الف ردیف اصلی و خاردنی اند و بین اصل و تاروی ویم زاروی
 ناره در حرکت که ردیف اول در حذو و حرکت روی می در روز و بدین صفت
 اول حرکت نفاذ در پس بونید یی حرف اوج حرکت و ارد **و بیکل** که بر نوع قافیه
 شواکا قافیه شایگان در و اول بر پنج قسم مشهوری الف بونید اول و شایگان
س در یغادر و عشق و وصل یازان در یغاصحت زیبا نیکاران
 بونید روی را در و اندن اول و لک الف ردیف و درین کلمه اول الف و نون
 شایگان در و ردیف اول و لک حرکت حذو و حرکت روی می در یغادر
 بوقافیه ده درت حرف و کی حرکت و ارد **مثال** قافیه شایگان غیت **س**
 کسان کز ماه روی دوست دورند عجب ارم که در دوری بصورتند
 بونید راروی را و ارد و در و نون و دال شایگان در و ردیف دن
 اول و لک حرکت حذو و حرکت روی می در پس بونده درت
 حرف و کی حرکت و ارد **مثال** شایگان خطاب **س**
 در چمن تاسرو سیمین بر چید به چشم بد دعا روی دمید
 بونده روی می در و با و دال شایگان در و ردیف اول و لک حرکت توجه در حرکت
 روی می در لا بد بوقافیه ده اوج حرکت و کی حرکت و ارد **مثال** قافیه شایگان
س چو دایم با ده عشق تو نوشتم سر در خلوت وصل تو نوشتم
 بونید شین روی را و ارد و در و یایم شایگان در و ردیف اول و لک
 حذو و حرکت روی می در بوقافیه ده درت حرف و کی حرکت و ارد **مثال** قافیه
 فضلا قنده از هم و شواکه علی هم اولوب و قافیه خاتم شواکه اولوب و اعتبار

زیر این کلمات نور و نون و دال و او
 قافیه در و زنی و شین و کت این علم
 این علم و در و نون و دال و او

خانه به اول در غر ابدن بود قد تفصیل اولندی من بعد صنایع شعریه تفصیل شروع
مقاله ثانیه صنایع شعریه بیاننده در
 بلکه استناد صنایع شعریه ده تر صیغ ایلاید ایلاید کلید در تر صیغ بونید
 معنای لغوی و معنای اصطلاحی بیان او نموده بونید مثالین اید این لم
 قران عظیم دن **مثال** ان الابرار فی نعیم وان الفجار فی عذیم و حدیث شریفین
مثال اللهم تقبل توبتی واغسل حوبتی و تشرع بیدین **مثال** من اطاع غضبه
 اضاع ادمه و تشرع فاسیدن **مثال** فی خورده و خوی کرده و نظم غریبه **مثال**
 و افعاله للراغبین کریمه و امواله للطالبین نهاب
و نظم فارسیدن مثال

ای جهان را بدولت تو قرار وی زمان را بخدمت تو مدار
 و تر صیغ حد فتنده صنعت بدیعه او را تا چون اکابر علی و فریض و لندی
 بولوریشکم تر صیغ **تجنیس** اولانتر عربیدن **مثال** و طشت الهماء
 اعقابهم و خشیت الاعداء اعقابهم و تشرع فاسیدن **مثال** باره کرشته و کاره
و نظم عربیدن مثال
 جلالک یا خیر الملوک مسایعیا علی منبر المجد الموشل خا طرب
 فللخطه النکراء سبک دافع و للخطه العذراء سبک خا طرب
و نظم فارسیدن مثال

بهشتی مهر را عین خطا بود بهشتی مهر را عین خطا بود
تجنیس بوقورده بیان او نموده اقسام بیان اید **تجنیس** نام

چند سبک و خلق و دشمن او کچان
 سبک جلالت با بادت بکر ضریح
 سبک جلالت با بادت بکر ضریح
 سبک جلالت با بادت بکر ضریح
 سبک جلالت با بادت بکر ضریح

ونظم عربيدن مثالی

و نظم فارسیدک مثالی

و نظم عربیوں مثلاً

مثال دیگر

کابل

مستطاب
بنیادی

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note, located at the bottom of the page.

و نظم عربی و مثالی

فدينه من خل مواف موافتي ومن صاحب اف مصاف مصافتي

و نظم فارسیدن مثال

لبت عین آب حیات دول
 بجینس مرتب تر کیده اولاندونتر عربیدن مثالی
 فصیح الله رایح او غار و نثر فارسیدن مثالی در جهان تازنده ام مهر تو تازنده ام
 و نظم عربیدن مثالی

و نظم عربین مثالی

جعلت هدیتن کم سوا کا
و نظم فارسیدن مثال

از حق مهر خست را کرم بازار من آزرده را از لطف بازار
 نجیب تر اوله که تکرار اوله و لفظ اوله حرف انداوله حدیث شریفه
 مثالی من طلب وجه و وجه و شرعیه من مثالی

النبيذ بغير النغم غم ونشر فارسيدين
و نكلم عربيدين مثالي

بالعباس لاختب بآق
شبی عن حلّ الاستعار عاری
فلا طبع کسلسال معین
فولال من ذری الحاج جاری

و نظم فارسیوں مثالی

چو چشم زامت پیکار کار بود جان من زان دل از زار

بسم الله الرحمن الرحيم

ایک صفحہ ۱
مائع اور پختہ

9223

دولة اوغادو جمع وغدا

امام مهرتوتایزه ام

بیا

سواکا

بازار

شرفیہ

ف

ایست

ماری

ساری

10

زارزار

عن

المقلوباً بكونه انقسام جوقدر اما مشهور اولاً انكسري درت در

مقصود رجال و آمال و
مسئله

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

مرادخان وزیر و رازی
ویار در مسئله

فائدہ آئیو راول پکھت کرانہ

باز غم تو رخ دلم را شکار کرد باشد که حق را نماندش از چنگ باز باز

نوع ثالث اولد که لفظ اول بعینه مذکور اولاولا و اولکی معنی مراد اولا

اما لفظ اول مصراع اولک اولنده اولیه نظم عربیون **مثالی**

اما القبور فانها ما نوتة بجوار قبرک والد یار قبور

نظم فارسیون مثالی

کر چه در دل بخازم و وفا نیست مرا می ندانم که تو با بن چه داری در دل

نوع رابع اولد که نوع ثالث کی اولا اما اولکی معنی مراد اولیوب غیری

معنی مراد اولا **نظم عربیون مثالی**

واذا البلائ ففحت بلغاتها فانف البلائ باحت والبلائ

نظم فارسیون مثالی

کر یا بده داد من از فلک چو ایزد ترا هر چه بایست داد

نوع خامس اولد که هر مصراع اولنده و آخرده اولان لفظ اصیده

و معنیده متفق اولا اما معنیده متفاوت اولا اولد کی قسم اولد کی

بر لفظ صدرده بر لفظ عجزده اولا بر قسمی اولد که بر لفظ حشوده بر لفظ عجزده

اولا قرآن عظیمین قسم اولک **مثالی** استغفروا ربکم انه کان غفارا

نظم عربیون مثالی

و هت عزمانک ما کبرت و ما کان من شانها ان تکی

نظم فارسیون مثالی

بیا ز روی در اوج هیچ حجت زمین بر کز ترا بود دست آزار

و قرآن

و قرآن مجید دن قسم ثانینک **مثالی** ولقد استنزلنا برسل من قبلک حق بالذین

سخروا منهم ما کانوا به یستزفون و حدیث ثریفین **مثالی** من مفت نفیة الله

نظم عربیون مثالی

وما ان یشت من کبر و لکن لقیث من الاجته ما اشبا

نظم فارسیون مثالی

امیر اگر مرا معنول کردی سرخجام همه عمال عز است

نوع ساسی اولد که اولده و آخرده کلن لفظ اصیده بر لفظ دن

مشتق اولیوب معنیده مختلف اولا لربود اخر کی قسم قرآن

عظیمین قسم اولک **مثالی** قال انی لعلمک من الغالین **نظم عربیون مثالی**

ضرب اید عشره فی السماء فلسازی لک فیها ضربا

نظم فارسیون مثالی

نال از عشق آن صنم شب و روز وینک ان ناله کشته ام چون نال

و قرآن مجید دن قسم ثانینک فنادی فی الظلمات ان لا اله الا انت سبحانک

ان کنت من الظالمین **نظم عربیون مثالی**

منحنایا الخائب غیر اتا اذا جارت منحنایا الخرابا

نظم فارسیون مثالی

کوت زمانه ندارد و نظیر شاید از انکه تو از خدای بر حمت زمانه را نظری

و حرف شعرا ده رد بحر علی الصدر اولد که غزلک مطلعده مذکور اولان

مصراع مخلصده بعینه مذکور اولانیتکم مصنف کتاب سروری فقیر دیش

من مفت نفیة الله

من مفت نفیة الله

من مفت نفیة الله

من مفت نفیة الله

من مفت نفیة الله

من مفت نفیة الله

غزل
 کورمک ایچون حسننی آله یار آینه دیرم که کند وکی کورمه ایکن یار آینه
 قلبکی دو غزلدی کورحقه دیر سلفین است عکس اگری کورستر کز اولسه نایار آینه
 کون یورک ایغنی لوبده نیتیه ایوم کم تنگ می کونی وار فر جوهر بار آینه
 بر زوالی در کنش ماه فلک اسکل در کته کونه کرم اولسون کچه جوج دو آینه
 ای سروری کون مقابل اولدی آیه صانورم
 کورمک ایچون حسننی آله یار آینه

تضاد یوفوروده بیان او نمسه راکه قرآن عظیمین **مثالی** قل اللهم مالک الملك
 توتی الملك من تشاء وتزعزعه الملك من تشاء و حدیث شریفین **مثالی**
 علم لا یففع و جهل لا یضر و شرع عیدین **مثالی** ان من خوفک حتی تبلغ الامم غیر
 من آمنک حتی تبلغ الخوف و **نظم** عربیدین **مثالی**
 یارب بمکیه فی طی مضحک و رب مولیه فی نینی لذات

و نظم فارسیدن **مثالی**
 بدیدارست عدل و ظلم پنهان مخالف اندک و ناصح فراوان
اعتنا اولدر که زمین ایچون موافق اولان خوف کتورم لازم دکل ایکن
 تا کتاب و عتاب کی بویا التزام مالایکرم دفر دیر قرآن مجید **مثالی**
 فاما الیتم فلا تقر و اما السائل فلا تنهر و حدیث شریفین **مثالی** سلطان
 تسلط الشیطان و **نظم** عربیدین **مثالی**
 یقولون فی البستان للعبین لذة و فی حجر و الماء الذی غیر آسن

این غزل را در کتب معتبره
 و در کتب معتبره
 و در کتب معتبره

این غزل را در کتب معتبره
 و در کتب معتبره
 و در کتب معتبره

این غزل را در کتب معتبره
 و در کتب معتبره
 و در کتب معتبره

اذا شئت ان تلقی المحسن کلها **نظم** فارسیدن **مثالی**
 هم تو دزمین کشیده سپاه قدر تو بر فلک نهاده قدم
 ناصح ملک تو قرین طرب حاسد صدر تو ندیم ندم
تضمین المدوج اولدر که سجع و قوافی رعایت اولند فن غیر لفظی
 کتورم که وزنیم و قافیه ده متفق اولار قرآن عظیمین **مثالی** و جنبک
 من سبأ نبی یقین و حدیث شریفین **مثالی** المؤمنون یستنون لیسون و
 المؤمنون یحبون و شرع عیدین **مثالی** فلان زین بعلمه لم یجد کلام
 زمانه و فاق بفضل الباهر و حبه الزاهر اقرا له لفظ زمانه و اقرا له قافیه در
 باقیه مدوج در و شرع عیدین **مثالی** فلان بسیرت کزیده و عبادت
 پسندیده معروفست و بخند متکاری حضرت و طاعت دارنی دولت

و نظم عربیدین **مثالی**
 مضی الصاحب الکافی ولم یبق بعده کریم یروی الارض فیض غمام
 فقد ناه طاتم و اغتم بالعلی کذاک خسوف البدر عند تمام
و نظم فارسیدن **مثالی**

بیاض و ریح و راو کز فکر چون بارت ز ذوق و شوق خفار ادم و فاه اند
استعاره اولدر که لفظان معنای مراد اولیوب معنای مجازی مراد
 اولار قرآن عظیمین **مثالی** و احفض لها جنح الذل من الرکمه و حدیث شریفین
مثالی الفتنة نائمة لعن الله من یقظها و شرع عیدین **مثالی** ان ابن حنبله

این غزل را در کتب معتبره
 و در کتب معتبره
 و در کتب معتبره

این غزل را در کتب معتبره
 و در کتب معتبره
 و در کتب معتبره

بجست له الدنيا معارفاً والفت اليه افلاذ كيداً ونفت له حشا واطمئنت
 واعطت له جود اسال منه شعابها ودفعت في محالها فحق منها مصا وحق
 منها نقصا وجانب غمرتها وشي ضمها حيا وما ابتلت قدماه الا ذلك انما اليها
 قالوا ابل رحمتك ونشر فارسيدين مثلاً

ونظم عربيدن مثال

ومن العجايب ان يفيض سديونا بدم المنايا التودد وهي ذكور

ونظم فارسيدين مثال

دست اميد بنده بدان وصل دست مشكل رسد جود دیده بختم نجواب ماند
 مراعات الفطر اوله که بری برینه مناسب الان لفظ نظر کنور لکل و بلیل کبی

ونظم عربيدن مثال

اذا الفوارس لو رأيت مواقف والحيل من تحت الفوارس تخط
 لقوات منها ما تخط يد الوغى والبعض تشغل والاسنة تنقط
 اولی بنده توقف و حرف خیل و فوارس ذکر اید یا بخی بنده قراة
 و خط و شکل و نقطه و و غا و بیض و سنان ذکر آخری کبری برینه مناسب لفظ نظر

ونظم فارسيدين مثال

سوسن وکل ارغوان و لاله را حسن گرفت مهر و ماه طلعت راز و ره ران
 الملح المزا ولکه که شاعر مدحک یا معشوقک وصف جلیلی ذکر اید یا برون فی

ونظم عربيدن مثال

ذکر اید یا برون فی رنج اقل من عمر یا کوی اذا و صفا

بجست له الدنيا معارفاً والفت اليه افلاذ كيداً ونفت له حشا واطمئنت
 واعطت له جود اسال منه شعابها ودفعت في محالها فحق منها مصا وحق
 منها نقصا وجانب غمرتها وشي ضمها حيا وما ابتلت قدماه الا ذلك انما اليها
 قالوا ابل رحمتك ونشر فارسيدين مثلاً

ومن العجايب ان يفيض سديونا بدم المنايا التودد وهي ذكور
 دست اميد بنده بدان وصل دست مشكل رسد جود دیده بختم نجواب ماند
 مراعات الفطر اوله که بری برینه مناسب الان لفظ نظر کنور لکل و بلیل کبی

اذا الفوارس لو رأيت مواقف والحيل من تحت الفوارس تخط
 لقوات منها ما تخط يد الوغى والبعض تشغل والاسنة تنقط
 اولی بنده توقف و حرف خیل و فوارس ذکر اید یا بخی بنده قراة
 و خط و شکل و نقطه و و غا و بیض و سنان ذکر آخری کبری برینه مناسب لفظ نظر

سوسن وکل ارغوان و لاله را حسن گرفت مهر و ماه طلعت راز و ره ران
 الملح المزا ولکه که شاعر مدحک یا معشوقک وصف جلیلی ذکر اید یا برون فی

مصرع اولنده کمال شجاعت و ثانیین فرط سخاوت ایلده وصف ایدر

ونظم فارسيدين مثال

آن کند تیغ تو بجان عدو که کند جود تو بعدن مال
 محمل الفیدین یوقوده بیان اولمشد رو بوکا ذوالوجهین دفر درلر

ونظم عربيدن مثال

خاط لی غمسه و قبا لیت عینیه سوا

ونظم فارسيدين مثال

ای بر سر خوبان جهان بر سر جیک پیش دهن ذره غایده جیک
 تا کیه المرح بما يشبه الذم اولدر که مدوحی بر وجه الیه مدح ایدر بعد لفظ
 که ذم صانوب اما اول دخی مدح اولدر نشر عربيدن مثال هم جار العلم الا انهم
 جبال الحلم نشر فارسيدين مثال فلان مدوحی فصیح است جز انکه خط نکودارد

ونظم عربيدن مثال

فلا عیب فیهم غیر ان سیوفهم بهن فلول من قراع الکتاب

ونظم فارسيدين مثال

ترا پیشه عدلست لیکن بچود کند دست تو بر خزان ستم
 التفات خط بدن غیبه غیبتن خطابه و تکلمه انتقاله دیر بر صنعت
 قران عظیمده جوق واقع اولمشد و بعضیدر عشر التفات اولدر که
 تمام اولدر دن صکر یا دعا یا اکا مناسب بر معنی ذکر اولدر قران عظیمده
 قل جال الحق و زهی الباطل ان الباطل کان زهوقاً و نشر عربيدن مثال قصم الفکر ظری

بجست له الدنيا معارفاً والفت اليه افلاذ كيداً ونفت له حشا واطمئنت
 واعطت له جود اسال منه شعابها ودفعت في محالها فحق منها مصا وحق
 منها نقصا وجانب غمرتها وشي ضمها حيا وما ابتلت قدماه الا ذلك انما اليها
 قالوا ابل رحمتك ونشر فارسيدين مثلاً

بجست له الدنيا معارفاً والفت اليه افلاذ كيداً ونفت له حشا واطمئنت
 واعطت له جود اسال منه شعابها ودفعت في محالها فحق منها مصا وحق
 منها نقصا وجانب غمرتها وشي ضمها حيا وما ابتلت قدماه الا ذلك انما اليها
 قالوا ابل رحمتك ونشر فارسيدين مثلاً

سوسن وکل ارغوان و لاله را حسن گرفت مهر و ماه طلعت راز و ره ران
 الملح المزا ولکه که شاعر مدحک یا معشوقک وصف جلیلی ذکر اید یا برون فی

ملاحظه شود که این شعر در بعضی نسخه ها به این صورت است
 و الفون قاصات الطهور نشر فارسیدن مثال نیکی باید کرد و در جهان
 به از نیکی

و الفون قاصات الطهور نشر فارسیدن مثال نیکی باید کرد و در جهان
 به از نیکی

و نظم عربیدن مثال
 اذابت الخيام بذي طلوع سقيت الغيث ايتها الخيام
 انتني يوم نصف عارضها بفرع ثام سقي البشام

و نظم فارسیدن مثال

ما را جگر بتیغ تو خسته شد ای صبر بر فراق بتان نیل جوشنی
 ایهام بوقروده بیان اولمشد بهو کا تخمیل دفر ویر و دیو اوج
 ایهام مطلق اولد که لفظک کی معنای اوله بلا زیاده و لا نقصان

بسی که سوی من خاکی فکنی هر سخی تیر کشته زد دست تو جان من
 مراد تیر خاکی و سحر در هر رنگ کی معنای وار در ایام تام اولد که بر
 اکیدن زیاده معنای اوله

کفتم که در بر اید روزی نهال قدرت کفنا که سرو سیمان بشنوم که در بر اید
 ایهام ناقص اولد که بر معنیده قصور اوله

تا در اینج سراز خاک درونی باشد که در خاک قدم تاج بر کی باشد
 کی بر باد شاه آدی دریا چمن اولاد یکدر تشبیه بونده شرط بود که
 مشبه مشبه به موجود اولاد بودیدی قسم تشبیه مطلق اولد که بر
 نشه بر نشه به قید ستر تشبیه اید ل بوقسم قران عظیمه چوق در
 کسر اب بقیعه که ماد استندت به الیج کی و حدیث شریف مثال اصحاب

کاجوم

کاجوم با یتیم اقتد یتیم ایتیم نشر عربیدن مثال او جهر کم کالد و الزاهره
 کاجور الزاهره نشر فارسیدن مثال روی تو چوماست در عشق چوماست

و نظم عربیدن مثال

کاتما یسم عن لؤلؤ منقذ او برد او قاح

و نظم فارسیدن مثال

مرج و حام تو چو قلم بدسکال را سینه می شکافد و کردن نمی زند
 تشبیه مشروط اولد که شرط اید اوله نشر عربیدن مثال لاشبه وجهه لانا
 الا بالعید المقبل لو کان العید یبقی میا منه و ندم می سینه و نشر فارسیدن
 مثال فلان چو شیر است اگر شیر عقل دارد و چون ابر است اگر ابر کوه بار دارد

و نظم عربیدن مثال

عزماة مثل الجوم ثواقب لولم یکن للثاقبات افول

و نظم فارسیدن مثال

ماه باشد چون رخت کر ماه باشد سبز خط و چو دندان بود کز درج
 تشبیه کنایه اولد که مشبه به ذکر میله مشبه دن کنایت قلوب اذ تشبیه
 ذکر اولنیه نشر عربیدن مثال غرضت علی تلك العادة الحسناء و الخیرة
 العذراء و نشر فارسیدن مثال فلان در زربگاه آمد بر شیشه شیر نشسته
 و گزده ماری در دست گرفته از زربجد جزع ظاهری گردد و از نیل و زرخوان
 پیدای آورد و مراد شیر شیشه دن آت در و گزده ماردن کوندر در زربجدن
 طرناغی در و جوعدن نور در و نیل و فردن قلع در و از غوان و دشمن قاهر

ملاحظه شود که این شعر در بعضی نسخه ها به این صورت است
 و الفون قاصات الطهور نشر فارسیدن مثال نیکی باید کرد و در جهان
 به از نیکی

ملاحظه شود که این شعر در بعضی نسخه ها به این صورت است
 و الفون قاصات الطهور نشر فارسیدن مثال نیکی باید کرد و در جهان
 به از نیکی

ملاحظه شود که این شعر در بعضی نسخه ها به این صورت است
 و الفون قاصات الطهور نشر فارسیدن مثال نیکی باید کرد و در جهان
 به از نیکی

بدت قمرًا ومالت خوطبان وفاحت غنبرًا ورنث عزالاً

ونظم فارسی در بیان مثال

گاه بر ماه دو هفته گردشک آید برید گاه در خورشید را در غایب پنهان کنی
گزره بوش و که چو کان زنی بر ارغوان خویشین را که زره سازی و که چون گاه کنی
معشوق زلفنی و صفایه **تشبیه** اوله که شاعر بر صفت کند و صفت زک
و بر صفت اندک صفت زدن ذکر اید و ب بونلری بری برینه تشبیه ایلیم

نظم عربی در مثال

صنع الحبيب حال كلاً بما كالتيال نفون في صفا واد معي كالآلآ

ونظم فارسی در مثال

گفتم که دلم چون دینت بدایت گفتا که میانم چو وجودت یکدست
تشبیه عکس اوله که اکی بنسبه بر بنه تشبیه ایدر عکس اندیش عربی در مثال
فکرم اهر قباہ فی البر وخصی اغرقناہ فی البحر فاصبح البر بحر ابد ما تم
و البحر بر آب شلا تم **نثر فارسی** در بیان مثال فلک از کرد سواران چون
زمین تیره فام شد و زمین از جمله دلیران چون فلک به آرام

ونظم عربی در مثال

رق الزجاج و رقت الخمر ففتابها فتا کل الامر
فكانها خمر ولا قدح وكانها قدح ولا خمر

ونظم فارسی در مثال

جان چون کرد از کدورت بجز تن چو جان آید از صفای وصال
تشبیه اضمار اوله که بن عرب بنسبه بر بنسبه تشبیه ایدر اما شویله کو ستره

نظم عربی در بیان مثال

و من كنت بحراله يا علي لم يقبل الدر الا لكبارا
ظاہری یونی کو ستره معصودی در بنین در علی بکره تشبیه و کله ر

ونظم فارسی در مثال

کر انگبین لبی سخن تو چو است تلخ و ریاسمین بری تو بدل کی چو آهنی
تشبیه تفصیل اوله که شاعر بنسبه بر بنسبه تشبیه ایدر که در مشبه اوله

نظم عربی در مثال

من قاس جدواك بالنعيم ما انصف في الحكم بين شكيلين
انت اذا جدت ضاحك ابداء و هو اذا اجاد دافع العين

ونظم فارسی در مثال

گفتم که خط مشک تیار است و خست مهر دیدم که نه آن مشک نه این مهر شیر
هم مشک خط خط ترا آمده لا لا هم مهر فلک روی ترا کشته اسیر
سیاقه اوله که بر بنسبه بر بنسبه تشبیه ایدر که و اگر بوکات تضاد

نظم عربی در بیان مثال

و سجع و از دواج صنم او نور سه و خر خوب او **نثر عربی** در بیان مثال
مثالی و فعا ایه و وضعنا فی یدیه زمام اکل والعقد والقبول والرد
والامر والنهي والاثبات والنفي والبسط والقبض والابرار والنقض
والهدم والبناء والمنع والاعط **نثر فارسی** در بیان مثال بنده را

نمودگسسته کسری او کون با علی
قبول ابلز در بی الا بود بکری مسهر

نمودگسسته کسری او کون با علی
بوله انصاف انجده کله کی شکل او کون
سن احسن ابلک کور سن ابدی
اول احسن ابلک کور سن ابدی

نمودگسسته کسری او کون با علی
بوله صنعت تضاد و سجع و خر و دار

نمودگسسته کسری او کون با علی
قبول ابلز در بی الا بود بکری مسهر

نمودگسسته کسری او کون با علی
قبول ابلز در بی الا بود بکری مسهر

نمودگسسته کسری او کون با علی
قبول ابلز در بی الا بود بکری مسهر

نمودگسسته کسری او کون با علی
قبول ابلز در بی الا بود بکری مسهر

محققان و دانشمندان و ادیبان و دنیا
او غلامی فدا جمل اهل عالم

بویله اولور انما لدن **فاعلا** یاذا **فعل** داره **فعل** اگر لفظ فاعل کاف سن
کسرله اوقیه سن محمود بحر مل اولور تقطیع بویله اولور انما لدن **فایلاتن**
یاذا **فاعلا** داره **فعل** و نظم فارسیه مثال

ایست م طلعت اختر غلام لعل شکر بار تو کوثر بام
بویست بحر سرعین در که تقطیع بویله درایست **مفعول** طلعت اخ
مفعول تر غلام **فاعلا** و اگر بیت و طلعت لفظ کاف سن محمود اوقیه سن
و شکر کوثر لفظ کاف سن محمود اوقیه سن بحر مل محمود تقطیع بویله
اولور ایست **مفعول** طلعت اخ **فاعلا** تر غلام **فاعلا**

ارسال **المشترک** اولدر که بر بسته بر مثل کتوب **نظم** عربی سن مثال
یهون عیسی فی المعال نفوسنا ومن طلب الحسنا لم یغلب المهر
و نظم فارسی سن مثال

نادیده روزگارم از آن کار دان نیم اری بوزگار شود مرد کار دان
مثال دیگر

میسلم اگر نمیکنی چه عجب بنودهای شاه کج کدا
المشترک اولدر که بر بسته اکی مثل کتوب **نظم** عربی سن مثال
الا کل شیء ماضی الله باطل و کل نعیم لاحاله زائل

مثال دیگر
اعز مکان فی الدنیا سراج و خیر حلیم فی الزمان کتاب
و نظم فارسی سن مثال

این کلوز زده بودم لکه جان
و بملک کلمه کوزل تو است
اگا آخو کلوز سله

عزیزک مکان دنا داده بودی
است اگر در دوزخ تو معصوم
زمانده کتاب در سله

نه هر که تیغ دارد و جرب باید رفت نه هر که دارد پا زهر باید خورد
و قافیه سن اولدر که بیتک اکی قافیه سن اولابونک فارسی سن

مثال
ای از مکارم نوشته در جهان خبر افکنده از سیاست تو آسمان خبر
صاحب قران ملکی و بر تخت خسروی هرگز نبوده مثل تو صاحب قران ذکر
بارای پر و بخت جوان و کرده اند اندر پناه جاده نو پیر و جوان مفر
کیتی زبان کشاده بدیع تو دملک بسته زهر خدمت تو بر میان مگر
بامو کب سعادت تو همگان شرف
بامو کب سعادت تو همگان شرف

تجاهل العارف اولدر که بدکی سنه بلز کنه شرعیدین **مثال** لا ادری ایدر
ام جیسینه و بحر اخرام یسینه و شر فارسی سن **مثال** نمی دانم فلان آدمی است
یا فرشته و نظم عربی سن **مثال**

بالله یا طبات القاع قلینا لعلای منکن ام لیلی من البشر
و نظم فارسی سن **مثال**
در زیرم دوست جهان و جهان خود یارب خدا یگان جهانست یا جهان
السؤال والجواب اولدر که بر بسته یا اکی بسته سوال و جواب اول

نظم عربی سن **مثال**
قد قلت لها بجزئی ما العله صدت و تمایلت و قالت قله
و نظم فارسی سن **مثال**

بمن در روشن صد و خفته صد
و مصلح و زنده بود صفای صبر
سله

مجنونک سیتی در دلم ای صحرای کلکلی
و یک بزه لیلی سوزن صد و خفته لیلی
بشردن صد و خفته

دیدم اول غورته ترک اندکی ز غلت
بوز چو روی وصال اندر بدی قلت
سله

گفتم در سه بوسه ده ای خورستان کفاز خور بوسه نیابی درین جهان

گاه اولور گفتم و گفت ذکر اولنمرا نکشالی

پیام دادم نزدیکان بت کشمیر که زیر حلقه زلفت دلم جرات کیر

جواب داد که دیوانه شد دل تو عشق بره نیارد دیوانه را مگر زنجیر

موشح یوقروده بیان اولنشد که بعضی حرفی الیحق بر اسم حقیقه

مثال فارسی

معشوقه دلم بنیرانده بخت حیران شدم و کسم نگیرد دست

مسکین دل من زبان بخت شده دست غم دوست بخت من خرد شکست

مصراع الاول لرنده اولان حرفی جمع اید چک اسم محمد حاصل اولور

مرتج یوقروده بیان اولنوب بر قصه بر مثال ایراد اولنشد اکا

مثال دیگر

از غایبه صد سلسله دارد دلبر

صد سلسله بر عارض روشن جوهر

دارد روشن جهانم آن لب جوهر

دلبر جوهر لب جوهر دل جوهر

مستطاب یوقرود بیان اولنشد **نظم عربی در مثال**

خل ادکار الاربع والمعد المربع والطعن المودع وعدنه وقع

واندب زمانا سلفا سووت فیه الصفا ولم نزل مختلفا علی القیاس

کم لیلته اوعدتها ما ثابا بدعتها بشهوة اطعتها فی مرقه مضجع

و بطل

سلسله صد سلسله دارد دلبر
صد سلسله بر عارض روشن جوهر
دارد روشن جهانم آن لب جوهر
دلبر جوهر لب جوهر دل جوهر
نظم عربی در مثال
خل ادکار الاربع والمعد المربع والطعن المودع وعدنه وقع
واندب زمانا سلفا سووت فیه الصفا ولم نزل مختلفا علی القیاس
کم لیلته اوعدتها ما ثابا بدعتها بشهوة اطعتها فی مرقه مضجع

ونظم فارسی در مثال

ای سربان منزل کن خبر دیار یار من تا یک مان نوحه کنم ربع و اطلال او دین

ربع از دم بر خون کنم خاک من کلگون کنم اطلال را بخون کنم از با چشم خویش

کز روی یار خرقه ای یوان هم بینم نهی وز قد آن سر و سحر خالی هم بینم چین

مثال مستطاب

آمده بانک خروس مؤذن میخار کار صبح خستین خود روی بنظر آره کان

که بکتف بر فکند چادر بازار کان روی بمشرق نهاد خسر و سیار کان

باده فراز آورید چاره بیچار کان قووال شرب الصبوع آیهالان تون

مطلع اولدر که بر مصرع یا بر بیت بر لغته و بر غیر دن اول **مثال**

مصراع عربی و فارسی

ترسم از نفس بر خود کونتر سدا ز خدا یا غیث المستغنیین بخانم خان

مثال عربی و ترکی

کرم اولوب کلبد دلبرسینه سچوب بدی صفی جنات عدن فاد خلونا

مثال فارسی و ترکی

گفتم که بمن رحم کن ای شوخ جفاکش ترک او غلنی من اکلم دیدی عجبی

مثال بیت عربی و فارسی

خداوند از ادکارمانی هزاران سال با دازندگانی

وقاک الله ناثبه الیالی وصانک من ملات الزمانی

مثال عربی و ترکی

نظم فارسی در مثال
ای سربان منزل کن خبر دیار یار من تا یک مان نوحه کنم ربع و اطلال او دین
ربع از دم بر خون کنم خاک من کلگون کنم اطلال را بخون کنم از با چشم خویش
کز روی یار خرقه ای یوان هم بینم نهی وز قد آن سر و سحر خالی هم بینم چین

الله صفتسون سنی که احادنه ازین
و در زبان نازل از تون مستطاب

شمال بیت فارس و ترک

و نظم فارسیوں میں

درد درت و دفر زیادہ بلکہ جملہ حروف متصل اولیٰ نظم فارسیہ مثلاً

حرف كثر عليه عريدين محمد لله الممدوح الاسماء محمود الآلاء الواسع

اغيد وحتاك حد السلاخ واور دلال وور السها

و نظم فارسی در مقامی

دو اوداده سرد را آرام به او کرده لاله را مسرور

زیارت ایتام بود و اخذ و کل
و نعت مسهل

فیض بخش حق نقش چین بت چین بت نقش چین

وقف لغتہ شول فوہ دیویر کہ آق نقطہ لری والا اصطلاحہ شول کلمہ

کونکہ دیر لکے بحر خ منقوط و بحر خ عطل اولاً شرعیہ

مثالی اخلاق سیدنا حضرت و بقوتہ تلت و قرہ تحف و نائے تلف

وخلتہ نش و قطیعہ نصیب و شرف رسیدن متعالیہا من کی ہے

و نظم عربی من مثالی

سَدَّ قُلُوبَ سَوَاقِ مَسَرَّةٍ فَطَرَهُمْ يُغْنِي عَنْ غُرُوبِ عُرُوفِ

مُحَلَّفٌ مُتَلَفٌ اَعَزَّ فَرْدٌ نَائِمٌ فَاضِلٌ ذِكْرُ الْاَوْفِ

و نظم فارسی در مقام

غزوه شواله صنعت نذل حارث بن

خفا لغت و شوالیه در رکوزی که اه او اصطلاح و شوا کلام

در هر که هر کلمه به نقطه اول و هر کلمه به نقطه سزا و انشاء عن مثال

الکرم ثبات الدخول مع ذک. و زهره واللہ غضا لہ خفا جسو کہ نشانی

و منظر فاسدون منظر از راه عا^لی بخشید : عا^لی شده را آ^لی بختی و سرعام

و نفاذی از شاهی

الشمس في الساعة السادسة والنصف

الحج ببيت السماح رين ولا يجب ابداً حنيف
ونظراً فاسداً في المثال

که وقت در بنحیث آنکه وقت کار و چند رجال که

مودہ کس نام جسٹس ملک جسٹس کوہ پڑی

بزم سدید که دلوی سولی و میدان درگاه
 اطاعت او نغز و یغین لغی خطه زار
 را فغانی تلف در دوستان قیامت در
 و انقطاع عن رحمت در سلاله
 سدید در بصیرت و کجی در احسان اید
 یک در غیب رعایت اید و
 رب اید و اقتدار اید و پناه
 اید و عقوبت تلف اید و سرور
 اید و در شکر و فاضل و زبیر
 غم نبود و مستلهم

بہارِ اہلبیہ عبد کو کہے فائقِ ابدین
خداوتِ قلبی صافی نیت در

مصحف اوله که حرف ک ح کاتنی و نقطه لرینی تخیر الیک اید مع ایکن بجو اوله
 نشر عربیدن **مثال** انت الحبيب المحب وامله مع قلنه مقطع الذکر دیکر
 فارسیدن ماور دولت توزیم زانکه کت فقه قلنوب یا اولی
 اوقنم اولور **نظم عربیدن مثالی**

یا کاتم السرائر انت سر الناس و السائر الفاخر بالکستیناس
 مصرع اوله سین نقطه اید اوقنم و مصرع ثانی ده خانک نقطه
 التند قلنه مع بجو اولور **نظم فارسیدن مثالی**
 ازانی بر سر کبر دوزر که کان بخش و دایم خبر کوئی
 مصرع اوله که لفظه بر نقطه زیاده قلنه و مصرع ثانیه کان لفظنک
 کافی عجم قلنه و غیر لفظنک نقطه آخر نه ویر و کون لفظنک کت
 ضم قلنم اولور معی یو قروده بیان اولمشه و مثال اید اوقنم و التکرار
 حسن در **در اسم سلطان مصطفی**

برج سرطانده ای منجم اکی بوز او تو ز اوله قل قناعت
 طغان اگر اوله اولل حریفی اودنی کم منطفی اید ایدی قل قناعت
لغز یو قروده بیان اولنوب فارسی مثال اید اولمشه انکه ترک مثال
 قدری بولمش اولکه نه باده پیر در صعب قایلش بخلق صنایع اید
 قفاز وارینک کجوده کیر آنی عریان یور ریشی کبی کوندر فقیر
تکرار اوله که تکرار لفظ اولایا قافیه تکرار اولایو قروده مثالی
 ذکر اولمشه **تضییح** اوله که بر غیر ک مصرعنی یا بیتنی آلوب کند و شعر نه

آسمان

ضم

ضم ایله و شرط بود که مشهور اولانا سرفه احتمالی اولیه انک **مثال**
 ای سروری چون غمی دور سروری خود نور اشنادن خیر کلنه اوسن یادون
اغراق اوله که بر سه نکه صفین حدون زیاده مبالغه قلنه **نظم عربیدن مثالی**
 والله ما البسنا ایاه الا لتفضی و نشر فارسیدن **مثال** محبوب من فرشته است

نظم عربیدن مثالی

کفی جسمی نحو لا اتنی صبت لولا فی طبعی ایاک لم ترنی
نظم فارسیدن مثالی
 ای که عقل خروده بی معجزه اذمانت نیافت زانکه جز نامش نمی داند کسی که

جمع و تفریق و تقسیم

و بوالقی قسمه **جمع** تنها اوله که اکی سنه یا دخی زیاده بر صفت جمع اید
نظم عربیدن مثالی

فاحوالی و صد غاک الیالی ظلام فی ظلام فی ظلام
نظم فارسیدن مثالی

آسمان بر تو عاشقت چو من لاجرم همچو منش نیت قرار
تفریق تنها اوله که اکی سنه نکه فرقن بیان اید و جمع افر سز

نظم عربیدن مثالی

مانوال الغمام وقت ربيع کنوال الامیر وقت سخا
 فنوال الامیر بدرة عین ونوال الغمام قطرة ما

نظم فارسیدن مثالی

کینه بنت حسن قریه یو اید
 اید کل غنیمت غنیمت قریه یو اید
 الا اول یوری رسوای انک اید
 کیدرم سله

بم جسم ارقی یوشدن نو تر که
 بن و عاشق که اگر سن سکا شور
 سوبلسم سن بنی کو ر فر ایدی
 شانه

کند و احوال و معشوقه زلفنی و کجالی
 جمع قلدی و وصف ظلمده مشله

دولت عطایه دکلر بهار و قنده
 اید عطایه کبی سخا و قنده مشله

نبود کل بلطف عارض تو زانکه رویت کلی بود بی خار
تقسیم تنها اولد که اکی نشه بر بیت کتور تقسیم وجهی اوزر ذکر ایله

بوصف نیک اور نشه و سلا و اندل
اور نشه و التمه اوج المسمی
واقع اولد

نظم عربیدن مثال

ادیبان فی بلخ لا بالکلان اذا صجبا المرء غیر الکبد
فهدا طویل کظلل العنایة وهذا قصیر کظلل الود

نظم فارسیدن مثال

رخان و عارض لفین آن بت دلبر یک کست و دوم سوسن و سوم غنبر
جمع مع التفریق اولد که اکی نشه بجمع ایوب بر نشه بر تشبیه ایوب بر برزن

ایک شخص وصفه در که اری
غایسته طویل و در غایسته فقر
ایش مستهلا

اوج برده واقع اولان اکثر سوار
اور نهاده اولان اکی سنی عربا
و بر اکی سنی اکی طافنده وسط
نظم و سطر نه واقع اولد

نظم عربیدن مثال

فوجک کالتار فی ضو و قلی کالتار فی حر و

نظم فارسیدن مثال

من و تو بر دو مهر امانیم چه من از رنگ و تو از و انوار
جمع مع التقسیم اولد که بیت اولده یا مطاع اولده جمع ایله بیت ثانیه

یا مطاع ثانیه تقسیم ایله **نظم عربیدن مثال**
حق اقام علی رباحی حشنة تشقی به الصلبان و کسج
لبی نگو و القتل با و لدا و النهب با جمعوا و ان رما رخوا

نظم فارسیدن مثال

و چیز را حرکتش هم دو چیز دهد علوم را در جاست و نجوم را احکام
جمع مع التفریق و التقسیم اولد که اکی نشه بجمع ایله کر و جمع منع

جمع تقسیم اولد و خشنه شمر نک
اطافنده شقی اولد و انک ایله
و کلب را سیر اولد و چون کافرا
نکاح حله و قتل چون دو خور
و یغا چون جمع آن طری داو
ایچون اکر کتری مستهلا

ایده لر و هر بره بر وصف بیان ایله بر بو غایسته قلیل الوقوع در

نظم فارسیدن مثال

که کفتم به ان دینان خود گفت کوز سن که این در آب شورستان بود و حشنة
تفسیر طری اولد که اکی لفظی یا در زیاد کتور تقسیم محتاج اولوب بعد

تفسیر ایله نظم عربیدن مثال

بجی و یرویی بکد و ا و صا ریم یجی العفایة و یرویی کل من حسدا

نظم فارسیدن مثال

یا بینه دیا کتایو یا ستاند یا و حد تا جهان بر پای باشد شاه را این
انچه بنات ولایت و انچه بر خود خوان و انچه بند دبی دشمن و انچه بکشاید
تفسیر خفی اولد که اکی نشه یا در زیاد کتور تقسیم احتیاج اولد
اتا بر وجه تفسیر ایله که هر کس تفسیر اید و کن بلیه **نظم فارسیدن مثال**

چشم و ابرو و غمزۀ نو کنند شور و غوغا و فتنه در عالم
تفسیر لریک اولد که حرکت و کون تفسیری ایله مدح و ذم اولد **نظم فارسیدن**
مثال فلان پیوسته در کار زار است اگر سکون را یله اولور سه شجاعت ایله

و اگر کسر را یله اولور سه قدمت در **نظم فارسیدن مثال**

سخن مر سری را کف تاج دار که گوید به از گوهر پش هوار
اگر چیک سکون اید اولور سه مدح در اگر کسر ایله اولور سه داره تاج اولور
صلح اولور دیک در **موقف** یو فرود و ردیف دیو بیان اولان در
و بعضیل شعر مدح محب دیور و بعضیل فانیه دن

در کور و هلاک ایله عطاسی
و حاجت بیک در کور رسد آن لری
هلاک اید بر حسد اید
مستهلک

و در این هوش او را نمانده بود
در این نظر او را نمانده بود
و در این بیت و افعاله

در موده دی که در ده دی بی مود
اولان دای نام کشته اند
هر جان کنی مسئله

حق طلب اید من و عشق اولی
نظر قل شوق کسبیم که یکم لوت سنون
خلاف بر ذره به یکم لوت سنون
هستند ذیل زل و عشق و نون
مشق و مال هستند از راق طایفه

صبرم کلنه مردفه دیر لر فایه دن اول کلنه محبوب دیر لر بونک **مثالی**
ای شاه رین براسان واری تخت سست است عدو تا تو کمان داری
حمله سبک آری و گران داری تخت پیری تو بدانش و جوان داری تخت
لفظ تخت و تخت و تخت فایه در و لفظ داری حاجد در پس بوکی مینه
محبوب دیر لر **استدراک** اولد که اول کلام بحوکی اولوب اخری مدح اول

نظم عربیدن مثله

لا تغفل شری و لکن بخرمان غرة الداعی و یوم المهر جان
نظم فارسیدن مثله

از میر نخواهم که بماند بجهان میر خواهم که بماند بجهان در آثار
ذوالقیتین المحبوب اولد که بر بیت که فایه اول و اکی فایه نک
اور نه سنده بر لفظ تکرار اول **نظم فارسیدن مثالی**

سر سودای بازار تو دام سر شک از شوق کلن تو دارم
الکلام المجمع اولد که ابیات شکر و شکایت و موعظه سزاویه
شکرک و موعظه نک **نظم عربیدن مثالی**

اذا ما رمت طیب العیش فانظر الی من بات اسو و منک حالا
واحفص ربه و اذل فذرا و انکل عیثه و اقل مالا

شکایتی نظم عربیدن مثله

من الناس من یلق المرید من الغنی و یجزم ما دون الغنی و هو فاضل
و بوا و یک **نظم فارسیدن مثله**

نفس من یجزم و دارد که غنا در زیاده
اولد و غنا ما دون و دارد که غنا در زیاده
اولد که فاضل در زیاده

شکایت دارم از دوران بی شکر که آخر سر این تخت و تخت نماند محنت و خوری
تجرب اولد که بیت ده بر سنه دن تجرب کو ستره **نظم عربیدن مثله**

ایا شمع یعنی بدل انظار و یا بدر ایلوج بلا محاق
فانت البدر ما معنی انتقاضی و انت الشمیع ما سبب اختراقی

نظم فارسیدن مثله

من چرا دارم همیشه آب در دیه میقم کرد و داری چاه دایم در زرخه ان ای پر
لف و شعر اکی قنبر بر نه مرتب دیر که اول ذکر اولانک حال اول
ذکر اولنه صکم ذکر اولانک حال صکم ذکر اولنه و بر نه شوش دیر
اول ذکر اولانک حال صکم ذکر اولانک حال اول ذکر اولنه

قسم اولک نظم فارسیدن مثله

بنا طلعت بیون بتار طره برحم برودی از بر مادل ستردی از دل غم

قسم ثانی نک نظم فارسیدن مثله

در ایا چشم و زلفت نسبتی است از انم روز شب آشفته و است
حسن التخیل اولد که اکی صنعت کتور لر بر نه بر نه علت قلا لر

نظم عربیدن مثله

فان غادر الغدران فی حق و جنتی فلا غرو منه لم یزل و ابلا یاهی

نظم فارسیدن مثله

از ان با غم دل تنگم بود خوشی که دایم کز غم کز دوت دلت شاد
حسن المطلع اولد که شاعر شکر بیت اولنی غایبه ایو دیه **نظم عربیدن مثله**

و جیفه ده بر سنه
سطر اولوب انون حکم بریم
اور نشسته بر بیت و اکی بیت واقع
اولنه مسئله
ای شمع صبا یعنی بخت
تیمبر سن نقصانست
بن اکملک بخت
بن بایمک بخت

اسکول جمع اولوب سوزم صحنه
فایه زید اول مدح زانل اولدی
قطره لو بغور اولوب انقدن مسئله

المجد عوفي اذ عوفيت والكرم و زال عنك الاعدائك الالم

ونظم فارسيون مثله

از خاک اگر بآید در جستن تو کردم کرم خبار و هر سود جستن تو کردم
حسن التحق اولد که شاعر مخلص اولان بيتي غايته اوديم

نظم فارسيون مثله

خواهوا که به شورتو جزيين کمر نيت بکدر ز سحر چون بد بيايد شد
حسن المقطع اولد که شاعر اخو بيتي خوب ديد تا که آنک لذتي طبعده قله

نظم عربيون مثله

قد شرف الله ارضانت ساکنها وشرف الناس اذ سوک انسانا
نظم فارسيون مثله

مبادا صدر تو ب من که نارد تا که محشر نه ممدوح جهان چون تو نه مد آفک چون
حسن الطلب اولد که شاعر محمد و حدن يا محبوب دن برسته نظريانه حسن

تعبير ايد طلب قله نظم عربيون مثله

ابا المسک محل في الکاهل فضل ناله فاني اغني منذ حين وتشر

ونظم فارسيون مثله

بوسني ز لب غنچه نيا طلبيدن کي قد من کدای مسکين باشد
شعير که صنايع شورتو نک هر بر نه عرب و فارسي واقع اولان مثال لری
ايراد ايلدک من بعد ترکی بر قصيده مصنوعه ايراد ايدم که بر صيغني
على الترتيب مشتمل اولاناکه صنايع مذکور يه ترکی امثله اولان ترصيع

ای تو المسک قد عده ارفش در مبادا
بن لایم زبانی اراد ایدم پیچ
نماندن روسن ایدم پیچ
مستند

ای کندر در لیمان سطوت و در اب آرزوی غصه فرز میان رتبت و بهر اب

الترصيع مع التجنیس

کرد کلکونک ایدر مهر هوا عیني تر
کرد کلکونک ایدر مهر هوا عیني یار

تجنیسی تام

دشمنک بهرام و شکر اولو لیر یی کور نوله چون من خسرو کار تکم یوز دوتدی

تجنیسی ناقص

ساعدم سمند که سوار بیم اولور ماه نوسن سیره جقدده اولان چو سوار

تجنیسی زاید

وعد هینه وعد کلک ترک عادی جان کسر چشمه سینه جود کلک چشم ایددی چشمه سار

تجنیسی مرکب

نار عدلک شخندی در کم چنارک خوران الد که مرغزار اچره الذن مرغزار

تجنیسی مکرر

رایتک شعبانی قاتنده اولور تهور نور مدحتک غنی شعارنده اولور اشعار

تجنیسی مطرف

نعمتو که بقعه اولد ر سپهرک خون خوار بهینو که کون اولد ر رانک زال زار

تجنیسی خط

جسم لاله خلعت خالصکن آتشه حریر چشم زکس جود جاکدن اولد غار

اشتقاق

ارمیدی کلشنه کرباد لطفکدن سیم
فنجی غناج غنچ اند که کله فردی خار

کجھ متوازی

صوالتک یواننه استرم اولاعرش فمیش دولتک یواننه او مرکه بوله مار بار

سبح و تحمید متوازن

چرخ طلسم کوهگیر که زرد دوزه ترک مهر خاور رای روشن بینک آینه دار

مسجد مطرف مغلوبه

همنگون حاصل شد و چون نظر
بهنگون یا غش او شد کل کلن بار

مقلوب بعض

رشد اید رفد رک جلالیه سهرت بحم شکر اید رفنک جلالیه سما، چون حصار

مقالہ کلی معنی

چرخ خرابے زمرہ مطاعی قلمہ فرج نامک نقش المیوب اولوردی شامک سکہ وار

مکتوب سے مستوفی کتب

مور کی اور کہ قلمش اطاعت خلق روم رام اولید بنیم موسی بیای سحر مار

رد الغرر على المصنف، مقلوبه مضمون

رای نیک و روز بخت و کج زار و خوشی خوش رومع دارا چندان بخیر و برکت

روز الجزی علی الصدر جمع و دوم

کوشوار سبب بزرگ اولدین ماه نو اولدی کوشن خسر و مهر سمایه کوشوار

نوع دوم

اشکار اولدی مکر عدلک فلک میکنده کم ساکن اولمش انده جدی یله سد قلمز

نوع

فروع رسوم

اولکه اینمزا اعتبار ادم که ای شاه کریں کیقبدا و تاج و تخت اولسا و ده بولمز شنبدر

نوع چهارم

انہو کم یک بار دُر بخش اید سن دریا کبی ہرنہ وکلو قطر و سن سیل اتہ یاغلر ابر بار

نوع پنجم

یادگار حسن نہ ابانکہ اصل جوہرین خشم و حکمت و دوز و چار مادر یادگار

نوع ششم

چون غزا چون که ز کوسنرو دهیل خشمک فتح و نصرت بیک اولور او که چو حال عکدار

تضار

فامدی عهد که بر غمگین دل آزارف دست خوش در دور کن هر بهار آلاختم یار

اعانت

گفت پیشم جریخ توس ایام چون در کف کام انف عقیقه اند طاقن مہار

تفصيل المزروع

ریزه ریزه ریز ریز اولور او خدن نینه لک غم رزم انک عد و کس او کلد کوهسار

استعاره

رخش خاور پیدی میدان یوکر در سیمز قدر ک آتے راه فعدہ کیدہ چون

مراعات النظر

ماه صدرک بنور عیینه درج سیم کون مهر فردر قصر نک بامینه جام زینکار

المجلد الحادي عشر

نصم ز مکه اولور کورک او جند شکم سیم وزر مکه انعامک الدن تا وار

محتمل البصدين

روز اولور رايک ضيا ویرسه چوش مهرش نخر اولور چوک قدم با صبه سجا بولینه عار

تا کید الموح با يشبه الذم

کرچه عدلک عالمی معور ایلر سر سر لیک جودک کانه غدر ایلر که اولیدر چاک

التفات

خده منده قاپو کدور کن نخر ایلر فلک ای فلک خوش سده علیا دن اندک افکار

ایهام مطلق

سرکش و تدا ای کچه نوسن خرج فلک ادر که رام اولدغی بو کیم ایچنده مهری وار

ایهام تام

عاق اولدن بختو که بد بخت در خصمک شایا بختیار اولوردی کراولسه کا اول بخت یار

ایهام ناقص

خسرو شیرین اولوردی شوخ بیره عشقه فرما دوش سن خسرو اولیدی یار

تشبیه مطلق

تبع و تبرک شمعک بغور یواشش کی کرچک آب روان کیس کور یوز آبدار

تشبیه مشروط

چوخ دیرم باشنه خصمک اولیجی سرگون ماه نو دیرم خمیده قدنه اولسه زار

تشبیه کنایت

صان عصای حضرت موسی اولیدر رایتک که از دها دم کور نور کفاره دوز کار زار

تشبیه مستویه

شام صبح اولور شایر مکه ویرشیلد شمع صبح شام اولور مکار مکه قوپد قیغبار

تشبیه عکس

عرش اعظم بکرمش بوقصر عالی بیولی فروش اولور دوریب اول قصر که عرش وار

تشبیه اضمحار

رای بر نور کن اولمشه رشا مقبوس بلکه چرخک علوی قدر کن اولیدر مستعار

تشبیه تفضیل

کرچک بکر ضمیر که شایا ماه فلک لیک یوقه ربونده انگ کیس راسنوار

سیاقه الماعدا

کوند زک عید و کیچک قدر و قنوت ک سعید کم سرور و سور که حاجاه اولمش سن مدار

تنسیق الصفات

حسن اخلاق کی اولمشه رزدا نکه جمع دولت و لطف و سجا شوکت و حکم و قار

حشو قبیح

جده و احسان ایدر جودک اولون مجتهد دولته که مریوب فقری غنی در بر دیار

حشو متوسط

برهما در همک سایشنی لطف ایدر که هر که صالحه بولور بخت بمایون شاهوار

حشو بلج

رایتک کم فتح یارید انگ الله دن بر نهال باغ بر دیریم ظفر در که بار

مقلون

جام بود که عالمی مست ببلیدن خردا عیش شیرینو که رشک برجم و سفند یار

ارسال المثل

غم دکل کربی عدد اوله عدد کس شایم محو را و لور نجم قمر شیدا و کنده در و ار

ارسال المثلین

بر شریعت شیرین طویش دکل یوز اهل شر بر کرامت اهل نه شایم سحر کار

ذوق فستین

هر کشی معراجی یاد اید چو مهر شرق سار کسوار اولک سمند و کبر براق برق وار

نحو اهل العارف

و شمع معراجی ایدی یا اوج فتنه یرون استون اول بوغازی ایلنیک دیرک وار

سؤال

اول نه سر کشد که چون بر لبه هر سر کش چون اجل خلقوم کمر او بایر تختین

تتمه سؤال

بایر یوقدر که چه کند و ننگ لیکن بایر کبر جان یوقدر که چه سمینک و لیکن جان شکار

جواب

اول سؤال ایدن اشت بدن جوابک دید کلک یا کند شاه عادل دریا بندن زلفیار

موشح

سیر لیل و طول آید نه کارک میلنه صرف طور فرهم اولشدر توای شه کوش وار

مستط

هر زماندن ال وادی هر مکاندن بول وادی کارک اولسون عیش و شاد طوری و عجب

ملح

خال مدک کبی جمع اولمز پریشان حاله عقل و دل شد در سر سوای لفت یار

مقطع

دراز دوار ادر دارک ادر وری در و در دین دور و روشن دار اول

موصل بحرین

قرع دکل قمری برله بوله عالم چو فر بر بزلک برله کر بوله نوله هر بر یار

موصل ثلثة احرف

حسن خلق و حسن خلق و لطف طبع و عقل بر بخت سعد و تخت نیک و فتح ملک و عیش کار

موصل باریعة احرف

شکر فتح نصیر و بیکر عدلک وجه منظر بخت شریف خلعت فضلک شعار

الموصل المجموع

عقل طفا کمال ملکین فاشق قبضه حشمت خنک فاشق قبضه حشمت

بیان الموصل

همت لطف ملک ملکین قلمش قبضه حشمت بخت فلک تختی قلمش مستشار

حذف

صدر گاه سده سده درک از التور عرصه گاه عرصه سطح سر که کوک حصار

منقوط

فیض بخش بخش زین شب شب و شب بخش حشمت شفیق پیشین بخت یار

رقط

جان دشمن رزم ایچون کچون تری ایدی عزم تاچه جان ویرب دوشه قانندن ^{جان قرار} دوشه

حیفا

زین ایدر بخت معلّا تخشنی اگر امله تیز ایدر تیغی عود بوین اولور تیغ وار

مصطف

خیرجوی بختو که بخت میشد زیر جایی نیک خواه خصمه اجلان اولاهر بار

معنا

صو را و خان آدن خطا او فوسکه خطا صال مصفا ایچنه باشن طیبک قنار

لغز

اول نذر کم نامی درت حرف ایدر خدای تنگ ^{حاشا} هست اولور که چه که اندک جمله حرفی

مکرر

کفه کفه بخش ایدر دستن ترازو کی زر خله احسانک همیشه به حساب و به شمار

نوع دیگر

شوید در لطفک که هر کم خفه ویرسم جو قدر سیم و زر آلور چونم با غلبه بر بار

تضمین

سن شهاب القابیدر دلورده بو مشهور اولاه شاه مهر و شهرت و جیشید خوشه شهر

اغراق

یوقدر زانک کمالانده نفق و ظلم و جور چوقدر و وصفک مقالانده عجز و ^{ضد} عجز

جمع تنها

بخت عالی خستک نعتده بختک کیسی لاجرم بختک کی اولوش طیبو که غلکار

هشت

تفریق تنها

سلطنت کلزار ایچره بر کل ترسولی تیاج یوقدر طده سن زکس کپسین تابدار

تقسیم تنها

قدر و لطفک اگر چه فعل عالی در ول اول عدو آزار در بود لنواز دست وار

جمع مع التفریق

قدر و جابکم ملازدر قیو که نفس اول بری بختو که یاور در بری ساک یار

جمع مع التقسیم

مجلسکه بحر و جام جهان بینک قلیور روحی راحت سنبل و ریحان دامن ^{مشکبار}

جمع مع التفریق و التقسیم

قدر و بختک یو جوان در که حکم ای سر عقل اول کمال عزت و بود دولت ایله ^{ستوار}

تفسیر جلی

نیکو اهلکله بداندیشک نصیب حق ویرر اکه اعزاز و کرامت بو که ذل و حقار

تفسیر خفی

دشمن و بدخواه که قنمت از لدن بوایش دست بسته رگ گسته جان خسته دل ^{نگار}

منزلزل

بر شه صاحب شجاعت سن که ضبط ملک ایچون پیر کسی سن جوانکم ایدر ملک کارزار

مردف

صان دمانی حقه یا قوت در کو هنر زار دست یمنی همان معون در انگ ^{زینار}

استدراک

سهمزدل کم کسب تیغ و نیک بوی منی بوی منی از لسن سکا ابر شمس کا ولاد و چار

ذوق فیتین محبوب

الذی قال رب حق دعا اتسول جناب فصل کلمه تابرزه لطف و وفا اتسول نگار

الکلام الجامع

روزگار کز جور و قهر زن اولوردم کرد دایر کورمه اول کاجوی کامکار

تعجب

ای عجب نطق است دهر کورن اغری میرد وانه خشنی اش دلمش یا خود حکا و ار

لف و نشر مرتب

چشم زلفی اشک مشکند دل زاهد و شم کاه مخور و طرب اولور که اولور تار

لف و نشر مشوش

کون یوزینی قاره زلفی اور تل اول مشک کوز لوم قار دی یا خود با کین اولور نهار

حسن التعلیل

خدا کلکون کور بیا ک قور دی روی کل لاله خسار ندن اولور که مکر شمسار

حسن المطلع

لطفله ارواح فضلن بخش ایدن پروردگار ملک عدل وجودی دیر شد سکا ای شهریار

حسن التخلص

در نظمن بوسرورینک شت آل گوشکه کوشور اولور بریدر شاه در شت اولور

حسن المقطع

قنغی طوطیدن کلور بود و قله شیرین کلام قنغی نقاش اید بود وجه لیم صورتی کار

حسن المطلب

کوهر اقدم و نام چشمه سندن صود کل جوهری سن لعل و یا قوتی قل امدی اعتبار

وصف و دی

مختر آل و مختر عثمانیان صدیق دین عون شرع احمد و عدل عمر حمید و شار
چونکه دوران اچره میلک عدل در و کین خلق بریدر ایلر اید دولنگ دارن بدار
دائر اولد قنغی فلک کرات ثابت اولد قنغی زمین آیی و کون تابان اولوب پر نور اولد قنغی نگار

طالعک تابنده و تابنده اولسون سا که خلق

دولنگ پاینده و اقبالک اولسون پایدار

مقاله ثالثه تشبیهات و انیسر العتاق بیانده

بلکل که صحت تشبیه ده شرط وجه شبهه طر فیه یعنی شبهه و شبهه به شامل

اولمقد پرس هر ملکه بو شرط بولن نسنه لرن بر بر نه تشبیه است جازدر

اما عیدین و عیدین مسجوع اولسه موید اولور اکا بنا بعض ابیانی

امشده وجهی اوزره تحریر قلم و بو مقاله ده یکرمی سکر باب

ترتیب ایدب و هر بابده اکی فصل ایراد قلوب بر فصلده اطلاق عین

و بر فصلده عبارت عجم بیان ایلدم و چون مقصود اصلی حسن جمال در

طرح مقصود حسن نیست و کربانه است

باب اولی بیان حسن و جماله ایلدم و چون معشوق صفتی حسن و جمال

عاشق صفتی و عشق و حال در اکا بنا و انکی بابی بیان عشق و حاله

قلم بعد باب باب اعضا محبوب تشبیهاتن بیان ایلدم

ترک لفظ عین اید اولسون که لفظ
عجمی اید اولوب عیده مشتمل اولسون
عبارت عجمی بواغیا را بد در سکه

باب اول حسن و جمال

فصل اول اطلاقات عرب

مصحف مصحف کتاب سروری فقیر دیش

مصحف حنک رب بوستان پنجه سردی کور دو پرپوب باشن صلووان او تو را و اعلان

کشاف کمال مجندی دیش

رخ تو آیت کشف حسن التفسیر غم تو محزن اسرار عشق را مفتح

ورق حسن دیش

بر ورق حسن خود از خط و خال ججت نوساز و نشان تازه کن

مشرق و له ایضا

ای چو خورشید بر آورده سراز مشرق حسن یار باز دور فلک چو زوالت مراد

صدف و له ایضا

تخاست از صدف حسن جوهری چو توی

فلک سلمان دیش

بر فلک حسن تو صنع جهان آفرین پیکر خورشید را ذره دهن ساخته

اوج حسن دیش

آفتاب آسائش خواهش راج حسن کرج با ما اتفاق انقلابی اوفاد

برق کاتبی دیش

ای بهار ابرپوش آب باران بهار برق حسن لامعت شمع شستان بار

سریر سلمان دیش

در این کتاب که در بیان حسن و جمال است
از کلمات عربی و فارسی استفاده شده است
و در بعضی موارد از کلمات خاصه
و نادره استفاده شده است
و در بعضی موارد از کلمات عامه
و ساده استفاده شده است
و در بعضی موارد از کلمات
و اصطلاحات خاصه استفاده شده است
و در بعضی موارد از کلمات
و اصطلاحات عامه استفاده شده است
و در بعضی موارد از کلمات
و اصطلاحات خاصه استفاده شده است
و در بعضی موارد از کلمات
و اصطلاحات عامه استفاده شده است

ای کل بنازکی بنشین بر سر حسن کرخ حسن طلعت تو جهان رنگ و بو گرفت

کوس کمال مجندی دیش

چو کوس حسن ز روی قلب عاشقان شکن که تاج و تخت شهن زینت از سپه دارد

عالم عصمت دیش

چه کم شود ز تو ای آفتاب عالم حسن که سایه باز نداری ز خاکساری چند

وجه شبه کثرت در بنا کمال مجندی دیش

اساس عقل را فساد تا ز ابر و چشم بنا حسن نهادی و برگشیدی ملاق

میدان و له ایضا

دل که چون کویت در میدان حسن آشفته حال کرجوکان نسبت رفت کند سپه پاره

مشطیج و له ایضا

آن رخ از خوبان بر دشتیج حسن کرج باشد هر کی رایت ز عجاج

وجه شبه محلی تا مل اولوب عشاقی مات اند و کی در سواد آذرین مطلق

ز صحر کشیده خطت بر سواد حسن سپاه شده ز قننه چشمت بر از خانه سپاه

حبیب حسن دیش

تا بر کشیده تو سراز حبیب حسن خویش من بای دل بدامن خیرت کشیده ام

خاتم کمال بن عبد العزیز دیش

ای ز برای مرغ دل زلف تو دام غنبرین لعلاب چو شکر خاتم حسن انکین

عروس سلیمان دیش

کرجنگر د عروس جمالت در آینه خود بین شود هر آینه آن به تنگتر د

مشال اول و عروس جمال
مشال ثانیه و عروس حسن
اطلاعات اول و عروس حسن

و حافظ دیش س

عروسنت اجازت مکنزادای کل که پریشانی کنی عنده لب شیدا را

طاوس سلمان دیش س

پیکر طاوس حسن بال کشاید طوطی لعلت چو پر سبز بر ارد

شراب حسن دیش س

شراب حسن تو در جام وصف کنج کسان که جامی از آن خورده اند می دهند

و همیشه کیفیت دیدگی در ابلق و له ایضا س

ابلق حسن از بر زبان یوسف بود و پس عالمی کرد سگندت دست در فترک

و همیشه محبوب حسن آینه سوار اولوب نگه آید ب خلقه یوسف اوله فل در
و حسن لسان عربده بود مذکور در غیری که نشانه ایله تعبیر اولموشل هو و کتاب و شیخ

سروری فقیر دیش س

عزیز باشک ایچون مهر حسن ایچنه کورب هزار یوسفی سا که غلامه بگزندم

وله ایضا س

بو سروری عشق در سینی تمام انگ ایچون اوقیوب آید رکتا حبشی یا انگیشت

وله ایضا س

شیخ جمال آهون اولمزل خلل پذیر یلدن ضرر ایشمزا کون چرغی در

فصل ثانی عبارات عجم بیانفده در

آسمان اشرف دیش س

توسالها بیای در آسمان حسن طالع نکشت مثل تو ماضی بالها

آماجآت

آفتاب سلمان دیش مطلع

لعل ابر آفتاب حسن کو یا کرده ز آفتاب حسن تو یکذره پیدا کرده

ماه حافظ دیش مطلع

ای فروغ ماه حسن از روی خشان شما آب روی خوبی از چاه رخشان

دریا سرور فقیر دیش س

حسن دریا سنده کشتی شکل آید حق کوزان قاشقین باش باشه جفتش ای کوسنر

آتش کاتبی دیش مطلع

ز آتش حسن چراغ رخت فروخته باد داغ تو شیخ درون من دل سوخته باد

کل عتیق دیش س

ناکل حسن تو بکشتت معمای وجود عشق بارد ز فلک در دور ویدرزین

جو یا در جامی دیش س

صد جان فدای قد تو که جو یا حسن هر کز یکی نهال بدین نازکی زنت

کوی سلمان دیش مطلع

زلف شهر نکش که باد صبح سرگردان اوست کوی حسن و دلبری ادوزد چو کان اوست

شادروان نام بخاری دیش مطلع

چو شادروان حسنت می کشیدند پور بانیت رضوان آفریدند

شیر و له ایضا س

خط و شمست حسن ترا اندکش مبین موری که دست شیر به پیچ نیست

سراچه کمال مجنر دیش س

بنقش بروی تو نیست در سر چمن که دست ضعیف در آن طاقها میندیشد

خون و لایضا

برخون حسن خود کودی پریشان لفظا عادت بود بر روی خوان سبزی نرودان

کنج فاقی دیش

ترسم که کنج حسن تو زد و آورد زوال ز اسرافهای شوخی و ناز و عتاب تو

شکر اشرف دیش

ترک من تا که جهان گیر شد از لشکر حسن چرخ گفتش که تویی شاه عجم میر عراب

وجه شبه مملکت قلوب فتح اندکی در خرمنا خواجو دیش

چرا از خرمین حسن تو یک جو نمی باشد نصیب خوشه چینان
و حسن زبان عجمه بود مذکور کردن غیر یحیی سینه اید تغییر و تحول **کتاب**

و کاشن سروری فقیر دیش

چون کاشن حسن بجزه اول ولدی کل عین بلبل کی دیر تری سروریده زبانی

باب دوم عشق و حال بیان نده در

فصل اول اطلاقات عرب بیان نده در

آیت حسینی دیش مطلع

مشکلت آیت عشق تو چه تفسیر کنم من بیچاره درین کار چه تدبیر کنم

نور سرور فقیر دیش

نور عشق سینه که قلعه هروری چونکه بر نور ایمان اید حق قلوب منور سنگی

شرعیات کمال خجند دیش

پوش رخ ز نظر ما که در شریعت عشق گرفت اند تماشای روی خوب مباح

کتاب وله ایضا

عاشق کشتی ثواب بود در کتب عشق آن شوخ هم زد دست نداد این ثواب

زبور حافظ دیش

بیامیز که از بلبل زبور عشق گیری یاد بیامیز که از حافظ سخن کو بیامیز

قبله کاتبی دیش

قبله عشقت نزد اهل صفا کعبه یکی درین بیابانست

خطیب حسن دیش

تا خطیب عشق او بر منبر جان خطبه کرد راه گم کردم غریزان مسجد آئینه را

دفتر و لایضا

عقل را از دفتر عشقت چه علم ان ورقها را نشان دیگرست

مکتب خواجو دیش

چون نون قائم در مکتب عشق ز نوک خامه لامی بر لب یاد

خاتم مولانا عصار مهر و مشتری کتب او کنده دیش

بنام پادشاه عالم عشق که نامش هست نقش خاتم عشق

سلطان مغزی دیش

غیر سلطان عشق هیچ کس لمن الملک را نداد جواب

وسلمان دیش مطلع

سلطان عشق ملک الودین فرو گرفت او حاکم نیست کسی را بر گرفت

وجه شبه مصرع نایده ظاهر در **خیل** کاتبی دیش **س**
بس که در شهر وجودم خیل عشق که در خون بجای آب می بینم روان در جوی هم

لوا عراقی دیش **س**
لوا عشق برافراختی چنان در دل که کر زمان علم صبر سرگون داری
کوس و طبل و طنبور احمد پاشا دیش **مطلع**

عشق که بوزن سینه چلاتمی گیرس عالم کرده آوازه صلائی نه در کس
بوی نه در وجه شبه مصرع نایده ظاهر در **صراف** نام دیش **س**
نام نیافت وجه زر از دار ضرب عشق صراف عشق خاک ترانا محک نکرد

شکسته حسن دیش **س**
بر شکسته عشق تو هر روز می بینم در کشتن مسکینان از خط تو فرمانها
ترک وله ایضا **س**

ترک ل کردم چو دانستم که ترک عشق تو هرگز آبادان نخواهد داشت این **س**
خجیر کاتبی دیش **س**
خجیر عشق خون من ریخت بجاک پای تو رای تو بود گشتم گشته بشدم برای تو

سما مجیر ملقانی دیش **س**
در غم عشقش تن من بهر آن افکند گوشت تا های عشق او را استخوان آید بر
عقاب سلمان دیش **س**

کبوتر خرم من گرفت بر من نیست عقاب عشق ندانم که چون گرفت مرا
شاهین عتیق دیش **س**

ای دل شیر فلک آه می شربت شیر کبر از جسم مرغ قدسیان شایسته عشق **س**
باز شیخ عطا دیش **س**

چون دل عطا را باز عشق در محلب گرفته از دل گش عشق عجب نبود اگر محلب **س**
مهر سیده جلال الدین دیش **س**

در و ط است کشتی صبرم بجز عشق که غرقه کاه موج بسا حل نمی شود
دما دیش **س**
در بحر عشق جانان جانم رسید بلب باشد که از میانش ممکن بود کلام

دور از ری دیش **مطلع**
در عشق از صف کون و کان بیرونست کشور عاشقی از هر دو جهان بیرونست
ساده کاتبی دیش **س**

در بساط عشق جان بازی پس کردیم لیک خواهم این شطرنج را این بار بهتر **س**
طاس وله ایضا **س**
کعبتین مهر تاد طاس عشق افکنده ام هر زمان در پیش نقش دیگر آوردی

قمار وله ایضا **س**
در قمار عشق دل بردند جان هم باختیم هرگز آوردند چیزی خواست دیگر باختن
نزد حسن دیش **س**

نزد عشق است می باز می زدم ولی ترسم از آن کعبتین چشم غلطان باز یاد **س**
راهِ بادیه نام دیش **س**
در ره عشق اگر میروی اینک و سنک که درین بادیه هر جای سری بر سنگست

وادی شیخ عطار دیش **سب**
 ترا اول قدم در وادی عشق بزاری کشتن است آنگاه دارست
شمع ولا ایضا **سب**
 پروانه شمع عشق شد جان چون سوخته شد ز توشان قیامت
قاف خواجو دیش **سب**
 کرم چون عفا بقاف عشق کردم آید مرغ دل را بر نفس آشنایان یافتیم
باغ ناصر دیش **سب**
 باغ عشق ناصر غنچه لب است که هر دم نغمه خوشتر سراید
سلسله عبید دیش **سب**
 مبتلاست که امید خلاش نبود هر که بر پای دل از عشق سلسله دارد
عالم حسن دیش **مطلع**
 عالم عشق جهان دیگر است آسمان آسمانی دیگر است
مطلع کمال مجذوب دیش **سب**
 در مطلع عشق تو کباب دل را لذت به ازین غمزه خواجو ازداست
براق حضرت مولا ناصر دیش **سب**
 بی براق عشق و سع جبرئیل چون محمد در منازل کی رسی
عود شاعر دیش **سب**
 عشق چون عود است و دل مجرولیک عود آسودست و بجز سوخته
جام سید جلال دیش **سب**

عشق است یکی جام که بر باد است سرستی گویند دران جام نهادند
و کمال مجذوب دیش **سب**
 جانب میخانه مخوران جام عشق را می زند هر دم بر لب صدای بشنود
شراب مغزی دیش **مطلع**
 ما شراب عشق از جام ازل کردیم نوش تا ابد هرگز نخواهیم آمد از مستی بهوش
ساقی ناصر دیش **سب**
 هر که که داد ساقی عشق تو زرد در دلدلها کتاب کاسه بر جام کرده ایم
و با حسن دیش **سب**
 در و بای عشق تو در مانده ام همچون حسن آفر از لعل لب یا قوت خمری بخش
قیامت عصار دیش **سب**
 ز عشق آمد قیامت بر سر او که اعضایش کو اصر داد و در زو
 و عشق سان عریده بود مذکور اولان دردن غیر نیچه نشسته را ابد تعبیر و نور
 مثل دین و دیوانه و صحرا و میدان **اکبر** سروری فقیر دیش **سب**
 نیچه اکبر سعادت دیم عشق که کم خاک ایکن صورتی قلدی سرور نیک
فصل ثانی عبارات جم **بیان نظم در**
ماه سروری فقیر دیش **سب**
 چراغ شوق تو اگر در ره عشقش سرور یا نشوی تا براه حق گمراه
و فتاحی دیش **سب**
 مردان راه عشق چو خالت در آتش آید هست این مثل که مرد مشاهیر شود بحال

شاه کمال بخندی دیش سب

چو در راه شدی بگذر از سر و ستار که شاه عشق بفرمان خود چنین فرمود

سپاه معزی دیش سب

همه عالم سپاه عشق گرفت شد جهان زان سپاه پر شر و شور

تیغ حسینی دیش سب

کشته تیغ عشق اوزنده جادوان بود سوخته فراق بچشمه شمر که خام نیست

نیشه کاتبی دیش سب

هر کز پای دل افکار شد از نیشه عشق روشن شد که چهار دل فرماد آمد

کند خواجه دیش سب

چون از گند عشق امید خلاص نیست رغبت بود بکشته شدن پای بند را

کوی عصار دیش سب

زمین افتاده در کوی عشق هوا آشفته از بوی عشقش

شهر کمال بخندی دیش سب

مکواصحاب رفتند و شهر عشق شد کا جهان پر شمع تبریز است دردی که چو مولا

بازار بدر شر وانی دیش سب

رخ پوش از دیده باز که در بازار عشق رونق حسن تو از اصل نظر پیدا شود

چار سوسید جلال دیش سب

در چار سوی عشق غم و محنت و بلا امروز سالهاست که بانامها ملنگ

خوان کاتبی دیش سب

است از نعمت دو عالم سیر هر که بر خوان عشق مهراست

جامه ست عردیش سب

خوش بافته اند در ازل جامه عشق که یک خط صبر در کنش بودی

آینه ناز دیش مطلع

عشق آینه است لایزال از رنگ وجود غیر خالی

شرابخانه وله ایضا سب

چون کش دی شرابخانه عشق ساغر جسم و جام جان پر شد

میخانه بکج دیش سب

تا بکج خورد از میخانه عشق تو شراب دکش از آتش روی تو کجاست در

بوته خواجه دیش سب

خالص بد چو زراز روی حقیقت خواجو که تو در بوته عشقش بکزاری چو صفا

خمخانه سلمان دیش سب

تنها نه منم مست ز خمخانه عشق که تو جرعه جامش در دویو افت

باده کمال بخندی دیش سب

زاهد چه عجب کر کند از عشق تو پریش کولت این بادیه چه داند که خورد

دریا خواجه عطار دیش سب

عشق دریا بیست قوش نابید آب دریا خون و موج او کثیر

درد و مر فقیر دیش سب

غرق اولوردی دل دریای عشقه بتشدی خضر اولوب بو خطا خضر

کشتی کاتبی دیش س

عشق تو کشتی نوح است که در وی جانم با چنین شورش این لشکر چو طوفان زین است

بیشه دله ایضا مطلع

برون فرام چو شیران ز در غار جهان تو شیر بیشه عشق شوشکار جهان

کبوتر دله ایضا س

پر آتش است جهان از بزرگبوز عشق مگر که نامه شوق نیست در بالش

سیرغ عاقر دیش قطع

عشق تو دهمان و مار هیچی بی هیچ پیش دهمان توان نهاد
نیم جانی پیش او نتوان کشید پیش سیرغ استخوان توان نهاد

دام نزاری دیش س

کسی را بدست عقل میسر نمی شود بای دل ضعیف گشادن زد دام عشق

وحسینی دیش مطلع

در دام عشق بلبل شیرین زبان منم بال و پریم شکست و همت می برم

کیما سروری فقیر دیش س

کیما عشق جانا یوزن ز را یلدی بو سروری کر حکم بر مغلس قلاش یاری
و عشق زبان عجمه بوناردن غیری نیچه سنده ایله بغیر اولغور مثل

سلطان و تخت و ساغر و جام و اسرار

سروری فقیر دیش

بر دفع الکوب بکدی سروری کند و دن کر حکم اسرار عشق سکین حیرانی در

باب سوم کاکل و زلف

اعضاء مجبوسه جمله دن سر آمد اولد غیچون استاد لر بونی تقدیم ایدیه کلشکل

مصنف کتاب سروری فقیر دیش س

هریری کوزله را و دهک چه سروری اما صبی در جمله نک او سینه سر آمد

فصل اول اطلاقات عرب

جبل متین ناصر دیش س

دل که در چاه رخدان توافتا در شوق عاقبت جبل متینش سر کیوی تو بود

سورة اللیل سروری فقیر دیش س

ای یوزی مصحف کمالک یاز می عاشق سنگ زلفکی و اللیل و لعلک سوده کوز زرز

رس کمال مجذوب دیش مطلع

سخت جانم ناز باد افشا زلف در ذقن تشنه راجان سوز آری چون بچا افتد رس

سلسله خواجو دیش س

مویم سپید گشت و دلم می کشد هنوز پیرانه سر بسلسله طره سیاه

سلسل جامی دیش س

قصیدی باشد از مجلس عرض حسن زان چه غم دارد که گردد بیدل بخون او

صلیب محمود دیش س

روی بناماد که عابد کو به الصلوق زلف بکشت تا در راهب نکوید الصلیب

شیخ سعدی دیش س

صنم اندر بلبل کفر پرستند صلیب زلف و روی نو در اسلام صلیب و صنم اندر

پیراز سر پرک و تشنه
دیک اولور ماله

صنمیت در صلیب حاج در ماله

نظامہ جامی دیش

فرفع روی نو تا بان بود ز کفسل کضو و لامع برق یلوح خلفه عمامه

عقدہ ولایہ منب

بهرس از من شما عهده آن رف که عقل آن عهده را مشکل گرفت

عقد انیس العشق صاحبی دیش مس لغز

بر فرق تو موسیٰ دیدیضا بمکود تا عقد صد از نوازده انداخته

برقع خواجہ دیش

زلف به کشیده که این قلب محزونست. روی چو نه نموده که این مهر نازوست

نقشب رشید الدین وطواط در کش مطبع

کاهی مکن بر انداز رخ چو آفتاب حیف باشد بر روی تو از کامل آفتاب

طنب میر کرمانی دینار

دل ابله هیچ روی امید بخات نیست زان دامن غمبختی که طاعت بست و طاعت

طراز خواجہ دریش

یا غمزه را بپندیده تا ترک غمازی کند یا طره را بپندیده تا ترک طراری کند

عقاب و لایض

مزع دل من در شکن زلفه لارام یارب چه تذر و ست که در چنگ عفت

زراغ عبد الواسع ديش

پیراسته زلف تو چو زانغت نگویند و ارسته روی تو چو باغست سلفته

عقرب امیر موزی دیش

Handwritten text in Persian script, likely a continuation of the letter or a separate note, written in a cursive style.

الطائر الشوق، والقطيع
ومعنى الطائر

تیز و سوکلن و بکلر
فوتشدر مسئله

40

61

ایا، وزلف تو چون غروب رخ تو چو ماه سفر من که تراست ماه در غروب

جزاره عبد الواسع ویمیش

یکدل از فتنه عشق تو نباشد این تا ترا بر کسی از مشک و دود حرام بود

افعی شمس کنجہ ویش رباعی

رفت که جوان بن سمری کرد و دانی پس میشت بچه سمری کرد و

چون دید که اهل تو زرد بگرمت وحشی شد و بر کوه و کمری گردید

سنبیله خواجودیش

ای سبده زلف تو خمن زده بر ماه وی روی من از مهر تو طعنه زده بر ماه

سنگیل کا بٹی دیش

کرده قسمت ترک چشمت بردل جهان آن در زلف چو کسی کو بخش سازد سبیل ز شاخ

سوسن مغزی بیشتر است

۱. روی و موی تو که چو گلبرگ و سوسن است مانند بشنبلید و سمن روی و موی من

ضمیمہ ان فواج و پیش سب

بغدد فی صمران را تاب داده
بعشوه کوشه بادام شکست

سیرین نظامی شیرین و صفندہ ویش

رخش نسرين و زلفش نيز نسرين لبش نسرين و نامش نيز نسرين

نکرت قائل و عیش پس

لبعزم ز نکرست زلف تو شد لطیف کز باد مشکبوی مراد در سر شود

کفر آزاری دیش

عقوب بن عباس در سنه ۵۱

زلف سیراب با خست هم دوست میدارم. توان یک دل داشتن هم کفویم ایمان هم

وهم شب ظلمت در دوری فقر و دیش سب

یونان اور ترکوز لغت الیہ کز لودین دوتر حاشائے کفری ترجمہ الیہ کز لودین دوتر

مناہی خواجہ دیش س

خط بر روح زیبای تو گفتم برالام رخسار و سر زلف تو شرعت و منال

زمار شیخ موزی دیش

چون بت و زمار زلف و روی است بخت و زمار نتوانم نشست

مشوئش کج دیش

چون رفت ای نگار جهان منش است غیر از دلم که باغم عشق تو سر خوش است

فتیل کمال خجند در پیش

می نماید رخت افروخته ترا از سر زلف چون چراغی که در نور فراید رقیب

جم جلال الدین اصفہانی دیشی مطبع

زهی دمان تو میم و ز لعل خلفه میم زهی دوزلف تو میم و ز مشق نقطه میم

نون عبد الواسع ريش مطمع

دلم از عشق آن دوزخ چون نون مبتلا شد بجهنم و زان نون

مراد یونس پیغمبر در عدم کافی بدر شروانی و شمس

کافست و میم نسبت زلف و دمان نو با الله کرین دو حرف نسبت کم افتند

دال کا بنی دیش مسب

بر کفار و زلف چو دال ماه من همچو دال خورشید است

نام

لام جامی دیشر قطعہ

قد و زلف ترا اگر بنده
کرد تعریف جای تخریف است

بنود آن جنبه نیکه بر تو نهان که الف لام بهر تعریف است

لام الف کمال بن غیاث اعضای محبوب بیان اندکی قصیده سنده

وصف زلفہ و پیش

یا صورت و دال و دجیم و د و لالیم یا بیات دو عهد وی دل دزد و کافر

منشور شمس کنجہ دیش

زلف تو که آیت نامسطور است خط نیست ولیکن یقین منشور است

قلم فضیل کا بنی دیشی سب

روی تو طغرائی حسن و زلف را مشاطه می برد کویا که آوردست بر طغراقلم

طومار کمال بن غیاث دیکش سن

طره جعد نوچه طواریست که در دست چون چلیب سیح

مسطر مغربی دیش مسف

چایک مهندس آمد زلفین او که است از مشکنا ب و غایه پرکار و موسطش

توقيع کمال غیاث قصیده سنده و کش

اول چو شانه دست بپوشی ز دم که او در نامه جمال چو نوبع برست

قرنفل و مسک و له ایضا س

یادستہ بنفشہ و یا شاخ ضمیران یا سنبل و قرفل یا مسکافروست

عطر و طیب کمال مخمدر دیش

چکیبا صغیر معنی سینه دکلده بلکه کافور لک
ایک اغاجی آر قوی بو کند که دیو لک لک
تر بکه حاج دیو لک مسکله

مکتبہ اسلامیہ دارالعلوم دیوبند
پیشانیہ دارالعلوم دیوبند

صبا چه گفت شنیدی بمن را کن زلف که عطر سای منم قد طیب من دامن

عود حسن دیش

برت چون سیم زلفنت چون عود طبع بر هر که خواهم بست خاست

عبیر نظامی بخون زبانندن دیش **مثنوی**

وقت که عبیر زلف جایی یا ناله بوی خوش کشایی

بویی بنیم صبح بسیار زان بوی مرا کشاد کن کار

علام ارواح حسن دیش مطلع

جانا ز سر زلف نسیمی ببا بخش جان تو از ان عالم ارواح بخش

قابض ارواح خواجو دیش

خروج پر تو روی تو مشرق الانوار کشد زلف سیاه تو قابض الارواح

منجیق کمال بن غیاث دیش

ابروش چون گمانی وینیش تیغ تیز تر کانش تیر ناوک کبوش منجیق

ماروت و ساحر موزی دیش

حلقه شد دست بر دنیا کوش او دوزلف کوی که بردوزهره دو ماروت

بلا حسن دیش مطلع

ای غم زلف تو سر اسر بلا هر دولت نیز بلا بر بلا

جام دیش

زلف از سر ناپیا او بخت هستی القصه ز سر ناپا بلا

سبب و خرقه وله ایضا

بشمینه

بشمینه سبب از سبب زلف تو کردیم در خرقه زلف تو رسد سلسله ما

سجاد جمال الدین اصفهانی دیش

مردم چشم من و زلف تو آند هر دو انداخته سجاده بر آب

طیلسان خواجو دیش

ز مسک خن بر عذارش غباری و شعر کیه بر رخش طلیسانی

لیلی کاتبی دیش

دل از جان و دتن گذشت و زلف شکر گشت ترکم خوش بخون بهر لیلی میکند

بلال فتاحی دیش

زلف ز دیده رفت و روانه همچنانکه بانگ نازم نشد از رفتن بلال

قبر سیف اسپرنگی دیش مطلع

ای از رخ تو خجل شده بدر منیر وی زلف تو بر گشته هنگامه قبر

آبنوس شیخ سعدی دیش

بستان یار در خم کسوی تابدار چون کوی حاج در خم چوکان

غاشیه سلمان دیش

سوار گشته ام را ندوی کشید بدوش شمال غاشیه زلف غبار افشاش

نعل خواجو دیش

طراهات نعلم بر آتش ناله است زان شدم شوریده وقت از نو تو

حلقه کمال خجندی دیش

مارا بوس زلف تو در کوی تو انداخت حاجی ز پی حلقه قدم در حرم آورد

سبب دین معنایند و فی کلوزنم سلسله بر ناسبت

قید جامی دیش س

جام از آن قید زلف جت رتالی ولی قوت مجنون بنوسلکه یکسخت

علم حسن دیش س

ای کیوت همچو علم وی قیاسات چشم از مشک کل دم صفت کز سلطان آمدی

برج ظاهر فاریابی دیش س

چشمیت بجاد و به بدل چاه بلبست زلفت بجافوی عوض برج خیرست

عمر جامی دیش س

هست هر موی زلف او عمری جامی این عمر باست میگوید

طراز شاعر دیش رباعی

زلفت که طراز از آستینش دیدم که بر فلک و که بر زمینش دیدم
جاسوس خیمم ز ختن می آید پرسیدم از کوفت بختیش دیدم

قبای عصار دیش س

مدام او را از کیوی معسبر قبا ی شو شگین داشت در بر

طوق معزی دیش س

طوق کبوترست خم زلف آن نگار من همچو بازو طلبش پر پی زخم

باز خسر دیش س

کسی که دل زخم زلف او بردن آرد کبوتریست که از چنگ بازستاند

شاهین معزی س

من چو شاهین ترا زور استم باری بدل در شکار جان من زلف تو شاهین تر

طراز شاعر دیش رباعی
طراز شاعر دیش رباعی

طراز کمال خجند دیش س

سر زلف کین ساقی قطا پوست پنداری که پای بسته می دارند و صحن کلانش

مشعر الحرام سلمان دیش س

در مشعر زلف تو حرم روح قدس را در موقف کوی تو مقام اهل صفارا

وجه شبهه یوسف قلوب اوله وغر در سنبل مسکین و غیر معزی دیش س

یا بر سنبل مسکین سلاسل است یا بر قمر ز غنبر ساراد و است

هلال مسک کاتبی دیش س

تا دمدم کرد و فروغ مجنون زلفت را چون بر آفتاب از مسک زهر سو هلال بسته

اغلال حسن دیش س

منت کند رخ استبرق فرد و ستم نیست که ز کیسوی سلاسل نهی اغلام

سلیمان دم معزی وصف زلفده دیش س

کوی با آنکه چهل گشت مرعوشش سلیمان را که با آنکه ریجان شد برابر ایم

وجه شبهه یله سوار اوله غر در ابراهیم دم وله ایضا س

کر نه چون پور آرزو بر نگار آذری پس چرا تو آتش رخوشین ریجان

وجه شبهه آتش رخسار کل و ریجان اوله غر در و احمد باشا دیش س

یا اسماعیل در چشم که با نور خنجر آتنده یا ابراهیم در زلف که آتش کلستان

نقاش و نقاش معزی دیش رباعی

زلفین تو بر حلقه و پر بند شکن شد بند و شکن و حلقه تو تو به شکن شد

کارش همه فرشته و نقاشی بیستم نقاش کل و لاله و نقاشی من شد

جمعه غل بوین باغ

سنان خمر و شیرین ده شیرین زبانه دیش س

بجلس هر گل از من بوسه نیست در آیم دروغا هر مونس نیست

تسل کمال خجند دیش س

چون زلف در رخ نمودی کردم سوال بوسه دیدم نسل و دور آمد سوال

دور کمال بن غیاث دیش س

یا حلقه خلق آمد یا بند دل مجموع یا دور و تناسل شد یا زلف پریشانست

زلف از زلف اعتباری نیکی و حلقه حلقه اوله غر اعتبار له دور حلقه

اطلاق ایدر مد و له ایضا س

نمود آن سرور سیم تن الفازقه و نون پرو نشاندش نقطه از خال و کشیدش از

کر که مراد همان لفظ آن اولیوب بلکه اول آن اول که خواج حافظ دیش مطلع

شاید آن نیست که موی و میانی دارد بنی حطعت آن باش که آنی دارد

سجده سرور فقر دیش س

سجده زلفی آلب الوه خوب سو مکدن اندم استخفار

فصل ثانی عبارات عجم بیان فقره

کلامه سید ذوالفقار دیش مطلع

نبت دیکم به مشکین کلامه مشک چین گرفت روی لاله

کامل مشکین رشید الدین دیش س

کر یک کره از کامل مشکین بکشایی در دور نوکس بونکند مشک خط را

مشک سرور فقر دیش س

خط

بصورتی که می بینیم

خط و خسار و لطف و غدارن در کورن سبزه صبح و شراب مشک و کلک و دیار

مشک آگین کمال خجند دیش س

ترا من جان سپردم لیک جایش در آن کیسوی مشک آگین نو کردی

خون مشک و له ایضا س

خون مسکت زلف کدماه حال سکیں دانه ان خرمست

مشکبار خواج دیش س

از آن سیاه شدن زلف مشکبار نگار بچین فناده و در افتاب کدیده

عنبه مشکین و له ایضا س

لیک لعل روان پرو کش جان بخشک سر زلفک عنبه مشکینک

عنبه آگین تزاری دیش س

بس طبعین دل چون زره شود در هم چو یادم آید از آن زلف عنبه گشیش

عنبه ساجج دیش س

بودای سر نقش که من دایم دوان بندم که در بند سر زلفین عنبه سالی اویم

نوده عنبه معزی دیش مطلع

زان زلف کره گیر سیه پوش بتم صد نوده عنبه ست بردوش بتم

عنبه بنه شیخ سعد دیش س

زلف تو عنبه پنه کردن تمام بود معشوق خوب روی چه محتاج زبور

غالیه دان سیف اسپهنگی دیش مطلع

ای مشک زلف تو غالیه دان صبا کشته عشق ترا هر دو جهان خون با

شب مغزی دیش

از آن کوه بود زلفش بر روی نگارنش که کوتاه بود شب را با تمام بهار اندر

و کمال خجند دیش

جز آنک نشان جان نرود در زلفش شب راه بریدن توان خربستاره

شبستان و له ایضا

در شبستان زلف غیر افشانت رخ زیبای ترا شمع مغیر کفتم

شیرنگ کابنی دیش

عجب نباشد اگر کیوی تو شیرنگست شود سیاه کسی کش نکون در آویزند

کیو تو لکده و قولاق آردنده اولان صابردی لرا شیرالدین دیش

از بنا گوش ارندارد آرزوی کردت بر بنا گوشت چرا کردن زنده کیسوی تو

و سرور فقیر کیسور دیش بر غزل دیش غزل

او کو بر چین خط باری او پند در کیسوی یاسنبل او نلر آهوی خستد در کیسوی

اولور آزاد اکا این توی او لسم نولانین دو تو ب اعل دل بن جکندر در کیسوی

صا کو بطل مایونی سنی شاه جهان ایدر بهما کیسوی هواک او زره او چنل در کیسوی

دولان شب بیری بیری تو حیش مار کبکی بری بیری صا را شوب بیلدر در کیسوی

سروری شیر عشق او لشن آنک به پشته در زنجیر

سز اول دیوانه به صامک رسلدر در کیسوی

شب عمر سلمان دیش

طره از نازنده تاب که ان زلف را از شب عمر است نخواهیم که کوه باشد

تبیح و له ایضا

بعد ازین از که زلف بنان کن تبیح بعد ازین از خم ابروی معان کن محراب

شب قدر اشرف دیش مطلع

دی کند سجده کیوی تو در دل شب قدر است اگر سجده کند نیست عجب

شبر و کمال خجند دیش

اگر نه داعیه شبر و نیست زلف ترا چه موجب است بدامن چراغ پوشیدن

شبه شیخ سعد دیش مطلع

بشت آن یا شبه یاسک یا موی کاست آن یا صنم یا ماه یا روی

شام کمال خجند دیش

چشم باز روی نمائی لغت نیست چون چشم روزه دار که مشاقم

شام غریبان خواب دیش مطلع

زلف سیاهت شام غریبان روی چو ماه است شمع شبستان

شام ایله صباح ذکر اولنه زیاده مناسب اولور نیکم سرور فقر دیش

زلف و شکلی که نظر گاه اید نور سه فرخنده اولور دایم آنک شام و صبا

سمن بوی سمن جام دیش مطلع

آنکه بر گل گراز جعد سمن بوی است رشته جان واد در شکن موی تو

سیاه پوش حسن دیش مطلع

کوبند دست در چین شهر سیاه پوشان در چین زلف او بین هر سیاه پوشان

جنگ کابنی دیش

در آن کوه بود زلفش بر روی نگارنش که کوتاه بود شب را با تمام بهار اندر

عجب نباشد اگر کیوی تو شیرنگست شود سیاه کسی کش نکون در آویزند

ز سودا کاتبی شد خاک جو بایست زلفش را بین این رنر اقد خم شد و از چنگی پر
حرم شب نشینان عصاره دیش **س**
 خم زلفش حرم شب نشینان دمانش آرزوی تنگ دستان
خلوتگاهان خسرو خرد نامه ده دیش **س**
 درت حاجت که بخت جوام سر زلف تو خلوتگاه جانم
سید رو بدر دیش **س**
 زلفش سید روی شد خشم نه عالم کز کنکرة خورشید او بخت نکونش
پتختی نه چین خواجه دیش **مطلع**
 ای شام زلفت پتختی نه چین زلف سیاهت بر لاله پر چین
نگار خانه چین وله ایضا **مطلع**
 ای ز رویت جهان خلد برین چین زلفت نگار خانه چین
هندوستان وله ایضا **س**
 مرار زلف تو رای است زانکه طوطی را کمان مبر که به هندوستان نباشد رای
 کمال اصفهانی
 رسمت هندوان که در آتش کنند جای زان جای زلف نیست در دل و روان
هندو کاتبی دیش **س**
 کاتبی بنده آن زلف شدای باد صبا بندگی با برسان خسروستان را
خسروستان شاعر دیش **س**
 بچین زلف تو چین را چه نسبت نکو هزار چین بدان زلف تو بهر چین ^{است}

لاله وله ایضا **س**
 لالای سر زلف تو زان درنا نیست که بروی تو حاجت پیشان دار
وفا دیش **س**
 بوصف زلف او فتاحی این نظم که گفتی لولوی لالاش گفتند
 بو بیتک لطافتی زلفه لاله دید کبری **دزدنگبار** ناصر دیش **س**
 کوه چشمم بحر بند می بودم سبیل زلفت ز چین دزدنگبار افتاده ^{است}
تاتار خسرو نقاش دیش **س**
 ای دل چو شانه در ده زلفش قدم نه کن دم سفری باینا تاتار کست
زنگی شاعر دیش **س**
 ای باد صبا ز غم زرم بکن تار قص کن زنگی شوریده او
زنگی نزلو خواجه دیش **س**
 چو زلف هندوی زنگی نژادش ز هندستان سیاه بر نیاید
سید کار وله ایضا **س**
 چون حال دل از زلف تو پوشیده توان داشت کان هندوی دل دزدی کار تواند
دل دزد بساطی دیش **مطلع**
 دزد دیدم زلف سیاهش مگذارید نرومنش از بهر خدا بسته پیارید
وفا دیش **س**
 اگر نه هندوی زلفت رود بدزدی دل ببا هجاب چرا ساخت قامت خود خم
و نام دیش **س**

ایام در کم ولایت روم دیکار
 یابیم یوزم دیکار دیکار

بو بیتک لطافتی زلفه لاله دید کبری
 دیکار دیکار دیکار

زلف ترا بدزدی دل صد هزار بار بگرفتند بسته دل باز بسته اند

دزد و راه زن خیال دیش سب

گنبد زلف تو یارب چه راه زن دزدست که بر دلقدم را و در بجان آورد

معون دل خواجو دیش سب

چشمه نوش که پوش لب چشمه جان حلقه زلف شکن پرگشت معون دل

در بند کمال خجند دیش سب

سوی زلفش رفتم و دیدم که در بند است بچمن شب و که داند مکر آن عیار

بله سروری فقیر دیش مطلع

خشم چشمت بر دم عین غناست من چه میخواهم ز زلف کان

دلیر خواجو دیش سب

چشمت بجادوی شده در دهر شناس زلفت بد لبرنی جهان بر آید ایام

چو کان کمال خجند دیش سب

در میان کریم باز زلف تو چون بازم نظر روز باران نیست کوی وقت چو کان

و شبه او بجای اتری اوله غدر کوی حسن دیش سب کوی خواهد

سر آن ترک چو کان باز خود کردم که پیوسته قدم را چون سر چو کان و زلف چو

و شبه طوب طوب اوله غدر و سروری فقیر دیش سب قابل جهان

باشی طوب طوب زلف که دیدم ای دلستان تا زاید بکله دردی طوب طوب

والا اور خواجو دیش سب

بیا که هندوی زلف تو قلب جان بازان چو بر کشود کین از دلاوری شکست

دکتر

دلکش عتیق دیش مطلع

سری دارم فدای خاک پایت دلی در بند زلف دلکشایت

دلکش بدر شروانی دیش سب

گفتش دل را روان زلف دلکش گفت نقد قلب هر کس شب سازد روان

سرگردان فخرالدین لاری دیش سب

از روی لطافت کربامات سری بودی آن طره سرگردان اندر کف مایه بودی

سر بسته نظام بخاری دیش سب

زلفش بسی گرد رخ خوب نوگشت بر بسته ازان در پس کوش افادت

سراسیمه خواجو دیش سب

عهدیست که اشفتگی خاطر خواجو از زلف سراسیمه آن عهد شکن

سر زده شاعر دیش سب

در دام زلف سر زده ات مرغ جان من همچون کبوترست گرفته بچنگ باز

کنده انداز شمس هروی دیش مطلع

ای پیشه زلف تو کنده اندازی چون ریختن جهان بچشم باری

دام سرور فقیر دیش سب

بدام و دانه کس مرغ دل نکردی میل ولی بصد تو آن زلف و خال شد

رسته طوسی دیش سب

چو شد ز بجز تو بس باده بیکل دل من مکر رشته زلف کشته شیران

رشته جان عتیق دیش سب

می کشیدم زلف او را و دستم می کشید رشته بجان منبت آن در کشتن آن فتاد
رشته عمر کج دیش ربابی

دلدار برید زلف مشکین ناکاه زین غصه ز جان من برآمد صد آه
گفتم که چرا زلف بریدی گفت آن رشته عمر نیست کردم کوتاه

رسمان بدر دیش سب
من خورشید خوش گویم دل مسکین ز زلف من سخن از آسمان می گویم آن از رسیان
رسم تاب اهل دیش سب

کز قصه خرم نیستش چمنچه را بچرخد و رزم بندم پوش زلفت بر تازیش
رسم باز خواجو دیش سب

هر دل که بدستش خود رشته دلوت همبازی آن زلف رسن باز نیاید
و ناصر دیش سب

هندوی زلفت رسن باز است شهرت باهر باد روی تو در مهتاب می کند
نوبهار مسکین نظامی روح کشیدین ده دیش سب

برو باز و چو بلورین حصاری سرکیو چو مسکین نوبهاری
بنفشه کاتب دیش سب

دانی که بهر دست بنفشه رسن از چیت بست از بوس زلف تو ز نار بنفشه
و ناصر دیش مطلع

رفتی بیای و رویش قیام کرد و کوتاه شد بنفشه زلف سلام کرد
سنبیل سیر آجام دیش مطلع

زلف تو بر پریشان کرده مشکاب را شاخ شاخ افکنده بر گل سنبیل سربا
کیاه ناصر دیش سب

نوز بر سر آتش چو غنبر زلف مشکینه که اندر معوض جنت خط نوبهاری
کل بوی خواجو دیش سب

کز آن سنبیل کلبوی سخن فرسانیت چیست آن بودی دلاور که باناد
دسته سنبیل و لایضا سب

حلقه های زلفش از گل بر فلک دستهای سنبیل خوش بوی بوی
شمشاد ناصر دیش سب

شاه در شمشاد زلفش رفت و زغم شاد شد شمشه دریافت دندان طبع بر می کشید
و جام دیش سب

در آن بالا و زلف از باغبان صنوع خیرانم که چون می پروروشد و کاهی است کاهی کج
دسته شمشاد عبد الواسع دیش مطلع

رخسار تو چون سوسن آزاد آمد زلفین تو چون دسته شمشاد آمد
درهم شده حسن دیش سب

خط مشکینش دل خون شده را در هم زد زلف در هم شده اش باز بلای گرفت
پیچ پیچ کمال مجتهد دیش سب

در دل ریشم خیال آن در زلف پیچ پیچ راست مار کج را ماند که در ویرانه رفت
دوتا و لایضا سب

نسیم صبا باد ستوش دو پاره که زلف و تابی نو کیر و دود است

در کتب معتبره
در کتب معتبره
در کتب معتبره
در کتب معتبره
در کتب معتبره

دو تو فتاحی دیش مطلع

مخ دلم که در پی زلف دو تو رود هر جا که دیدام بلای درو رود
چنگال سروری غیر دیش مطلع
 اگر چه چشم مرا شد مرده کشته جناح نیافته است چنگال زلفی بجای
بر چین و چین چین خواجو دیش مطلع
 حال کردانی زلف پریشان موبو از شکلی سبیل پر چین و چین بر سر
خ رشید پرست و له ایضا مطلع
 دلم از زلف کز ث جان نبرد زانکه درو همد و اندهم کافر رشید پرست
بت پرست و له ایضا مطلع
 زلف سیاه سرکش هندوی اوده عرض در چین هزار کار زنگی پرست
دوده شاهی دیش مطلع
 مشاطه زلف یار بانگش می کشید زان رو که نسبتی بقلم هست دوده
مست خواجو مطلع
 بر طرز آفتاب چه در خور فاده است مرغول مسکن و دلاویز مستشان
و چه شبهه کاه بو طرفه دوشوب کاه اول طرفه دوشوب که در کوه چین مطلع
 ای چون تو ندیده چشم کردون بکش که کند زلف میگون **و چه شبهه**
 یا ذاتن یاحنا ایله رنگی قول اوله و غرد **و چه شبهه** خواجو دیش مطلع
 طره سر زده ز خو نخواری چشمها پر دژم ز بیسماری
کافر دل کمال بن غیاث دیش مطلع

فتح و الله نورنا ریش
در کرد الاله عفته لود بکدر
مسکله

گفتند

گفتش دین می زباید طره کافر دولت گفت با کافر دلان نه از هیچ از دین مگو
ظالم همیشه حسن دیش مطلع
 تا شکستی زلف کافر کیش ظالم پیشه را آن شکسته با کس نکذاشت ایمانی دست
شور انگیز کمال بن غیاث دیش مطلع
 در بغزه جادو و زلف شور انگیز ندانم از چه پریشان و سر کرانی
شست عبدالواسع دیش مطلع
 کیر دهم کشش ماهی تو ماه گرفت بد آن شست
قلاب جامی دیش مطلع
 تنهایی تن چون کشم از تو عنان دل چین کز زلف مسکین سوی او فکند قلاب
درع و رنگی شیخ سعدی دیش مطلع
 خط ماه رویان چو مشک تباری سر زلف خوبان چو درع و رنگی
زره حافظ دیش مطلع
 منش با غرقه بشیم چگونه دکن آرم ز زره مویی که ز بجزش ره خجرازان زد
و چه شبهه زلف زره حلقه حلقه اوله غرد **و چه شبهه** شیخ سعدی دیش مطلع
 چو ترک بر من شایه بشکل نیست چو زلف ز شکست حلقه و رنگی نیست
زره نما مغزی دیش مطلع
 بر سیم خام سلسله بر ماه دار است زلف زره نمایش و خط مغبرش
زره پوش خواجو دیش مطلع
 ز بر غزه عاشق کشتن تو این نیست و کوه هندی زلف چو از زره پوش

خمیده کمال خجندر دیش **مطلع**
 دلم ترسد دران زلف خمیده شبت آری و سرهای بریده
شکسته علو دیش **رباعی**
 کفتم شکسته دل چون داری کار بازلف شکسته غم اندر خم یار
 دل گفت تو فارغی ازین دست یار با هر دو شکسته بهم باز گذار
آشفته بدو دیش **سب**
 پرستاره شود آن روز رخ برآزهر چو بیدار شد آشفته تو کردی بحر
در قرار کاتبی دیش **مطلع**
 خرم آنان که سر زلف نگاری گیرند بیقراری بکف آرد و قواری گیرند
و کمال خجندر دیش **سب**
 دلا بزللف پریشان یار باز بگو که بیقرار توام من تو بیقرار که
تا بدار وله ایضا **سب**
 بکشت بچش آن زلف تا بدار مرا چنانکه دام کشد مرغ را بچیدن
شیدا اعصار دیش **سب**
 چو زلفش کشت شیدا و مشوش که بودش نعل جان و دل درش
شهر طایوس جامی دیش **سب**
 سر زلف چو شهر طایوس می براند مکس رشک تو
شهر حافظ دیش **سب**
 همای زلف شاهین شهرت را دل شاهان عالم زیر پر باد

شهر

سهمی از شهر طایوس

شهر طایوس الاین سروری بغیر دیش **سب**
 فدک او زره سدره طاوس در خط سنگ شهر طایوس الاین زلف کونک و جمل
چنگ یار خاقانی دیش **سب**
 میرس از دم کرچه چون کبوتر بکو زلف را کرچه چون چنگ یاری
آشنایان خواجو دیش **سب**
 چه مرغ زیرک آمد جان خواجو که او را دام زلف آشنایانست
پر زراع نامر دیش **سب**
 بر رویچ سلسله زلف غنبرین بر عارض تذرو منیه پر زراع را
پر پرستو شیخ سعدی دیش **سب**
 لبان لعل چون خون کبوتر سواد زلف چون پر پرستو
پر عقاب نظامی هفت پیکر ده دیش **سب**
 عکس دیش بر زلف بتاب چون حواصل بر پر عقاب
نقل بها جامی دیش **مطلع**
 تو همای و نیست نقل بها جز و زلف تو دام ظلما
مار معنی دیش **سب**
 زلف او مار است و پوست آن خط مشکین او من عجب دارم ازین مار و چون
از دنا حسینی دیش **سب**
 ای زلف تو از دمای موسی ای وصل تو کنهای قارون
دیو حسن دیش **سب**

دوده خوشی میزد دود
 یا برای قوتش میزد

زاهد

نوش لباقوت نوش زلف جامه پالی لب زلف لبه دارد یوز انکشتی

اهرن سوزنی دیش سب

اهرن زلفی که دارد دین یزدان پردرخ دین یزدان را بیا راید بکفر اهرن

جادو مغزی دیش و باجی

زلف تو بهم در شد و دو ماه آویخت که مشک نگار گردد که عشرت بجیت

در زیر همه جادوی در رنگ آنجیت تا ماه سیاه کرد و فریاد آنکجیت

سایبان خواجو دیش سب

شکخ طره اش بر چهره کوی که از شب سایبان بر افتابست

سایه کمال خجند دیش سب

زلفت کشید شانه و کفتا نوشین بر آفتاب سایه تقدیم نمی کند

آرزو و له ایضا سب

آرزوی ماست زلفت شگفتش در جهان یک آرزوی ماست شگفت

سودا و له ایضا سب

صنعت خاک راه و سودا چون خاک ره بشدم بین پس و سودی که خاک راه را در جراین سودا

و له ایضا سب

تا شد سرم در کار آن زلف غبر فشان چه شود بیدکان را بیشتر بر سر سودا

و له ایضا سب

بان دو طره که باز عشق چون بازم چنین که بازی ما را ایند ساخته

کرباز و له ایضا سب

ایهام دارد در مصرع نامیده

صنعت خاک راه و سودا در مسئله

می کند لفظ را

سر سودا بیان بخاک درش از سر زلف پایمال ترست

عمر دار و له ایضا سب

سر زلف مرا عمر در ارست خداوند ابد عمر در از م

اهل کمال شیخ کمالک بوسه معلقه مشا به سنده ولایتی بپیک کمالی

ادراک ایلر سودا زده شیخ مغزی دیش سب

از روی نگار بچو مویش سودا به دکان بیف بایم

یکار و بان و نزد بان حسن دیش قطعه

کمالک حسن رازان بود سودا عطر او روان کوسک بند و بار تا از کار بان

چون وعده دیدار شد زلفی بشوخی بر فشان بر گنکرت من کی سم به نزد بان

و کمال بن غیاث دیش سب

برزپسج و تابست باز ما صحنی ماه از سکه سل نزد بان با فتم دانی که

ترازو خاقان دیش سب

چو جوارزان منم درین بازار که ترازویش زلف جادوی

ترازو و از نظامی شیرین و صفه دیش سب

نیش در بها سنگ جان بود ترازو داری زلفش بدان بود

سپاه حسن دیش سب

هر چند که زلف تو سپاه هست جهانگیر هر روز پریشان توان کرد سپاه

چتر سیم و له ایضا سب

طالع شده بر خنک حس چوشان چتر سیم از طره بر خنک بودند

غایت اوز زلفند بره دوستوب آنوقت التذو چکنش در مسئله

ایهام لطیف

چاووش خواجویش **سب**
غمزه اش قرچی و یا قوت خموشش جاندار ابروش حاجب و هندوی سپاسش عاوش

جاندار شاعریش **رباعی**
چون زلف تو بالای سرت کرد قرار ابروی تو پیش روی تو خندنگار
جاندار را زلف و افکن ده لالای را بجا جان باز گذار

چاندلور بده بی باغی و بولک باشی دید کلری در سر و روی تویش
بکون بولد آفرین بر قول او علی مستلایم کم آنک زلفی در عشاقی معینه بولک باشی

پاسبان شاعریش **مطلع**
رخسار ترا نگاه جان کیسوی داند هر کسی با بیان هند و بیه

چینی خواجویش **سب**
زلف هندوی تو چینی و تراروی روی چشم ترک تو خطای و ترارنگی خالی

شاه و لایضا **سب**
شاه زلفش جو میز و درجی شور و زنگبار می افت

تازیانه نظامی شیرین فکرون مدینه کلو و کسایتیش **سب**
ز پشت زین بر اسبان روانه ز کیس و کرده مکین تازیانه

خوشه غنیمتیش **سب**
کرمش زلف گره گیر در میان دلت چو خوشه غنیمت اندر میان عشق

خوشه کمال جندیش **سب**
در نشان محبت خالش بوی زلف ناخوشها بدست کنی دانه بکار

اگر در نشان ندان لفظون
دلگرمی منم

در کمال جندیش
چو خوشه غنیمت
اندر میان عشق

خرمن و لایضا **سب**
ریخ نو آتش زلف خرمن بحرمن آتش زهار سیده

رونق مسکبید نظامی خرمن اسرارده دیش **سب**
زلف سیم بر سیم سپید مشکشان چون ورق مسکبید

روغری دل شاعریش **رباعی**
چون باد کیسوی تو یک طره کشاد دادم دل خود با سر زلف تو باد

روغری دلم زلف تو آمد که خدا روزی پراکنده کسی را مداد
ناوک شمش کجایش **سب**

هر روی تو ناوک است تا از پیش خط زهره ندارد که برون آر دگر
چلیپا معزی دیش **قطعه**

بند دگر و بجه کند زلف سپاهش چون از لب انگشت کند شکل چلیپا
زلفش بصف چون دل ترساید آمد در پیش چلیپا بجه ترساید

سال اشرفیش **سب**
دو زلف در روی تو دیدم دو سال است ولی ز سر دمانت خدای اکا است

فترک جامی دیش **سب**
گفتش بر روی ز جامی زلف خویش بند گفت صیدی کجای فترک نیست

قندز خاقانیش **رباعی**
ای چشم تو فتنه فلک را قلو ز بهران تو شیر شرزه را گیر دوز بحر

وی زلف تو بر کلاه خوبی قندز با غارت تو عفا الله ز غارت غز

طائفة ازین

آستین کرمان شیخ سوری دیش **س**

چه بودی از سر زلفت بستم افتادی چو آستین کرمان بدست درویشان

زنجیر خوشین روان معنی دیش **مطلع**

دل بری ای زلف جانان رستی با جان کنی از چه میخ خویش تن زنجیر تو تن روان کنی

و مطلق زنجیر اطلاق شایع در سروری فقیر دیش **س**
عاقلم زنجیر زلفه حاجتم یوقه ردیدک ای سروری نه دیسون بکشی **س**

نخت نکلون نام دیش **س**

بر هم زن ای باد تو آن زلف نکوسار تا باز پریشان نشود نخت نکویم

روزگار حس دیش **س**

آن نه زلفت روزگار نیست که ز سر تا پایا پیچیده است
وزلف بونزدن غیری نه نیست اید بغیر و لوزن غیری **مطلع بیت طرا**

چنبر و دود سروری فقیر دیش **س**

چو کی عروده و نفی بی زلف گل کهن بود که حلقه بیت کرم بگنبدم

باب چهارم آن **بیاننده** **س**

که اکا عرب حبیب و جبهه و عجم پیشانی و برار

فصل اول اطلاقات عرب **بیاننده** **س**

شمس قائل دیش **شعر**

من لم یر شمشا علی شمس فلینظر الوجه و الجبهه

بدر سروری فقیر دیش **س**

سن کونک الله او بکت کیچون بدر تمام بدی کوز ایلد آنی سبعة سیاره شها

قمر و لایضا **س**

او یکون دیش مهر و کون یوز کرمی الهو که اول ذوالحیجی یوزی قاره سن کرمی **س**

سحر خواجو دیش **س**

گفتم آن زلف جسم بچین روز نشانند گفت آن زلف و جبین نیست که شام

مشتی معنی دیش **س**

دو زلف چون دو شب ماه در میان دشب جبین چو مشت و مشت و مشت بر کلاه

زهره کمال خجند دیش **مطلع**

که بر زمین باشد آن زهره جبین باشد دوری طلبد از ماه نیز چنین باشد

و فرخی دیش **س**

بر فلک حسن اگر چه زهره جبین زهره برقص آید از جبین یکشانی

کف الخضیب بریلد زادی در صار و قاشک الله دینور جاز **س**

کف خضیب کشتاید که ز ناصیه آن دم که ماه من کره بسته از جبین یکشاید

سرمیل بوکا کوکب یانی دیر لریتکم معنی دیش **س**

مهر دل بچینی پیوسته می درخشید از پر تو جیست چون اختر یانی

نور کمال خجند دیش **س**

نور محض است غدار تو جبین نیز چنین سر غیبت است میان تو و دمان

لوح سلمان دیش **س**

در لوح جبین باز خوانده نقش ازل و ابد کما می

هست همچون ز کس لاله ترا چشم و بنان
هست همچون سنبل و سوسن در
مشبه به آفتاب سوسن در

فصل ثانی عبارت عن علم بیائنده در

دولت حسن از ان بالا و خسار حسین
یک شایخ نازک بین کزان رشته گلستان
کل جامه دیش **سب**
کلر حافظ دیش **سب**

روان گوشه گیران را جنبش طرد نکند است که بر طرف چین زارش می گردد و چنان
خودشیدم و در فقر و غنی است

بوجیه حسن الیه قد و که فلسفه نظر
کو چینیل میوی سی خوشید و م بر سر و م
۵۶ و له ایض

شوبه اکبر کی آئی کون سیہل زوال یوز کہ پنجہ کون آنو کہ نون ماہہ
تختہ سیم کمال بن غیاث دیش

زیر تاج زرد و خشان نخسته از کیم خام نصف بر آسمانی یافتیم دانی که چیست
نصف ماه و لا ایضا قصیده است

پیشانی است ولوح قضایه قدر یا نصف ماه چارده در زیر چادر است
باب پنجم قولاق بیاننده در

که اکا عراب ادن و عجم گوش دیر لرزون تشبیه غایده قلیل در
انویکون این العشاق نام کنایه بود کاتعوض و التماس در فصل

ورد ابیض که آچامش اولاً شکر
لم يدخل کلامی فی اذنها کالورد کما هو لو انکشف

صدف سردری فخر دیش سب
فویک قلاعه سوز لرم اولوردی در شمال چون قطره حقیقی در آیدین در صدف

ولایت است
و نشانه اولسون هدف و رسالت گفتار که قعود ریای تفکر و هدف و نشانه اول

فصل نانی عبارت عجم بیان شد

کمال بن عیاض قصیده سده و دیش
شست یا شکفته کل روضه بهشت یا یک صد و دویسمه از در توانگر

دش چو کل خطی و خطی چو بنفشه
خدی چو کل سوری و قدی چو نهال

اطراف کل آن سرو سیمین مشکفته بهم سنبل و نسرین

الاعراب صاحب و محار و در او تاش اقصی متصاری

منفصل در بعضی متصل خوشتر و بیشتر است
و نه کسی خوش نبود در عالم هزاروی باز من که بگویم خوش

بعضی که شاد و خوش در پیشگاه واقع خوش دیشتر **س**

منابر وی عاشق بروی ترش بسته چون خوش غی نماید مار ترش روی
فصل اول اطلاقات عرب **بیانده در**

هلال کاتبی دیش **س**

ز شوق بروی او دل بهلوم جا کرد که داشت شکل هلال استخوان بهلوم
و ناصر دیش **س**

به ابروی هلال تو دل شادمان شد دامن یقین که عید کس روز شک نکرد
و سرور فقیر دیش **س**

چو ابرویش نماید رسم روز وصال که عید ابجهان هلال شد عیث
طاق ابن بنادیش **س**

نزدین دیده معار عشق طامی جفت جز ابروی تو که طاقست جفت در عالم
و جامی دیش **س**

از خیال آن دو ابرو مردمان چشم ما طاقها هر که بر روی چون بسته اند
قبله کج دیش **مطلع**

طاق ابروی ترا قبله جان می بینم لطفی از نور خدا در تو عیان می بینم
کعبه کاتبی دیش **س**

کاتبی را سوی کعبه مطلب آن ابرو کعبه انجاست که روی دل ساجد
محراب کمال خجند دیش **س**

محراب دو شد زاهد سجاده نشین را زان روز که محراب دای ابروی تو داشت
و سرور فقیر دیش **س**

شکل

شکل ابروی صانور محراب به بقچه امام خیرتندن او قمر بر خورشید است
قوس رانی دیش **س**

در دور کمان ابرویت پیوسته جز روی نوافات در قوس می دید
مقوس جامی دیش **مطلع**

پیش از آن روز که این طاق مقوس کردند قبله ام از خم ابروی مقوس
قوس قزح و برج قوس خواجو دیش **س**

قامت خواجوست یا قوس قزح یا برج قوس یا هلال عید یا ابروی چون
حاجب و له ایضا **س**

تو شاه کنور حسنی و حاجت ابرو ولی خموش که بسی حاجی پریشاست
شحنه بدر دیش **س**

شحنه ابروی تو داد بحاجب کمان تا بر نو ترک مست دست بشیخستم
نصف عین کمال بن غیاث دیش **س**

نون هلال کشته یا نصف عینی از شبه یا نقش طاق بار که یا قبله ابروی او نو

ر نقطه خال اولیجی **ز** نقطه خال اولیجی سرور فقیر دیش **مطلع**

جغالی قاشک قدی بو کلمش را در جنت در انگ و ستوده یا نقطه خال
مدوله ایضا **مطلع**

باشکده اکی قاش نه خوشای یا رالف قد یا زمر اگر چه رالف از اکی
ن کمال خجند دیش **س**

قامتی تخون الفخاری و ابروی چون نون در نوهر آن که گفتند از این گفته اند

الکون و نون
ملکوت و نون
در

جمعه مکتوبه و نون
مکتوبه در مدرسه

و ناصردیش

بنوشته است نقش جنون در خیال آن زلف بچویم و خم ابروی چو نون

توقیع کمال بن غیاث قصیده و دیش

اوست یا هلال کمان کش بر افتاب تونیت یا نگاشته توقیع محض

قرعه و له ایضا

یا خود بروی تخت دولت دو قرعه است که آب رنگ حسن ز راند و دو قرعه

خاتون قاش و صف ابر که رنگ یله ملون در شکم قوش قرعه تشبیه ابر

شیخ سعدی دیش

آن دستم بران کمان ابرو چون قوس قرع بر افتاب است

قالب قوسین حامی دیش مطلع

بیا ای اهل دل را قرة العین کمان ابر و انت قالب قوسین

طیب فاصردیش مطلع

ابروی تو مقام رنجوران حاجب تو طیب بیماران

شعر شیخ سعدی دیش

صورت کشد زیا بر بربیان و پیا لیکن چو ابر و انتش سحر بیان

فتان کمال خجند دیش

ابرویش گفته فتنه کار نیست کز نشسته است و راست می گوید

کفۀ میزان کمال بن غیاث دیش

یادال عیدست یا قبله مشاقان یا قوس قرع یا خود و کفۀ میزان

مصل نمان

عبارت عجم

بیاننده در

نمازگاه حسن دیش

خیزا خیطیب بر خون بر خطبه که دانی رویش نگر چون عید ی ابر و نماز

چتر سیا کمال اصفهانی دیش

مردمک چشم تو سلطان دشت بر سرش ابروی تو چتر سیاه

کمان خانه بساطی دیش

کم نکرد دز کمان خانه ابروی تو هیچ کونده کی بتن خاکی با اندازد

کمان مهر شیخ سعدی دیش

از دست کمان مهره ابروی تو دشت دل نیست که در بر چو کبوتر نه طبع

ماه نو و پر خم کمال خجند دیش مطلع

هر کجا ذکری از آن ابروی پر خم میرود کرد و آنجا حدیث ماه نو می رود

پر زره کمال بن غیاث

بر سر و وجهه پر تیغ و پیکان و پر پر زره بزه گمانی با فتنه دانی که

ناوک انداز عصار دیش

دو چشم ترک برد لها کین ساز دو ابرو بر چو ناوک انداز

مفسونگر ناصر دیش مطلع

از غصه بیماری آن ز کس جادو دو تاه شدن صاحب انیسونگر

شوخی خواجو دیش

ز ابروی شوخی تو پیوسته دارم چشم که دل ریش مرا یک سر مودار کوش

دلکش آذری دیش **ست**
 طاق بروی خوشت یار چه طاقی **ست** دلکش هرگز با شطاق این **ست**
طغرائی شاعر دیش **ست**
 ظاهر نیست که بر صفت تو قیام جمال مثل بروی دلارای تو طغرائی **ست**
عابد فریب شیخ سعدی دیش بر جاریه و صفت **ست**
 برابر وی عابد فریبش خضاب چه قوس قزح بود بر آفتاب
چشم بند خواجو دیش **ست**
 که سرور جادو کران بود پیوست بود جوار بروی شوخت چشم بندی طاق **ست**
خوخوار کمال خجندی دیش **ست**
 ابروی داری چشم و غمزه بر یکی از یکدگر خوخوار تر
خونریز خیال دیش **ست**
 که نزار دیکف از غمزه شوخت تیغ کار ابروی تو پیوسته جوار خور **ست**
زنگار زنگار شاعر دیش **ست**
 ز ابروی زنگاری گمان ناپرده بردار غسان تا قوس باشد جهان دیگر ناپ **ست**
چوکان قطب چوکانی دیش **ست**
 خال تو فراز خم ابروی کزت کو پیست که آن در خم چوکان باشد
کشتی سنکون احمد پاشا دیش **ست**
 سنکون کشتیت ابروی تو در بای حسن از چنین کشتی راجحت نشان **ست**
ماهی سرور زعفرانی دیش **ست**

چشم بند خواجو دیش
 خوخوار کمال خجندی دیش
 خونریز خیال دیش
 زنگار زنگار شاعر دیش
 چوکان قطب چوکانی دیش
 کشتی سنکون احمد پاشا دیش
 ماهی سرور زعفرانی دیش

حسن دریا سینه کشتی شکل ایدیش کوزلن قاشلن باش باشه چاشن کبی **ست**
داس کاتبی دیش **ست**
 قضا و مزاج افاق قطع رندان خواست که شکل ابروی سانی مثال داس **ست**
پرکار نظامی خسر و نامه ده دیش **ست**
 ده بار یک چون پرکار ابروش شب تاریک چون طلسمات **ست**
کشتی گیران کمال صفهانی دیش **ست**
 ان زلف نگر بر رخ آن شهر صم آویخته به چنگ و حصوت در هم
 دان ابرو بین شکل کشتی گیران سرسوی سر آورده و قد نازده **ست**
 عیس فقیه او غلی قادری چلبی بوخیالی خوب ترجمه ایدیش **ست**
 میدان حسن ایچده ایکل پهلوان کبی ابرو لایبی کور که قوش برینه **ست**
دو مصراع کمال بن غیاث دیش **ست**
 روی تو مطلع حسن ابروت حسن مطلع زان همچو مطلع اورا بنوشته اند **ست**
بل کمال خجندی دیش **ست**
 در دیده گریان کمال ابرو و لطف بر بسته بر بخیر بی بر سر **ست**
ماه نو شاعر دیش **ست**
 بهر کس بنمودم هم ابروی تو آری ماه نو هر که بیند بهم کنش نماید
ماه یکشنبه ولایض **ست**
 یک شب از زلف سیه کوشه ابرو بنما کر چه در ابرو یکشنبه توان دیدن
لالا ولایض **ست**

لالای سر زلف تو آن در تاسبت که ابروی تو جاجست پیشانی داد
سرور زلف صبار و قاش و صفده دیش

غزل

صارد قاشنه عجیبی کردسم آلتون نشان عینم بر نون کبی کور نور اول ز نشان
نیمه زبان اولسون دلدن تن اکاجان آتو کم کلور اول کوز آلتون توز لور بر نشان
قاره قاشه کره لای بکز دسم وجهی یوق صارد قاشک در سنا جان اهلال آسمان
شعله شمع ز کله رست رسته طوغر لوب با و آیم دو قنوب کشانی ای نشان
زربال قدرسیم دریا ایچره یاخودنی یوق بر تخیل سرور طبعن ایلمتخان

باب هفتم کوز بیانده در

که عرب عین و با صره و نقله و ناظره و عجم چشم و دیده دیر لور کوز درت
قسم در بری شملای بری کشیده بری خواب آلود بری میگون و غمزه
بونلرک هر بر نه لازم چشم شملای جمدی دیر لور کس کی قدم نشسته افشار
س و خرابات معان کوی که مستان غافلند از شراب شوق جام کس شملای
چشم کشیده اولد که طار اولوب کاف مسطح کی اولد که س

ز چشم بکنظر کافی بود لیکن جوی بینم
کجا آن دل که من دارم قبول آن نظر کرد
و چشم خواب آلوده مخور دیر لور چشم میگون اولد که شراب نکلور نه
اشرف دیش س

انجین باد حسنی که ترادر جاست چشم شملای تو میگون نشود چون
مصدر

فصل اول اطلاعات عرب **بیانده**

مخور سرور زلف دیش س
دو چشم چشم پر خون خیال چشم مخورک صناس می فباغن رند اولد مخوان یصد نمش
سحر آذری دیش س

قد قیامت غمزه آفت زلف فتنه چشم بحر عاشق بیچاره راهردم بدای دیگرست
قلاب جاد دیش س

چشم قلاب تو بهر کشیش خاطر ما چون خم زلف تو قلاب بیند سرز
ماروت عبد الواسع دیش مطلع

روی تو احوال و زجانا با جمال دیگرست در دو ماروت تو از فتنه نشالی دیگرست
فتنه و بلا حسن دیش س

نام دو چشمت بگم گویم که چیست بهت یکی فتنه و دیگر بکایت
فتنه دور قمر ابن یمن دیش مطلع

ای قبله صاحب نظر آن روی چو ماهت وی فتنه دور قمران چشم
ترک خسرو دیش س

چشم او ترکست مست و خمر فونی است و که با آن مست فونی چند بازی
علیل جاد دیش س

دل جامی بفکر ترکست کل رای من العلیل علیل
طناز خسرو دیش شیرین زماندن س

من آن بازی کریم با چشم طناز که چین و روم بستم بیک باز
طوغان دادی

اگر بایست بودن تراش از دیش
قد قیامت غمزه آفت زلف فتنه
خطایا آه کم بن حسنک بوی
لاکس ملامت شده

آو غزلین آون کورب
آولین بر تخی قوش
نکته

جاش مغزی دیش سب

بودم میان خلق یکی مرد پارسا فلاش کرد ز کس جاش تو مرا

و عبد الواسع دیش سب

چون روی تو نقش بپنج نقاشی نیست چون چشم تو گاه غمزه جاش نیست

مقام خسرو دیش سب

حریفی طلبد ز کس مقام تو خبر بخلقه مردان پاکباز سان

عجمی مغزی دیش سب

چشمش جوهرست و دلم در فراق او چون جسم عجمیست ز چشم جوهرش

جلاد سرور فقیر دیش سب

جس ایوب چاه زخمه بود دل مظلوم غمزه کردی آنی ای چشمی جلادم

قصاب شاه دیش سب

خرکاف او که یاری آن چشم می کند تیغ کشیده در کف قصابی دهند

غزال انوری دیش سب

در چشمم تو در آید سخنم تا بزمیم در غزالها صفت چشم غزال تو کنم

مربخ سرور فقیر دیش مطلع

کوزک ورنده آمدن دور تو بر مکان آتش که اولو احوالی در یک کسله زمان

بنوی و شغری و زهره و شوری و سیمکمال بن غیاث قصیده سب

یا خود و ترکست و دود و دود و دود یا شغری و زهره و شوری و سیمکمال بن غیاث قصیده سب

فرزدان

فرزدان و لایق سب

چشمیت یا خود فرزدان یا کعبه طاس جان بادام دو مغز نیست آن باز کس جوی او

چرخ وجود دیش سب

ایوی تست یا جوع عین یا عین کمر یا قریب عقل و دین یا ز کس شملای او

شخصه خسرو دیش مطلع

چشمم را در ملک خود بختی پیدا کن غمزه تمام را بر جا و آن استاد

عکس کمال مجذبی دیش سب

رو و دل در آن زلف ترسان چشم چو شب رو که خوف از عکس

عین لعل دیش سب

آنکه چشم و قد و زلف و دهن را بیند از چه غمزه که بود عینت عالم با

صبا و نسیم دیش سب

چشم و ابرو و دهن هر که دل نهاد زان صبا و نسیم شد آشفته

و کمال بن غیاث قصیده سب

چشمیت یا عیان دور صبا و باد و عین جوع است یا معاینه بادام و عیار

روزن کاتبی دیش سب

بخاک چو رسی چشم را بنویسانی ز ماغ غلظ بود روزنی تربت

سماعیل نظامی سخن اسرار دیش سب

زلف بر ایمن و رخ آتش کرش چشم سماعیل و ده خورش

و احمد پاشا دیش سب

چشمم را در عین و قد زان را
الف و زلف زان را در لام و دهن
مراد میسر به جوع عالم اولو رسته

یا اسماعیل در چنگ یاور خنجر آلتنده یا ابراهیم در لنگم اولش کلستان آتش

طبيب نام دارد دیش سب

چشم طبيب جان و دل در دندک بیمار شد طبيب که سازد دواى

لعل رضی الدین دیش رباعی

کر لعل شد چشم آن حور شراد از در دمان که هرگز نشد در و مباد

در ایند رنگ رخ خود کرده نگاه عکس رخس از آینه بر چشم افتاد

فصل ثانی عینایت بهیم **بیاننده در**

مست لا یعقل شاهی دیش سب

اگر چشم جفای کرد سهلست کس بر مست لا یعقل نکیر

مست و خراب نام دارد دیش سب

که چون تو من انقضاء مست و خراب عذرم آنست که در دو تو بشیاری

خراب و لا یعقل مطلع

رفتیم از دیار تو با دیده برب چون زلف تو نوش و چون چشم تو

نیم مست مولانا بهیم دیش سب

لب میگون چشم نیم مست کند تکین عاقل جمله باطل

مست به او خسرو لیلی و صفنده دیش سب

چشمش ز کشته و بهوش آهواره بخواب خوگوش

باده بیای سید جلال دیش سب

بدور ز کس مخور باد بهیمایت ز روزگار برافتات نام بشیاری

می بهیم دیش سب

در عین خمار چند باشم چون مردم چشم می پریش

می بهیم دیش سب

چشم تو می فروش و لعل تو می خود بگو چون ز باد بهیم

میسون ساز نام دارد دیش مطلع

ای چشم تو جادوی فسون ساز کبکسوی تو صندوی رسن باز

خوان خوار عصمت دیش مطلع

مردم از حسرت آن ز کف تو در ریغ و ز جگر خوردنم آگاه نشد ریغ

خونی معزی دیش سب

ولا از چشم سرکش حد کن که هم تو گشت و هم سرست و خون

نامتلمان کمال محمد دیش سب

شنیدم که چشمش مسلمان کش است مرا پیش آن نامتلمان رسان

جان ستان حسن دیش سب

چشم تو جان ستان و لب جان بخش هر یکی در فتن خود ستادی

نیام و خفر سیف پیری دیش مطلع

ای لعل تو پرده دار کو هر وی خزع تو بهم نیام و خفر

کمان دار خواخو دیش سب

عجب از چشم کمان دار تو دارم که مقیم مست خفته است و کمان بر سرین

مردم دار و لا یعقل سب

آهوان صید مردم اند دلم حمد آن آهوان مردم دار

مردم خوار نامردیش **مطلع** ^{خواریت}
شیوه لعل گریه تو شیرین کاریست عادت ز کس خواخو ز تو مردم

جان شکار خسر و دیش **مطلع**

تا ترا چشم جان شکار بود هر که ا دل بود نکار بود

جفا کشی کمال مجذوبیش **مست**

دواز دست که ز ترکان دشت چشم جفاکش تو بدین تر

بد کشی آس دیش **مست**

کویت کاو چشم تو بکیش و خونی از چو است در من نبودم گشتن آن غمزه ^{از چشم} قصاب

ترکستان کمال بن غیاث دیش **مست**

چشم ترکستان و لبها قندهار روی آزر بیجان و زلف چین

ترکانه حسن دیش **مست**

چشم ترکانه اش بهر غمزه تا وکل انداز می کند چه کنم

جفا کار معزی دیش **مست**

شیرین لب نیست همه سال فدا دار چشم تو چه بودی که جفا کار نبودی

عربده جوی سید قاسم دیش **مست**

با بدت نتوان کرد اشارتی که مدام ز ترک چشم تو ترسم که هست ^{جوی} عربده

ره زن مسعود دیش **مطلع**

چشم از رهنی اهل نظر بیمارست مست را بخودی از عربده ^{مست} بیا

جادو جامی دیش **مست**

تو چشم تو عجایب جادو دانی ندیدم همچو آن دو هیچ جادو ^{ایام}

آهوان کمال مجذوبیش **مست**

چه آهوست چشمت که در پیش او اگر شیر آید زبون می رود

وسرور فقیر دیش **مست**

کوزینه دوش و لادن اول کوزی آهوس و رینک اش فریاد او لوایت ^{در دله آه او}

آهوان جامی دیش **مست**

چو را نه جام از ان چشم آهوانه کن سرود بر من غزالان مست شد غزلش

آهوبره خسرو لیلی نامه ده دیش **مست**

چشمش زگرشتمت و سپهوش آهوبره بخواب فرکش

آهوی سیاه و له ایضا **مست**

چشم سیرمت که به نظیرست آهوی سیاه شیر کیرست

سرکران آس دیش **مست**

کرنیت جادو و غمزه ات شب خواب آبی را بست در نیست مست و سرکران چشم تو در خواب از چشم

ناتوان کاتبی دیش **مست**

گشته است چشمت ناتوان تا زرد سازد چهره ام عیار خود را به زرد کوشه بیمار افکند

بیمار سرور فقیر دیش **مست**

چشم دلداره کور غمزه چو که روی هوشی غالباً بو خست آنی دایما بیمار

و کاتبی دیش **مست**

چشم و رخ او خوشند اگر چه بیمار در آفتاب خوش نیست

نیم خواب سیف سپیدی دیش **سب**

ناموس طلسم جادوان را زان ترکس نیم خواب بشکن

شوخی و شنگ و لایفا **سب**

بر دل من سر غمزه می زنند زکست چشم شوخی و شنگ تو

شور انگیز خسرو هشت نامه ده دیش **سب**

ترکش از کرشمه شور انگیز کشته عشاق را بغمزه تیسر

دزد کمال خجند دیش **مطلع**

چشمش ره صبر و عقل و جان زد این دزد هزار کار بان زد

کوشه نشین کابنی دیش **مطلع**

دو چشم شوخی تو هر یک بلای خونریزند اگر چه کوشه نشین و مردم آغیزند

کوشه گیر حسن دیش **سب**

ز چشم چشم دوزم من چو چشم کوشه گیرم که با چشم تو چشم من کوی چشم می باز

بادام کمال خجند دیش **سب**

سوی لبش اشارت می کند که آنچه بادام است حلوائ خوشست

نوک بین مسعود دیش **سب**

ز خواب ناگشا چشم ترکین و بین که هیچ کوشه نشین زانما ند خواب

باغبان آذری دیش **سب**

کنیم غارت آن چو خواب شد چشمش ز حال میوه خبر نیست باغبانت

شیر

شنگ
شیرین و کلات اول
مجموعه در بار مس

شیر گیر کابنی دیش **سب**

کابنی آهوی چشم شیر گیر و شیش هر دم سرگشته می دارد بصوای و کر

رو به باز خواهد دیش **سب**

صید آن آهوی رو به باز صیاد تو ماشکار افاده و شیر فلک بخیر ما

کعبتین حسن دیش **سب**

کعبتین چشم غلطانی و زیهاد می تو حریف شوخی چشمی با تو توان باختن

دل آویز شیخ سعدی دیش **سب**

در آن کوشه چشم دل آویز بکشتن می کند کوی اشات

هند و بچه شمس کچه دیش **مطلع**

چشمانت که بر روی پری و شش خبند هند و بچه کمانند در آتش خبند

زنکی کمال بن عبد العزیز دیش **سب**

داده باز نکیان چشم خوشست تنگ چشمان ترک و مردم خراج

چاه بابل ظهیر فاریابی دیش **سب**

چشم بکا دوی بدل چاه بابل است زلفت بکافری عوفی برج خبیر

آفتاب و لایفا **قطع**

چشم شوخش که آفتاب شست خط سبزش که آسمان است

در جفا و ستم چنان شده اند که آنچه ایشان کنند عین وفاست

سرمه ای کمال بن غیاث دیش **سب**

تاسیه چشمی کند با مردم از هر کوشه پر ز سرمه سرمه ای یافتن دانی که

سینه پوش و محراب نشین کمال خجند دیش **س**

چون عابد بر حیل بهر کوفت آن چشم پوشیده سیه کوشه محراب کفنه است

خوزیر سرور فقیر دیش **س**

زلف لعل چشم خوزیر کور و او شدر دل اسیر و جان فدا و جمله تن قربان سکا

فخته و له ایضا **س**

سروری کوزارک و شخته دلی لکبدر طیبیم درد نه آنک اگر واریه در مانک

کشتی و له ایضا **س**

بحر آشکده خیال چشمی اول در دانه نک بکر اول کشتی یکم قاطع اول گزیده

باب هشتم کربک **س**

که آکه عرب هذب و عجم مژه دیر

فصل اول اطلاقات عرب **س**

سهم جامی دیش **س**

سهم مژگان تو از دیدار ما باز داشت همچو روح الله حجاب باشد سوز

جعبه کمال بن غیاث دیش **س**

بر سر و جعبه پرتیروی کمان و پر پر زره بی زده کمانی با فتم دانی که چیست

سنان نیتکم بوبیت مشهوره **س**

مژگان کز همی کند از جوشن مانند سنان کینودر جنگ پش

الحاس فاق دیش **س**

خون شد دلم از باده که عکس رخ ساقی الحاس بیتی مژه در جام می انداخت

وایر

توکش

وایر معزی معشوق اغلده و غن و صفا ایدب دیش **س**

فرز زده بد و بادام صدف از الحاس برون شده سر الحاس هزار در خوشاب

خجند شاعر دیش **س**

ای خجند مژگان تو خون جهانی ریخته وی ز کس خجند کشت با خون دل متیخته

سمار کمال بن غیاث دیش **س**

خار نظر اغیار الحاس و نی و سمار لرزین زبان مار با ناوی مژگان

مفصل ثانیه عبارات عجم **س**

تیغ کاتبی دیش مطلع **س**

بازم بتیغ غمزه جگر باره باره خست هر باره را بشیر دگر باره باره خست

وامامی دیش مطلع **س**

تا دوا چشمست تر از روزگار تیغ بیا و نکرد بر سرموی گذار تیغ

فتنه بار مسعود دیش **س**

خون می خورد مکر که دمان سرخ کرده است از سهم مژگان قره فتنه بار تو

عاشق کش خسرو دیش **س**

مافرد ابد شواری برون آرنده پای از کل بدین مژگان عاشق کش سخی کفن دارم

نیش خاقانی دیش **س**

توک مژگان چنان زودی بردل که سیر نیش در جگر شکست

نیشتر کمال بن غیاث فصیده سنده دیش **س**

سمار و خار و ناوک و الحاس آبدار لرزان زبان مار و لی و نیشتر

سوزن کاتبی دیش **سب**
هزار زخم کراز غزوات رسوخ نیست بسوزن مژه چون عاقبت بخوش خست

سیخ و له ایضا **سب**
مژه است سوی غلام دلیل دل جانا کور سیخ جانب سوزت چنمای کباب
موشکاف خسرو اسکندر نامه ده جاریه چین دلدن دیش **سب**

بغزه زکوهی بر آرم نفیر و کرم شود موشکافم بتر
هر ازین مژه موشکافیت خوی که دیدست کرم موشکافند موی

ناوک قائل دیش **سب**
ناوک مژگان او خون دلم بسک رخت کرم جهان سر بر در نظر ماسیاه

ترکش کمال بن غیاث قصیده سنده دیش **سب**
مژگان اوست آنکه بفرمان آوردم تا ترکشی ز ناوک بر آن به پرست

زوپاین سوزنی دیش **سب**
دیکمی موی که به جنگ و جدل هر سانی بردل و جان از سر مژگان زنده روپای

خندنگ مسیحی دیش **سب**
از خندنگ آن مژه مسکین دلم صد باره زود و دیده دبدبم خون رنگی اند

نیزه شاعر دیش **مطلع**
سیر در سینه ای مژگانی کوندر آنی که بوبن مجروح کوندر

نیزه باز کمال بن غیاث دیش **سب**
ز نیزه بازی مژگان شوخ چشمانم سنان بسینه رسید و بگو که ناچم

قالب اغا حنزن او فادوش
اوقی عربچه در زان دیر
شهر

بواطلاقه اهل بدیع تجرید در لکه بر شخص در شخص اغوا تراغ ایدر لاف
نیشکم در لری من فلان صدیق **چنگ** سیف الدین اعوج دیش **سب**
از پرده غنکبوتی نرگس تو در دل زده غنکبوت مژگان تو جنگ

بگوده غنکبوت کوزل در طلقه شنگ
در غنکبوت سنده در نرگس

مورث شاعر دیش **سب**
موران بهوای شکرستان لبست در حلقه گرفته اند بادامش را

نیوستان کمال بن غیاث دیش **سب**
کعبتین گشته گردان در میان طاس زسته گردش نیستانی یافتیم دانی که

چتر سیاه نادر دیش **سب**
دید چشمت را که دارد از مژه چتر سیاه نرگس از خجالت نخواهد بناج ز بر گرفت

دو صفت و **شکر** کمال بن غیاث قصیده سنده دیش **سب**
یاد لرباد و جعبه بیگان جان یاصف زده دور وید بر اردو

شکر هندی نادر دیش **سب**
صف کشیده خیل مژگان سیاه شکر هندی و برکستان غریب

هندوی آینه دار اسدی دیش **سب**
سنبل رخسار تو زنگ آتش پرست نرگس مژگان تو هندوی آینه دار

قناره مهری دیش **سب**
قصاب ار مردم چشمت بچا بکی مژگان قناره کرده و دلبا بر آن زده

چنگال سرور فقیر دیش **سب**
شهره شرم ایدوبن کوده می ایل نیمه کسر آرم مژه چنگاله قصاب کبی

چیت

کعبتین دن داداکی کوز در و طاس
حسن دن دادا بوز در و بنستان
دادا کو بکل در مسکه

باب نهم غمزہ ساسدہ در

و غمزہ کوزاد جلیه خوشمزه با قنوه در لکوز قافحه ویرانیش عشا فده
بوکه تعرض اولمش و بوکاه اولور غمزہ اوصاف ایل صفتلور و کاه اولور
غیری اوصاف ایل صفتلور و لفظ غمزہ ایله بغیر اولور اوله اوله بود و غمزہ
باب اولی مناسب کوردی **فصل اول** اطلاعات عرب **بیاننده**

قضای آسمان سرور فقیر دیش مطلع

شود آن غمزہ شوخش بحکم توان نافذ که در عالم اهل باشد قضای آسمان نافذ

مخود و ترک عماد دیش

برده اهل نظر غمزہ مخورست مست کشیده کمان ترک کشوده کین

و کمال خجند دیش

مزان غمزہ او بعد از هزار فتنه کردن ملک دل ایغا چنانکه دانی

سلای سرور فقیر دیش

بر باد نه حسن سلخاره قول اولدم کم غمزہ سی در عاشق قلیله سلای

فتان مسعود دیش

مسعود غمزہ فتان مرز خون و خون بهادیش کجوسلست

حرامی سرور فقیر دیش

غمزه سندن خونایب دل ایلز افغان و زار کاربانی دوزیر بر حرامی بر جس

کافر کاتبی دیش

دلانا بد وفاران چشم و غمزہ مسلمان مجواز کافری چند

جلاد مس دیش

دل گرفتار غمزہ تو بماند بی کنش اسیر جلادی

قصاب کاتبی دیش

غمزه را مردم بقصد خون من خنجرده کز برای موکشتن حاجت قصاب

جامی دیش مطلع

ای زار دانت متصل عشاق را محراب با غمزہ چشم تو دل قربان کج قصاب

غماز قنار دیش

در کوشه دل ست ز بادام نهالی هر تیر که آن غمزہ غماز نشاند

صیاد جامی دیش

دل بآن غمزہ خوزر ز کشد جامی را صید را چون اجل آید سوی صیاد

معلول خواجه دیش

تا کن کند آن غمزہ عاشق کش معلول در کار دل ریش من خسته نعل

فصل ثانی عبارت عجم بیاننده

مست کج دیش

خدم بر بخت غمزہ مستش بد لبری جانم فدایش باد که مار دین

نیم مست عماد دیش قطع

آن غمزہ نیم مست غماز وان طره دلغوب طرار
بس خرقه گز و کند بیاده بس بجه بدل کند ز تار

سلمان دیش

غمره سرست ساقی به شراب کرده هشیاران مجلس اخواب

مست خراب رختی الدین دیش مطلع

ای آنکه همیشه در شراب بی من چون غمره خود دست خراب بی من

بیکان کمال خجند دیش س

جز بس غمره تیرت خوش نیاید در دم ز آنکه نبود کار تیری که بی بیکان

ناوک خیال دیش س

آمد هزار ناوک آن غمره بر دل من پیوسته چشم بره دارم که دیگر آید

نیر آذری دیش س

سایه تار تیر غمره اش در خاک خون دل چو رخ نیم بسمل بر زمین بری زنده

صید افکن کمال خجند دیش س

آهوان را از دو بدن شد خون و منور در نمی یابند مگر غمره صید افکنش

تبع عصمت دیش س

بتبع غمره ام کشت و دل ریش جز آن لب خون بهای خود نیست

و سرور فقیر دیش س

خط کلک دلده غمره کار اولی کار کرد کم دعا کو تر سه جانا که کار از قلع

نیش زن کمال خجند دیش س

از پرک زدن ارکار بقضا دافت نیست استاد ترا غمره و نیش زن

شتر حامی دیش س

و بدم خون میرود از چشمم پرغم نادرا بر درک جان غمره خوریز او شتر زده

سوزن

سوزن سرور فقیر دیش س

ای قاشی با غمره بلز اوق طغونا حق رقیب دو یلدی تا کر منجه کوزنه سوزن که

دلوز کاتبی دیش س

می روم صدره جو عین ناز عالم بکدرم سوزن آن غمره دلوز و وامی کرم

ترکانه عبد الواسع دیش مطلع

ای برده بدان غمره ترکانه دل من شد با طرب از عشق تو بیکانه دل من

ترکان کمال خجند دیش س

با چشم و غمره او افتاد جان شیرین همچون موی زامانت در دست

جادو و له ایضا مطلع

چو در جان کرد و دل جان غمره تو میان مردمش خوانند جادو

خوزیر خواجو دیش مطلع

بیا که دهند وی کیسوی دستان تو باشم قنیل غمره خوزیر ناتوان تو باشم

شوخی حماد دیش س

از سرایم کشته بصر است غمره شوخی آهوان سرای

سرای بر شهرک آدی در و باب اولنده قضا و اسمانه ایراد اولن

بیت فقیر بو کا دفر مثال و لور بیمار شمس کج دیش س

بیمار که جان دهد فراوان دیدم بیمار که جان ستاند آن غمره

بهرام کاتبی دیش س

چشم مست زهره ترکان تیر و عاشق مشتری غمره ات بهرام موکیوان

ایهام

عطار د یل زنه تیر و مریخ یل زنه بهرام و زحل یل زنه کیوان در لایه یل یو سینه
سبعه سیاره مذکور اولور

یوز

بلکل که عرب غنچه وجه و محتای یوز در و طاعت کوزل و یوز
و صفحہ یوزک بریانی در و عارض یوزک یکی یانی در و عذار قولا قی جانیه در
و غره یوزک آغی در و منظر و مرات فتح بیم ایله یوزک مقابله دل کوز و وفان
بر بر و وجه حسن و جمیل و فیم و وسیم یوزک که زان آق زنگلو اولانی
و آدم و اسمرق یا غز در و ازهر قزل و آق یوز در و غم غنچه یوز در و سکر لفظله
تعبیر اولور اهل دیده دیدار در و اهل فراسان چهره در و اهل بخاری
رخساره در و رعایه رخ در و مبالغه و کثرت قصد اولوب خسار در و
و بعضی کونه در و پهلوی دهنده دیم در و مطلق روی در و

فصل اول اطلاقات عرب

مصحف سرور فقیر دیش

قالد رب زلفن یوزن ايسم تعجب ایلمک مصحف آچن کسه عاده و چو قرآن

رضوان کمال مجتهد دیش

در کوز اگر عکس فتد از قد و خسار کوبند که در و روضه و در و ضلوع و

ستان و باغ معزی دیش

چهره و اوست باغ و قامت نو است سرو باغ خندان طرفه باشد بر سرو

و سرور فقیر دیش

ستان عید
بوستان فارسی

هو

حوالی فلتش خطی خارندن جمالی باغنه و که حیوان انسون دیوانستانه کذر

ورد سید نغمه الله دیش

بالب و رخسار چشم مست یار حاجت جام و شراب و ورد

شقایق شیخ سعدی دیش

کمال بوستان رویت چو شقایق است لیکن چه کنم سرخ روی که دل سیاه داری

ریحان نظامی وفات لیلی ذکر نده دیش

ریحان رخی از جهان گزیدم کالا بر خشن جهان ندیدم

دزدی بدر آمد از کین گاه ریحان شکست و ریخت بر راه

سوسن عبدالواسع دیش مطلع

رخسار تو چون سوسن آزاد آمد زلفین تو چون دسته شمشاد آمد

و حسن دیش مطلع

باز نیم کلشم بوی نو یادمی دهد جلوه سوسن و کین روی نو یادمی

کافور کمال بن عبد الغزیز دیش

شد خطت مشک و عارضت کافور زلفت اندر میانه عنبر گشت

قیامت کمال مجتهد دیش

قیامت بخوبی رخت که در روی خط بجزم زیری نامی سیه دارد

بلا جلی دیش

بهر جان و دل آن دور خساره کونه کونه بلاست می گویم

قر و دور فقر خواجو دیش

گفتش روی تو صد روزه ز غم خیزم کف خاموشی که آن فتنه دور فرست

سرایای و له ایضا **س**

آن جسم نه جسم است که روحیت مجسمه و آن روی نه رویت که سریت الهی

روح مصور عصاره دیش **س**

رخش روح مصور در طراوت لبش عمر مجسمه در علاوت

خشن سکاکی دیش **مطلع**

از رخش چون آن خط بشیرنگی آید برون از خشن کوی سپاه رنگ می آید برون

بغداد مغزی دیش **س**

رخ او است چون بغداد و چشم نشان دجله بغداد دارد

نسخه حسن عیسوی دیش **س**

رخ تو نسخه حسن است هر نفس از آن خط نقوش حسن خدا حرف در خوانم

ورق شیخ سعدی **س**

عرق بروق روی نگارین بچه ماند همچو بر خرم کل قطره باران باری

عنوان جمال خواجو دیش **س**

سرایه حسن با خط است آن عنوان جمال یا خست این

مطلع عصاره دیش **س**

عذارش مطلع مطبوع غرا بشک چین کبوش مقفا

آیت حسن دیش **س**

رویت که هست آیتی از مصحف جمال بر چهره خط کس اینی غلط است این

سوره الفاتحه شاعر دیش **مطلع**

سوره فاتحه روی ترا بر کبیرید قل هو الله احد خواند و با طراوت مید

والضحی حسن دیش **س**

دل ز زلف تو و اللیل خواست یاد گرفت نظر بروی تو افکند و ضحی آفت

مصطفی علیه السلام و له ایضا **س**

بیامیزد زهی خال و زهی روی بلای بیمنتشین مصطفی بی

یوسف عم و له ایضا **س**

از یارض و کسو و زخانش بیکی هم یوسف و هم رشته و هم چاه بید

صنم شیخ سعدی دیش **س**

صنم اندر بله کفر برستند و صلیب زلف در روی تو در اسلام صلیب صنم اند

سلطان نظامی لیلی و صفنده دیش **س**

سلطان رخسار بخت مشکین هم ملک جش گرفت و هم چین

لعل و له ایضا و صف غم و **س**

کله لعل و قبل لعل و کمر لعل رخسار هم لعل یا بل لعل در لعل

عید حسن دیش **س**

روی تو عید و لبست حلوائی است چاشنی شریقت در طوائی عید

صبح و له ایضا **مطلع**

روی چون صبح نو بر نور مری خندد لب شیرین تو بر رنگ شکر می خندد

سحر کمال فخر دیش **س**

از خلوت چو دیدان زلف آن عارف کمال در دعا پیچید چون شب بود نزدیک

مطلع انوار و له ایضا **مطلع**

مطلع انوار حسن است آن رخ چون آفتاب مطلع گفتم بدین خوب که میگوید جواب

و بودیش

روی تو مطلع انوار سر پرده حسن زلف تو مجمع دل های پریشان احوال

مشتی عبد الواسع **دیش**

ارغوان روی سخن بوی بوفته کسوی ز صوره طبعی به چینی مشتکی خیاره

زهوه حسن **دیش**

پیش روی که زهوه را ماند ماند میزان نیکون به سنگ

فرقد و جوزا معزی **دیش**

بنگر تو بدان روی درخنده چو فرقد بنگر تو بدان عارض خشنده چو جوزا

ضوء نار صاحب مفتاح **دیش**

و کالتا رضو و کالتا رخا نختا جیبی و خرقه بالی

مشعله بکج **دیش**

مویت چو کند بر سر عشاق بشخون با مشعله روی تو بود در هوش

شمع کاتبی **دیش**

گفتش پوشیده رخ مگذر از آه کاتبی گفت هر جا باد باشد شمع بر آتشان

ید بقیضا کمال بن عبد الغریز **دیش**

عذار او دید بیضاری موی دارد که شکل زلف سیاهش نشان شعبان داد

دین ناصر **دیش** **مطلع**

روی تو زلفهای دهم جمع آمده دین و کفر با هم

اسلام خواجو **دیش**

خطا بر رخ زیبای تو کفر است بر اسلام رخسار و سر زلف تو شرع است و مناهج

مرهم شیخ سعدی کلاننده **دیش**

روی زیبا مرهم دل های خسته است و کلید درهای بسته

حواصل نظامی هفت پیکر ده **دیش**

عکس رویش بر زلف بتاب چون حواصل بر بر تر عفتاب

جام جم خواجو **دیش** **مطلع**

ترا که موی میان هم وجود هم عدم است در کسوی افغنی خفاک و چه جام جمست

عمر نازنین کمال بن عیاض **دیش**

زلفت بلا و روی تو عمر نیست نازنین غافل مشو که هست بلا و قفا عمر

دور کمال خجند **دیش**

منع نظر از زلف و خیر نیست بنو جیه هر جا که بود دور و شل نظر

نظامی بویستی ترجمه ایدوب **دیش**

منع ایتمه نظامی رخ و زلفک کوزه در سه چون دور و شل و چکی نظای

قبله سرور **دیش**

جمعه امام اهلنی اصل صلوٰه انک نولا ای یوزی قبله اولیه چون قشک

شمس و له ایضا **دیش**

دین نیست بلرب زلفه
ذکر او نمیشد ز من

نیست که شک ضیای عالمی بر نور آید ریونی در این سروری روشن جان آید

مرآت و له ایضاً مطلع

روی یاره با قنچه آید سرگزاید نزع طک کل در اندن رشت اولان بیدار است

فصل ثانی عبارت بحکم **بیان نده در**

هشت خواجو دیش س

کستان رخت در دستان بهشتی بر سر سرور و است

نوبهار حسن دیش س

بیم عالم اگر حزان گیرد روی خوب تو نوبهار نیست

سب نظامی شیرین زبان دیش س

چو سب رخ نهم بردست شایان سپه را در رود سب

کل کمال خجسته دیش س

بیش رویت دیده را از کریم دارم نگاه زحمتی بر کل غم خواهم که از یاران رسد

و ناصردیش س

یا فاخته گفته حدیث کل رویت حیران شد و فریاد بر آورد که گوگو

کلرنگ خسرو نامه ده دیش س

نه دل آنکس بسینه سنگ دارد که صبر از عارض کلرنگ دارد

کل سوری حسن دیش س

آن چه رخسار نرونازه است یا آن خط خوش یا کل سویت رسته جابجاریان رو

کل خود روی اشرف دیش مطلع

چو روی او کل خود رو نباشد چه جای کل چنین خود رو نباشد بخش

کلفغان حسن دیش مطلع

ای کل بیا که از چو تو دل دور مانده ایم به روی کلفغان کلان نشانه ام

کلکون سروری فقیر دیش س

عکس کلکون رخ دلدار در صفا بوی کوزل و ملک قانی دار

کل بادام معزی دیش س

دو عارضت کل بادام و چشم باد است عجب دو فتنه بهم در بای خون آشام

کل دسته خواجو دیش س

خطت سر نامه عنوان حسن است رخت کل دسته بستان نیست

کلان ناصر دیش س

وقت بحر بادستان کردم که در کوشان کل نارسد چشم من آن چهره کلان کو

حسن حافظ دیش س

خوش نیست عارضت نامه که در با حسن حافظ خوش کلام شرف سخن سرای

لاله ناصر دیش س

خط تو سبزه بر کل دیده رخ تو لاله بر سرور رسته

لاله برک عبدالواسع دیش س

دو عارض پرنده و دو رخ لاله برک عقیق لبان و بلورین دقن

لاله پوش نظام بجاری دیش مطلع

کلزار رخ تو لاله پوش افتادست طوطی لبست شکر فروش افتادست

پیش رخ از قیپ پوشان بر دقن کز باغ میوه دزد بهر تاب می

آتش حسن دیش

طره از رویت نمی گردد جدا کافران را نیست از آتش نجات

آتش باز فاق دیش

خانه صبر دم سوخته شد تا دیگر چه کلم شکفت از عارض آتش باز

آتشین وله ایضا

سینه دل شد ازین داغ که کی با آتشین روی چو لاله جام می بر سر روی ایم

آب خسرو دیش

خط تو نارسه می نماید اندر زیر پست چون خیال کهنه نارسه اندر زیر پست

کلاب عماد دیش

جسکین تو بر یک سخن دانم چیست ناله مسک بر روی کلاب افتاد

جهان افروز حسن دیش مطلع

خوبی که از روی جهان افروز جانان میچکد کو کو کب سبزه از خوشید خندان

بهارستان وله ایضا

هر جا که کالی باشد از شرم فردر یزد آن شوخ چو بنماید روی چو بهارستان

دزد کمال مجذوب دیش

در درون آمد خیال روی او شد محفل و نهوش بود دزدی با چراغ انواع کالا

جان خواجو دیش

گفتم که نقاب از رخ طراز بر افکن گفتا مکرر آرزوی دیدن جانست

شکوفه کاتبی دیش

که از دم دم نزد چون دیدم آن رخ که گردد ز سر ما مغیر شکوفه

دسته شیرین وله ایضا

دل سرشته که دایم بهوای رخ نیست همچو مستی که بادسته شیرین گردد

شترن وارغوان خواجو دیش

در تابم از دوسنبل هندوت کز به شد سر بر کنار شترن وارغوان نهاد

ارغوانی شیخ سعور دیش

سور خط سبز دوست دارد پیراهن خد ارغوانی

یاسمن و یاسمین خیال دیش

باور نتوان کرد که در باغ بخوبی چون عارض تو یاسمن و یاسمین

برک سوسن حکیم سوزنی خط و صفند دیش

در دل ز نهاد غنبر و سوسن نهاده ام که اندوده شد بغیر ترک سوسن

آفتاب کمال مجذوب دیش

تارخ نبوش گئی شود از دیده اشک ماروان پنهان گشته آفتاب خرمی

طوبی دیش

دلی که بکنم روی خود بمن بنمای که گاه گاه بود آفتاب باران

خور و ماه سلطان احمد بن اویسی دیش مطلع

روزی بسر کوی فلانم که زانفتاد تا که نظرم بر رخ چون ماه و خورشید

مهرتاب کمال مجذوب دیش

یاسمن و یاسمین یکی است
اما سخن زین معنی نرسد

پیرایه حسن عصار و صف مهرده دیش س

رخش پیرایه حسن و طراوت لبش پیرایه لطف و علاوت

طراوت حسن کاتبی دیش س

روی تو طراوت حسن و زلف نشاط سری برد کویا که آورد دست بطراوت

لوحة دیوان حسن مسعود دیش س

نقش رخ تو لوحة دیوان حسن شد نقاش صنم چون ورق گلستان نهاد

آینه کمال خجند س

کمال روی تو دید و ز شوق در سخن آمد شود هر آینه طوطی عکس آینه طاق

آینه اسکندر و جام جهان نما و قوس ماه کمال بن غیاث قصیده دیش

آینه اسکندر و جام جهان نما یا قوس ماه و چشمه رخساره خورشید

آینه جان هوایی دیش س

رخت آینه جانست گرت باد رخت اینک آینه بگوید سخن روی روی

کمال بن عبد الغزیز دیش س

برخ تو آینه هست که کمال صفافش درو معاینه بیند صورت جان را

آینه چاین خواجو دیش س

روی تو و خط سبزه آینه چاین و رنگ لعل تو و خال لب طوطی و هندوستان

آینه رنگ حسن دیش مطلع

رخت آینه رنگ می بینم خط بر آینه رنگ می بینم

جام کیتی ناما خسرو اسکندر نامه ده کینرک چینی زبانه دیش س

و چشمه خورشید

کراد است کنخسرو جام جوی مراجام کیتی نمایست روی

تخته عاج حسن دیش مطلع

اگر بدین آثار رحمتی محتاج خطی چو مشک ترش بین بگرد تخته عاج

میدان سیم معزی دیش قطع

سیم پاک تو داری بوی میدانی ز غالیه است دو چوکان تو دران میدان

عجب باشد اگر کوی دل بود آنجا که سیم باشد میدان ز غالیه چوکان

میدان کل و لایضا س

بود چوکان دوزلف و کوی زنج کوی و چوکانش را زمینان کل

در بهشت حسن دیش س

رخ چو در بهشت برو خط چرمی نهی ای ظلم هشته خارمنه بر در بهشت

در جلد کمال خجند س

رخ خوب بار کن که قیامت به تو چو قیامت باید در جلد باز کرد

در رحمت کاتبی س

هم رو برقع بسته هم به سخن لب را من درهای رحمت را چو ابرشته خالی بسته

مصحف خوبی و دلیله طوسی دیش س

روی تو است مصحف خوب و دلیری در شان حسن خط سیاه توانی

کنج لطافت خواجو دیش س

گفتش کنج لطافت رخ به پیکر شست گفت خاموش که بر کنج سیه را نشد

در یا معزی دیش س

دریاست روی آن بت و دریا برآینه هم در پاک زاید و هم غنبر آورد

دریای ملاحمت حسن دیش س

دریای ملاحمت رویت خورشید دران گذر ندارد

آشوب شاعر دیش س

ای خست آشوب زلف مننه و چمت بکلت و نگرتا با کیانم شبانه می کند

برنیان مغزی دیش س

کرد جهان رختی نخواهی علم مرا بر برنیان ز غنبر سار رقم کش

برندر و له ایضا س

بینی آن زلفش چون پیا بود بر عارش بر پرند از عایه بند و شکنج و پی نو

دیبا و له ایضا س

یکی دیباست روی تو که پیش او شود کاسد بر آن دیبا که از بغداد و روم و شوش خیزد

دیبا منقش عبد الواسع دیش س

منقش است بخون جگر از بحر توروم تا دورم از آن روی چو دیبای منقش

ترکستان شیخ سعد دیش س

غریب سخت محبوب اوقادست بنرکستان رویش خال هندو

روم و آذربایجان کمال بن غیاث دیش س

زلفشام و خط خطا و خال زنگ روی روم و طلعت آذربایجان

بنکده شاعر دیش مطلع

خوش بنکده است چهره مهوش تو خوش بوجبات طره دگش تو

برنیان و برندر اینج
چو برنیان در

نگارخانه چین و له ایضا س

خیال روی تو بر چشم من چو جلوه کند نگارخانه چین نظر بدید آید

نگارستان کمال بن غیاث دیش مطلع

زهر رویت نگارستان مانی چرا یک لحظه ات پروای مانی

نگارین جانی دیش قطعه

مشو مغر و حسن خوب رویان بزلف دگش و روی نگارین
کز نهاکیردت دل سال و یکبر چنان که امسال از خوبان یارین

شاه کمال خجند دیش س

ملک دل کبر که شاه رخت آورد خطی که بحسن از بهر خوبان تو مقدم باش

خوان و له ایضا س

نگداشت که خال رخ تو بر کرم ان چشم اس خون حلیست چه تنگست

سپهرین سپهر مغزی دیش س

رخش سپهرین سپهر بنیم خطش سپهر زره بر روی عجب سپهرین زره باشد که از سپهر خیزد

جانغز عارف دیش مطلع

از رخ جان فرای تو گشته حجت خال من باز نمای رخ که شد به تونا حال

بامداد حسن دیش س

خط سیاه تو کرد رخ بچه ماند شب به تماشای بامداد برآمده

دور معز دیش مرتبه

از کاستن زلف تو ای نوشین لب افزودن نور عارضت نیست عجب

اوقات زمانه را همین است سبب بغزاید و چون شود کاسته شب
روز قیامت سیف اسپرنگی دیش **س**
 نیست عجب که آفتاب از رخ او سپید شود روز قیامت و سایه زلف چون شیش
ایام بهار مغزی دیش **س**
 از آن کوه بود زلفش بر آن روزی که انارش که کوتاهی بود شب با ایام بهار اندر
سحر کار اشرف دیش **س**
 چو دید روی تو اشرف عالم جان تو گفت که استجابت دعوت در سحرگاه است
صبح خند نظای خضرو زبانه دیش **س**
 جهان روشن بروی صبح خندت فلک در سایه سرو بلندست
روز روشن کاتبی دیش **س**
 می برد زلفش دل و دین با وجود آن دورخ دزد پر دل کاربان در روز روشن زنده
نور چشم ناصردیش **س**
 جان پاکت تن تو بدل من ره قیامت نور چشمست رخت در نظرم جا کرد
چشم جهان حسن دیش **مطلع**
 روی چه پوشی نوزان که به تو جهان چه نیست چشم جهان روی تست مردک چشم خال
چشم نور آذری دیش **مطلع**
 چشم نورست روی دوست کو جان هر مسلمانی که دید آن روی یان تازه کرد
تذرو نظای صفت پیکر ده دیش **س**
 قدش چو کشیده زاد سردی رویش چو سر و بر تن روی

کمال

سپهر کمال بن عبد العزیز دیش **س**
 در سپهر رخ تو هر که نظر کرد بدید ز صوم و مشتری و شمس و قمر تو بر تو
چو ۲ بدر دیش **س**
 درست گشت که بر چرخ رویت ای خورشید بوقت طلوع پروین شود و دوباره شفق
فرشته حسن دیش **س**
 زلف تو کرد عارض خوبت بر آمده کوی که هر دو دیو قریب فرشته اند
آب سرور فقیر دیش **س**
 خوش فتاد آن آب عارض بارخ چون نشانش صنع حق داده بهر دو انجمن خوب
باب باز دهم برون **ساده در**
 اینس لغتاق صاحبی انجی بر بیت کتور با با فقیر عربی و فارسی اطلاق
 بولوب بونه و غریب استقل قلوب و سایر ابواب کبی انجی فصل اول
فصل اول اطلاق استعاب **بیان در**
سیف و مسیح عجاج دیش **شو**
 و مقله و حاجب از حجاب و فاحش و مسامر حبا
 بوزن سیف سر یکی به تشبیه ایله به اینجه لکده و دو غر و لقه یا سراج
 تشبیه ایله س یله ر من ده زینتی که آچلش اولیه عصار دیش **س**
 کل زینتی ولیکن ناشکفته میان یا سیمین و لاله خفته
شمع شاعر دیش **س**
 بوزنی یارک تا شا ایله ای اهل نظر مسجد روینده کویا بر اصلش شمع در

بروین دن وارد دیش در
 شفق دن وارد طود اقدار

حسرتیغ و دود و در لاله
 قیچل کاسیت او نور

بسم الله الرحمن الرحيم

ورد سوسن کمال بن غیاث دیش

ببینی است یا سیم ستون یا خود الف در زیر نون یا ورد سوسن رنگون یا بینی خوشبوی

سهم و له ایضا

دو قوس به و تریو بسته با هم برایشان متصل همی دو توام

فصل ثانی عبارت بحج ساس

تیغ نظام شیرین و صنفه دیش

تو کو بی سیم تیغ است از سیم که کرد آن تیغ سیمی را بدو نیم

انگشت نبی علیه السلام کمال فارسی دیش

انگشت احمد است که را دو نیم کرد یا بر میان سیری تیغ حیدر

ستون سیم کمال بن غیاث قصیده سنا دیش

یا متصل بزر و طاق زعفرین از سیم خام بسته ستون دو پیکر

و عصار دیش

بزر آن دو طاق عنبر آگین بد قدرت ستونی بسته از سیم

شوشه و له ایضا

کشیده بر کل نرین ز بینی خطی در پیش لطف و ناز نبی

میان جرج و لعل آن کل اندام مثبت شوشه از نقره خام

سیمین نایره و ناودان کمال بن غیاث دیش

زیر طاق لاجوردی و سیمین نایره خوب خوشبونا و دانی بایتم دانی که

الف سیم انیس العشق صابر کور مش

تو بستن برون کشی دور کم
والله شیشه اوله غی و فر
اکلنور و سوسن مراد
اچلمش آق سوسن در
مسئله

نایره اوت بالدر

مابین دو عین است از نون تا سیم بینی الف کشیده بر روی از سیم

باب دوازدهم خط ساس

و خط اکی قسم بر قسمی اولد که نبات کبی لک رنده بتر و بر قسمی اولد که

بنفشه کبی کلشن عذار طافض بتر

فصل اول اطلاعات عرب ساس

نبات حسن دیش

انبت الله نباتا حسنا گفت و گذشت حضرت آن دم که کرد شکر کبره

بنفشه ابوسلال دیش

زعم النبیج انه کعذاره حنا فلو اس قفاه لسانه

ریحان کاتبی دیش

وجود خشک من از نقش سبزه خطت چون آن سفال که آرد کسی درو

نیلوفر صاروس دکل کوکی دراد در خواجود دیش

بر کل خود روی رویت که آب می حسن است سبزه سرب انگر چلو فر در آب

سنبیل کمال جند مطلع

صناد و خط سنبیل به تابان داری بر سر ج شاه صنوبر کل خندان دای

و سرور زعفر دیش مطلع

اولوبت بر چین خط یاری او پیل در اکی کیسو یا سنبیل او تر آموختند در اکی

سوسن اقی دکل کوکی دراد در عبد الواسع دیش مطلع

ای بر رخ نوسوسن آزاد شکفته وئی در بر تو آهمن پولاد نهفته

اکی عین دن مراد کوز در و کوزون
مراد قاش در و قاشون مراد اخلاص
و یکس لفظن اکی مع مراد اولد
جائز در بر برون بر کور در
دیگر مسئله

تیغ بنفشه زعم ایدر که انگر عذار
خطی که در حسن هستن پس
چکد یزدانی انگر سندن ستم

خط ریحان شاعر دیش س

خط زنجاری روی در ریحان کرد یا قوت لب سر ترقی دارد

غراب نام دیش س

کرد لب لعل خط کشیده شکر همه با غراب داده

مسک حسن دیش س

خط کشیدی و من شدم عاشق راستی عشق و مسک پنهان

عبیر خیالی دیش س

بر قمر قاعده زلف تو مسک افشانت در شکر شیوه خط تو عبیر نورست

غالیه سوزنی دیش مطلع

ترک من مهر و وفا سیرت اوین نکند ناکه بر یک کل از غالیه آید نکند

عنوان خواجو دیش س

عنوان سواد خط سبزه سر نامه نامه جمالیست

آیت طوس دیش س

روی تو است مصحف خوب و دلبری در شان حسن خط سیاه توانی

آیت حسن کمال مجذوب دیش س

خطت آیت حسن و ابوتفا و استی بسیر و سیم وقف و آیت خو

مثال حسن دیش س

خطت مثال حسن شد با آنکه خوش می خوشی از خال مسکین یک دو نقطه

برات خواجو دیش قطع

اگر چه در خو بست آن خط و لیکن خطا کردست که آن بر خور نوشته است

خطا کردم مگر سلطان حسنش براتی برشته خاور نوشته است

کفر وله ایضا س

خط بر رخ زیبای تو کفوت بر آلام رخسار و سر زلف تو ترعت و شام

توقع کمال بن غیاث دیش مستزاد

مشهور جهان شد که بعد و به محقق غیر از خط توقع تو منشور ندارد

در غایت خوبی بر لاله و ریحان

و خط سرخ و صفده دیش س

شد خط توقع سلاطین از آن روی سرخت و تو کلت علی الله معینش

اجل احمد پاشا دیش س

معنوق خطی در اجل مبتلا رک آه اول اجل دید کلی بر ریخته نام

عقوب حسن دیش س

آن ترک خط آورده که ما است بعقب روزی که کربت که خوشی بجزا

ناله ادیب دیش س

در دور رخ تو ناله انداخت سپر تا دایره خط تو بر ماه کشیده

دایره مراد بعضی دایره دیش س

بگرد نقطه سرخت عذار سبز چنان که نیم دایره بر کشند زنگاری

دعا سرور رفیق دیش س

خط کلیدن دله غمگ اولمز اولدی کار کر کم دعا کو توریه جاناکه کار اغز

نظاتی رو و منک و موطنی در است
دکله که دیش معنی خط ریحان
که دو نقطه کلستان در است
مسلمه

قوس قزح شاعر دیش س

بگرد حرم نه آن خط سبز ز صد قوس قزح خوشتر کشیدی

قبر سوزنی دیش مطلع

سرو سیمین طرف ماه نیر تیره کرد از خط سبز نیک جعفر

لیل جام دیش مطلع

یا خطی که بر عذار نوشت توج اللیل فی النهار نوشت

فستق کمال اصفهان دیش مطلع

تا خط فستق بر آید بر شکر بسته زبان بطعنه نهادت
زکی یشل اولد همچون بلکه فستق کبی دمانه منسوب لایچون فستق در

مینا بدر دیش مطلع

نبات سبز جوهر بر سر تو پیدا شد عقیق ساده تودر پناه مینا شد

زمرود خواجو دیش س

رخ منور و خال سیاه آتش و عهد و خط مغیر و رف کزت زردی و افغی

دخان سرور فقر دیش س

عذار نه خطن کورب صوب این دی ای دل که بوشهور در اولم جهانم در دغان آتشی

فتنه و لایضا س

بلور دی فتنه خط روم خدوده زلفی تو قرارگاه ابدین آن شام بگزیدم

لباس خضر شاعر دیش س

تا لباس خضری پوشد لبست من ز لطفش چون سیحازنده ام

علیکم با شام
نه آفران زمان

حضر جامر دیش س

حضر را خواص بین بر لب آب حیات خط سبزه رنگین کز دل سکون
و چه شبه تازه یشل اولد غریب الینک آب حیاتیه ارشدکی یا عشاقی خلاصی

بلا احمد پاشا دیش س

قد قیامت غمزه آفت زلف فتنه خط بلا آه کم بن جنگل بویجه بلا نشن

نعوید خواجو دیش س

نعوید دل نوشته که خط مسلسل است شکر بی سرشته که باقوت آخر

منج و نلث و توجیه دیش س

خط غبار لبست نسخ گشت و می رسم که ناکهان شود آن نسخ نلث تو

لام عماد و فردیش س

خط تو که در شان رخت نازل شد لایست که بر آیت رحمت داشت

غبار کمال فخر دیش س

بر آن آب عارض تو خط نازک او غبار لبست بر خاطر ما شسته

سلسله نوری دیش مطلع

خطت کرد عارض آن رنگ دستان با سلسله است ریخته بر طرف کلبستان

مسلسل ناصر دیش س

عکس خط مسلسل در آب چشم ما جوی زیرا که سبزه نوب چشمه خوشتر آید

معنا حسن دیش س

خط خوب تو سطر از خط حسن عقل که داند این معمار را

خط معنای تشبیه اولد غنای جبهی معنای ظاهر اولد غی در نیکم کمال خنجر دیش
کفتمش بر کرد رخسار تو به معنیست خط گفت خط خال از معنی نیست به معنی مگو

فتوی خسرو دیش س

نه بر رویت خلعت ای بیت حسن که است آن فتوی نامهربانی
عناقی نام سلمان دیش س

من غلام سندی آن سرو آزادم که او بر من نبوشت خطی از پیکریر ما
طلسم اشرف دیش س

خط بر لبش حرف طلسم اسرارست پیداست صد فسون نهاد از دیش
و نام دیش س

خانه قدر طلسمی بر دفع زخم چشم از سواد مسک بر یاقوت اوجی کشد
اسم اعظم جامر دیش س

لبت هر سلیمانست بروی اسم اعظم خط اجازت ده خدا را تا بگویم هر
قدرت کمال اصفهان دیش س

مگر فرست نیکو نیست آن خط که به پرکار و به مسطر کشیدی
دیباچه خواجو دیش س

سواد خط تو دیباچه محیفه دل هلال بروی توطاق منظر دیده
دفتر سرور فقیر دیش س

مذربو خط دیدم اول یار دیدی سنگ بو سیاتنگ دقیر
لباس آل عباس بزرگی دیش س

سلطان رخت لباس عباس را پوشید مگر خلافت دارد
سیاه اولد غی اعتبار الیه آل عباس دیر از نیکم خواجو عطار و رنج نیک

لباس و صفنده دیش س
خلعت اولاد عباسش بداد طایرین به رحمت طارش بداد

محرر کمال بن غیاث دیش س

رخت بخون دل من هم نماید خط بکزه محکم عشق محضر آوردی
محرر ظالم حسن دیش س

آن خط خونریز رخسار خویش کویا محضر ظالم پیشش پادشاه عادت
مکتوب سلاطین و له ایضا س

خط خوب تو بکتاب سلاطین ماند که بالکشتیش مهر کند دیش
سپاه حبش معونی دیش س

زمین سان که ختن بهم برآمد خط کوی حبش سپاهی پیداست
هلال حسن دیش س

چه خوش عیدست افکن از شب قدر هلالی بر به تابان نشسته
هلال مخفف کمال اصفهان دیش س

هلال مخفف از مکنش آن خط است که گردانگاه با جرم آفتاب
نسرین معونی دیش قطع

من دشم چو سنبل موی از سر سپاهی چو دشتی چو نسرین از عارض نمایان
آن خط تراشد اکنون نسرین چو نرنگ سنبل وز غم تراشد اکنون سنبل بر نرنگ نسرین

عقرب و قوس و کون و حایره
فاضل سحرانی و مکرر
منشأ

ا بر من نام دیش س

بگردم خاتم لعلت خط پرویز پید شد چرا باید که آن خاتم بدست ابر من باشد

قصه عروین بر خط و صفحه دیش س

بنت البقیع فی حوالی خده نسفته فی دموعی المهر آقا
کتاب الزمان بخط خده هذا جزاء معذب العشق

فصل ثانی عبارت عجم سبانه در

مشک سرور فقر دیش س

خط یاری یاز حق مشک خطا در دین بر خطی یازنده ای دل نجیب بر خط

بزرده کمال بن العیاض فقر دیش مطلع

چوبست خط تو از مشک شکر برده مشو چو پروکیان پیش ازین نور برده

و سرور فقر دیش س

خط کلدی دیو خاطر که کلبون غبار جاہل کوزینه عارف اعلی دوست برده

مشکین خواجو دیش س

هر نفس که خط مشکین تو را نم نفی از لیم دایم غیر سار ایشو

گرد مشک عنبری دیش س

گاه بر ماه دو هفته گرد مشک ای بدید گاه خورشید را در غایب پنهان کنی

نافه کاتبی دیش مطلع

ای رفته بیادان موس موی تو سر ما وی خون شده از نافه خط تو جگر ما

شب حسن دیش س

خط

خط سیاه نو گرد رخ بچشم ماند شب بتماشی با مداد بر آمده

و انوری دیش مطلع

ای از بنفشه ساخته کلک رنگ آفتاب وز شب طیار چها زده بر روی آفتاب

لالا ظهیر فاریابی دیش س

آمد خط سیاه بلالایی رخت وین نیز منصب است که لالاش خنجر است

هندو و طوطی خواجو دیش س

رخت ما هست باغور شد شب پوش خط طوطیست یا هندو است

پر طاوس خسرو دیش س

خط بسوز از پر طاوس می سازد و کشی انت که ازش تا کشی اند که در لب کین داری

هندو کافر شاه دیش س

هندوی خط کافرت بگرفته اقلیم خدمت ز پر ابگیر دکان روی جهان عاقبت را

شکر کاتبی دیش س

کز غم بنده عهد از بهر قتل کاتبی لشکر خط بیکدیگر چادادندو است

دایه رنگی حسن دیش س

خطت بر لب چو رنگی دانه این گرفته شیر خواری را در اغوش

رنگار خواجو دیش س

آینه رخسار تو زنگار بر آورد از بس که بر آورد دل جوکان آه

رنگ جام دیش س

خط بر آینه رخت رنگیست که دل و دیده را از دست حلا

آسمانی معزی دیش

خط سبزه از آن رو آسمان گشت تا عاشق بجان منست پذیراید قضای آسمانی

دود جام دیش مطلع

شد خیال آن خط از دل و آن رخ مهرش بماند دود زود از خانه بیرون رفت

مور کمال صفهان دیش

مور خط بر شکر ساکن من همچو کس می زخم در هوش دست افشان

مار بدر دیش مطلع

ای بت ماه خد و ما رخ و موی میان چند آفرینگی موی گشتن با رگران

محببت نامه حسن دیش مطلع

خطی که ز مشک بر و جان نشسته محبت نامه بر جان نشسته

نامه نجات خواجو دیش

عنوان سواد خط سبزه سر نامه نامه نجات است

شب معراج حسن دیش

شب معراج من از خط خوش ساقی بود قاب فوسین هم از ابروی دلدار

سواد خواجو دیش

هر شبی دفتر نویسان ورق بردار شام از سواد خط سبزه نسخه سودا

دریغ کمال خجند دیش

بر رخ آن هم دریغ از خط و خال دود دل سوخته افکار بیت

طغرا انور دیش

همه توفیقها را کرد باطل باش از مسک چون طغرا آورد

تمغا خواجو دیش

یا از پی معیشت سلطان رنگبار تمغای هند برشته خا و برشته اند

مثال بادشاهی ناصر دیش مطلع

خطت حرز آله می نماید مثال بادشاهی می نماید

نقش نگین کمال خجند دیش

خط کرد بگرد لب لطف و منش پیدا انگشت ناخام از نقش نگین باشد

بهار خسرو دیش

کلعداری که خار خار دلست خط ریخانش بهار دلست

نوبهار حسن دیش

رخت خوشتر از روی گل در بهار خط تو بر و نوبهار خوشی

بنفشه بیتکم بر عارف نجی طریقی دیش مطلع

کرد مشک که بر کرد قمر بخت یا بنفشه است که بر دامن گل خفته

بنفشه ستان مغر دیش

اگر باغ درون لاله بنفشه نماید رخ تو لا ستانت خط بنفشه

سبز سلمان دیش

شاهد آن نیست که دارد خط سبز و لعل شاهد آنست که این دارد و آن دارد

سر سبز خواجو دیش مطلع

ای سبزه و مایه بگرد قمر از موی سر سبزی خط سبزه سر سبزی

پیروزه نظامی رومی دیش **مطلع**
خطک اول پیروزه در کم لعل نایب سنده در لیلک اول لعل کم در خوشایب سنده
هرکیان کمال خجند دیش **س**
خط چو دمید بر رخش مهر دلم زیاده شد نام خطش از آن سبب هرکیان کرده ام
شمشاد نظامی خسرو و صفنده دیش **س**
هنوزش گرد گلها رسته شمشاد وزان آزاد سوسن سروش آزاد
و بدر دیش **مطلع**
ای شام سر راف تو برده شده برکش شمشاد خط را کل سوری شده مغش
شمشاد کی پیرا غی قوری در رنگی لطیف و مطرا اول غی چون خطی اکاشیه برار
دیوار بنفشه کاتبی دیش **مطلع**
کلزار جالیش که شده یار بنفشه باغیست زینش کل و دیوار بنفشه
ششم و ژاله عصا مهر و صفند دیش **س**
نشسته بشمش بر برگ لاله نقاده بر کل سوریش ژاله
خارشاع دیش **رباعی**
ریش آمد و ریش کرد جان بگرت آسود دلم ز خوی بیداد گرت
کلزار رخت خار گرفته است چنانکه جز خار گنی نماند کار دگرت
تمام حسن قائل دیش **س**
اهل مغنی را اگر صورت نبستی خط تو صورتی بودی رخت از روی مغنی نام
و صادق قل قنده خط مدوح در نیت کم شیخ سعد دیش **س**

چشم کوه نظران بروی کار خطی می بیند و عارف قلم صفا

نوحین سرور فقر دیش **س**

دوست می دارم چو شش خط نورسته را چون گذشته شد بهاران نوحین دارد رواج

بنی اصغر وله ایضا **مطلع**

صار و خط کم یوزی اوزره دلیک عکس چکر لشکر روم او سنده کویا بنی اصغر چکر

وله ایضا **غزل**

بلکم یوز که یازد غی بوروز کار خط بنم لک غنا فتنه شایا بر خط
یا خود مقرر او طغه حسن ایلی سن شمه دوران نکین خد که دور فر خط
کون و مکان مجتمه حائل اولیمز بهیج پرده اولی کوزمه اول غبار خط
عاشق که صادق اوله سور خط که دخی ویرما سون امدی خاطر که انکسار خط

قدرت خطی در او بسته سروری خط که نولا

عادت در او پلور صنما مشکبار خط

باب سیزدهم فزه بیک **بیاننده در**

اکا عرب و عجم خال دیر **فصل اول** اطلاعات **س**

نقطه عبد الواسع دیش **س**

همچو نو نیست زلف بر رخ تو خال مسکین چو نقطه نو

قطره مرکب سروری فقر دیش **س**

بر قطره مرکب در اول خال رخ دوست طامش ورق روینه قدرت قلند

عود کمال خجند دیش **س**

آتش به بیونده اولان
فلور کج بلکه دح کج فیه
و در مدوح اولان بک اول خط
از تجوید شعر کرده واقع او کز
مستطاع

بسر زبنت مجنون چو سوزید غیر شک و عود ز خال و لب لبال طلبید
غیر و له ایضا **س**

مجلس طرب بآن وقت ماخوشت کز خال روی یار عجبی بر نشست
قطره غایبه خطیب هری دیش **رباعی**

بر چشم توان خال تو ای خور زار دانی ز چه افتاد که آنرا بنهاد
زان غایبه که بروی تو بنگاشته اند یک قطره فرد چکید و بر چشم نهاد

فلعل کمال بن غیاث دیش **س**
یا فلعلی بر آری یا خود مکن بر سگری یا بر رخ خود اختر بنجال هندوی

حبش خسرو دیش **س**
روشن شده از رخت که خال گشت در مملکت ختن غریب آبادست

بلال کانی دیش **س**
دی شام صلا ی خوش قد تو بر د خال گفتی که بلال گشتی بود بقامت

عروس جامر دیش **س**
کر جالست ز خال ساده نهاد عذسی کم شمر ز خون خلیل

زلف شاه عز دیش **مطلع**
آن خال بنده بر رخت می بیند ز اغیست که خبر بر کل تر نشنید

طفل حسن دیش **س**
خال تو بر زنج چه تکیه کند طفل نزدیک چه جرا خیزد
کوکب مخفف شاه عز دیش **س**

بسیار است که در این کتاب است و در این کتاب است و در این کتاب است

مابین دو بروی توان نقطه خال چون کوکب مخفف میان دو هلال
حجر الاسود خواجو دیش **مطلع**

ای کعبه روی چو هست قبله عالم حالت حجر الاسود و لب چشم زخم
غزال جامر دیش **س**

می بینم از زلف و بار طرف رویش خال افتاده در چین و خطا سکین غزال
بیدق کمال خجند دیش **س**

بیدق خال تو زانده هنوز طره گز باز دور رخ برد مفت
سویدای قلب کمال بن غیاث دیش **س**

صورت داغست یا نقش سویدای دلست یا نشانی دارد او از نقشه
هاروت کمال اصفهانی دیش **س**

زلف تو بر بنا گوش شعبان و دست موسی خال تو بر زخندان ناروت
حال عاشق ناصر دیش **س**

حال نیست خال تو زان شده سیاه دل اشک نیست لعل تو زان گشت
سرا کمال خجند دیش **س**

آن لب نه زلالست که خمیست بهشتی آن نقطه نه خالست که تربت الهی
فی الواقع خال عجب سرا آهی در که حکما بو حالد خیران اولش در

قطره قطران کمال بن غیاث بو وصف حالد دیش **س**
خال که بران عارض از غایبه یک نقطه است یا در دیک بده یا قطره قطرانست

مصل ثانی عبارت هم **بیاننده در**

سویدای قلب دید کلر طح هنوز در اولان و قطره قاره فان در ششم قوه ادراک آنده در مسئله

هندو کمال خجندیش **س**

پیش رویت هندوانند همه خال سیاه هندوان بکرنا گوش و غدار و سپید

داغ و لایض **س**

آن رخ کشیده دانی کردم که زلفت وان لب نهاده داغی بر جان ما که خالست

زنکی خواجویش **س**

زلف هندوی تو چینه و ترا روی روی چشم زلف خطای و ترا زنگی خال

توده کفر در دیش **س**

مگر که قطره آبی بر آتش افتادست مگر که توده کفری میان ایماست

مکس کاتبیش **س**

غم ندارم چون خیال خال آمد در درون شاد باشد غنکبوتی کو مکس در دم فیت

و طوسی دیش **س**

پوشید بار خال خود از راه زاهدان آری ز باد سر زنهان می شود مکس

خسر و ختن کمال بن غیاث قصیده هندویش **س**

یاد رسوای ترک غلام جیش نژاد یازنگی که پادشاه روم و خاور

یا خسر و ختن که بلاد خطا گرفت یا هندوی که عرصه جیش مستحسنت

نور دیده ناصر دیش **س**

ای خال روشن تو که چون نور دیده است خالست کز سیاه چشم حکیده

مردم چشم کمال بن غیاث دیش **س**

خال تو یا مردم چشمت یا مکس ختن حال من یا مقبل مقبول یا هندوستان

باز در این کمال خجندیش

کمال خجندیش

خجندیش

مردم دیده بدردیش **س**

زنکی خال روی تو مردم دیده است آب زنان می شود روی برویم ازنی

باقه خواجویش **س**

خالش کم فتادست بر گوشه چشم آهوش مگر نافه مسک افکنده است

عنبه شان نظمی هفت بکرده دیش **س**

خال از زلف عنبه شان تر چشمی از خال نامسلمان تر

سمکار لعل دیش **س**

خال هندوی تو بنیاد سمکاری کرد نکذارش که چو آن غره سمکار شود

مهر شاد دیش **س**

خالست سیه بران لبان یارم مهریت زمک بر شکر پندارم

کر شاه جیش بجان دهد ز نهان من بشکنم آن مهر و شکر بردارم

مهره خواجو **س**

ببوی خال تو جانم امیر زلف تو شد رای مهره کس جان فدای ما کنند

مهره باز و لایض **س**

فلفل فکنده است در آتش بنام ما آن خال هندوی سیه مهره باز باز

کوی کمال بن غیاث دیش **س**

چون دو کو بر عرصه میدان حسن افتاده اند نابرنده از دل بایی دلهای پاران

دانه کمال خجندیش **س**

دارم هوس خالش کو بید بآن لبت من خاکم داد دانه بامین پاید

و کاتبی دیش س

جان ندارد زندگی نقش خالت در تنم مرغ را چون دانه بود زود میرود در نفس
وله ایضا س

با آه و روی زرد ز خالت شدیم دور باد آمد وز دانه جدا اگر دگاه را

و جام دیش س

خیال خال تو بر دم من ضعیف خاک چنانکه دانه کشد مور سوی خانه خویش

و سرور فقیر دیش س

بدم و ده خانه کس مرغ دل نکردی میل ولی بصید توان زلف خال شد با غش

دانه سبب شمس کج دیش رباعی

دی گفتش ای کشته دل از عشق تو خون بر سبب تو چیست نقطه غایب کون
گفتار لطافتی که در سبب نیست آن دانه بود که می نماید ز برون

کندم و نشان دیده و دیده با کمال بن غیاث دیش س

کندم آدم فریست آن دو خال نازنین با نشان دیده یا بر کج کوه دیده بان

نخم کاتبی دیش س

خال او تخم محبت دان که دهقان قضا کشت زار هر دو عالم بهر آن یکدانه ساخت

نخم حیات آذری دیش س

آن دانه های مسک خالیت نام او تخم حیات ماست که در چهره کشته

نکته بانه شاعر دیش س

ندام چون بر آرم من دل از چاه زنجانش که خالش بر لب آن چه زنجار را

وله

آله جگر دانه

آینک خال و صفت کمال بن غیاث
ایات و اردو بایده اند و در
بعضی زیاد و تنوع

قطره آب و له ایضا مربع

خالیت سیاه بر رخ آن مهوش افتاده خوش و مرا می افتد خوش
چون مهر که از مسک نمی بر آتش یا قطره آبی که چکد بر آتش

مخمسک و له ایضا مربع

آن خال نکیر بدان رخ خرمین کل مشکست کسی ندید مشک از تن کل
نرسید مگر زمانه از رفتن کل کز مسک ز دست میخ و در امن کل

سپند جام دیش س

چشم بد و دور خال بر رخ تو چون سپندی بر آتش افتادست

بونده مشبه با بخش سپند در که سیاه اولانم سپند سوزنی دیش

کونه رخسار تو آتش افروخته خال سیاه است بر سوخته تخم سپند

دل سوخته شرف الدین دیش رباعی

خالیت بنزد چشم آن خور ز نرادر همچون دل من سیاه این طرف فساد

هر که که بد و در نگرم شاد شوم گویم که دلم بر د دیده نهاد

بنفشه کمال بن غیاث دیش س

آن یکی چون غایب افتاده بر رکس وین یکی همچون بنفشه بر فراز غلخ

داغ دل و له ایضا س

بر کبنفشه داغ دل لاله بهشت یا فلفل سیاه که بر روی از دست

شبه و برک ضمیمه ان و له ایضا س

آن یکی چون دزیکین ملعون نشانه شبه وین یکی چون برکس افتاده برک

بویستن خال بنفشه و فلفل
اطلا از و فلفل و بنفشه

ای ز جام لب جهان مست رفتم از دست از نیکری دست

نقل و لا ایضا

برو حسن خست بایدم از آن لب کام که در آوان کل و لا نقل و جام خست

معدن یا قوت عصا را نبوده و صنفه دیش

لبش آن معدن یا قوت رخشان نیاید جان فرا از آب جوان

زبرد آذری دیش

چو از درج زبرد رخس کوه فرو ریزی ز رشک لعل تو خون در دل یا قوت

لعل شیخ سعدی دیش

ملاحظت لب لعل آبدار را که در حدیث نیاید چو در حدیث آید

یا قوت شاعر دیش

کرد خرد نیابت لب او عیب نیست یا قوت بزرگی قیمتی باشد

بدر سوزن دیش

ای دو لب تو بکوی دورخ تو شیرین شیرین تو در سبیل بر سر

حقه ظهیر فارابی دیش

چون مار مرده خواستم از حقه لبش در پیچ رفت رفتش از غره مار داد

معجون خسرو مجنون نامه دیش

معجون لبش بدوشانی پروده باب زندگانی

مرهم کمال مجذوب دیش

خانه دل بجای لب او دار شفاست چند ناله دل مجروح که مرهم بود

ترمان

مرده سبزه جان دیش

تریاق شاعر دیش

در دلم اکنون بلب لعل دوا کن در جان چو رسد زهر چه سودت ز تریا

عقیق ناصر دیش

هزار کان لطافت نهفته در لبست که آن عقیق کهر پوش کوه افش نیست

عقاب ظهیر فارابی دیش

چو اهوای لب خون من بچوش ارد اگر نشاندن خون از حواصی نیست

نبات سرور فقر دیش

اول لب شیرین اید قیاس شکون نولا کم صیف نور آیدن هر مکه کم اولانبات

رطب شاعر دیش

یاری کرد و طایفه نور و ز خواستم گفت از لب رطب دهم از غره حار داد

شراب اشرف دیش

تشنه رالب زد و در بنای که توان خورد و شربت از دیدن

شراب کاتبی دیش

جنک از چه کنند بهر آن لب غوغا سر شراب خوش نیست

حلقه نظامی شیرین حقه دیش

ازین سو حلقه لب کرده خافوش ز دیگر سونهاد حلقه در گوش

حلوا کاتبی دیش

عاشقانت هم جان از لب شیرین دادند هم مردند نادانی کسی حلوانی

آیت لطف کمال مجذوب دیش مطلع

زهی بدایت حسن رخت نهایت لطف خط تو حجت حسن و ابواب لطف
لب محبوب سرخ رنگ و مدور اولد همچون سرخ اید یاز لای آیت علامه
ایرب اکاد فی آیت در ریلای اشرف دیش **مطلع**

لب بلا چشم بلا غره بلا عشوه بلا ای ز سر تا بقدم کشته بلای دل ما
دل به مائل اولوب از طلب قلوب جاشنی تدبیر نده اولد غی چون لب اکا
بلا در چشم و غره گاه عین عنایت و گاه سر غم کو ستر دکی بسوزن ملا در
و عشق عشق اهلنه و فاصورتی عرض ایرب تاخیر و انتظار ویر دکی جلون
بلا در رخ الواقع محبوب مجازی باشند یا غه بلا در **کاف** جوشن دیش **س**

نیست در عهد کافرتو ناخصل یافت ایمان کسی
لب محبوب سلمانک جاننه بلکه مقدمه فساد اولوب جاننه قصه ترک بکول
کافردیش لغو ذبانه **قف** کمال خنجر دیش **س**

خطت آیت حسن و لب وقف اوست سرخ و سیه وقف و آیت فو
قند و قفل و سمر قند کمال بن عنایت دیش **س**

قدستان لب یا شکر با قفل درج بر کهر یا خود سمر قند در چشمه آموی او
شفق بدر دیش **س**

درست گشت که بر چرخ رویت ای خورشید بوقت طلعت پردین شود دوباره
سرمیل جان دیش **س**

لعل کیراب تو خشنده سهیلت که داد کوهر اشک بر توان رنگ عقیق
هلال شاعر دیش **قطع**

رنگ و در طاهر سیمین زلفه

غره نکر باغ غم در

بوسینک بیایه بکشد در

غم زلف شکسته بسته دوست نردبان پایه دل و دین است
لب باریک و سلک و ندانش راست همچون جلال و پروین است
نعل خواهد دیش **س**

این چه نعلت که لعل نود آتش دارد این چه حالت که خالت زلفه نگیرد
نعل قوره قور لعل رنگ اولور محبوبک آل لبی اکا تشبیه ایر در
فصل ثانی عبارات بحج **ساده**

طوطی ظهیر فارابی دیش **س**
طاوس جان بجلوه در آید زخومی کر طوطی لبست بجدیش زبان دهد

طوطی آل شاعر دیش **س**
با خط پیرو ره اش لعل لب ان سیم بر طوطی آلبست کویا بال دارد بر
لب دیردن کلام شیرین و گفتار رنگین صا و اولد همچون طوطی تشبیه ایر در

شکر کمال خنجر دیش **س**
شکر اگر دانستی خود را کس فی ساختم می شستم بر لبش کسناخ می خوردم
محبوبک لبی شکره و سایر حلویاته تشبیه ایر در لایه اولد غی همچون

شکر معز دیش **س**
سه و دو که هر سیم در تنک دنان او بر روی کهر کویه دوتنک شکر داد

تنک شکر خسرو دیش **س**
رویت کل و لب تو شکر دین عجب نیست جز در دل بجل ازین شکر داد

پل شکر و له ایضا **س**

چشم گریان بلبش داشته یعنی در راه بر سر آب و آن بل زشکی بندهم
 لب انسان بجلده کوپری به بکر لب شیرین و دهن و لجه شکاری کوپری به
 اوله و اگر چه عالمه شکر کوپری یو قدر نوش حسن و دیش **مطلع**
 تعالی الله چه دولت دشتم دوش زیاد نوش لب کردم قح نوش
نوشین وله ایضا **س**
 غم نوشین لبان زان مشکان پرس که دریا نای خون آشام کردند
انگبین معزی دیش **س**
 رغبتی آن لب چون انگبین و گرت که من چو موم که از م چونی شوم غر
خرما تاج الین حلوائه دیش **س**
 عید آمد و عید برک عیدم بفرست خرمای لب که بوی شیر ارازو
شکر و شیر خسر و هشت بهشته دیش **س**
 جاشنی باری از تنک برگیر نادهن پر کنی ز شکر و شیر
و سوزنی دیش **س**
 لب لعلش بخریدم بخوشی یافتم زو مزه شکر و شیر
کلاب کمال خجند دیش **مطلع**
 خط سبز و لب مسک و کلاب است دمانت ذره رویت افتاب
 محبوبک لبی لطیف اوله عیون کلاب و آب و سایر لطیف اوله و شیرین
آب عماد دیش **س**
 در بیابان بلایت دل بیمار عمار و شربتی از لب چون آب لال تونیافت

بال معنایه و ایچک
 معنایه و ایچک
 سکه

نگارن دارد لب در ده

کمار

قطره آب کمال خجند دیش **س**
 هزار شنه تراولی چو قطره آب میان آن همه از قطره با چه رسد
آبکون ناصه دیش **س**
 حال منت خال تو زان شد سیاه دل اشک منت لعل تو زان گشت
جان پرور حسن دیش **مطلع**
 کار عاشق نیست به عشق چنین نیست به لب جان پرور تو مردنست این رستی
 محبوبک لبی جان در دونه درمان و باعث صحت ابدان اوله عیون
 جان پرور و دارو و دوا به تشبیه ایدر **قوت جان** طوسی دیش **س**
 گفتش قوت جان بود لعلت گفت طوسی برو ترا چه رسد
دارو کمال خجند دیش **س**
 آن چه چشمست دان چه لب چه شکر این چه دارو و آن چه بیمارست
نوش دارو کاتبی دیش **س**
 نوش دارد لب یارست دلم را که چو جان زهر محنت همه دم نوشد و زنیان زنده است
داروی جان کمال بن غیاث دیش **س**
 که سیکوید و وای مرک نبود هیچ داروی لبش داروی جان آمد از آن دهی جان دارد
شفاخانه کمال خجند دیش **س**
 بعیادت سختی کوی که رنجوران را از شفاخانه آن لب گریخت
 محبوبک لبی امراض مختلفه در مان اولوب و اند با انواع علاج بود عیون
شفاخانه دیر **چشمه جان** خواجو دیش **س**

چشمه نوش که برپوش لب چشمه جان حلقه زلفش کن شکست معدن دل
محبوبک لبی مرده به جان و رب و حیات ابدان اوله عجم چشمه جان
و آب حیوان دیر لر آب حیوان سلمان دیش **س**

نشان آب حیوان گردان حضرتیستم دانات می دهد اینک زربشان بار
آب حیات سرور فقر دیش **مطلع**

لب جان بخشک کوب غرغم اولدم کوبا حفر دیش آب حیات اولدی نصیم کوبا
جان اشرف دیش **س**

یک جان اگر رود بهوای تو کور و عشاق را بجای دو جانست آن لب
جان شیرین خواجو دیش **س**

جان شیرین بگفتم آن لب راز من تلخ آمدش که پذیرد عذرم اکنون هم از جان
دلنواز عصمت دیش **مطلع**

لب لعل و لنوازت بعباکشت بازم بگرشتم جوانی چکنم که جان مبارم
محبوبک لبی کاه لطف و کاه قهر کو سترد که ایچون کاه و لنواز کاه جان دیر
جان ستان خسرو دیش **س**

مرا بکشت لب جان ستان تو هر چند مفرحیت آب حیات پرورده
دلکش خواجو دیش **س**

چون دم خوش نمی زنم به لب لعل و دلکشت بار غم تو چون کشم که کشتم بنا
آتش و لا ایضا **س**

بر آتش لب لعل آید ارت خواجو دل و جان کباب کرده
محبوبک

محبوبک لبی حرارت و رب و رنگی لطیف اولدی ایچون آتش و جوده
و اناره تشبیه ایدر **بیجا ده** نظامی مجنون نامده دیش **س**
بیجا ده لبی بران طریفه چو باشد و چون کند حرفی
درج کهر جام دیش **س**

درج کهر آمد لب از ابامانت بسیار بجای که چو نیست ایمنی
نار دوان سیف اسپرنگی دیش **س**

بکشی لب بخنده که صفوی عشق را سکن اگر دهد شکر ناردان
نار خندان کمال بخند دیش **س**

کمال ان لعل لب ناریست خندان که باشد سبک سیمینش سبیلو
دانه نار جلال الدین اصفهانی دیش **س**

اسیر شد دل مسکین بدام عشق جوید ز زیر دانه نار آن دو شسته در یتیم
کل خندان و **گلشنار** خواجو دیش **س**

کجا خسرو لب شیرین نجوید چرا لب لعل کل خندان نخواهد
محبوبک لبی رنگین و لطیف اولد و غریب چون کله و لاله به تشبیه ایدر
لاله معزی دیش **س**

گفتم ای شکر لب از دیک من باز ای زود چشم بر هم زد بولو لاله و شکر گرفت
برک لاله حسن دیش **س**

لب لعل تو بدان لطف طراوت کوی برک لاله است که بر غنچه ترخی خندد
برک کل نظامی بیکو صفنده دیش **س**

یاقوت معونی

درج جوهر فلفلی
کوچک صند قافیه

دشمنه ایدر کله و غن
اصد و شکر
مکله

در بیان معجزه دیش مطلع

بش مانند لعلست در جانب دندانش
شکم لعل و جانش غش لعل و جانش
دیش تشبیه اولند و غر جانان را در حده
البحر در دیشی انجلی تشبیه
و یله زه تشبیه روشن در **سریل** و له ایضا **سب**
بتی کج لب دندانش چون عقیق و سهریل همیشه سرفی خشت روشن روشن

ثریا کمال الدین اسمعیل دیش سب

در رشته دندان چون از لب بابت کوی مکر ثریا در ماه کرده منزل

سین شیخ سعد دیش قطعه

کر ابن مقله و کر بار در جهان آید چنانکه دعوی معجز کند بسحر مبین
باب زرتواند کشید چون توالف بسم حل نمید بسان لغز تو بین

این مقله بر استاد کاتب
کنیت در یا قوت مثال شده

فصل ثانی عبارات عجم بیاننده در

کهر معجز دیش سب
بدندانش نگه کردم دو چشم من جو دریایی در آریاز کوهر خاست و ز دریای

مروارید نظامی شیرین و صدف دیش سب

مروارید دندانهای پر نور صدف آب دندان داده از دور

در دانه آذر دیش سب

آن رشتنهای در که میان دو لعل است در دانه است ریخته در چشمه دجاست

ستاره بهام الدین دیش سب

بخند اگر چه ز خند بدنت همی دامنم که آفتاب بر زرم ستاره بنماید

خسرو

پروین خسرو دیش سب

دو جویست ز یک خنجر تو عاشق را زانکه در لب یک خنده دو پروین داری

پرن بدر دیش سب

آونک از میان تو کوی بتار موی طلح ز خنده تو میان شفق پرن

خوشه پروین خاقانی دیش مطلع

لعلت چو شکوفه خوشه پروین دارد روی تو چو لاله خال مسکین دارد

مهرور رفیق دیش سب

ای دمانی ذره دندان ثریا دلربا سنسن اول بر ذره ده پروینی نهان

شبنم جامی دیش سب

نقش بندان کاه تصویر لب و دندان تو در دمان غنچه تو عقد شبنم رخسار

تکرک طوسی شاعر دیش رباعی

گفتم بلبت که بوسه پرداز و تا گردن بهمت از فلک بفرازد
گفتا که تکرک شکل دندان مرا ترسم که حرارت دید و بگدازد

سرشک خاقانی دیش سب

بسرشک تو خون جگر بستم بیرون و درون و بیست

مهرور شاعر دیش سب

پروین چه عجب اگر پراکنده شود از حقه و مهر لب دندان

باب شانزدهم آغاز بیاننده در

که اکا عرب خم و خم دمان و دهن دیر

پروین چون او که در دیکر دیده

فصل اول اطلاعات عرب

میم کمال خجند در پیش ^{سب}
به جوان جنگها داریم به رفا و دمان نو از آن میم و دودال امروز میاید

نقطه موهوم کج دیش س
تا بسم نقطه موهوم تو یغی دهن دور تا پر کاروش کثرت بر کردیم
و شاعر دیش س

کردی بنطق نقطه موهوم را درونیم پس مطلق کلام حکیمان بماند
 عدم خیالی دیش **سب**
 بهوای دهن تنگ نواهی وجود سالکانند که سرشته راه عدمند

نقطه فرد بدردیش **سب**
 دهنست دید فرد گفت کز دسترخنی سربین داشت که بر نقطه خود کو
 جوه فرد سلمان دیش **سب**

جو هر فرد با نقش لب و پیرا را بر زبان حال جوابی توانی می کند
مجموعه کلماتی که در چاک و لعل مدوح اوله و غیای چون اشیا صغیر به تشبیه
ایده را بلکه عدم اطلاق اید **راستر غیب** جامی دیش **بیت** قاصد است
ان و آن را **راستر غیب** دان که شرح آن هم اشارت ماند عاقلیم عبارت

خیال حسن دیش بد
خواستم وصف بان تو کنم لیک این شعر به مصنوع فنا دست خیالی کم گیر
سر مخفی بدردیش مطلع

نعمت خود و جود خود و جود
لا اله الا الله
خجسته که از غنی بی در لاجرم
کنند قابل محبت و دلدار
منته

نقش بند و هم واقف نیست از نقش دیان سر مخفی را نمی دانند کسی فریب دیان

نکته مبهم کال مجذوبین است
کس فهم نکرد از خط انباشت دمانت
مفهوم نشد نکته مبهم بجوای
رمز جامی دیش است

ز بار یکی میانست در کمر ستریت لافهم ز پنهانی دمانت زیر لب ز ستریت
معما کمال مجنون در پیش سب

چون نقش دمان تو محاسن مان نیز همه بفرآینم
 صفر و له ایضا **س** باشد
 چون بسینی دهن تنک و قد یار کمال بوسه ده خواه بگو صفر و الف

خاتم خسرو دیش ^{سپ} بنیت
بے دمانی و ملک خوبی را چون سلیمان شدی خاتم

درج لعل بها، الدین دیش ^{سب} ^ب خوشاب
ز درج لعل چو بنمای آن دورشته در درون آب شود لولوی ^{نخل}

دینار شاعر دیش بس
باکیم برت برز توان پهلوزد
دینار دمانت بدرم شاید
کمال بن غیاث دیش

کشت آن دمان درج که ریاست حوضی پر شکر از نعل و موارید پریم جهم باروی او

حوض شکر کمال خجند و میش
کس نداشت که آن نقل دمان روزی کسیت رزق در پرده غیبت است که آگاه باشد

طرار حسن دیش **س**
 جانادین تنگت اندر نظام آمد طاری او دیدی جان بسند و پنهان
 عیس فقای دیش **س**
 دمانت تا دم از غیر پرداخت مجرّد خانه عیبش گفتند
 ذره شاعر دیش **س**
 کتابش فرسید جالش نبندی آن ذره هیچ گونه پیدانشدی
 حال کمال الدین باوردی دیش **رباعی**
 در دایره روی بت ممتثال است آن دانش ز کوی قطعه مثال
 موجود نه معدوم نه گویای سخن ای معتزلی بگو چه حالت این حال
 معتزلی طائفه موجود ایله معدوم او رتسده واسطه اثبات اید
 اکا حال دیو سیمه اندر اکا بنادش عزالدینان مجوبه حالتش اندر
 و امامی دیش **رباعی**
 دمان تنگ آن دلبر وجودست و عدم با هم گنیت دست در ویش کی گوید کم
 اگر گویم که موجودست بر تقدیر ایجادش اگر گویند برمان کونیارم ز دربانان
 اگر گویم که معدومست عقلم نیز می گوید که هو کز که رند معدوم کار عالمی بهم
 موجود و معدوم خواجو دیش **س**
 میانست چون تنم پیدا و پنهان دمانت چون دلم معدوم و موجود
 فصل ثانی **عبارت عجم**
 شکر کمال خجند دیش **س** **بیاننده**

دانت

دانت دیدم و گفتم شکرست گفتمت هر چه خوش آمد زبان
 تنگ شکر حسن دیش **س**
 می گفت بکنی سخن اندر دهن من در تنگی آن تنگت کربای سخن نیست
 پسته خواجو دیش **س**
 پسته را باد من تنگت نسبت کردم رفت در خنده رشادی مگرش یاد کرد
 چشمه نوش اسکنده خراسانی دیش **س**
 چون چشمه نوش دانت پیداغیت این سبزه دمانم زکی خورز
 جوی نبات حسن دیش **س**
 جوی بهشت دمانش بین تا چه نبات از لب جوی است
 جان آذری دیش **س**
 از خند های لعل تو شد زنده آذری کویا لب و دمان تو از جان پرشته اند
 نشان کاتبی دیش **س**
 چو خط بر صفحه روی تو خواندم ای دهن بوسم چو فرمان خوانده شد شرطت داون برشان بوسه
 ستره نهان عصمت دیش **مطلع**
 صفت ستره دمانت بر زبان نتوان گفت آشکارا سخن ستره نهان نتوان گفت
 سرمو خواجو دیش **س**
 هیچ کانی دمان تو نکردم حاصل چکنم یک سرمو از تو در احاط
 و اشرف دیش **س**
 یک سرموست آن دهن لیکن بهش لبش شکافد مو

و کمال الدین اسماعیل دیش **س**

دنت یکم روی است بهنگام سخن اثر موی تکافی تو دروی پید **س**

نیکست نیست شاعر دیش **س**

گفتم چه بخیلیست دهانت گفت آن بخل ز نیستی است معذرت **س**

نیکست است خواجو دیش **س**

تنم موی از سنبل لاله پوشش دلم رزمی از پسته نیش **س**

و کمال مجذوب دیش **س**

اگر دمان تو کویندست نیست ز تنگی نه کا ز بند درین مکتب عاشقان **س**

و ترجمه نظامی روی مطلع **س**
که وارد یول غزل که یوق دیرایه عاشق بوسوزده نه کا زبیر که صافی **س**

هیچ خواجو دیش **س**

گفتم چه تمنا کنم از لعل لب انگشت نهاده بر دهن یعنی هیچ **س**

شیرین کار کمال مجذوب دیش **س**

در همه شهر از دمان تنگ حق با ز نیست شیرین کار تر **س**

دزد دل و له ایضا **س**

دنت دزد دل است بد و پنهانی که زبان تو یکی نیست با بنمایش **س**

انگشتی و له ایضا **س**

با دمانش پیش آن عارض نظر بازی کمال چون توان که انگشتی در درون **س**

سرخدا و له ایضا **س**

سرخداست نقطه آن دهن و دران سخن واقف سر غیب محرم راز یافتم **س**

نقطه چین و له ایضا **س**

گفتش از دمانت ای بت چین کام من غیر لب گزیدن نیست **س**

چین در ابرو فک و گفت کمال نقش چین خبر برای دیون **س**

نکده ان شیخ سعدی دیش **س**

از غنچه شیرین نکده ان دمانت خون می رود از دل چو خاک خورده **س**

پر نمک حسن دیش **س**

آن دمان پر نمک هیچ کس پیدانشد خشم کردی و شوری در جهان انداختی **س**

نافه چین نظامی صفت بکرده دیش **س**

ایهوی ترک چشم هندی زار نافه چین را کره بکشد **س**

غالیه دان و له ایضا **س**

چون غالیه زلفهاش زنگی چون غالیه دان دمان زنگی **س**

غچه آذری **س**

غچه را با دهنش دعوی خون بود باغ خورده چند بدادند و خوش کردند **س**

کل مجذوبی کمال مجذوب دیش **س**

گفتش باری نشانی آن دهن با ما مگو زیر لب خندان شد و گفت از کل خندان **س**

مور نظامی بچون نامه ده دیش **س**

از مور نهفت ز دمانی وز موی کشیده ترمیانی **س**

نوش مبارک شاه دیش رباعی **س**

تنکی دمان آن بت جو رزاد سبحان الله چگونه شیرین افتاد
 کوئی که مکر بجهنم ز نور غسل بر برک کلی نیش زد و نوش نهاد
نیمه دینار معزز دیش س
 نیمه دینار ماند دمان تنگ در دل تنگ کند آن نیمه دینار نار
نقطه سرخ شیخ سعدی دیش س
 بگرد نقطه سخت غدار بنر چنان که نیم دایره بر کشد رنگاری
باب هفتم دل بیانده در
 که عربان و عجم زبان دیر **فصل اول** اطلاقات عربی باشد
آنبوب کوثر شاعر دیش مطلع
 یا آن زبان زبانه دریای شکرست یا فضل را کلبه یا انبوب کست
مرجان احمر کمال بن غیاث قصیده سنده دیش س
 شمشیر برقی و خنجر الماس آبدار یا رسته شاخ نازک مرجان احمر
طوطی و له ایضاً قصیده س
 یابی زبان زبانه شمعست شعله زن یا خود زبان او که چو طوطی سخن
منقار طوطی و له ایضاً س
 هست زبان شاخ در کاز بوستان افروز تر منقار طوطی شد مگر حلقی
فصل ثانی عبارات عجم بیانده در
شاه مرجان و له ایضاً س
 بوستان افروز تر در درج لعل بر که شاخ مرجان در فشان یافتیم دانی که

بوستان افروز تر در درج لعل
 یا ابر عا شفا در مسئله
 بگویم قادر که اوچه
 نون و وارد در شش
 صادر و آل

برک کل عازنی دیش مطلع
 در حالت تکلم از نازکی زبانش چون برک کل نماید از غنچه دمانش
طوطی آل نظری دیش مطلع
 آن لب نیکین و شیرین گفت کو یا آن زبان طوطی است کو یا شاخ سکر در دمان
بلبل عصار دیش س
 خوش لحن بلبل بوستان سرای هر بایی رسیده ز نوای
تبع شاعر دیش مطلع
 تبع را چون بقصد جان کردند راست در صوت زبان کردند
باب سیم الک بیانده در
 که عرب ذوق و عجم زنج دیر **فصل اول** اطلاقات عربی باشد
تغذ سرور فقیر دیش س
 لبیک غنچه کاس هم نولا چون اولور انسانه نافع غم و نفع
ترنج نظامی حسرو نامه ده دیش س
 ترنج غنچه هم را که کنی یاد زنج بر خود زند تا رنج بغداد
یا سیمین عبد الواسع دیش س
 دو چشمش نرگس و دو لب عقیقین زنج از یا سیمین و رنج کلنا
مشتی مغزی دیش مطلع
 دل بردم نه ای صم آفتاب رو رخ بر رخ نه ای پیر مشتري ذوق
 ناموم نرم بینی و در زیر سنگت تا شبلیه بینی و در زیر ستر

شعرا بعضا و صاف ده زنج ایله غنچه ذوق
 اغزلرا کانا غنچه ایچون مستقل باب
 قلند و بعضا اطلاقات ده ذوق او نهادی
 مجالسندن باشن اشغه ایدر دیگر مسئله

رخ عاشق حکم که صابرو
 رخ معشوق کل که آقا اولور مسئله

زهره و له ایضا است

معلق است تو کوی بریز زهره هلال بریز سوده زرخدان آن صم غنیمت

زیبوعی عبد الغزیز دیش است

بهر اکسیر یان عالم عشق غنیمت کشته زیبوعی روح

فصل ثانی عبارات عجم بیاننده

به شاعر دیش است

خط تو عباست و زرخدان تو به به باشد اگر کرد زرخ پاک کنی

سیب شیخ سعدی دیش مطلع

است آن یازرخ یا سیب من لبست آن یا شکر یا جان شیرین

و خواجو دیش مطلع

سیب زرخدان ترا به ز به یافت دلم متو الله به

و سرور فقیر دیش مطلع

امدردک چو آغز و شفا لوی لبک و بریاری او غشاغ که غنیمت

انگور کمال خجند دیش است

بو سیب دقن گفتش ز کشتن کیت کمال گفت توانگو خور میرسن زباغ

شکر انگور و له ایضا است

از شکر انگور سمرقند یان سبب زرخدان تو شیرین تر است

سبب و له ایضا است

خاک بر فوق کانی که زوریم بجاک باز بردند و خورند سبب دقن

وله ایضا

نقره خام و له ایضا است

بیا سبب دقن کر چه نقره خام است که باغبان بکدام زخام می

میوه جامی دیش است

کشت به از دانه خال آن دقن کر چه بود میوه دانه به

دستنبو شاعر دیش مطلع

سبب زرخش که است چون دستنبو خواهیم که گیش بر سر دقن بود لفظه دقن محقق در مسئله

آب حیات کاتبی دیش است

مراسم خضر ردان خط انکو میس طلمت مر است آب حیات آن دقن نگوم چاه

کوی سبب سلطان محمود دیش قطع

ز زخمت کر گرفتم از سر لطف خون من ریختی و غدرم

زانکه حکام رک زدن رسمت کوی سبب کرفتن اندر دست

کوی حسن دیش است

اجی حسن باز آیی از زلف زرخدان بتان پیر کشتی خوب ناید کوی و چوگان

آب معلق کمال بن عیاض دیش است

از غنیمت زبایش کان آب معلق شد کوی که هلال خط حفت به تابا

و نظامی خسرو نامه ده دیش است

بطون غنیمت کوی که آبی معلق کرده است از آفتابی

و نظامی رومی دیش مطلع

یرید ز جام مروق دیرسم بن لبو که یرشو آب معلق دیرسم غنیمت

شعریه حکایت ایدر که سلطان محمود
بر کون خان الدریق استغنی
سور شکرت کف فانی العز اول بود
دقن او غنیمت بود که غدر زنده بود
قطع دیش مسئله
باختن

روح و جان شاعر دیش رباعی

سین بخش که هست روح نانی بردست گرفتم از سیر نادانی
دلدار بشه بدین گفت که کفی جان بر کف دست می نهی دانی

چشم از این سیر مانده
سینه از این سیر مانده

چاه شیخ سعد دیش

یوسف شنیده که چاهی اسیر ماند این یوسف است بر زنج آورده

و آذر دیش

زلف در جان است و در چاه رخسار افکند هیچ سلطان خیم نده ز نانی

و سرور فقیر دیش

بوریش خط رخسار چینی ناکهان دوشم که بوی خیار و خنس تنده کور مردم
ذوق چغور به ابدار اولد چون و نیچه لرغفلت ایدب و خوشبختان

چاه دیر چاه بابل قائل دیش

چشم تار و آبر بیدی چو مار وادی سر سزگون دادی دران چاه رخسار
و ذوق کوکل المقده بساح اولوب بلکه نیچه شاعر ساح و سعیده ماهر کا

ماروت اسم ملک در ماروت
بونده لفظ در کتبه در بزم کبی
سنگ یوزکی در یک آنور
مسئله

اولدوغی ایچون چاه بابل دیر

باب نواز دهم بوین بیانم در

اکا عرب عنق و حید و مادی و رقبه و عجم کردن دیر

فصل اول

اطلاقات عرب

بیانده

شمع کافور اسدی دیش

شکر نیست

اخته ان را قرض خورشید است زرین چهره ام دوستان را شمع کافور است

کمال

ساقه عرش کمال بن غیاث قصیده سنده دیش

خواندم سباق عرش از ان رو که در صفت کرسی و لوح صنع خداوند اکبر

عاج شاعر دیش

ما سوره کردند سفیدست چو عاج مکار که تارلف روی بچید

فصل ثانی

عبارت عجم

بیانده

سرکش و سرخوار کمال بن غیاث قصیده سنده دیش

کرشته کشت عقل او صاف کردنش کوسرشی بلند و سر فراز و سر در

کردن کش و له ایضا

آهوان را در کند آورده است کردن کردن کش شیر کش

بلورین نظر شیرین و صنفین دیش

بلورین کردنش در طوق سازی بآن مسکین رس می که داز

سرور شاعر دیش

کز پا چون قوا و بالا برای تابیدش ملک خوبی رانی بی سرور چون کرد

درخت کافور قائل دیش

آن رلف و مار تشنه در آب و قور پیچیده بران درخت کافورین

شوشه مسیم شاعر دیش

با ترک من اندک دست در کردن کرد در کردنش آمد بوس شوشه سیم

باب بیست کوس

بیانده

که اکا عرب صد رو عجم سینه و بگردید بر سر سعد الدین اصیل آملی دیش

سینه رازان صدر می گویند که صاحب دلست

و صدر بلخی دیش س

بگذشت زین دوش و بوی برین زد المنة لله که بری خوردم از آن بر

مصل اول اطلاقات عرب **بیانده در**

یا سمن کمال ابن عبد العزیز دیش **یا سمن**
باغ ارم جمال تستار نه چو ارمی دهد هم ز رخ توار غوان هم ز بر تو

سمن **یا سمن** خواجو دیش س
همشین ماه رویان خطا و ختم همدم سمن بران غنایار و شمرم

سوسن حسن دیش س
رخت راجه روشن نکویم برت راجه کل و سوسن نکویم

سحاب معزز دیش **مطلع**
عاشق آنم که عتابش همی بار و شکر فتنه آنم که سحابش همی پوشند

در سیم خسر و خسر و نامه ده دیش س
برش کر لطف چو در سیم است در و نش آه و بر و نش سگیت

ایت لطف جانی دیش س
برت هست آیتی از لطف و رخ نیز که از بر خونم این آیت که از رو

فصل ثانی عبارات عجم **بیانده در**
آب کمال مجذوب دیش س
آبست آب آن بر در آب سنگ باشد در بر تو اولی هم سنگین ولی چه سنگین

بهر کمال کمال ابن عبد العزیز دیش
یا سمن کمال ابن عبد العزیز دیش
یا سمن کمال ابن عبد العزیز دیش

سیم خواجو دیش س

تعالی الله چنان زیبا نگاری برش چون سیم دل چون سنگ خارا

و سرور فقیر دیش س

زرد او لو بر زر صفت چون صورتم ای سیم میل ایدر سگ صورت یا معنیده و چه در

و شاعر دیش س

نابیند بر سیم و تن نفقه خام می روند از پی آن شوخ کسان و حجام
معا در حجام چو بر یک سمن عصا ز نامید و صفندی دیش س

بوی از نازکی چون بر یک سمن سمنی از صفا چون کوه سمن
یا سمن کمال اصفهانی دیش س

در آب روشن اگر دیده تو سنگ سیاه بیابین دل او در بر چو یاب
سمن سرور فقیر دیش **مطلع**

ای کوکل بود در دگل در مانی دیر در سنگ سینه کات خمینه در هم اولی سمن
پرنیان خواجو دیش س

بزمی سینه او پرنیانست بنویر پرنیان بولاد دارد
و بلکل کم کوکس مناسبتی ایله می و قون و کوکس شبیهاتن دفر ذکر ایدلم

که همه شبیهاتده دیش **نارنج** خسر و خسر و نامه ده دیش س
دو نارنج برش در هله حور بدل نزدیک لیک دستگه دور

نارنج خاقانی دیش س
بحر برش دیبای رخت بترنج برو سبب و قنت

طریق استخوانی اولی که ماده ارکان
حجام لفظی در لفظ کسان حجام یکر حاک
عریان اولی که لک لک بیای که کاف و نون
کیو حاک ساقور و حجام کین مایع و صو
دو کز چون حجام لفظی کین مایکده حجام
قلور لفظ سا چون نوکل کین اولی
حجام اولی مستطی

دستگاه هدن طحفت در
قوت معنایه حرام

جباب جامی ز لایحا وصفند دیش **س**

دوستان جو یکی چون قبه نور جبابی خاسته از عین کافور

کوی عجاج شیخ سعدی دیش **س**

پستان یار در خم کیوی تابدار چون کوی عجاج در خم چوکان آنسو

سبحان الله امر القیس دیش **س**

مهره غیر بیضا و غیر مفاضة تراشها مصفوفه کالشیخ

رسانه و فقع کمال بن غیاث **س**

دور شانه دو فقع شیرین دونا بربری نارچه بود بوستانی یافتنی که

فقع وله ایضا قصیده **س**

پستان اوست یا مثل کوزه فقع یا کوی زر که در خم چوکان زیوت

نار فردوسی دیش **س**

ز خاش چو کلنا رولب نار دان رسیمین برش رسته دونا ران

شیخ کمال بن غیاث دیش **س**

برسینه یمنش شانه بلورین دوشینه بر شیرست یا نار دو

وقرنی خرمن نسینه و سوسنه و غیر سپیده و نرم و سیه تشبیه بر لو

نیتکم عصار دیش **س**

میان کلستان حسن آن تن شکم یک خرمن از شیرین و سوسن

غیر مایه آوازی و شیر بدست لطفش ایزد کرده تخمیر

چنان نازک غمیر کس ندیده سپید و نرم نارین و رسید

وقرنی

همه را به این تشبیه تشبیه بر لو

نار فردوسی دیش س

وقرنی سمن و پیه و کو یکی حوض **س**

نلی بود از سمن بس لغز و دلبهر بدان تل بسکون حوض مدور

جهان را بحر جوی در کشیده ولی هرگز بنافش نرسیده

و کو یکی غنچه کله ده تشبیه بر نیتکم کمال بن غیاث دیش **س**

ناف او را وصف کردن نیک نیست غنچه کل بد بود آزر دیش

باب بیست و یکم بیلک بیاننده **س**

که اکا عرب عجم ساعدی را و بوبابده باز و دخی بیان انور

فصل اول اطلاقات عرب بیاننده **س**

عاج کاتبی دیش **س**

بودی از پیل تنان پنجه بچا یک دستی آفرین باد بر آن ساعد و بازو

سوسن کمال بن غیاث دیش **س**

پشت و پهلو دوش و بازوی چو کل ساعد سر پنجه چو سوسن

حمایل نظام خسته و نامه ده دیش **س**

حمایل دستها در کردن یار درخت نارون پیچیده بر نار

وله ایضا **س**

حمایل دادش از بازوی سیمین نوازش کردش از لبهای شیرین

ید بیضا عصار دیش **س**

بدفع قشهای چشم ساحر ید بیضا و ساعد کوده ظاهر

فصل ثانی عبارات عجم بیاننده **س**

کان بلور شاعر دیش فصد محبوب وصفند **س**
چون نیش بدست آن نگارین است از کان بلور شاخ در جان بر **جست**

سیم فنا می دیش **س**
سوخن سیم ز عاشق رو است ساعد خود را تو چو اسوختی

سمین باطل دیش **س**
من فدای جان او بر مهر میاریدش طلب تا بدست او بینم ساعدی جان او
و شیخ سعد دیش **س**

پنجه با ساعدی جان چو نیندازی به با توانای مؤبد کنی بازی به
حصار بلورین نظای شیرین وصفند دیش **س**

بر و باز و چو بلورین حصاری سر کیو چو مسکین نو بهاری
سمین تخته و له ایضا **س**

بآن ساعد که از بس رونق و آب دو سیمین تخته شد برخت **سیم**
کنج سیم جامی دیش **س**

بخش برین مسکین حوازد و ساعد خوش دو کنج سیم نهان اندر استی **داری**
تخته عجاج شاعر دیش **س**

زان نیش که داد بوسه بر ساعد او از تخته عجاج شاخ مر جان بر **جست**
نگارین جلال الدین عضد دیش **س**

تویغ می زن و بگذارد تا من مسکین نظاره می کنم آن ساعد نگارین
ارغوان و کل شیخ سعد دیش **س**

تمام

تمام فرم نکردم که ارغوان و کلست در آستینش با دست و ساعد
بوت شبیه شول ساعد حقن در که بیاض صبح اولیوب فرزند زنگ اول

دسته سمن کمال بن غیاث قصیده سنده دیش **س**
در آستین بلور ترست آن برستی بادسته سمن که ز کلها نگوشت

شاخ بهار و له ایضا **س**
شاخ بهار است بدان لطف و نازکی برگردم دست مهر پرورست
برک کل و له ایضا **س**

برک کل یا سترن و رد طری یا یمن یا یاسمین یا پیرهن یا خود بر و بارو **ست آن**

شاخ سمن و له ایضا **س**
شاخیت کوی از سمن یا خود بهار و سترن یا خود کمان جان من یا ساعد

کمر این دیش **س**
در دل هوسم هست که از ساعد خوبت سازم کمری کرچه ترا نیست میانی

جان طوسی دیش **س**
گفتم که هست جان من آن ساعد چو سیم خنجر و گفت جان آری بدست

و چه شبیه عاشق پرده دله حیات و پردگی در یا جان کی لطیف اولد **است**
پیلسته عنصر دیش **س**

چو بر روی ساعد نهاده بر خواب سمن را پیلسته سازد ستون **باجب**
باجب بیست و دوم برماق بیاننده **در**

که اکا عرب اصبع و جمه ایدب اصابع و برماق او جبهه اعلمه و نهان و غم

خود طایف و یوب او بقیود وارن
محبوب و صفی در سینه

انگشت دیر بر

و سرانگشت دیر **فصل اول** اطلاقات عرب بیانده

قلم نظامی شیرین و صنفه دیش **س**

بفرمانی که خواهد خلق را گشت بدستش ده قلم یعنی ده انگشت

هلال طوس دیش **س**

بمخود ساعدت بر بیضار استین انگشت چون هلال توشق کرده ماه را
و به شبه عدم تفاوت در زیر ابرامق اکثر زمانه عدم تفاوت اوزره

غنا شاعر دیش **مطلع**

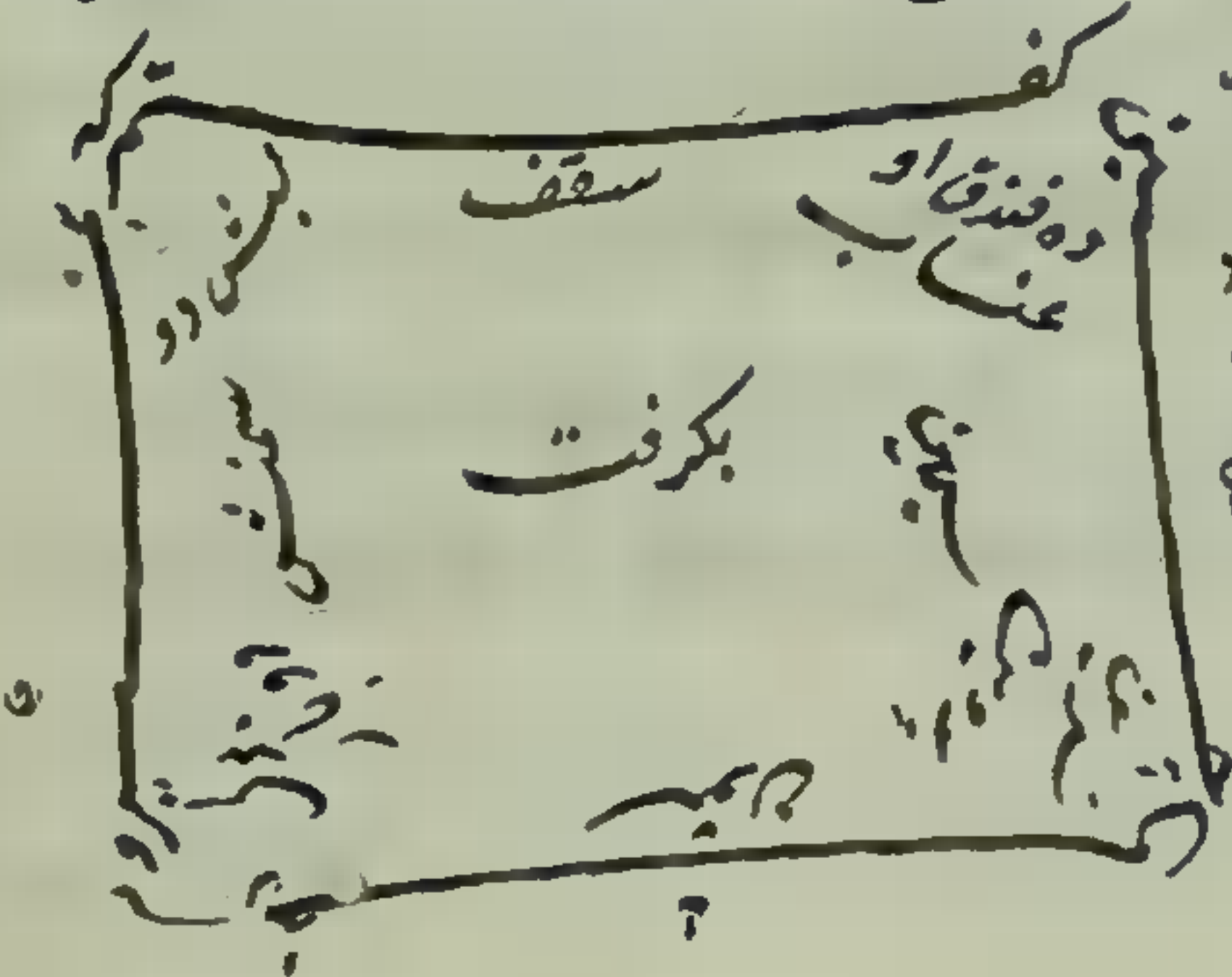
هر لحظه سر انگشت تو خونی ریزد غنا که دیدست که خون انگیزد

فندق و له ایضا **س**

روزی رسته اش شکر جو آم بچشم فندق فراز ز کس نامهربان نهاد

فندق برماق او جنبه دلدو کی اشبه در **موقع**

گفتم که عبیر و مخرش چسب گرفت غنا لبش دوبار پروین گرفت
ده فندق او دو برک شیرین گرفت سقف کنش ستون سیم گرفت
بومربع شو و جمله یازلق صنعت و اوقی فضیلت در

رسول الله عم نفعه در
سوره

چسب گرفت بود زدی و عیار
سوره

پروین مراد بوداده دیش در
فندق مراد بودماق اوچی در و در
سیرین مراد بودکاف و سیمین
مراد غنای در و ستون سیمین مراد
ساعت ذریعته الی ذقنه قویب
غنا که او تودی که بود مقوله اوضاع
عورتی که چوق اولور سوره

فصل ثانی عبارات عجم **بیانده در**

دُم قاقم نظامی شیرین و صنفه دیش **س**

سپید و نرم چون قاقم بر پشت کشیده چون دُم قاقم ده انگشت

سوره سیم شاعر دیش **س**

زپیلسته دیبای چین بر گشت با سوره سیم گرفت شست

شکوفه کاتبی دیش **س**

دقن را چو در پنج انگشت گیری نماید چو سببی نهان در شکوفه

پنجه مرجان

رکن الدین رضایی دیش **س**
نگاه رنگ حمامی بردارست پنداری سر انگشت بلورین تو از پنجه

و سرور فقیر

چشم پر خونده عکس است دلواری کوب بکزد در پنجه مر جانه جانان

نگار خانه

کمال بن عیاض قصیده سنده دیش **س**
نقش و نگار دست نگارین اوست آن یا خد نگار خانه مان و آزار

و برماق او جلر و طماق و صنفه دیش

یا خد شکوفه که شکفته است در شجر یا نقش آبرها که بر اوراق دفتر است

شیرین نظامی شیرین زاری قلعه می حاله و صنفه دیش **س**

چون سرین بر کشته ناخن چند بنسیرین برک لاله می کند

لاله و له ایضا **س**

بلاله تخمه کل را فراشید بلو لو گوشه م را تراشید

یکن چوب قول صغایوب
اوقا آن چوب و صنفه در
سوره

باب بیست و سوم بوی
که عربی و قامت و حجم بالا در اقامت دند کی قد قامت الضلوة اعتبار ایلده

الله اکبر کمال خجند دیش **س**
بهر مسجد که آوردی تو قامت ز خیرت گفت امام الله اکبر
و بالا دند کی سرو سهندن بوجه اولق ملاحظه ایلده **دیش** **س**
قد و بالای ترا دو دل نام ساد و در اگر چه همه میل بالا باشد

فصل قول اطلاقات عرب **بیانده**
الف کج دیش **س**

با آنکه قدم چولام کردی مانند الف میان جانی
و بخاتی دیش **س**
یرک و ایا قدی الف جانل ایچنده حیف اولاکه عمر کچه دکا نکر ایچنده

و جانی دیش **س**
قدم لست و بالایت الفزان دوست میدارم بلار که اندر و لام و الف **بیورسته می سنم**

و عبد الواسع دیش **رباعی**
قد تو چون الفست و قدم همچون لام من و تو لام الفیم ای صمیم اندام
کر مراد و رکنی دوزن کردم ز برست زان کی دور بگرد ز الف هرگز لام

سهم طوس دیش **مطلع**
بردم از هم قد و بروی آن سر و روان تیر گز گری گریزد گوشه نمی گز گران
روح حمید دیش **شعر**

والقد

والقد فی الاثواب ریح ناعم **نظم**
والطرف الاصفان سیف بآر

قلم آذر دیش **س**
در قیامت و بروی بت مانظری کن تاویل چه حاجت که کنی نون ام

و جانی دیش **س**
ابرو و قد خوشت صوت نون القلم نقش خط دکشت مغه **سطح**

علم کاتبی دیش **مطلع**
بر که در سایه آن سرو سهای قد باشد جاش زیر علم سبز محمد باشد

رایت ناصر دیش **س**
رایت شاهست قد و روی راستی کز بلند آسمانش سوی خود بوی کشد

بلا فتح الله دیش **س**
بلاست آنکه تو نامش نهاده بالا حدیث راست همی است **بالانیت**

قیامت شیخ سعد دیش **س**
آن قامت توئی بحقیقت قیامت زیرا که رستخیز من اندر قیام **است**

س و لایضا **س**
قامتی داری که سحر می کند که اندران عاجز بماند **سری**

عمر کمال بن غیاث قصیده سنده دیش **س**
یا قد و قیامت چه گویم قیامتت یا عمر ماست عمر چه از عمر خوشتر

و برهان دیش **مطلع**
کویند مرا که هست بالاش دراز او عمر عزیز ماست گویا باش دراز

روح کج دیش

خواهم که فشانم بهی روح روان را بر سر بلندت که هم روح روا
طوبی و سدره و خط استوا کمال بن غیاث قصیده سده دیش

صنوبر کمال جند دیش

چه سود بر سر حاکم درخت سرو که یار بازر روی قد چون صنوبرم نکشد

عرو خسرو دیش

شکر ستانت کوی باغ از سکر لبان یا شکر از است کوی گلش از عرو قدان

نخل نطای شیرین و صفین دیش

کشیده قامتی چون نخل سیمین دوزنکی بر سر نخلش رطب چینی

بساطی دیش

وطن نخل قدش آمد دل ریش باطی را بسان بلبلی کور است بر سر دران خانه

سروشاعر دیش

قامت در چمن حسن چو سروست جوان سوزان بر دران سرو جوانت مرصاد

فصل ثانی عبارت عجم بیانده در

تیر خسرو دیش

هر ساعتی که می گذرد قامتش بدل کوی که در در دین من تیری رود

سپیدار سوزنی دیش

دزخ ملت بالای تو در هر چمن و باغ افکنده بر سر سپیدار شکسته

کمال

عرو سرو و صفین در

شمش دو نارون کمال بن غیاث قصیده سده دیش

شش دشا در چمن جاکی جهان یا نارون روان شده یا سرو

شاخ شمشاد جامی دیش

شاخ شمشادی پیچیده است نیلو فردان سرو ازادی کم دارد رخ

شکر شاعر دیش

قد تو چنانکه بولد ریانشک طوبی برد از قامت سرو نور

فی شکر آذر دیش

بیاع فی شکر از قامت تویی ز دلاف بکینه بند ز بندش هم جدا کردند

بید نظام خسروک فرقی بیانده دیش

خمیده بدش از سودای خورشید بلی رگبست چو کان کردن از

شاخ زرو و خندک و نهال و عود کمال بن غیاث قصیده سده دیش

شاخ رست تیر خندک و نهال نخل یا سر کشیده در شکر و عود و عرو

و بساطی دیش

باشد که نهال قد آن کل بر آید ای سرو و صنوبر بد عادت بر آید

عمر دراز خسرو هشت بهشته دلارام و صفین دیش

قامتی در خوشی جو عمر دراز هوس انگیز تو ز عشق مجاز

بلا سرور فقیر دیش

بلا ایدی بجا چون پست ایکن بالا سنی اول طفلک الف و ش حکیر قامت آفر اول در اول بلا بالا

آرزوی درازش عرو دیش

کلیه ک طری
نیلو فردان قفان کین
محبوب و صفین در
مسئله

هوای قبلند تو میکند دل من تو دست کوفته من بین دار زوی دراز
جان دروان و آب جوان خسرو دیشی مطلع ریختند
یارب آن بالا مکر از آب جوان ریختند یا هم جان کسان بکد اختند آن
درخت ناز و له ایضا
بیاد آن قد و قامت سرشکل و چشم به زمین که بیارد درخت ناز بر آید
دلربا عتیقی دیشی
چهار زور و فضا رضوان که آنجا نباشد سرو قد دلربا بت
لطف خدا کمال خجند دیشی
در شایل قد تو لطف خداست هست لطف خدا بتو همراه
بهشت خسرو اسکندر نامه ده دیشی
بهشت این قامت چون نگار بر از سب و ناز و ناز و مادام ناز
و شوقه محبوبه شول یکپا و به سر سروده تشبیه تکرار کچو طعن او پیش **قطعه**
عجاست از طبیعت شعرا یا ندارد آب در دیده
قد خوبان سرو می خوانند سرو چوبست ناز تراشیده
و بونگ عذر را چون بهام **دیشی** از بالای تو
سرو را زوی بالای تو نسبت کرده ام شرمساری می برم عمرت
و قامت محبوب تر چینه عماد **دیشی**
ترا بر و نگویم چرا که سرو سرا پای همه تنست تو از پای تا بر همه جان
انگیز مستقیم طبع اولان حسن قد محبوبه استقامت چون **دین مسلمانان دیشی**

الواقع

فی الواقع حسن **دیشی**
ای قد خوب تو چون دین مسلمانان راست طره کافو تو همچو خط از ساج
و رعایت جانبین ایچون **دیشی**
سرو می ز دلاف آزادی ولی قدری نداشت کار سرو از بندگی قامت بالا گرفت
باب بیست و چهارم بیل بیاننده در
که عرب خا صره و غم میان دیر و عرب ایف انچه بیل دیر لر
فصل اول اطلاقات عرب **بیاننده**
سرغیب جامی دیشی
دعانت سرغیب آمد میان نیز خرد را کی توان تفهیم کردن
نکته خواجو **دیشی مطلع**
دعانت آرزوی تنگ دستان میانیت نکته باریک بنیان
خیال کمال خجند دیشی خیالست
زین سان که چون میانیت شد جسم من خیالی اکنون امید و صلی مارا بان
عدم کمال اصفهانی دیشی
جانم با میداند که از غم برسد همچون کمرت کرد عدم می گردد
فصل ثانی عبارات عجم **بیاننده در**
راز کمال خجند دیشی
میانیت کویار از است غیبی که از سر صبر آمد نهان تر
اندیشه نظیر فاریابی **دیشی**

اندیشه کم شود از لطف و ضمیر کردن بر آزار با کثرت در میان نهاد
بے نشان کمال اصفهانی دیش **س**
 کسی نشان میانیت نداد جز کثرت زهی کمر که نشانی بری نشان آورد
دقیقه باریک خواجو دیش **س**
 بدان دقیقه باریک عقل خیره شود دلم حدیث میانیت چو در میان آورد
موی جانی دیش **س**
 از موی میان تو جدا بس کشم ریج نتوان تن ریجور من از موی جدا کرد
و کاتبی دیش **س**
 میانیت کاتبی در دل نهان داشت که مو بر ناید از هر جا که شد ریش
و نظای دیش **س**
 خیالی بیلک کوه کلمه نیلر چو بنمزاوده یا بخش بوده خود مو
و خواجو دیش **س**
 بیرون زمیان که مانند مویست کس بر تن سمینت نیند از آزار
و شنج سحر بو میانه باریک بین لک اید ب دیش **س**
 میانش را و مویش اگر صوره پیمایی میانش کمتر از موی و مویش تانسان
برک گاه خسرو دیش **س**
 برک گاه است میانیت زجه در باریکی دیده کوه من گاه را با خواسته
تارا بوشیم کاتبی دیش **س**
 نقش خطت با میان در دیده زار ترم هست چون کین مرکب با شیم در دشت

کمال

رشته کمال خجند دیش **س**
 موی میان او بکمر است در خیال چون رشته که باشدش ابد میان کمره
باب بیست و پنجم اینجک **بیاننده**
 که عرب و عجم ساق دیر **فصل اول** اطلاق اقارب **بیاننده**
عقاب شرف دیش **س**
 ساق تو مرا ز یاد آورد دزدت هرگز ندیم ستون عتباتی را
بغم سیف الدین دیش **س**
 هرگز ابران و ساقیت یک نظر افتاد گفت عجاج را پیوند افتاد دست باشاغ بغم
 بو تشنه لر قورمز رنگ اولاساق و صفق من ظاهر در آتیا بیاض رنگ اولاس
 ساق و صفق من مذکور اولان تشبیهات بوند در **تولو** فوخ دیش **س**
 بلورین ساق ساقی ترک میرست ستاده بر سر با باده در دست
توز و قوز و موین کمال این غیاث قصیده منده دیش **س**
 ساقیت یاد و دست و دندان ما هست یا لوز پوست کنده و موز مقشر
فصل نهم عبارات عجم **بیاننده**
سیم شمس کنج دیش **س**
 زرمقناطیس سیم ساقان آمد تو ز رنگش او خود بکشایش را
سیمین امامی دیش **س**
 ساقی زرم هم بر دوش سیمین و آن کیست که او سیم از ره نرود
سمین رنگ شاعر دیش **س**

محبوب یک عینی ایست که بگذرد و بگذرد
 دو که بگذرد در او بگذرد و بگذرد
 تو شاقه شول ایست که بگذرد
 که او رسته ده دو کی اولاس
 مسئله

آن ساق سمن رنگ ای سروسی چون ساق درخت آبرآمده است

ساق عرش عصا ناهید و صنفه دیش **س**

زلطف و آب و صفت ساق آن حور درختان همچو ساق عرش از نور

کل جام دلس **س**

کست آن کف پاکش پیش او فاری بخاک پات که آزار کل بخار کن

ماهی آب حیات و **لنگر** کمال بن غیاث قصیده سنده دیش **س**

پایش که هست ماهی آب حیات حسن بایادبان زورق خوبی و لنگر

و اجزاء محبوب بای جمله دن پابین اوله غیور بایان تشبیه اعضا

آنو کله انش سرور رفیق در ایاقده قلوب دیش **س**

بوسه در آینه آب الگ او به دی قالدی ایاقده در یغا او غریب افیاده

باب بیست و ششم مجموع اعضا **بیاننده در**

که عرب بدن و عجم تن دیر **اطلاقا عرب**

در شنج سعد دیش **س**

اندام تو خود در چرینست دیگر چه کنی قبا ای اطلس

روح و **له** ایضا **س**

بدنت در میان پیر هفت همه روحست رفقه در بدنی

در خسر و مجنون نامه ده دیش **س**

نازک بدنی چو در مکنون مجنون کن صد نزار مجنون

قافم نظای شیرین و صنفه دیش **س**

بسیار است
چون ساق درخت

تن صافش می غلطید در آب چو غلط قافی در موی سحاب

فصل ثانی عبارات عجم **بیاننده در**

کل شنج سعد بر بوستانده دیش **س**

عجب نیست از خاک اگر کل شکفت که چندین کل اندام در خاک

لاله رنگ خسر و اسکندر کجاریه چینه قوچه و غنم دیش **س**

ز بس که آوریدش در اغوش تنک بنفشه مید از کل لاله رنگ

شیر و کلاب وی و **برک** کل کمال بن غیاث دیش **س**

اندام لطیف است بایش و کلاب دی یار کل سوری در کسوت کین

آب کمال مجذوب دیش **س**

هر جام که باشد بر آب شود تر آن آب شمر و جام نشد تر بود

و جامی دیش **س**

رسم دور است نیلوفر بر آب لیک عکس این کرد آن تن نازک حسن

سیمین خواهد دیش **س**

گفتش نام تو ای سیمین تن آفرینست گفت چون مرا باز رسیدی نام من روشن

کوهر تن خسر و مرض لیلی و صنفه دیش **س**

گشتش تن کوهرین سفالین در پستری رنج ساخت بالین

جان جامی دیش **س**

بوی جان یافتم ز پیر هفت کوی از جان سرشته شد بدنت

و سرور رفیق دیش **س**

نیلوفر رنگ قفطان کین
محبوب حقین در

کنی
معاد در علی حو طایر استخوانی اوله رک
مرا دل داد و عریس در که لی در و زردن
مرا دین در عینک بر معنای العون اوله
اعتبار رایحه چون بو آنو کله اوله علی الوار
مسئله

لطیف و نازک است آن تن چو نهال است و جسم خطا باشد و لا روش نرا در این کوم

آبکینه کمال بر غیاث دیش **س**

تنش از نازکی چون لکینه است ولی دارد دلی مانند مر

شوشه سیم نظامی خسرو دلدن دیش **س**

بآن نازک میان شوشه اندام و لکن شوشه از نوره خام

باب سیم و **صفت** ذات محبوب **بیانده در**

یعنی اخراستی بعضا و کلا ملاحظه در قطع نظر ذات محبوبه از اطلاق

فصل اول ملاقات عرب **بیانده در**

کعبه کمال بر غیاث دیش دیش **س**

ضض ض ضایع چه کنی سعی من ای کعبه کام طوطا طوطا در تو مقصد

وسرور فقیر دیش **س**

قبله من ای صنم یوزک آرد و کل که چون هر وجهه ناز دست اولد

قبله حسن دیش **س**

روی سومی قبله باشد هر کس اوردی قبله من تو دعایم سجا از روی

محراب و له ایضا **س**

در آن خلوت که محرابم تو باشی باستغفار نتوان بود مشغول

طبع و له ایضا **س**

تو چون طالع شدی جان تازه تر شد چو صبح آید نشاط از گزند

ایت و نور و له ایضا

نرا

ترا در روز و شب بخورید و مگویندی شاید که در روز آیت نوری درشت

آیت شیخ سعدی دیش **س**

سعدی شیرین سخن این همه شورا ز کجا شاهد آیت است این همه

سهریل ناصر دیش **س**

تو سهریل نا کجا تابوی کی طالع شوی نور تو بر هر که می افتد نشان

شمع طراز محیی دیش **مطلع**

مثل پروانه ز تابخت ای شمع طراز سوختم هر خدا چاره بیچاره

روح جامی دیش **س**

رفتی و گفتی به جوان ده رضا انت روحی کیف رضی آن روح

حور هوایی دیش **س**

عید کاغذی چو بهشت و بهر جا حوری خرم آن عاشق دشته که کاپوی

حور عین سرور فقیر دیش **س**

چقدر دلدن سروری خیال نقش دلداری بلورس دوزخی چونکم تمام

طارق قدسی حافظ دیش **مطلع**

اگر آن طارق قدسی ز درم بازاید عمر بگذشته پیرانه سرم بازاید

عقاب خواجو دیش **س**

تو کجا صید من سوخته خرم باشی که شنیدست عقابی که شکار

عنقا عبد الواسع دیش **مطلع**

نوطوطی زیبای من بلبل زار من فاخته نالشی تو عنقا دلد

مکس است

اولر

غزال کاتبی دیش **س**
 خوش گفته یکین کاتبی لیکن فغان طبع غزالی که فارغ از غزل
 ای از گل جمال تو خرم به اسم در باغ جان تو به نمر شاخسار عمر
رجان حسن دیش **س**
 جانان تویی و جان و جهان طفیل است رجان تویی و عالم خاک سیال
مرهم جانی دیش **مطلع**
 ای بدم گرفته جاد بدم از نظر مرد مرهم سینه چون تویی مردم دیده ام
عاج فردوس شاهانه ده دیش **س**
 سه دخته بر او شسته جو عاج نهاده بس بر سر و زه تاج
عقیق نظامی لیلی مانده والد مع وصفن دیش **س**
 آن نوحه که خون شدی بر دسنگ می کرد بدان عقیق کلزناک
 حق جل و علا حور و صنفه **کاتنه** الیا قوت **و** الما یوردی بوسلیدن
حاصل نظامی شیرینک صوده پوندی و صنفن دیش **س**
 حاصل بین کران سیم برودش سود آب را کرده سیه پوش
قائم وله ایضا نصیحه شیرین دیش **س**
 مکن با این همه نرمی در شتی که از قائم نیاید خارشستی
غالب وله ایضا و صف المکنون **س**
 شکر و دشب و روزیت کو بیان آن غالبه راز باد جو بیان

صاحب رسوا و زینت
 دو شکر و صنف آید
 مسئله

کمال محمد

یوسف کمال محمد دیش **س**
 نیل مهرست دو چشم من و تو یوسف مهر بهر نظاره خدارا بنشین بر نیل
و سرور فقیر دیش **س**
 کو که گیریشم ای یوسف مهر جمال که چه چندان چو در ارشاد ریایی
تعویذ نظامی لیلی مدح دیش **س**
 تعویذ میان هم نشینان در خورد کنار نازنینان
بلا کمال محمد دیش **س**
 چرا به چرا از دعا گو گریزان بلایی بلا از دعا می گریزی
صنم وله ایضا **مطلع**
 چه خوش بود صنم چون تو در بر آوردن بخلوتی که بود حیره در بر آوردن
و سرور فقیر دیش **س**
 ای صنم ز ناز و لطف خلقی به دین ابدی هو که حاجی دیم آفریننده
 اگر چه محبوبی صنم شبیه تشدد اما معزنی بر صبح ابدی دیش **قطعه**
 آن نگارست او که چون ایزد مرا و راضی کرد بتگران سیر گشته از تراز
 او نگار ایزد دست و بت نگار از دست کی بود هر که را بر ایزدی نا آری
و بلا که ذات محبوبه اعضا حسنه بر رسته اطلاق اولی جانشینا
 لیه اعتبار اید قند دینه لرکلی جزو ک صنفه اید توصیف قبیلندن او نور
 یا خود مجموع ذات و لذت بولند اعتبار اید قند اطلاق اولی رواد
 محبوب و صفات مختلفه اید توصیف و لطفه بود دیگر که وجهی در غافل

بتگری

اولی

و نیست کم خواجو دیش **س**
 قند و نبات و گرو بادام و لعل و در سب و به و سمن گل و باغ و بهار با
 و کمال بن غیاث دیش **س**
 توئی سبیل و سر و سرین و سوسن گل و عنبر و مسک و عود و عیبری
 و مجو به امور محسوسه و معقوله دن بر نیچه تشبیه انشدر در اما
 جمله دن غریب عمره و زمانه تشبیه انکدر در که خواجو دیش **س**
 اگر نه عمر منی رسم به وفا بی چیست و کز زمانه نه شرط مهر بانی کو
 و نه ایضا **س**
 نو مرا عمر غریزی و تقاین می دانم که چو رفتی نتوانی که در کار آبی
 و بهوایی دیش **س**
 عمر غریز در سر این غصه کشد که یار چون سر و سر کش آمد و چون عمری
 و ناصردیش **س**
 عمر رفتن کرد و بگرش نعل نیست گفت من عمر تو م خود رسم عمر شتاب
 و کمال بن غیاث دیش **س**
 عمر منی وفا نکند عمر با کسی آری چه چاره است چنین اقتضای عمر
 و محیی دیش **س**
 دیدم که محیی جان ویرب هنر کنار کی دیدی که کلشن او لمسی است کنار عمر
 و حافظ دیش **س**
 دی در کنار بود و نظر سوی مانکرد بیچاره دل که هیچ ندید و ز کد ار عمر

و جانی دیش **س**
 شد عمرم آخر در جست و جویست ای عمر رفت آخر کجایه
 و کج دیش **س**
 ای عمر غریزی عمری و ز عمر افزون ای جان جهان من جان و جان
 و کمال بن غیاث دیش **س**
 میان کربهای تلخ در دل نکند این بخش که نتوان بگذرانیدن تلخ عمری
 و سرور فقر دیش **س**
 بن منتظر در کن او جانم کلور بگر عمر در او که دو سو بای دل گذرد
 و حسن دیش **س**
 بنایند از پس عمری بیاید همه چون عمر در رفتن شتابند
 و شاعر دیش **س**
 بکدی دلم بود دیدم دلم دور لرزایدی بکدی عمرم حیف کم عالمه و نایله
 و جمال لطف و جمال شیخ سعد دیش **س**
 آن نه شخص است جهان است پر از لطف و جمال عمر ضایع مکن ای دل که جهان
 و جان و جهان خواجو دیش **س**
 در ره جان و جهان جان و جهان باخته اند تو اگر اهل دلی دل چو بود جان در باز
 و کج دیش **س**
 بے تو ای جان و جهانم شادمانی چون کنم بے تو ای عمر غریزم زندگانی چون کنم
 فصل ثانی عبارت بعم بیانده در

جراغ و افتاب نظامی فرماد و لذت شیرینکوفتی خبرن اشیدیش **س**
جراغ عالم افروز از جهان شد نه شیرین افتاب از من نهان شد

مناسب و خورشید و شمشاد و بید و لاله ایضاً **س**
جهان خالی شد از مناسب و خورشید چمن خالی شد از شمشاد و از بید

آب حیات و لاله ایضاً **س**
بگریه بر دل من مرغ و ماهی که رفت آب حیاتم در سیاهی

کبک و لاله ایضاً **س**
پریده از چمن کبک بهاری چرا چون ابر رخ و شمع براری

کبک و لاله ایضاً **س**
ز کلبن ریخته گلرک خندان چرا بر من نگردد باغ زندان

هشت حسن و شش **س**
بچنین گویند که آتش ره نواز در هشت ای هشت عاشقان این روی آتشناک

پری صفت و لاله ایضاً **س**
کرا ز بتان حور صفاتی پری صفت یک آدمی کین من کنم شکری

پوی بیکر کمال خجسته **س**
بتخیل خیال آن پوی بیکر شب جوان دو چشم در نشان من فرارند

و سرور فقیر دیش **س**
پرو بال آچوب قمر سگای سرور بر بندن بوکی بجز مرغ ایچون اول پری سگتر

چشمه خورشید خرد و دیش **س**
دقیق

دقیق آن چشمه خورشید ازین سونی تافت کرمه در کوی غمش سایه دیوار شدم
ما سرور فقیر دیش **س**

پرتون پره سالو کون سور آیانگو که روز صانم بو خاله ای ماه همین خاک
وجه شبه کون که روشن در اما ماه نو دیسه لرتاره محبوب مراد اولور

نظر نیست کم حافظ دیش **س**
حریف عشق تو بودم چو ماه نو بودی کنون که ماه تمامی نظر در نیو مدار

نار فردوسی شاه شنکل قزو و صفین دیش **س**
شته دختر آمد چو خرم نهار بارایش و بوی رنگ بهار

کل حسن دیش **س**
به تو حسن بهیج وطن دل نمی دهد به کل جهان خواب بود عند لب

و سرور فقیر دیش **س**
تاب خار کردن ای کل بت ابر شدی غمخیز کم چقدری زالم لردن لب لری

نوک حسن دیش **س**
ای ز کس نغمه رسته این نوع رواداری من خفته خور خاری نو خفته بستانا

شاخ یاسمن نام دیش **س**
من چو سر و استاده ام در روز و شب بر یکدم او چو شاخ یاسمن مردم بسوی

سوسن بوی خواجو دیش مطلع **س**
یار ما دوست روی و دشمن خوست سرو ما کلفزار سوسن بوست

باغ خسرو اسکندر نام ده بر کلخ و لاله غدار و صفین دیش **س**

چو باغ شکفته فصل بهار پر از لاله و سوس و سیب و نار

و حسن دیش سب

تو باغ عاشقانی ای کج تا قیامت قریب بودی من طوقی بگردن تو

صبر بوی خواجودش سب

دست آن شمشاد ساغر گیر سوی آن سرو صنوبر بوی پوی

چمن نظمی بچون لاندن دیش سب

لیلی چمن خزان ندیده بچون چمن خزان رسیده

نار شیرین خسرو نامه ده دیش سب

ز طفلی تا جوانی نار شیرین بشیرینی نیابت دار شیرین

نارنج و له ایضاً اسکندر نامه سب

همه نارستان و نارنج بوی بهره ز نارنج و نار آب و ی

شعبار حسن دیش سب

گر صید شود کبوتر دل در دست تو شاه باز باری

شعباز جامی دیش سب

این دل که رخنه رخنه شد از غم چه جای اوست شهباز سدره گن ویرانه

سایه بام خورشید شایخ سعد دیش سب

ای آفتاب دیش و دی سایه بام مارانگاه از تو نامست اگر کنی

دام آهو جامی دیش سب

دام شوی آهوی خوشی که نزدیک آمده است بگوشت دیوانه کردم روی

کنج حسن

کنج حسن دیش مطلع

ای میان مغلسان کنجی نگهبان تو کیست آن مای تو همه ز ما بگو آن تو کیست

جان کمال بجز دیش مطلع

مشتو که مرا به ز تو یار دگری هست مسجع نباشد که ز جان دوست تویی هست

پاره جان و گوشه جگر اشرف دیش سب

پاره جان و گوشه جگری از تو کس چون کند شکیبایی

و سرور فقیر دیش سب

کو کلمی صد پاره قلدر ایده پاره لر اول جگر کو شتم عجب بر پاره کن اکثر می هیچ

روح پرور حسن دیش مطلع

الوداع ای دل که دلبری رود روح بخش و روح پروری رود

طیب سرور فقیر دیش سب

ای سرور فرخنده اولور ایدم بردم اول طیبم دیه بیچاره بیمار در

داغ دل خسرو مطلع انوارده محبوب خفته دیش سب

کر چه همه چشم و جواغ دلند سوخته داند که چه داغ دلند

مردمک دیده حسن دیش سب

بے لعل است پر شد چشمم در مکنون ای مردمک دیده آفتاب نظری بر ما

و له ایضاً سب

در بای آسمان نه هر چون تو یک کهر بهر شب اگر چه موج زنده زار در

منب کاتبی دیش سب

اندر ایله وصف ابده **فصل اول** اطلاق عرب بیانده در

لولو سرورنی فقر دیش **س**

بوسوری شعری لولویشیه اندر نظم ایدر کن در دیشک اوصاف شعاره

الاس نظامی سخن اسرارده دیش **س**

تیغ زالاس سخن ساختم هر که پس آمد سرش انداختم
و جسته تاثیر در بلکه هر که کند کبی نظم قصه ایله میسر اولیو بل کافور

سحر هوایی دیش **س**

صد آفرین که درین شوجای آن دارد ترا هوایی سحر آفرین می گویم

وله ایضا **قطعه**

سوز خرو باید و الفاظ حافظ در سخن ناکیه های حسن و آنکه خیال
در سخنهای هوایی یک یک موجودان شعرا و شوا اگر نشنوده در حال
سوز سحر دیگر حلی قلب اندکی چون و هر که آنکه نظر کتور کردن

عاجز اوله غیچون در رسول الله علیه السلام بوی **رآن** **س** **البیان** **سحر**

و بیان مقصود کی اظهار نه دیو لفظ افصح و ایضا بعضی در لفظ
بوحیث شریفین مقصود دزم بیان در که تصنیع الکلام در و حیات

و استمال قلوب چون تکلف را ماحق و تحقیق بود در که بوحیث شریفین مراد

مدح بیان در که شعور حقین صریح وارد اولش **رآن** **س** **الشعر حکمه**

و محققون سحر طلال اطلاق ایدر لرند موم و قبیح اوله حلال اوله رسول الله

علیه الصلوٰه والسلام حضور نه جانب شرفدن اکی کینه کلوب فصاحت و بلاغت

تکلم

تکلم ایدر صاحب تعجب ایلوب رسول الله علیه الصلوٰه والسلام
شرفی اول وقت یوزشدر مقام قریب در که مراد مدح در ذم و کلام

شعبه نظامی سخن اسرار و صفین دیش **س**

شعبه تازه برانیکستم همگی از قالب یوز بختم

شهر وله ایضا **فیه** **س**

چون سخت شه شدارزان مکن شه سخن را کس نشان مکن

بدر و شمس شهر وله ایضا وصف کند نامه **س**

نخوبی شد این همچو بدر مینر چو شمس فلک روشن و نظیر

ترنج کاتبی دیش **س**

کر این ترنج سخن کاتبی بمهر برند که دستها که برند از ترنج بویی

ضمیر آن سوزنی دیش **س**

شود بغت سر زلف ضمیر آن صفتش بوستان دلم رسته ضمیر آن سخن

عیس خسر و نامه و صفین دیش **س**

بزرگان خازن کانهاش کونند حکیمان عیس جانهاش کونند

روح نظامی هفت یکم کرده دیش **س**

سخن کو چو روح به عیب است خازن کج خانه غیب است

صنم خسر و مطلع انوار مدختم دیش **س**

ای صنم نو که شد اندر خوام هست سر پای بخوبی تمام

عروس نظامی اسکندر نامه مدختمه دیش **س**

بهاری بصد نیکویی فاشته عروسی بصد زیور آراسته

و عصار مهر و شتری و صفینم دیش **س**
عروس نظم را آیین و کابین بود بی هیچ شک و احسان و تحسین

و جامی تحفته الابرار ده دیش **س**

ای پراز اواز ه کوس سخن شاهد جانهاست عروس سخن
طرفه عروسی که ز زیور تری آید از ودلبری و دل دلی
چون که نظم حمایت کند غارت صد قافله دل کند
چون کند از قافیه خلق پای پای خردمند بلغزد زجای
چون رد و مصراع کند ابروان رخنه شود قبله پیر و جوان
مغنی ز کین چو کشد غازه اش باغ شود دل گل تازه اش

بکر خواجو دیش **س**
زاده خاطر خواجو که بکست حیف باشد که بر بندش جهان

و ابو یزید دیش **س**
نوع دین بگو فکرم گر بر اندازد نقاب ز ورق زرین پند از نذر و

کیما و عمر و آب حیات خسرو اسکندر نام ده دیش **س**
زهی سکه گیمی سخن که یک جو در و نیست جای سخن
اگر عمر جاوید خوانی هم است و کز چشمه زندگانی هم است

سججل کاتبی دیش **س**
محکم تر از سججل ابیات دشمن هرگز ناخت ز این و در و در گویند

آینه چینه

حضرت

اقلیم حضرت مولانا دیش **س**

بیت من بیت نیست اقلیمت نزل من نزل نیست تعلیمت

فصل ثانی عبارت عجم **س**

دریا و در نظام سکندر سلطنت و کلمات حکیم و نبوت و صفین **س**

بآن هر سه دریا بآن هر سه در کنم دامن عالم از کینج پر

کهر انور دیش **س**

ز نظم و شرب نام تواند آوینم بکوش و گردن ایام عقدای کهر

و جامی دیش **س**

در بلورین صدف جرف کهن نیست والا کهری به سخن

کوه کمال مجذوب دیش **س**

بیش کم فرمان چه حاصل صدف بدانی کمال دانه کوه چه ریزی مرغ از ن خواره را

و سرور رفیع دیش **س**

جوهر نظمی سرور را بجه عرض کوه و املر چون که هر نادان السیه ویرجک

زرمعز دیش **س**

دارم سخنان تازه چو رز کهن آفرینکف آرمت بزر نی سخن

سیم نظامی سخن اسرار ده دیش **س**
سیم سخن زن که درم خاک است ز چه شود آهوی فراق است

جام کیتی نام و له ایضا **س**

نظر کن درین جام کیتی نامی ببین آنچه خواهی ز کیتی خدای

آب شاعر دیش

در نظم پاک من نظر افکنی که که می سازد سطح آب منو آینه

کتاب خاقانی دیش

در دسرسش ماهه بنا چیر شود از هر که بمر کند کلاب سخنی

باورنگین شاه اردبیلی

باد رنگین است شور و خاک رنگین است زار باد رنگین می فروشد خاک رنگین

لورینه خضر و خردک شیرینه مکتوبی وصفین و پیش

بزرگهر خطی رمزی نبشته بهر لوزینه الماسی سرشته

کوثر الکثیر ولہ ایضا سب

نیکبازین ر حیق کوثر اکین شربی ریختہ در جام بلورین

نافه شیخ سعدی و شیخ

شنیده که معالای سعید از شیراز همی برون جهان خوانده بخشنه

و چه شبه رایحه طیبیه در محسوس و معقول شیر خاقانی و کشید

طعم سختم اهیوعل خواهد بود طبعم شوکر کند در شیر سخن

صنم خانه نظامی سکندر نام و صفیند و عیش

پراکنده از همدری دانه بر آراستم چون صنم خانه

وواله ايضا في مدح خير ونام

نهادم نکته کاه افانده را بهشتی کردم آتش خانه را

چونند نقاش آن بتخانه دهم جز آرایش بر نقشه نهم

و

جان والایضا سب

سخن جانست و جان داروی نجات مگر چون جان عزیز از هر نجات

زندگانی و لذت است

سخن دانی که دارد ذوق جانی همش جان خواند و هم زندگانی

میوه کابتنی دیشس

کاتبی چون شعر نبود بچشمه کی لذت دهد وقت خامی سیوای بوستان نبود لذت

کلمتہ ہوتا ہے نفا می اسکندر نامہ وصفیہ و کش

چو پیام بدین باغ رضوان رسید درش را بمن داد رضوان کلید

زهر سیوه و کل که چیدم در آن. بخیلی نکردم چو تنها خوران

ربودم ز ملکشت این بوستان بسے سیب و نار ز پی دیوان

بائع و سمن و سرو و لایق

چو فرمود شه باغی آرستن سخن کاشتن سرو و بستان

کل صد برک خواجو دیش مطبوخ

اگر چه بلیل بنام هر دو است حدیث من کل صدور است

در مدحت صدر تو نم نوشتمی مافی دیگر شواکتدی مافی چون

باغ کاتبی دخیس

وَرَعُولِست وَفَقَهْ خمار

کثیر خدنگار خسر و نامۀ حادثه زمانه ضنده دشمن

و در این کتاب که در این کتابخانه است

ترا و چند بهر عشرت و نوش عروس ملک بس باشد در انوش
ولی بگر مرا کز روی زیبا دلی در سینه نکذار و شکیب
تماش کن کز آرزو بجیزی سر پشته را باشد کینری
گرش بختست که در خاص درگاه
و کر نه خاک بود در گذرگاه

نیمه باب مذکور

چونکه کتاب بحر المعانی بود کلمه معارف جلیله و واقف اولدک
و بود در نفایس معانی شاهد قلک پس کند و کلامه و بی همه
قلوب نیچه خیالات غریبه و معانی عجیبه احسنه قادر اولور سن
و خیالده معتبر دقت و لطافت در مقدارده و ذرت و کثرت و کلامه
نیت کم خسر و مجنون نامه ده دیش

خواهی که به از بهت کشاید خرسند شوهر چه زاید
زاندرش دقیقه نغمه خیزد و زینجائن آرد مغر خیزد
از اندک خوب شوفانه فی از حشوات بی گرانه
یک دانه نار بخت در کام بهتر هزار ابی خام
یک شاخ که میوه دهد تر بهتر هزار باغ بی بر

و جان تحفه الابرار ده دیش

کوه این کان هم بگر نیک نیست لولوی عمان هم یک سنگ نیست
ای که درین کان جگر خورده کوه رنگین بکف او رده

کوه

کوه و لعل از دل کان می طلب هر چه بیایی به از ان می طلب
و بلکل که نظم و نثرده مناسبت ملاحظه سے ادراهم و رکن اعظم و مثلاً
چشم کل ذکر اید لکر کور کم بلبل ذکر اید لکر و چون لولو ذکر اید لکر کور
و یاقوت ذکر اید لکر و چون حسن ذکر اید لکر کور کم عشق ذکر
اید لکر و باطلکه کامل تناسب رعایتی امر لازم بلور لر

نیت کم نادر بخاری دیش رباعی

چون خیال کشی ای تن خبری ده زمیانش چون غبار کشتی ای نشن بر است
چو در آتش ای جان ز لبش حکایتی کن چو عدم شدی ای دل صفتی کن
بور با عیده تناسب خیال و میان اکلده غی و غبار اکلده استانه و غی
و آتش اکلده غی و غبار اکلده غی و غبار اکلده غی و غبار اکلده غی
و لبی لعل تشبیه اید جک کور کم دمانی درج کوه تشبیه اید لکر

نیت کم ظهیر فاریابی دیش رباعی

بکشی لب پرش من کوه گفته اند که آن قفل لعل ثابت آن درج کوه
و هر برده که یوزی حننه تشبیه اید لکر لولی کوزه تشبیه اید لکر

نیت کم قائل دیش

آمد قیامتی بهرم تا بدیدم آنکه دوی تو چون هشت و لب و لب و کوزه
و لازم که هر برده که لبی شکره تشبیه اید لکر خطی نبات تشبیه اید لکر

نیت کم دیش

آب حیات آن دم از حیات بر آمد کز شکر آن سبز نبات بر آمد

و هر برده که یوزی بقمه تشبیه اید که کرکر که خلی تشبیه اید
نیتکم دیشلر

بر نقش هر که دیدنیل کشیده از دو جهان بین او فوات بر آمد
و هر برده که زلفی چو کانه تشبیه اید که کرکر که زرخدانی طوبه تشبیه اید
نیتکم عمار دیشلر

دل در فغای زلف و زرخدان او فاد چون کوزکی که در پی چکان و
و هر برده که زلفی کج به تشبیه اید که یوزی آیه تشبیه اید
نیتکم شرف الدین دیشلر

شبی همچو زلفت با صلی که یافت مهی همچو رویت سالی که دید
و اگر بر مهر اعدا چشمه زکس دیر که کرکر که بر مهر اعدا زلفه سنبل دیر
اما چشمه صریح ذکر اولی و زلف سنبل دیو کنایت اید ذکر اولی و زلف صریح ذکر اولی
چشم زکس دیو کنایت اید ذکر اولی و زلف سنبل دیو کنایت اید ذکر اولی و زلف صریح ذکر اولی

نیتکم مولانا سعد الدین بهادر دیشلر
چشم بخت خواب خواب همه ساواخت زلفت بتاب تو به صاحب دلان
یا اکیسه بد زکس سنبل دیو کنایت اید ذکر اولی و زلف صریح ذکر اولی

نیتکم شمس الدین طیب دیشلر
سنبل شمس بتا آدم می دهد زکس مست بخوابم می کند
و بر سنبل ذکر اید و ب بعده ضدن ذکر اتم صفت تضاد در کلام
فضیله چوق واقع اولش در کعبه و بتخانه و غصه و شادی کجی

سکیم

نیتکم مولانا رکن الدین دیشلر

هر طرف از هر روی دلفوزت کعبه هر شکن از چین زلف کافرت بتخانه

سعد و رفیق دیشلر

غصه که شادی بلو خط ایلمه سم و لبر بوجهان ایچره سروری و لمسون
بوقیاس اوزره هر برده که یوزی صبح تشبیه اید که کرکر که زلفی شام
تشبیه اید که و چن که یوزره صبح اطلاق اید که کرکر که زلفه شام
و هر برده که صبح سنک خسارک عکسندن پر پر نور در دیر که کرکر که شام
سنک زلفک تلندن بر شمه در دیر که تا با و اوچ و صفده امتیاز طاهر اول

نیتکم قائل دیشلر

پر نوی از تاب رخسار تو صبح شمه از عکس کسوی تو شام
و هر برده که یوزی لاله به تشبیه اید که کرکر که کوزی باد تشبیه اید
و چون زلفی سنبله نسبت اید که لای شکر تشبیه اید که کرکر که نیتکم تقسیم اید

مولانا رکن الدین دیشلر

نشانه رخ و زلف تو لاله و سنبل غونه لب چشم تو شکر و بادام
و هر برده که یوز رخورشیده تشبیه اید که کرکر که زلفی سایه تشبیه اید

نیتکم دیشلر

پر نوروی چو خورشید تو در سایه زلف راست چون کوبه صبح طلوع
و اگر یوزی آفتاب تشبیه اید که کرکر که دلیل روشن اید اثبات اید

نیتکم شیخ سعد دیشلر

بانتاب بماند مکر ملک معنی که از تامل او خیره می شود ابصار
و فردوسی تناسب عایتند قاشی کمانه و کیسوی گنجد تشبیه
دو ابرو گمان و دو کیسو کند ببالا نکهدار سر و بلند
و اگر بروصف غریب ایله قوی سروه و یوزی آیه تشبیه ابرو چاردر
و بوکا اغراب دیر لر نیتکم شیخ سعدی دیش **ب**
من ماه ندیده ام کله دار من سرون دیده ام قبا بوش

و محمد یغمی دیش ب
راستی خبر روی و قد تو که دید ماه تابان بر سر سوسه
و کر که کلمات غیر صحیح در احتراز اید **لحکایت** امیر عظم احمد
اول زمانه که بونی دیش **ب**

تفاوت صوردم قیبه ایشد دلبردی احمد بلیسه قیامتدن سوال انگ
کنز و لره سوال انگ لفظ احمد خطاب قلمیوب ابلیس ایله صفتللق
احتمال وار در لفظ ابلیس مقدم اوله اول احتمال اولمز ایدی
جواب بوی شکر اولیه وزن ایچون ابلیس لفظنگ سبب خذف اولنور
فصاحت بولنمز ایدی هم ابلیس احمد اوزرنه تقدیم اولنحق مناسب
و کله مسلمان اولان خود احمد ابلیس ایله صفتلنر پس هر یرده
فصاحت اعتبار انگ کر که رتا که مقبول انام اوله نیتکم دیش **ب**
الکلام الفصیح ما یدخل الاذن بلا اذن **نظم**
شرطت بتان را که چو در نماز آیند از روی کرشمه شیو بمانند

که

که غمزه زنده و کاه زلف آیند اینها همه حبیبیت تادلی بمانند
و چون باعث نظم عشق در کر که سوزده سوز و عشق غایت
نیتکم دیش **نظم**

این همه گفتیم ولی زین شمار چاشنی عشق بود اصل کار
عشق که رقص فلک نور است خوان سخن را نمک شور است
و روایت اولنور که عشق جبان بهادر ایدر و چو بانی شاعر و خلیجی
و ضعیفی قوی و اول عشق حق تو کجیل و علا حضرتدن ظهور ایدر کند
جمال باکی لن مشاهده ایدوب **کنز الخفیا فحبیبیت آن غرض**
حبیبی عالمی خلق ایدوب **بجهتم و بجهتم** مقتضای سخن آدمی محبت ایدی

نیتکم حضرت مولانا دیش ب
بجهتم و بجهتم چه گفتار است درون پرده مکر خوشی اخیر
و خبر ده وارد اولنور عشق اولو بقره **ب**
فرض است عشق هر چه بجز عشق نافله است تا چند ترک فرض کنی بهر نافله

و شیخی خسرو شیر نوده دیش نظم
حقیق ایدر فرسک عشق بازی کتور باری اله عشق مجازی
که ایکن داخی بی درد اولمیا کس تو کرم او که کس سر او کسان
و عاشق لایق اولر که هر حسن و جماله که نظر ایدر لرانی برات الهی
جمال حق مشاهده ایدر **لر نیتکم** حین خور زمی دیش **ب**
اگر در روی مهری بچشم دل نظر کردم نکردم خبر بدان وجهی که هست اینده رویت

قلور

بیلوب

و شهوانی نظرات عامه موم و عقلا غیر مقبول در نیتکم صائین الدین دیش
من غلام آن جوانمردم که چشم خویش را بر جمال خوب رویان نه جانت آفکند
و خبر ده وارد او شد **من عشق و غف و کتم فمات مات شهیدا**
وله ایضا

هر که او عاشق نشد چسب حلاوت کوه علم جهانش حاصلست

و سرور فقیر
پرهوایم ای سروری شویم اوسم غبار باد عشق او طرز نیم هرگز غبار بدن
و عاشق صادق اکادیر که لذت حفظ نفسانی او میور عشق و شوق و ذوق
روحانی او لب ملک کبی پاک او لا حدیث قدسیده وارد او شد
اینها الشاب التارک شهوة لاجل انت عندی بمنزلة ملائکتی

و شاعر دیش

کنار و بوسه بر عاشق حرامست اگر مردی قناعت کن بیدار

و صائین الدین دیش
عشق بزاران دیگرند و عیش سازان دیگرند آنچه با فرمادی بسیم در پرویز

و شاعر دیش
کوه گن جان کند تا از نقش شیرین یافت کنج عشق باد او را که پیرا کرد کنج از
و خبر ده وارد او شد **طوبی لمن ترک شهوة حاضرة لم یعود غایب**
وله ایضا

ای غریبان قلزم شهوات اکثر و اذکر ما دم اللذات

ص

و حضرت مولانا دیش

دشمن ارچه دوستانه گویدت دام دان کرچه ز دانه گویدت
که ترا قندی دهد آن زهر دان که بتن لطفی کند آن قهر دان

و حبیب خورزمی دیش

من آنچه شرط بلاغت با تو می گویم تو خواه از سخنم بپذیر خواه
لا جرم نقشه صورت اید **هو الذی یصورکم فی الالامات** هده من قلین کرک

نیتکم جامی دیش

ای درین کار که هوش ربای روز و شب چشم نه و گوش کشای

وله ایضا

نقش به خانه نقاش که دید نغمه به زخمی مطوت کشید
اثر صنع ندیدن سهلست زان بصایع ترسیدن سهلست

و صائین الدین دیش

مانظر بر روی او از راه مغ کرده ایم هر که ما را بسته صورت شناسید

و سرور فقیر دیش

ای عالم کل سرور یون کتاب عشق کور بولع استرسک اگر من عند علم
و مجبورده وجه اولد کر وجه جمیل **انی و حیرت وجهی للذی فیها السموات**

والارض خضفا صبیح جانب جناب قدسه توجیه ایده لر

نیتکم جامی دیش

رونی درای کن که ترا روی داد صد در امید برویت کشاد

جاهلست

۱۰۰

[illegible]

مثال حروف نقطه و غیره جمع غزل

کو کله کاوله حصار کرم اساس حکم کو کله کاوله محمد مصالح عالم
سرور اهل محارم در ره ملک عدو که ملکه اول سر و سالار در سر در هم
سوار دل حکم و سوار ساعی ملک سر ملوک دلا رام ملک اصل حکم
او در محارم دار محاکمه معمار اولور او در ده دوا در لودر لو هم مرم
سروری دار سروره ملک در را اولک

که سالک کرم اولدر سر و امام ام

مثال حروف که زبان حرکت اتمیه سب

امام امام و بهام بهما محبت محابیب و حبت وفا

مثال حروف که لب حرکت اتمیه سب

عین عا کرده شهر دیار تیغ کش عکبر لشکر شکار

مثال الفاظ مکرره سب

اگر کر نظر نظر کند ند هم هم هم بن من من به به هم هم هم غم غم

مثال جواب و عتاب قطع

چو پرسیدم از آن مردی صوفی زام تبعذ و نهی تصدیع
بصد ناز و عتاب آن نازنین یار جوابم داد ابعذ لا تصدیع
بونک بیانی بود که لفظ ابعذ تبعذ نک اتری در و لفظ لا تصدیع
نهی در که اصله لا تصدیع ایدی او یلیه سوال جواب
اولور و بونکر معناس یوری باشن اغرمه و یکدر او یلیه عتاب اولور

دیگر

مثال دیگر قطع

دون بجا بر یار بخوی دیدم ای تاقی کل معانی دفترن هرفایت بیان مستقیم
لفظه الله دیدی کم مفعول اولور سرور دپیج بن دیدم کم بوندر استغفر الله العظیم
بونک بیانی بود که لفظ استغفر الله مفعول اولور سرور استغفر الله العظیم

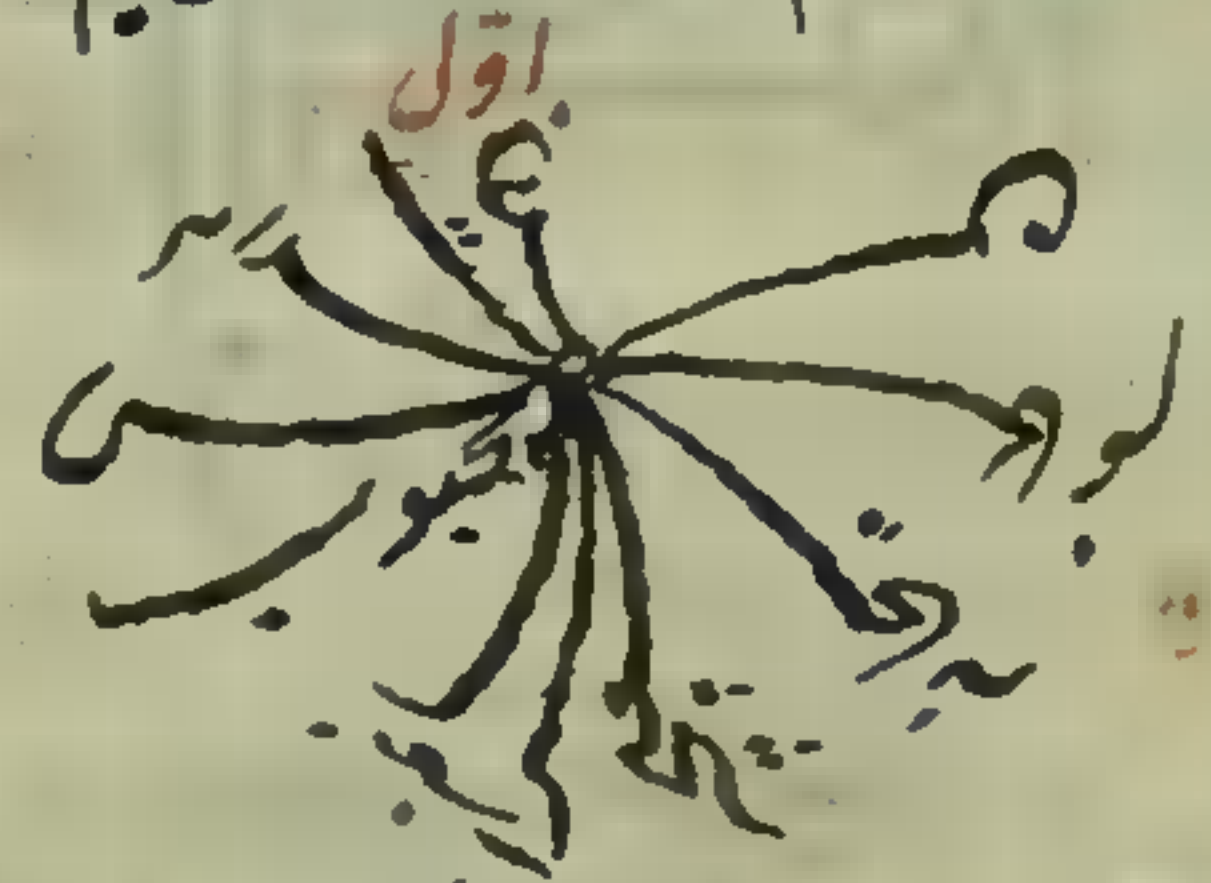
دید و کی عتاب در

مثال دیگر قطع

صوفی علم لغت می کرد بحث کز جدل اورا نمود از علم بهر
در لغت گفتا چه باشد موت و سم گفتش تا چند کوی درک و زهر
بونک بیانی اولدر که لفظ موت و سم نه معنایه در اکا جواب هم اکا بدعا

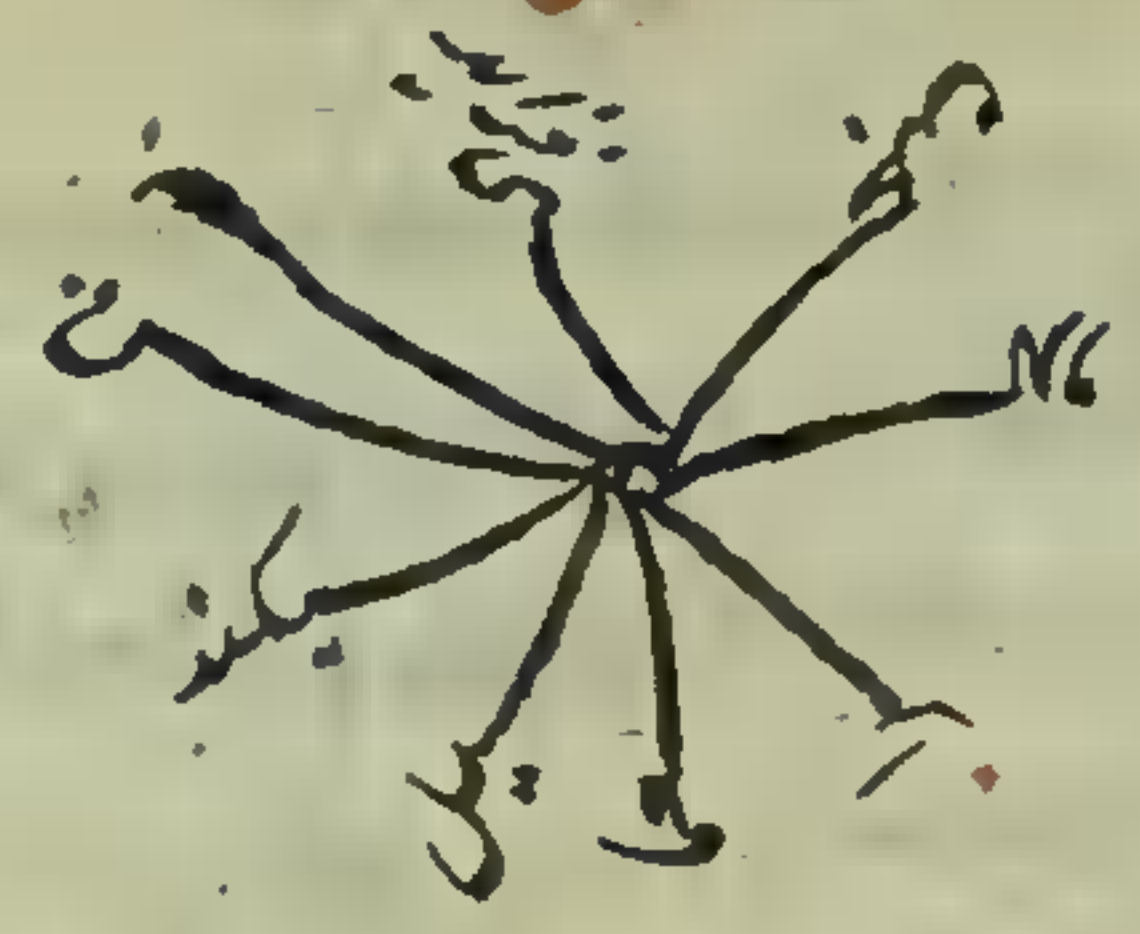
و عتاب

مثال نظم که هر کلمه سنک اولی میم اولابیت

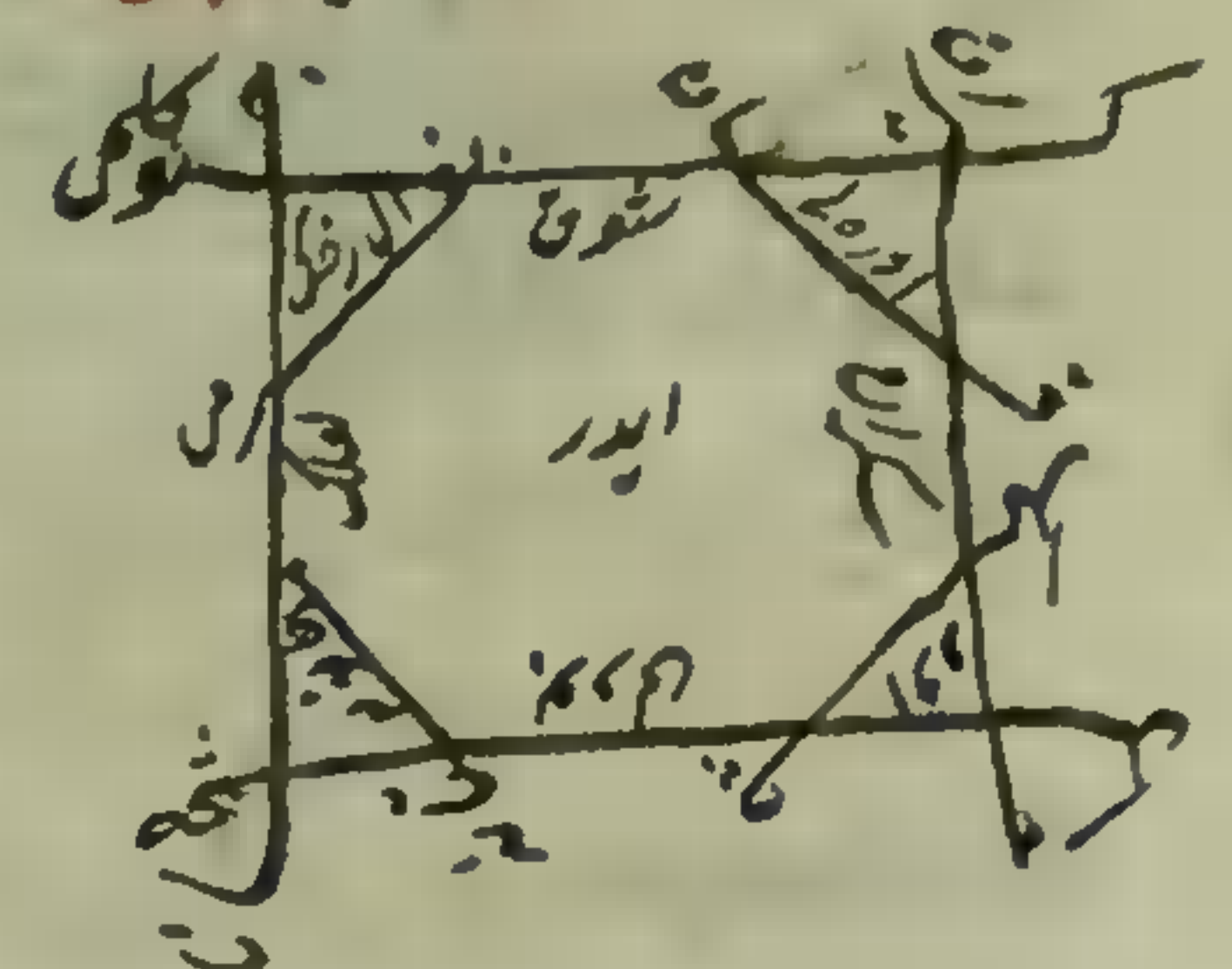
مثال دیگر ست

اول

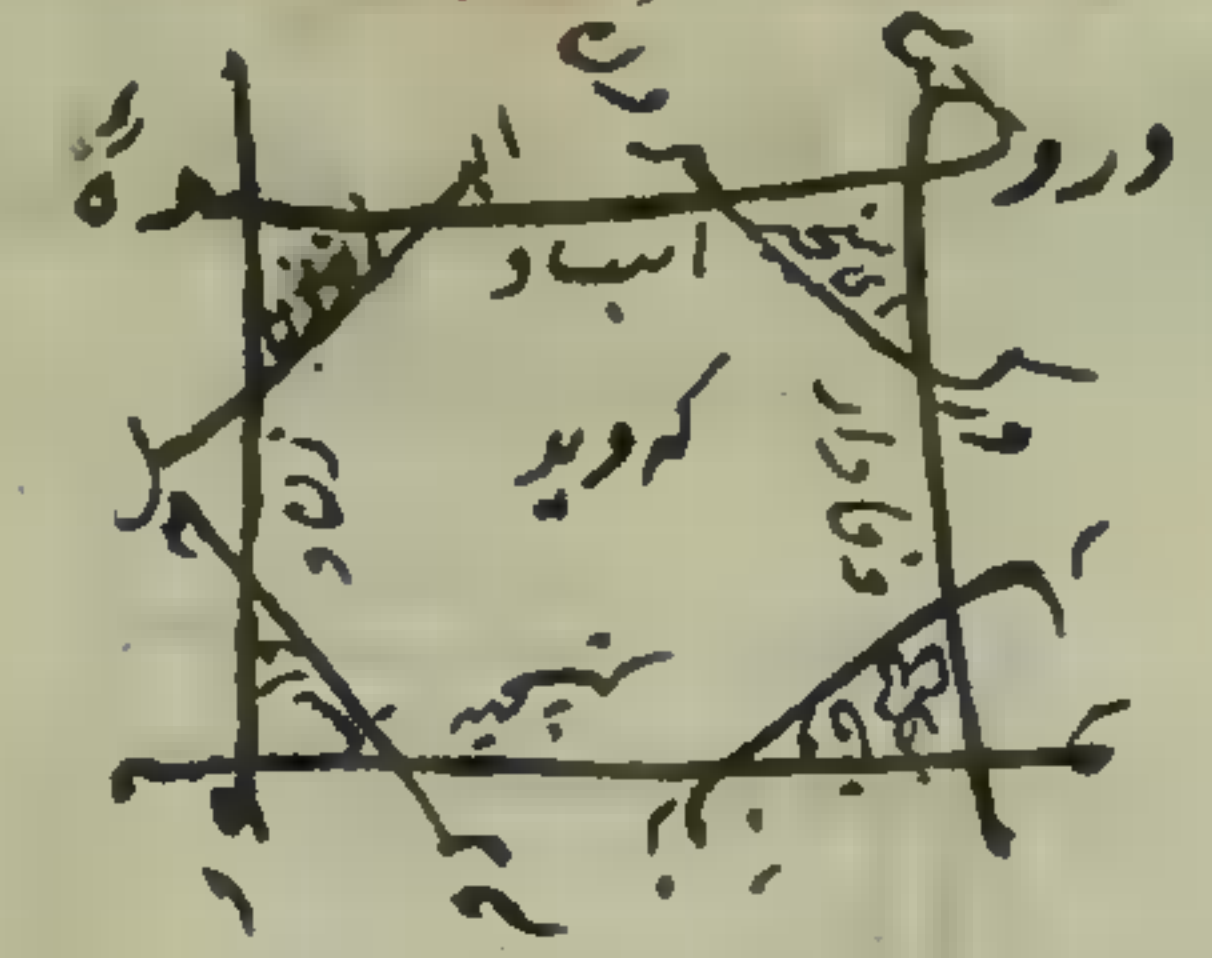
بونک بیانی بویله یا زریق ایلده اولور
شب شب الفم بتا شب شب دالم شب شب ز غمت کریم و شب شب نام

مثال دیگر رباعی

بونک بیانی شویله یا زریق ایلده اولور
کوکلی جاناصحیح حیران ایدر بغور مستانه چشمک قان ایدر
اوره لی آل رخک جانومه اود شوق لعلک بویولی سکران ایدر

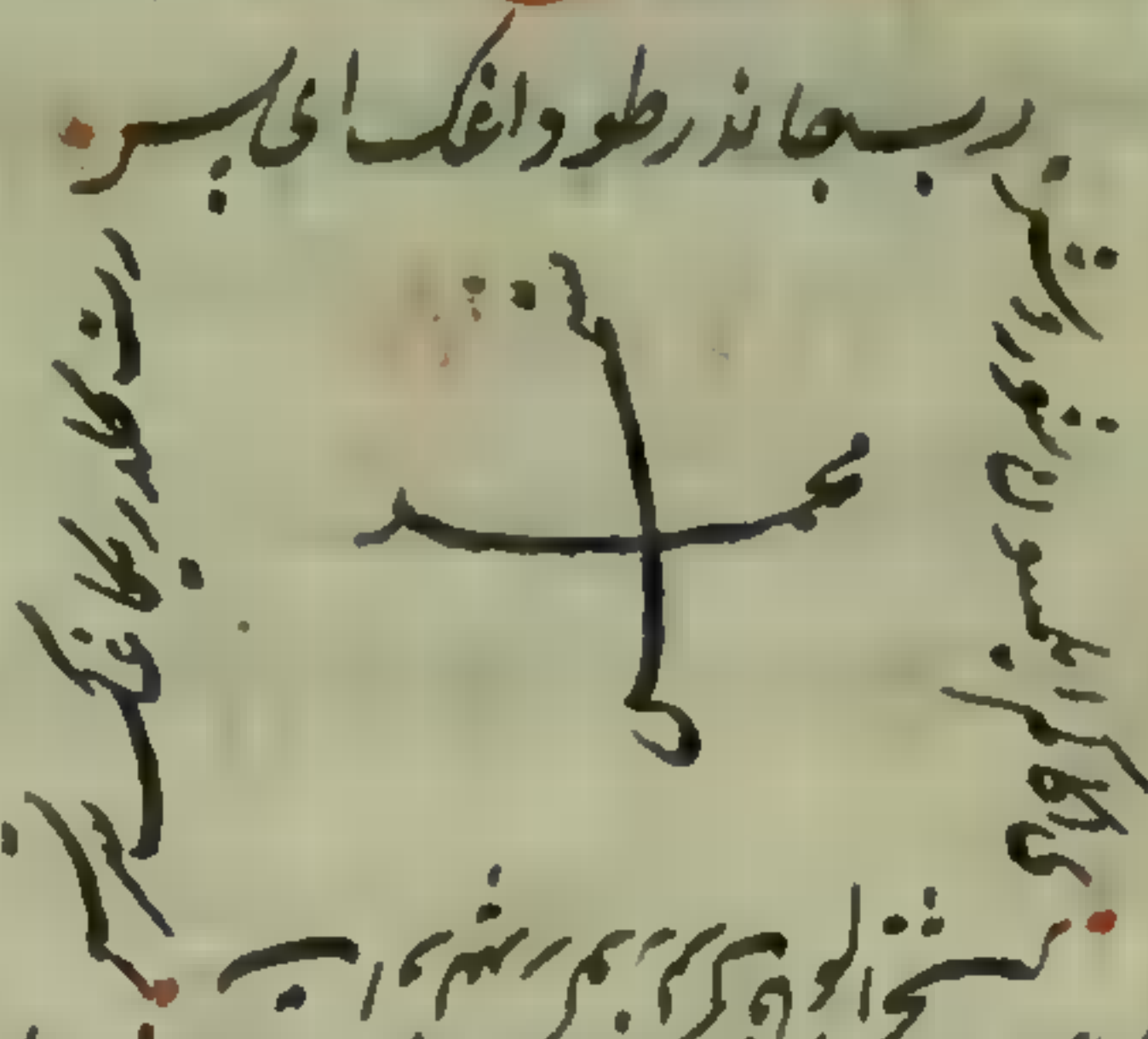
مثال دیگر رباعی

بونک بیانی بویله یا زریق ایلده اولور
درودده مورسکن مار که دید در کورن اهل فرقه ز تار که دید
ای سحیر از زن واسب فایطیله اسب وزن و شمشیر وفادار که دید

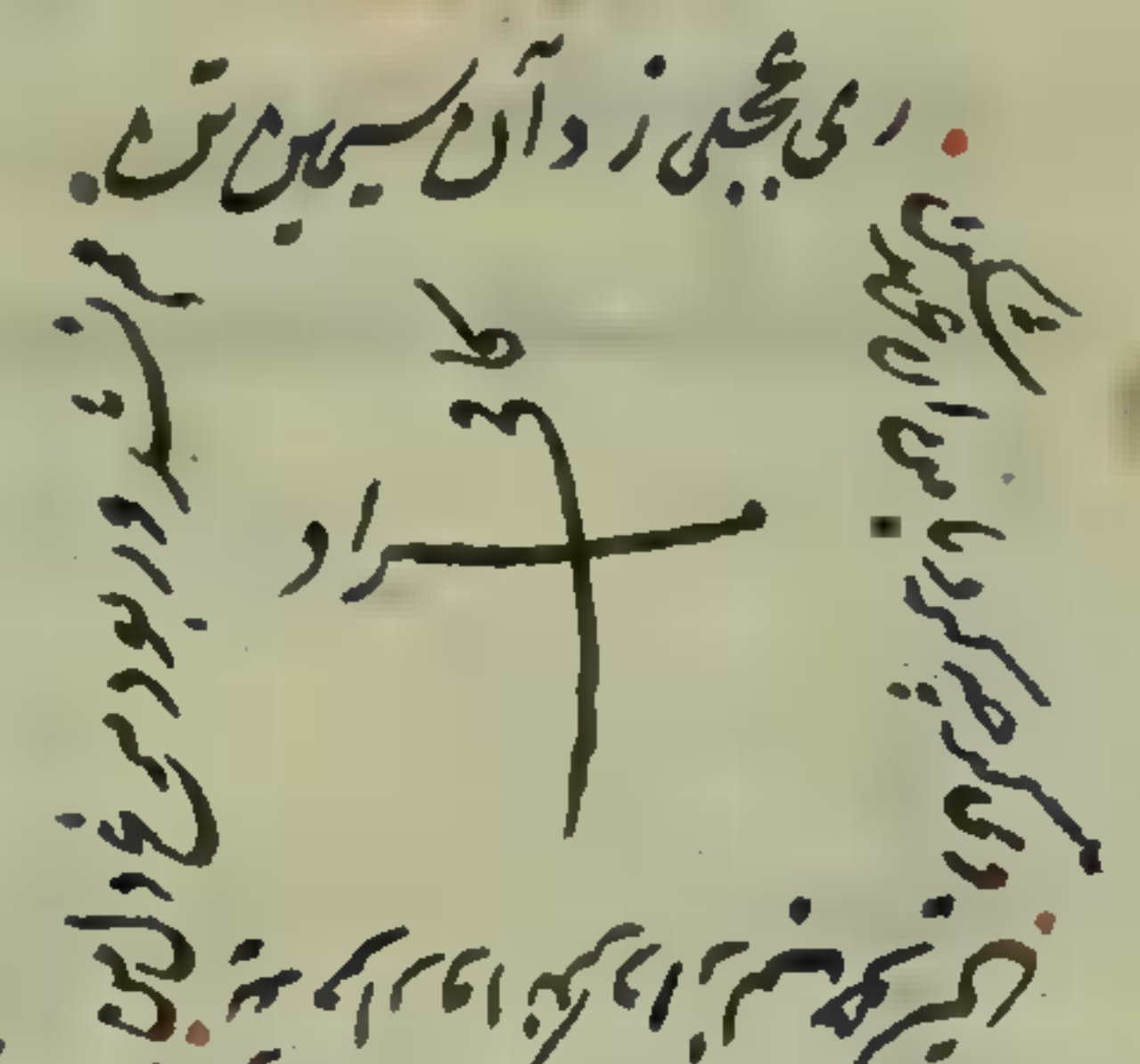
دیگر

مثال دیگر رباعی

بونک بیانی بودر که محمد دن میم و شمس دن شین الوب منیر جاندر
مصرع اوله باشلیوب و محمد دن حاوشمس دن میم الوب منیر جاندر
مصرع ثانیه باشلیوب و محمد دن میم و شمس دن سین الوب منیر جاندر
دیوب مصرع ثالثه باشلیوب و محمد دن دال فالوب کز الوب منیر جاندر
قلوب دی کاکم دیوب مصرع رابعی اوقیوب بر شعی تمام انک کرک

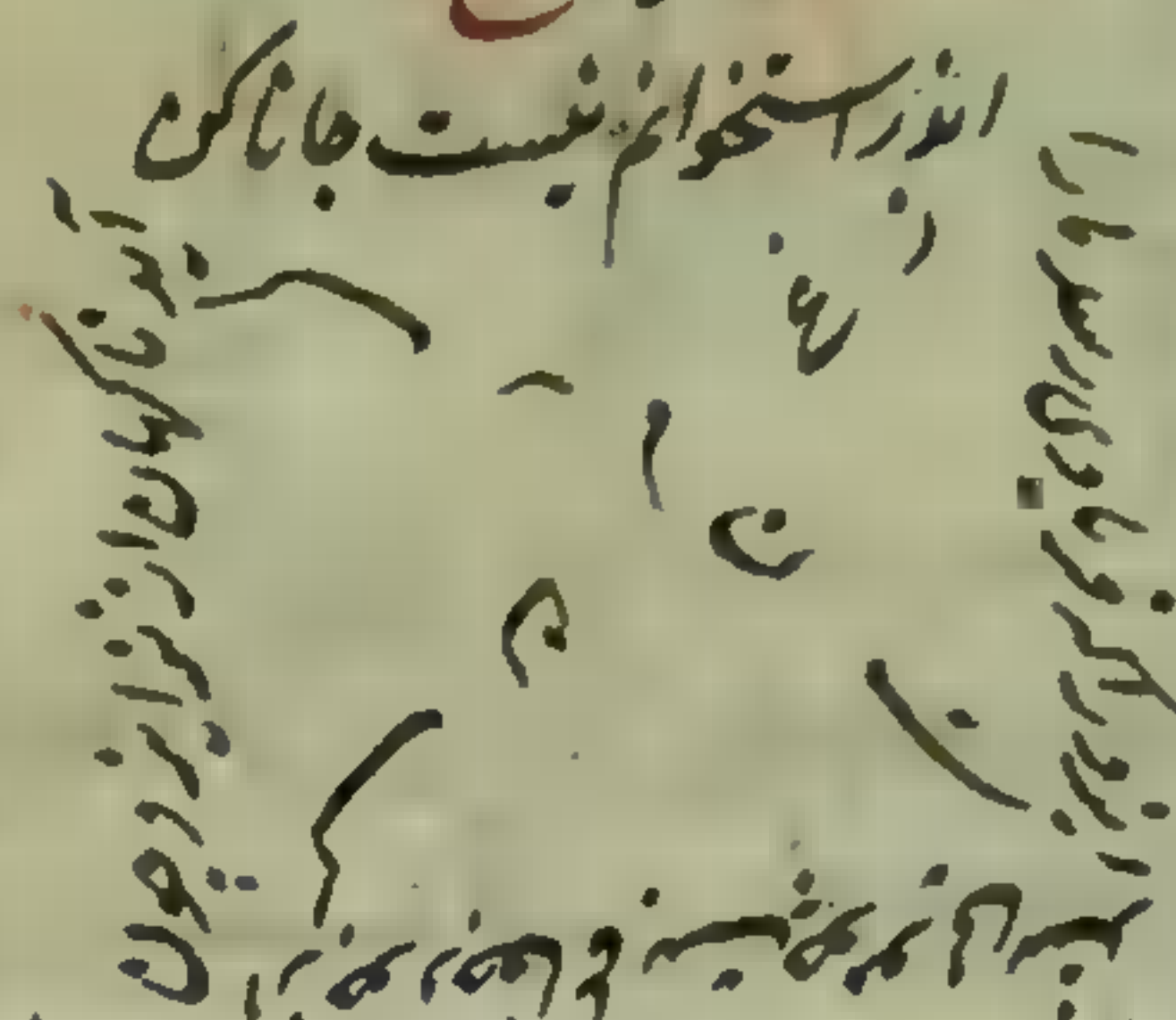
مثال دیگر رباعی

بونک بیانی بودر که مراد دن میم و کامی دن کافی الوب مکرر عجیب و قریب مصرع
اوله باشلیوب و مراد دن راوکا میدن الف الوب نام نشد دیوب مصرع ثانیه

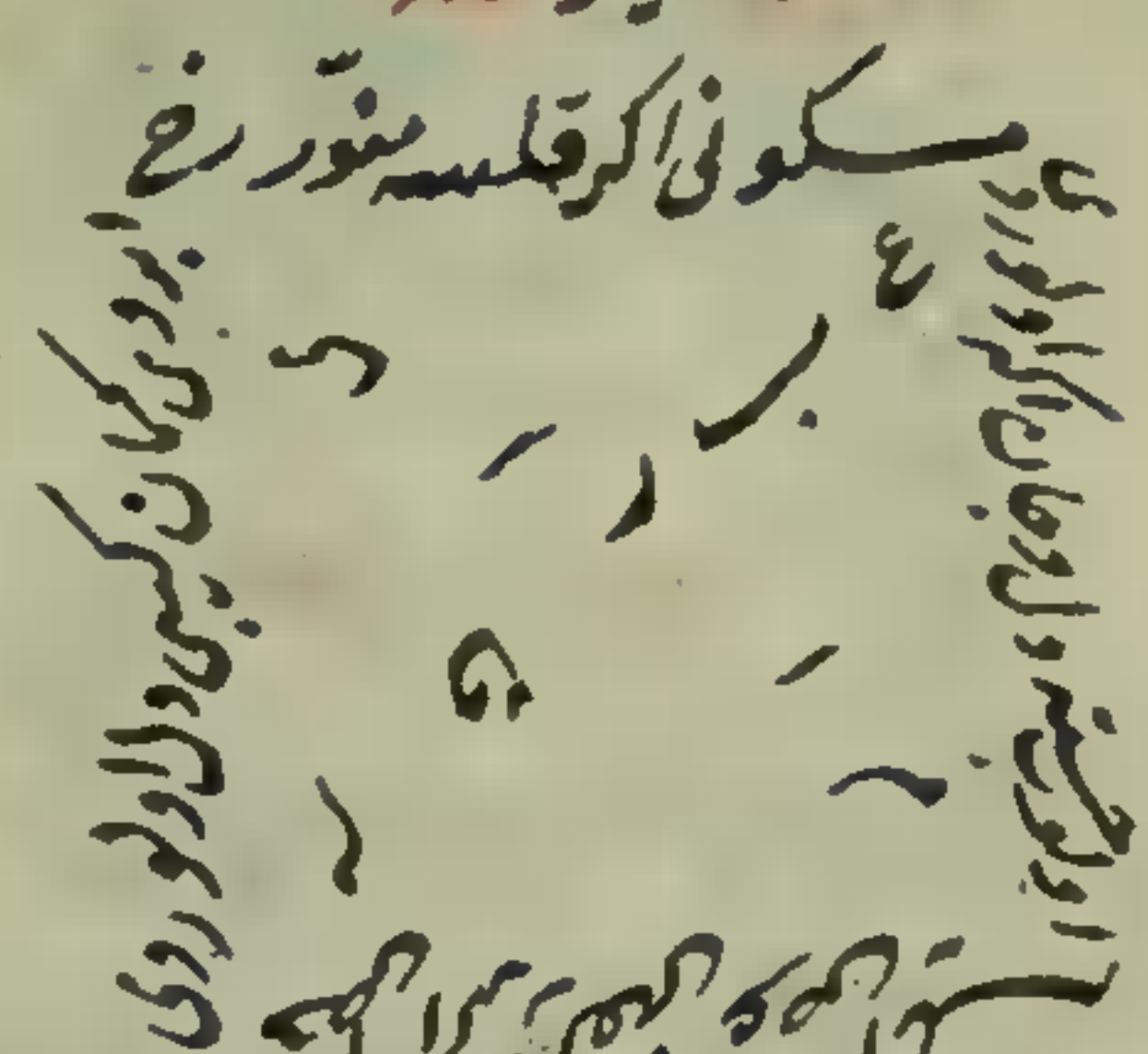
باشلیوب و مرادون الف و کامیدن میم الوب ایصد مرادون الوب مرع ثانی
باشلیوب و مرادون دال و کامیدن یا الوب یوی دلو مرع الوب تمام غلگ

مثال دیگر مرتب

یونک بیانی بود که اورده اولان میدن باشلیوب غین و الف
مصرع اولک آخر کاف در او کرم میم ایله ترکیب اولوب کرم غنای ایله تمام
اولوب مصرع ثانیه کیر و میدن مقلوب ابتدا قلوب مرکب و دلو کاف قلمور
و فون و میم ایله تمام اولوب کرم و قلب ایله بیت ثانیه شروع اولوب و اوزره تمام

مثال دیگر قطع

یونک بیانی بود که اورده اولان رادن باشلیوب با و عین ایله ترکیب
مصرع

مصرع اولک آخر یاز و الف ایله کرم و رایله ترکیب اولوب یاز لطف ایله تمام
مصرع ثانیه کرم و رادن مقلوب ابتدا قلوب رای ابرویه و دلو میم و کاف
و رایله تمام اولوب کرم و قلب ایله بیت ثانیه شروع اولوب و اسلوب اوزره تمام قلمور

مثال دیگر غزل

ناجیه و کلمی ذات یکسان اول کا و لیه سن تن
نامرده ندم کلور غم عشق در دینی دو اصال نور
نازده مهر روی دلبر قلدی دلی بی کنه
نارین روانه کو ستر نور اول وصلی چنان و هجری
نادر من نظیر کای جمال

کلیدی جهان خط
یونک او قلمی طریقی بود که هر مصرع ثانیه کاف آخر مصرع اولک غلگ
اولان کاف قلدی در مثلاً مطلع مصرع ثانیه بود ز اول کا و لیه سن تنده سن
و بیت ثانیه کاف مصرع ثانیه بود ز دینی دو اصال نور نه در مان و بیت ثالث مصرع
ثانیه بود ز قلدی دلی بی کنه میزان و بیت رابع مصرع ثانیه بود ز اول
وصل چنان و هجری نارین و مخلص مصرع ثانیه بود ز کلیدی جهان خط مراد

مثال دیگر غزل

ر بود چشم و رخ و زلف آن بت رعنا اقاروب طاعت و ج پروا
ی من سم چیزش بر د اجمال و چهره و سیما
ش در جهان افکنه ابلا و لا فتنه و ساوغنا

ی اوست در عالم امدام و بی حد و ج بهر جا
 ز عشق او شده ام اغریب و عاشق و ۳ رسوا
 ی اوستم که شدم اچو بشرو و اوق و ۳ عذرا
 ز من بیاموزد افغان و ب ناله و ج سودا
 ی اوست که اوست الطیف و نازک و ۳ زیبا
 ۳ بر آسیرد امیان و عارض و ۳ بالا
 ی اوست در عالم اعیان و ب مشعر و ج پیدا
 بیت شمس تبریزی

اچان و ۲ آخرت ۳ عقبا
 بونک او قیمنک طریق بود که ایچ حسله ایله و رقم ایله سیاق ایله
 اولنا نکر فارسی سی اوقنوب مرکب ایله یازلاندر بیت ثانیه ضم اولور
 مثلا مطلق مصرع ثانیه بویه اوقنور یکی قرار دوم طاق و سوم
 و بیت ثانیه مصرع اولکی بویه اوقنور قرار طاق و پروای من چیزش بود

و علی هذا القیاس مثال دیگر غزل

تا طلعتی کوره لیدن ای یوزی قمر کبی چشمندن آقر شام و سحر ما
 ویریدی دل العکله در دود دیدی اولم ایکن بنوم که اولدر مکه یارا
 جهانده یوزکای دهر جان کش اتمه که اولور سکه تاج سردارا
 کوکل بولدی سنک کبی بر شوخ خوب خدی وردودی سرووشی
 یوز لولک مدی اچون شوکی کی سن نون و الف و نایله نون قلبی قلیش

بونک

بونک او قیمنک طریق بود که هر مصرع اولی لفظی قلب ایدر مصرع آخری
 ضم اتمه که مطلق مصرع اولنک اخر لفظی که قمر ادرانی قلب ایدر
 ارمی که چشمندن آقر شام و سحر ایدر مصرع ثانی اوقنور که عذرا

مثال دیگر غزل

ایا عینان عین الله عجب شایستهش بر هر خم زلفت هزاران حلقه
 تو اچون ماه نو ایدر ترا شکست کبریاو زبان بکشاخی بر کود و لب چون شهد
 ترا نعلت هر دندان و لب چون بسته خندان بقدر اهی صنم سحان عجب کل بسته
 نداری مثل در عالم بخوبی و بر بیایی سرخوبان عالم را بزبان پای که
 اگر خواهی که بر چیزی هزاران فتنه انگیزی مگر خون دم بریزی بخونم تشنه
 نگارم نخل قدش را بدین خوبی که بستش هزاران فتنه در عالم آرا و جوشان

ایا حولی همان هست که برستان مکرستی

ترا مسته امرو ز ست ازان زواستنش

قافیه مصرع اولده اصلده مست است ایدر نشین که ضمیر غائب در اول
 اولوب متصل یازلوب تستش او طشر راجه قافیه لرد و قیاس

خاتمه علم فوایدی بیاننده و دفع مطاعن در

اولا شعربک جوازن بیان ایده لم که شعردیک و اوصیق
 دلیل نقلی و عقلی ایله ثابت در بوکا دلیل نقلی کتاب
 و ست در اما کتاب ایله ثابت اولد و غیره و در که

حق تعالی بویور والشعراء يتبعهم الغاوان الا الذين آمنوا

وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ پس استناده دالالت ایدر که مؤمن صالح شود یک
جائز اول او قیصر و بلجس جائز اولی بطریق الاول **وَسَنَّتْ** ایله ثابت
اولدغی بودر که رسول الله عم بویوش **ان الله اشرككم** حکمت خود بویوش
بیت حاصل شود بیعت سخن است رهبر راه شریعت سخن است
بردخی بودر که رسول الله علیه الصلوة والسلام بویوش **اصدق کلمة قالها**
کلمة لبید الاکل شیء ما خلا الله باطل تمام بیت بودر
وکل نعیم لا محالة زائیل

پس جائز اولیای رسول الله عم تلفظ انزوی و مع تحسین ایلمز
بیت کرمودی سخن تازه رقم نشدی لوح و قلم لوح و قلم
بردخی بودر که رسول الله عم بویوش **الشعر کلام خشنه حسن و قبح قبیح**
بیت وزن اگر موجب نقصان بودی لفظ موزون نه زقرآن بودی
کرشکستی شود از شعر درست آن نه از وزن زبی و زنی است
بردخی بودر که عمرو بن الشریک باباسندن روایت ایدر که بکون بکار رسول
الله عم دیدی سونکله امتیه بن ابی الصلت شعوندن نشد و ارمیدرین دم غم
دیدی که سویل بر بیت او قیدم دیدی دفر سویل بر بیت دفر او قیدم دیدی
دفر سویل حش یوز بیت او قیدم امدی اگو شعر منزه اولسه رسول الله
علیه

الصلوة والسلام او قمرود کلمه ایدی نظم
درد دریا اگر چه با قدر است درد کفار مرد دانا به
انکه غافل بود درد سخن کا و ازان کسی همیشه حاشا به

جمع

بحقیقت بدان که درد سخن نورد دانا ز درد دریا به
بردخی بودر که رسول الله علیه الصلوة والسلام حسانه مشرک لک
امرایب **الحج المشرکین فان جبرائیل معک** دیر ایدی شارف شرح نین
یا ز مشرک در که جبرائیل عم حسانه تمیش بیستد معاونت اشدر
رسول الله عم مدح منده و بر روایت **ان روح القدس لا یزال یؤتیک**
ما نأخذه عن الله ورسوله و بر روایت **اجبت عنی اللہ آیه روح القدس**
دیر ایدی اگر شعر سویلک و او قیصر منزه اولسه رسول الله عم امر انزای
بیت سخن نورد سخن دان بزرگوار بود ز آسمان سخن آمد سخن نه خوار بود
بردخی بودر که کعب بن مالک رسول الله علیه الصلوة والسلام دیش رسول الله
حق تعالی شعر حقنص انزال ایله و کمن انزال ایله یعنی **والشعر یقیم القلوب**
دیویشا عر رفیع ایدی او یلیه بزه کفاری همچو تمکب از اولونی
رسول الله علیه الصلوة والسلام بوردی **ان المؤمن یأخذ بسیفه**
ولسانه و الذی یفنی بیده لکائما ترعونهم به نفع النبل
یعنی کفاری همچو غایتدن دکله ریلکه جهاد فی سبیل الله در که انری همچو
کانه لسان ایله نلره اوق صاحب قدر پس بوزن معلوم اولوی کشتو
عبادت اولور امیش منزه اولان خود عبادت اولمز
کمال نیست بخت لایق دوست غزل های تر رندانه است
و شعرک جواز نه دلیل عقلی اولد ز که اولاشعور آدم عم تا بیل نام
او غلک فائده غیرانی لغت ایله دیش که عربیسه بودر شعر

تغییرت البلاد و من علیها فوجه الارض مغتیر قسیر
تغیر کل ذی لون و طعم و قلی باشد اوجه الملیح
اگر شعری که او فیه منزه اوله حق تعالی جل و علا نهی ایدر ایدی
و شعری که فایده بعضی رسول الله علیه الصلوٰة والسلام بود
و بر فایده دفر بود که شعری که حق حکمت اطلاع حاصل اولور حکمت
اطلاع خیر کثیر در تنگ حق بود و من یوت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا
و خبرده وارد اولش **ان الله کنز تحت الشجر فاتیحه السنة کثیرا**
و بر روایتی بود که **لو کان نزول الوحی بعد الانبیاء لکن علی**

علموا اصیبا من الشرف فانه
یطلق اللسان ویورث
الشجاعة

قطعه

در شعری که پیچید اند هر چند که لایبی بعدی
او صاف قصیده و غزل را فردوسی و انوری و سعدی
و بر فایده دفر بود که شعری که ایله قرآن مجید کاغذی ظاهر و کوریم
سحره فرعون سحر بلک ایله موسی علیه السلام معجزه سی بلوب ایمان
کلیله انو کی چون رسول الله دم بویوش **اطلبوا العلم ولو کان سحرا**
و حکما و بزرگوار شعری که عاده دن عدا ید بشمار
از کرامات بلند اولیا اوله شعری است و آخر کیمیا
حکایت شویله روایت اولور که خواجہ حافظ علیه الرحمہ وفات
اندکی کون بعضی عزیز لوزنه حاضر اولور غریب ایدر بر غلیظ

کلمه

کسسه کنگدن امتناع ایدر اکرم حافظ عمر زنده شراب چشیده را شاعر
شراب چوق الکوب شراب شراب رغبت و ارایدی بن آنک نماز نه حاضر اولور
دیوب حاضر اولان عزیز لر حضور رزم دیوان حافظ حاضر اولور اول کل
دیواندن تفأل قل دیدر اول دفر دیوانی اچین بیت کلمش **س**
قدم دروغ مدار از جنازه حافظ که کرم غرق کف است می روز هشت
و بر فایده دفر بود که شعری که فقه در **س**

زیرکان را درین سرای کهن هیچ غم خواره مدان جوخن
و شعری که روح ایدر عشق و شوق و رب معشوق حقیقی جان
میل اندر که بوصف جمیع درینکم خبر وارد اولش **من لم یکن**
عند ذکر الحبيب هو ليس بکريم و شعری که او فیه ترقیق قلب ایدر
لطف طبعه باعث اولور جمله کمالات انسانیه دن در پس لکالط
اولوب انسان کامل اولمعه سعی آنک کرک **س**
کس به کمال پیچ نیز ز دغریز من کس کمال کن که عزیز جهان شوی
و بر صاحب کمال دیش **س**

نزد من نیست آدمی هر کس مگر آنکس که صاحب صفت
لاجرم غافل اولان تضییع عمر و تعطیل استعداد آنک که خبرده
وارد اولش **ان الله لا یحب الصبیح الفارغ**

بیت صنم ای خواجہ سرور اوله بکار ولوند چونکه هوریده کتا عشق آنک
و شیخ مصلح الدین بن عبد الله السعدی شیراز دیش **بیت**

افکار بیدر

هم عمر نعلی کشیدست سعدی که نامش برآمد بشترین زبانی
و ناظم لای فصاحت شیخ نظامی مخزن اسرارده دیش **نظم**
قافیه سخنان که سخن برکشند کجی دو عالم بسخی درکشند
بلبل عرشند سخن پروان باز چه مانند بدین دیگران
پرده رازی که سخن پرورست سایه از پرده پیغمبرست
پیش و پس هست صفت کبریا پس شعرا آمد و پیش انبیا
و مقصود اصلی و مطلوب کلی علم در نیت کم حضرت و لانا دیش **س**
خاتم مهر سلیمانست علم جمله عالم صورت و جانشست علم
و علم حصولی معنی و صولی ایلک اولور پس شول سوز که آنده معنی اولیه
عبث حیت و صدادر اکا عروج انکه مبار **س**
آن کس که ز شعر آشنایست داند که متاع ما کجا میست
و معنی در المعنی ما استفاد من اللفظ بنحو لفظون استفاد اولور **س**
کر بودی سخن چه گفتی کس در معنی چگونه مسفته کس
و شول لفظ که آنده فصاحت اولیه اصوات حیوانات فخر کننده
و نظم لفظک لباس فاخر مشایبه سنده در **نظم**
چو تو از نظم معانی دوری زمین قبل هر چه کنی مغدوری
هرگز از دل نچکاندی خونی بهر موزونی ناموزونی
اگر طاعتی سوال اید رسد حق تعالی ما و نافیله قرآن عظیم و رسول الله
علیه الصلوٰه والسلام تنزیه اید **و ما هو بقول شاعر و ما علمناه**

الشعر

الشعر و ما یستغله دیو یوز مشدر پس بو کلام مجید دلالت ایدر که شعریب
و نقصان اول **بجز جواب** و بر رز که بوندن مقصود قرآن عظیم شود کلام
بشر نهندن و رسول کریم کذاب و شاعر اولق و نهندن تنیز
و تقدیس در مراد اول دکلدر که شعر عیب و نقصان و شاعر
مذموم و نهان اولایکله بو کلام شعر علو درجه سنده و شاعر عز و رفعتنه
دلیلدر **قطعه**

پایه شعرین که چون زنبی نفی لغت پیمری کردند
بهر تصحیح نسبت قرآن نهامت او بشاعری کردند
اگر طاعتی سوال اید رسد رسول الله علیه الصلوٰه والسلام یوزش
لان یحلی جوف احدکم قیاحه بریه خیر من ان یحلی شعرا بو حدیث شریف
دلالت ایدر شعر مذموم اول **بجز جواب** و بر رز که مصباح و بجای
بیان اتشدر که مراد بوندن اولدر که شعر له شویله طوله که قرآنون و
ذکر الله دن غافل و فارغ اولایکله دو شده بهر ندن غیر نشن اولیه والا
مجز و شعریب و مذموم دکلدر بلکه بز صبیانه تعلیم له ما یوز زینکم بو توده
و اصحاب کبار دن نیچه سندر بویرر و دیویر لایدری کلام یح کمال صحیح در
س سخن از عرش برین آمده است بهر یاکان بزین آمده است
لا جرم عیب جهل در سروری فقیر شعر و یغ غلره دیش **س**
عیب در کم معرفندن اوله عاری آدمی چون صحر در دانش اهلینه دکلدر
و بو فقیر اگر چه شعری عدد نیچه مشعوه شعوری وارد در اما علم شرع احاطه

شرح حلزنده

کچدر

عار شعر

اول قدر در که شعور شو آنک عشر عاشری دکلر و بمعانی مشهور علوم
دینیّه و معارف یقینیّه تألیفاتنا که کثرت و آثار کثرت و وفور فی الواقع
علم نافع و عمل آفرین غیر بی حوق اشتغال مطلقاً مذموم در **س**
کار آن باشد که باشد کار تو کار خدا کار دنیا کردن ای دل غرضای کدورت
نیست کم خط خصم صنم و عیش **س**
کوش تجرین خط از صوغط لیکت چندان که شوی جمله خط

تمتقی که من از فضل در جهان دیدم همه جفای پدر بود و سکه آرد
س نیست در لوح دلم جز الفقامت است چکنم حرف زد که یاد دزدان آید **س**
محنت این کار بخود در روده سرخ کش در طلب علم به
تاج سر جمله صغیر است علم فضل کاشی هم در راست علم
و اگر طاعن سوال آید ربه که امام شافعی دیش
ولولا الشرباء لعلماء یذری لکنست الیوم شعری **س**
یس شعریب اوله امام علیه الرحمه بویه دیز آید **ن** جواب و رز که
بوکل ملک معنای شعریب دروین شعریب زن دیکر و کلر و آلا بوکل ملک خود
کند و س شعریب بلکه بوذن حد شعریب تو غل آفرن و شعریب آخر آفرن بلکه
نیست کم بخانه دیش **س**

[illegible]

بیوش **هک المصطفون** یعنی شعره نغمه ایوب طلوب زیاده نغزل

ایدنر هکاک اولدیله شیخ نظر در بخش **س**

در شعر مکوش و در غن او چون اکذب است احسب او
و بوفقر شعر فضیلت عدا تمیوب اما غنفلان شباهه عشق و شوق
باعت اولوب بشویر غزل و بخش بولنوب ضایع اولسون دیودیوان ترکیب

س

کر عشق نبودی و غم عشق نبودی چندین سخن نغمه کفک نشودی

بلکه بلد کما اشعار در خفا موش اندک

من هر چه خوانده ام همه از یاد من برفت الا حدیث دست که تکرار میکنم
و بوشعه متعلق تالیف در فضل بلمز و دعوا و خود قلمز **س**

کم شوازی من هستی پر شتم بلکه شوازم کم شد کی نیز کم **دیگر**
کرمقاع و صلیم نک و اسرورد در یک اشوب باز ارجهان ایچینم انک و اسرورد

خصوصا پیر لک صد دهنه صد و راتدر **س**

در جوانی سخن جوان باشد سخن پیر ناتوان باشد

و منصف مصنف اولاندیشدر **س**

بحر و چیند که کان کمرست صد فاوز که بر شتمست

و اهل کمالدن بوفقر حقنه واقع اولانکین و استحسان محفل انعام آن
س بن فضل چو شنید زین دست ببرزد صدر رحمت الله بر آن دست و بر آن
و بوفقر دن اول استاد لر عرض و صدایق السحر و ایل العنان و اطلاق

رساله برن

تکلم در حق و موعظه
معانی در حق

رساله لرون یا زمشرا ام و رسم لرون صحایف غلده قازمشرد عا و خیر الیه

مذکور اولوب کند و لرون فات ایوب نامر قلوب حیات ابدیه لرون

حقیر دخی بوجوه جمع اندم و هر بیت نور معانی شمع اندم تا که خیر الیه یاد

اولاندردن اولم و دعاء خیر آلوب رحمت رحمن بولم **س**

یار رب همه را بگرد خویش رسان باشد که یکی در آن میان من باشم

و بوفقره مطلب اعلی و مقصد اقصی اولد که اول صاحب عبادت و اهل ولایت

که بوقت بقلب زرا ندوده انک نام شریفی سکه سالیه غبت و طبع و یردم

دعاء خیر ایدم **س**

عرض از نظم مراد مع و ثنا بود ترا و نه مقصود من طهارت سخن دان

شعر

ما ان مدحت محمد ابقا لقی لکن مدحت مقالی محمد

اما کمالا بشریه بیه حد و اخلاق ملکته سیه لایعد اولد و غل اچون

مدحندن عاخر اولدم و شناسنده قاصر فالدم نتیکم حضرت مولانا عشق

س

مدح این آدم که نامش می برم قاصر م کرتا فیاست بشمم

قطعه

بعز دولت او شد قریر چشم جهان همیشه دولت او در جهان مقرر باد

مراد بنده که جز منصف نیست بیلین دولت شاهنشاهی متبیر باد

س

بدعا ختم کنم طرز سخن زانکه نماید در ثنای تو ازین پیش مجال گفتار

غزل

یا الهی الیه سلطان مصطفی مستدام دولته قل سرور و سورده خلق تمام
نعمت دنیا و دینی ایلکل روز ترا کا دولت اولی و آخری بر لب قلقل بر دوام
عیش و محبت کا اوسون حلال اند حلال نیش و محبت و لی مردم حرام اوسون خرام
مکن دنیا سر نیده سرایت دایما دار عقباده اکا دار السلام قل مقام
بوسرای اچره سرور خدمته قائم کوا اول سرای یحیی و داود اوسون انکله تمام
حق رفیق ذاتنه سعد سرور اوسون اکی عالمه شفیعی اولایم غیر الانام
بود عایه هر که آمین دیر سه صدق قلب الیه

جاننده اوسون سلام حاصل و السلام

تم تألیف الکتاب فی الیوم الحاد عشر من صفر المصفر لست فی شعبان

تم الکتاب بعون الله الملك الوهاب

علی بن افرغیاد الله

مصطفی بن جعفر الدی

فی اواخره الحاد عشر

سنة ١٠٠٠

